

FLYKTNING- REGNSKAPET

2014

ALT OM MENNESKER PÅ FLUKT
VERDEN OVER

NRC

FLYKTNINGHJELPEN
NORWEGIAN REFUGEE COUNCIL

51,2

MILLIONER PÅ FLUKT
SIDE 6

Foto: Hosam Kataf/Reuters/NTB scanpix

Konflikten i Syria er den største fluktkrisen i vår generasjon.

BLANT JORDENS FORDØMTE SIDE 34

I årtier har både de palestinske og saharawiske flyktingenes rettigheter blitt oversett av det internasjonale samfunnet.

Foto: UN

NIGERIA MEST NEGLISJERT SIDE 14

Stor mangel på beskyttelse og humanitær assistanse i Nigeria.

Foto: Adnan Nossiter/The New York Times/NTB scanpix

INNHold 2014

INTRO	3
Innledning	3
Stemmen utenfra	4
Det globale flyktningbildet	6
TEMA	14
De ti mest neglisjerte fluksituasjonene	14
Flyktningbeskyttelse i en varmere verden	20
Den livsfarlige drømmen om Europa	26
Blant jordens fordømte	34
AFRIKA	40
Flere mennesker på flukt	42
AMERIKA	72
Bedre økonomi – mer vold	74
ASIA OG OSEANIA	86
Syria dominerer konfliktbildet	88
EUROPA	114
Europa settes på prøve	116
TALL OG STATISTIKK	136
På flukt verden over	137
Verdens flyktninger og internt fordrevne	142
Asylsøkere	150
FAKTA	158
Konvensjoner og regelverk	158
Begreper	162
Flyktninghjelpens arbeid ute i verden	166
Fakta om Flyktninghjelpen	168

Foto: Flyktninghjelpen/Beate Simarud

Røntgenbilde av en verden i krise

Et «flyktningregnskap» er et røntgenbilde av vår internasjonale politikk, konfliktløsningsevne og solidaritet. Dette røntgenbildet viser at verdenssamfunnet har en voksende masseflukt av desperate medmennesker. Det er en kreftsvulst i vår globale sivilisasjon. Minst 51,2 millioner mennesker er på flukt i 2014. Det er en uhyggelig rekord.

Syria, som er den største humanitære katastrofen i vår generasjon, er en viktig årsak til den dramatiske økningen. I tillegg er stadig flere mennesker på flukt i andre og mindre omtalte konflikter, uten å få den hjelpen og beskyttelsen de har krav på. En av temaartiklene i årets Flyktningregnskap er derfor neglisjerte konflikter. Et annet tema er de langvarige flyktningssituasjonene for palestinere og mennesker fra Vest-Sahara, der politisk vilje til en varig løsning uteblir.

Kompleksiteten i årsaker til fordrivelse er stor, og konsekvensene av flukt er mange. Økning i menneskehandel og antallet båtflyktninger i verden forteller om den ekstreme sårbarheten mennesker som mister sine hjem og er på flukt opplever. I flyktningregnskapet retter vi oppmerksomheten mot de som forsøker å realisere «den livsfarlige drømmen om Europa».

Det er langt fra håpløst. Det er ingen flyktninggrupper vi ikke kan hjelpe til å hjelpe seg selv. Dersom det er politisk vilje til å løse både de nye og gamle konfliktene og til å forebygge nye katastrofer, kan vi i fellesskap hjelpe de 51,2 millionene på flukt til en bedre fremtid. Men innsatsen må økes på alle plan, fra forebygging til investering i varige løsninger, for å møte den verste masseflukten på mange tiår.

Jan Egeland
Generalsekretær i Flyktninghjelpen

DEN SENTRALAFRIKANSKE REPUBLIKK

2013 var et katastrofalt år for Den sentralafrikanske republikk. I mars 2014 var én million mennesker drevet på flukt.

Foto: Flyktninghjelpen/Markus Bleasdale

Foto: William Daniels / Panos Pictures/Time/NTB seampix

Foto: Laurence Gaal/NTB seampix

– Jeg vil ikke se barn bære våpen. Jeg vil ikke se mødre som gråter. Jeg vil ikke se barn miste foreldrene sine.

Foto: Hanne Eide Andersen

Moussa Zakaria Ramadan

Moussa (19) vet hva han snakker om – barn i krig, gråtende mødre og foreldreløse barn. Han har sett det, alt sammen, før han kom til Norge som enslig, mindre-årig flyktning i april 2012. Reisen hit tok ham en halv barndom og nesten alle hans år som tenåring. Han smiler svakt: – Det var veldig vanskelig. Men likevel klarte jeg det.

Det fins også gode minner fra Moussas barndom i hjemlandet, Den sentralafrikanske republikk (SAR). Bestemor Fati, den varme, snille damen som kom så ofte på besøk og gav ham kjæleavnet «Jido». Fotball og lek med venner på barneskolen. Det perfekte klimaet, den frodige naturen og det rike dyrelivet. Fjell som ser ut som de er kledd i eviggrønne tepper. Livlige markeds plasser med titusener av kyr, sauer og geiter, der driftige bønder og handelsmenn møttes til kjøp og salg.

– Når det er fredelig, er SAR så fantastisk at det ikke kan beskrives med ord, sier Moussa.

Men det er lenge siden det var fred i SAR nå. Moussa vet ikke hvor bestemor Fati er eller om hun lever.

– Jeg har prøvd å spore opp familien. Alle er borte.

Moussa gikk i andre klasse i 2003 da François Bozizé grep makten og inntok presidentstolen. Foreldrene og storebroren ble drept i voldshandlinger som fulgte med kuppet.

– Det var akkurat slik som det er der nå, sier Moussa.

Konflikt og brutale krigshandlinger fortsatte å ramme SARs sivilbefolkning hardt. Bozizé klarte aldri å stabilisere landet. Årene som fulgte ble preget av politisk konflikt, ustabilitet, kuppforsøk og krigføring mellom ulike opprørsgrupper og regjeringen. I mars 2013 ble Bozizé avsatt, og opprørsbevegelsen Seleka inntok hovedstaden Bangui. I tiden som fulgte, fortsatte volden

å eskalere, ofte etter etniske og religiøse skillelinjer mellom den kristne majoriteten og den muslimske minoriteten. President Djotodia gikk av i januar 2014, men volden fortsatte. I mars 2014 var nesten én million mennesker drevet på flukt.

Moussa husker ikke så mye av flukten i 2003. Men noen fikk guttungen ut av det krigsherjede hjemlandet. Han reiste med handelsmenn gjennom Tsjad opp til Tripoli i Libya. Her måtte han arbeide. Tolv år gammel ble Moussa arrestert og satt i fengsel.

Vi må slutte å si at «det er ikke mitt problem» når lidelsen ikke rammer oss selv.

– Sjefen i et byggefirma hentet politiet da jeg krevde lønn han skyldte meg. Jeg ble fengslet fordi jeg ikke hadde oppholdstillatelse. Han tilbrakte to år i fengslet. Våren 2011 startet opprøret og borgerkrigen i Libya.

– Portene ble knust og alle flyktet. Jeg kom meg over grensen til en flyktningleir i Tunisia, forteller han. I leiren bodde Moussa i et eget område sammen med 110–120 andre enslige flyktningbarn.

– Mange av barna slet når de skulle intervjues av FN for å få oppholdstillatelse i et annet land. Mange manglet ID-papirer. Noen klarte ikke å snakke om det de hadde opplevd uten å gråte, og mange husket ikke alt. Jeg foreslo at vi kunne velge en representant fra hvert land som kunne ta opp enkeltsaker for andre flyktninger i ukentlig møter med UNICEF.

UNICEF testet ut ideen og ordningen fungerte godt, og Moussa opplevde noe han aldri hadde opplevd før. Han fikk ros av UNICEF, og de andre barna takket ham.

– Når noen sier at de har fått hjelp av deg, er det en veldig fin følelse. Hele livet mitt

hadde vært veldig vanskelig. Men dette fikk meg til å glemme alt det vonde som hadde skjedd. Plutselig var jeg bare et godt menneske som klarte å hjelpe andre. Det fikk meg til å føle meg som et menneske. Da forstod jeg også at det er det jeg må jobbe med – å hjelpe andre.

Moussa er i full gang med norsk grunnskolepensum. Planen etterpå er videregående og universitetsstudier.

– Resten av livet vil jeg vil arbeide for barn i krigsområder. Å se barn som lider opprører meg veldig, sier han. Noen ganger plager det ham så mye at nettene blir søvnløse. Forholdene i hjemlandet går ekstra hardt inn på ham.

– Det er farlig å være barn i SAR.

Flere tusen sentralafrikanske barn er rekruttert som barnesoldater av opprørsstyrker det siste året.

– Barn skyter på andre barn. De dreper hverandre. Men de forstår ikke hvorfor de gjør det. De voksne manipulerer barn til å rekruttere andre barn. De bestikker dem, narrer og doper dem så de blir aggressive.

På tross av at det lenge har vært en løpende, humanitær krise, har situasjonen i SAR blitt neglisjert av det internasjonale samfunn i mange år. Moussa mener det handler om rangering av menneskeverd.

– Vi må slutte å si at «det er ikke mitt problem» når lidelsen ikke rammer oss selv. Hvis du ikke bryr deg om det som skjer så lenge dine egne barn er mette og trygge, da har du begynt å skille mellom mennesker. Da tenker du at noen mennesker er mer eller mindre verdt enn andre, og da klarer du ikke å hjelpe. – Alle mennesker har samme verdi. Vær gjerne uenige om ting, men ikke skill mellom mennesker, sier Moussa bestemt. ■

DET GLOBALE FLYKTNINGBILDET

51,2 millioner mennesker var på flukt ved årsskiftet 2013/2014. Dette er det høyeste antallet som er registrert siden flyktningstrømmene etter andre verdenskrig.

Tallene føyer seg inn i en oppadgående trend vi har sett de siste årene. Igjen er det spesielt tallene på internt fordrevne som gjør et byks fra 28,8 millioner i 2012 til 33,3 millioner i 2013. Men antallet flyktninger øker også fra 16,4 til 17,9 millioner.

Det er spesielt Syria, den mest dramatiske fluktsituasjonen i nyere tid, og Nigeria, der vi for første gang kan presentere tall på internt fordrevne, som trekker tallene opp.

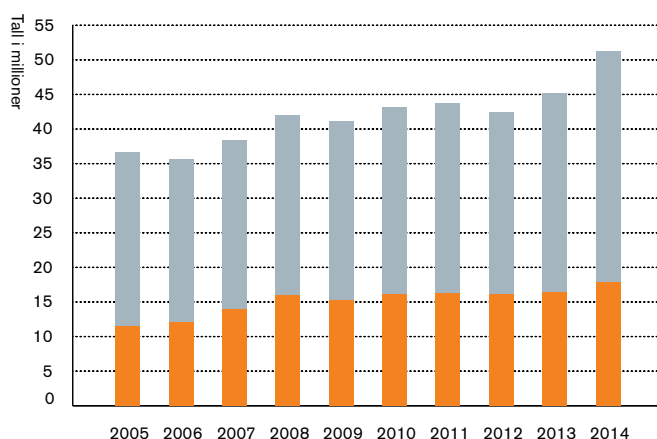
Hele 63 prosent av alle internt fordrevne i 2013 kommer fra bare fem land: Syria, Colombia, Nigeria, DR Kongo og Sudan. I et regionalt perspektiv er det fortsatt Afrika

sør for Sahara som har flest internt fordrevne, med 12,5 millioner, tett fulgt av Asia med 12,3 millioner, hvor land i Midtøsten utgjør mer enn 9 millioner.

Mens den humanitære krisen i Syria stadig forverres, knyttes det et håp til at den 50 år lange konflikten i Colombia kan finne en løsning ved forhandlingsbordet. Men sett i et globalt perspektiv var de negative utviklingstrekkene langt sterkere enn de positive i 2013. Dessverre tyder mye på at denne trenden vil fortsette og til og med forsterkes i 2014. Hittil i år har vi sett en dramatisk forverring i situasjonen i land som Sør-Sudan, Den sentralafrikanske republikk og Nigeria.

At det ikke er samsvar mellom faktiske humanitære behov og den hjelpen som blir gitt, er åpenbart. I 2013 ble i gjennomsnitt 62 prosent av de identifiserte behovene i FNs humanitære appeller finansiert. Dette er dyr sparing sett både med politiske og humanitære briller.

Tragedien utenfor Lampedusa 3. oktober 2013, da mer enn 360 flyktninger mistet livet, åpnet våre øyne for de «stille» tragediene som har utspilt seg i Middelhavet i en årrekke. Det er totalt uakseptabelt at mennesker på flukt fra krig og forfølgelse må risikere livet for i det hele tatt å kunne søke om asyl. ■

■ Flyktninger ■ Internt fordrevne

MENNESKER PÅ FLUKT SISTE TI ÅR¹⁾

Totalt antall fordrevne er nå på et rekordnivå. Det er særlig tallet på internt fordrevne som har eksplodert og er de høyeste noensinne. Flyktningtallene er de høyeste siste ti år, og vi må tilbake til tidlig på 90-tallet for å finne høyere tall.

1) Tallene gjelder for inngangen til hvert år og omfatter bare de som har flyktet ut av landet. Fram til 2007 var U.S. Committee for Refugees and Immigrants (USCRI) brukt som kilde for antall flyktninger, mens tallene fra 2008 baserer seg på statistikk fra FNs høykommissær for flyktninger (UNHCR) og FNs hjelpeorganisasjon for Palestina-flyktninger (UNRWA). Tallene for årene før og etter 2008 er derfor ikke direkte sammenlignbare. I 2010-2014 inkluderer tallet også asylsøkere som ennå ikke har fått søknaden endelig behandlet. Dette utgjør nær 1,2 millioner ved inngangen til 2014.

17,9 MILLIONER HAR FLYKTET OVER EN LANDEGRENSE

FLEST HAR FLYKTET FRA:

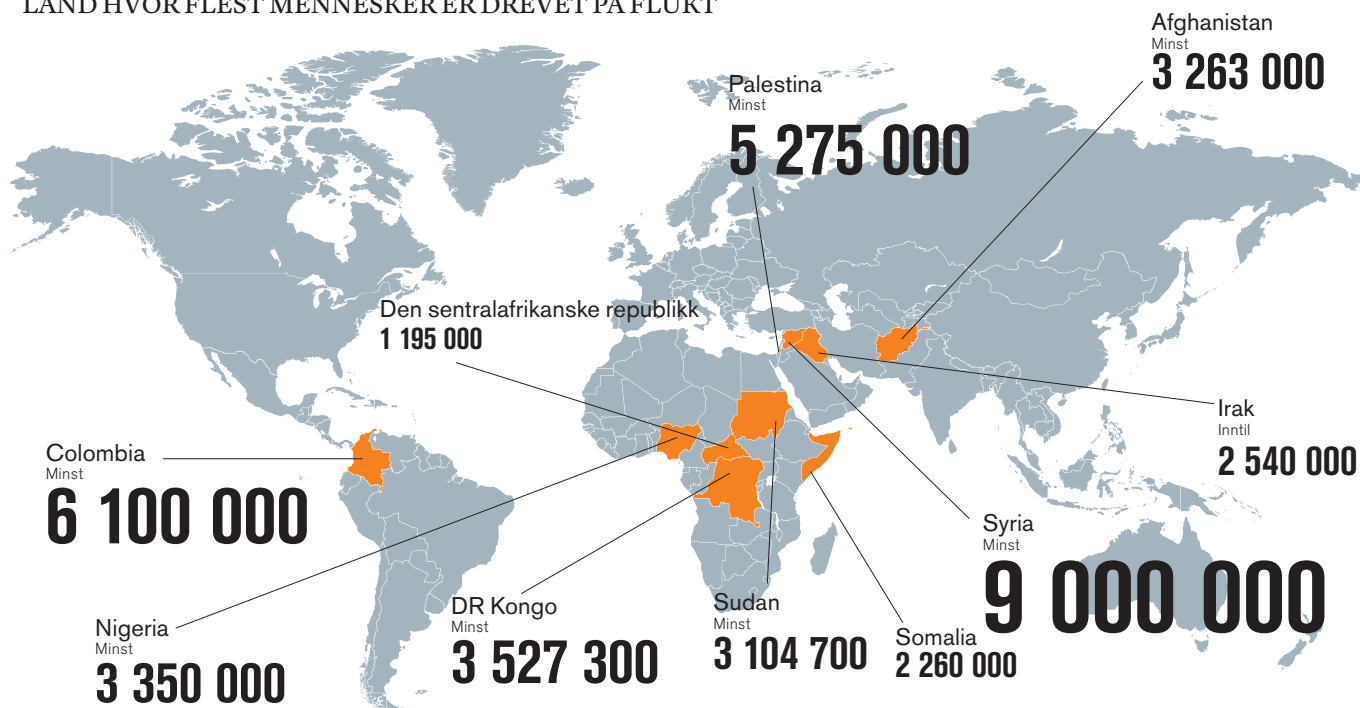
Palestina	5,1 millioner
Afghanistan	2,6 millioner
Syria	2,5 millioner
Somalia	1,2 millioner
Sudan	0,7 millioner

33,3 MILLIONER ER FLYKTNINGER I EGET LAND

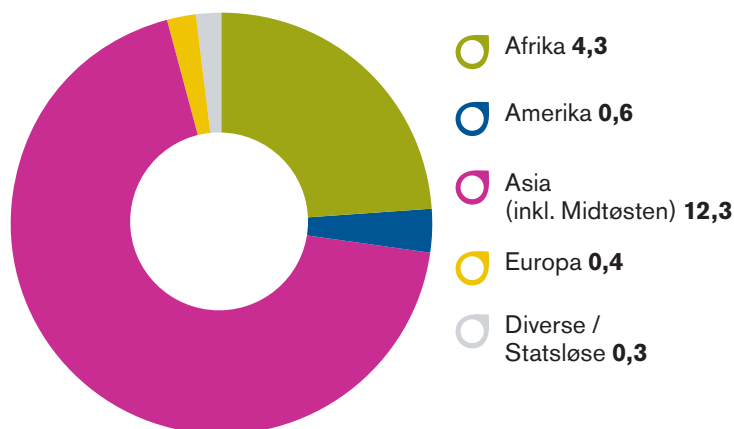
LAND MED FLEST INTERNT FORDREVNE ER:

Syria	Minst 6,5 millioner
Colombia	5,7 millioner
Nigeria	3,3 millioner
DR Kongo	Minst 3,0 millioner
Sudan	Minst 2,4 millioner

LAND HVOR FLEST MENNESKER ER DREVET PÅ FLUKT

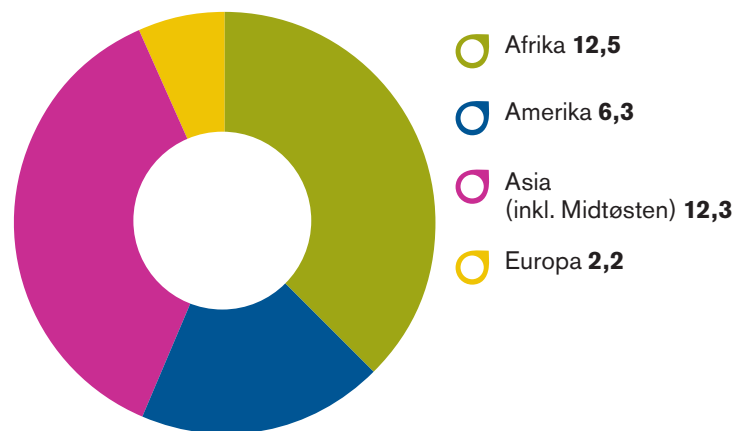
FLYKTNINGER ETTER OPPRINNELSESREGION

Mer enn to tredeler av alle flyktninger kommer fra land i Asia inkl. Midtøsten.

Tall i millioner

INTERNT FORDREVNE FORDELT PÅ VERDENSDDEL

Afrika er fortsatt verdensdelen med flest internt fordrevne, til tross for en kraftig økningen i Midtøsten siste to år.

Tall i millioner

Syrisk kvinne forsøker å beskytte barna mens bombene faller i Aleppo i mai 2014.

51,2

MILLIONER MENNESKER PÅ FLUKT

Mennesker på flukt møter ekstreme utfordringer. Her er fire av dem.

Foto: Sumeth Panpeh/AP Photo/NTB scanpix

Etniske uighurer fra Kina reddet fra menneskehandlere i Songkhla-provinsen sør i Thailand. De frykter å bli tvangsreturnert til Kina.

MENNESKEHANDEL

Konservative anslag fra FN viser at det til enhver tid er rundt 2,5 millioner ofre for menneskehandel. Handelen genererer årlig titalls milliarder dollar i profitt. Mange av ofrene er migranter og flyktninger.

Statistikk viser at mye av menneskehandelen handler om seksuell utbytting av kvinner og jenter. Det kan delvis skyldes at slik utbytting er mer synlig og oftere rapporteres. Den norske debatten om sexkjøpsloven har dreid seg mye om menneskehandel. Forskerne er imidlertid uenige om hvorvidt forbud mot sexkjøp bidrar til å bekjempe menneskehandel.

Menneskehandel omfatter imidlertid mye mer, blant annet tvangsarbeid. Etter dødsulykker rundt forberedelsene til fotball-VM i Qatar i 2022, er det blitt satt søkelys på forholdene for migranter i tvangsarbeid der. Mange fra Myanmar som befinner seg i en flyktningliknende situasjon, utnyttes som billig arbeidskraft i Thailand. Også varer som sjokolade og billige klær er ofte produkter av tvangsarbeid. Menneske-

handel er også med på å dekke den store etterspørselen etter hushjelp. Mellom 2008 og 2012 ble det i India alene rapportert om mer enn 450 000 tilfeller der barn ble solgt til bruk i husarbeid.

De som utnyttes av menneskesmuglere omfatter både de som flykter fra krig og brudd på menneskerettighetene, og de som ønsker seg vekk fra fattigdom og vanskelige levekår i hjemlandet. For begge gruppene er menneskesmuglere eneste alternativ for å komme seg til andre land. Når folk reiser ulovlig over landegrensener, er de i en sårbar posisjon og smugling kan gli over i menneskehandel. Menneskehandlerne har stor makt over sine ofre fordi de som smugles oppholder seg ulovlig i det nye landet og derfor ikke går til myndighetene. Mange holdes også i tvangsarbeid gjennom gjelden

de skylder menneskesmuglerne for transporten.

Det holder ikke at land vedtar forbud og straff mot menneskehandel. Desperate mennesker er sårbare, og dessverre er innvandrings- og flyktningpolitikken i mange land med på å øke denne sårbarheten.

Det er også andre strukturelle utfordringer. Ikke sjelden tjener myndighetspersoner godt på å være del av handelen. For eksempel har sikkerhetsstyrker i Sudan og Egypt vært tett involvert i handelen med folk fra Afrikas horn. Ofre har kommet seg løs for bare å bli returnert til sine overgripere igjen av politi eller sikkerhetsfolk. Korrupsjon og forbindelser til mektige aktører må bekjempes dersom vi skal ha noe håp om å få bukt med det moderne slaveriet. ■

612 727 ASYLSØKERE TIL INDUSTRILAND I 2013

FLEST ASYLSØKERE KOM FRA:	
Syria	56 351
Russland	39 779
Afghanistan	38 653
Irak	38 171
Serbia, inkludert Kosovo	34 660

11 983 ASYLSØKERE TIL NORGE I 2013

FLEST ASYLSØKERE KOM FRA:	
Eritrea	3258
Somalia	1694
Syria	856
Afghanistan	726
Sudan	598

17 år gamle Gilmar Johani i Colombia har vært på flukt i seks år. Her med sin sønn i Soacha i utkanten av hovedstaden Bogota.

ØKENDE FLUKT TIL BYENE

Stadig flere flyktninger og internt fordrevne søker tilflukt i byer. Det stiller hjelpeorganisasjoner overfor nye utfordringer.

De siste tiårene har det skjedd en rask urbanisering over hele verden. Flertallet av jordas befolkning bor i dag i byer, og denne utviklingen skyter stadig større fart.

Den økende urbaniseringen gjelder også for mennesker på flukt, som i stigende grad søker inn til byområder. Forestillingen om at en flyktning er en person som bor i en flyktningleir på landsbygda, er stadig mindre dekkende.

Flyktningstrømmen fra borgerkrigen i Syria er ett av mange eksempler på denne utviklingen. I nabolandet Tyrkia bor mindre enn tredjedel av de syriske flyktningene i flyktningleirer, viser tall fra FNs høykommissær for flyktninger. De fleste lever i byer nær den syriske grensen. En lignende

situasjon befinner også de syriske flyktningene i Irak seg i.

Spesielt i interne konflikter, der mennesker blir drevet på flukt inne i sitt eget land, er det vanlig at folk søker tilflukt i byer. Det har man blant annet sett i Mali, Irak og Colombia. Det samme gjelder når mennesker må forlate sine hjem på grunn av naturkatastrofer som jordskjelv, tørke og flom.

På overflaten kan det virke enklere for flyktninger å klare seg i byer enn i flyktningleirer, blant annet fordi det finnes et arbeidsmarked og andre økonomiske muligheter. Men flyktninger og internt fordrevne lever ofte i slumområder i utkanten av byene, med kummerlige boliger, dårlig

sanitærforhold og få muligheter til å skaffe seg lønnet arbeid. Områdene de bor i er også ofte preget av vold og kriminalitet.

Den økende flukten til byene byr på utfordringer for hjelpeorganisasjoner, som tradisjonelt har viet mye av sin innsats til flyktninger som holder til i flyktningleirer. Én utfordring er at det er vanskeligere å få oversikt over hvor mange og hvem flyktningene er når de bor i byer, enn når de er samlet i leirer. Ofte vil mennesker på flukt i urbane områder ønske å være anonyme, blant annet fordi de frykter trusler og nye fordrivelser. Mange vil derfor unngå kontakt med myndigheter.

Flyktninger og lokalbefolkning i byområder har ofte mange av de samme problemene knyttet til fattigdom, dårlige boforhold, kriminalitet og arbeidsledighet. Samtidig kan det være et konkurranseforhold: Lokalbefolkningen kan oppfatte flyktningenes tilstedeværelse som en trussel i deres egen daglige kamp for tilværelsen. Derfor er det viktig at innsats for flyktninger i byområder innrettes slik at den ikke skaper motsetninger mellom flyktninger og lokalbefolkning, men gagnar begge parter. ■

FLERE BÅTFLYKTNINGER

Antallet båtflyktninger har eksplodert de siste ti årene. Det skyldes i stor grad et økt antall flyktninger og migranter, større motvilje mot å ta imot dem, samt voksende nettverk av menneskesmuglere. Mange og stadig flere desperate båtflyktninger og migranter omkommer på veien.

Australia er et yndet mål for båtflyktninger fra Asia. Ifølge australske myndigheter ankom om lag 43 000 båtflyktninger Australia mellom 2009 og 2013. Menneskerettighetsorganisasjoner anslår at mer enn 1100 båtflyktninger druknet på vei til Australia i samme tidsrom. Australia har svart med å internere båtflyktningene på øyer i Stillehavet og inngå returavtale med flere land i Asia.

Rohingya-folket er en de gruppene der mange forsøker å flykte sjøveien. Rohingyaene har i en årrekke opplevd vold i hjemlandet Myanmar. Ifølge menneskerettighetsorganisasjonen Arakan Project har om lag 75 000 rohingyaer flyktet sjøveien til

blant annet Bangladesh, Malaysia og Thailand de siste to årene. Av disse er nærmere 2000 savnet eller omkommet.

Thailandske myndigheter opplyste i februar 2014 at de i 2013 hadde sendt tilbake 1300 båtflyktninger fra Myanmar, alle tilhørende rohingya-folket. Trafikken av båtflyktninger fra Afrikas horn til Jemen har også økt kraftig. Siden 2012 har nærmere 85 000 personer fra landene på Afrikas horn klart å ta seg til Jemen, ifølge International Organization for Migration (IOM).

Europa er blitt et stadig mer aktuelt mål for flyktninger og migranter fra Midtøsten og Afrika. Tre ganger så mange flyktninger

satte over Middelhavet med kurs for Europa i 2014 sammenlignet med året før. 45 000 flyktninger nådde kysten av Italia og Malta i 2013, mot 13 000 året før, viser tall fra IOM.

Antallet som dør under overfarten stiger med økende antall båtflyktninger. I alt omkom minst 700 flyktninger i forsøk på å ta seg sjøveien til Europa i 2013. Trenden har fortsatt i 2014. I januar ankom over 2000 båtflyktninger Italia, og i løpet av to døgn i begynnelsen av april kom ytterligere over 4000.

Den viktigste årsaken til økningen er geopolitiske kriser, som borgerkrigen i Syria, ifølge IOM. Trenden viser at det er færre økonomiske flyktninger, og flere som flykter fra forfølgelse og borgerkrig i land som Syria, Eritrea, Somalia og Afghanistan. Samtidig opplever migranter og flyktninger at det blir stadig vanskeligere å ta seg til Europa på lovlig måte. Denne situasjonen har ført til fremveksten av godt organiserte nettverk av menneskesmuglere som skiper folk over Middelhavet. ■

Foto: Anurup Thu/AP Photo/NTB scanpix

Båtflyktninger fra rohingya-minoriteten i Myanmar bønnfaller om å få komme i land i Bangladesh. Mange blir sendt tilbake.

Gjenoppygd skole i Goma, DR Kongo. Utdanning er en nøkkel for å normalisere hverdagen til barn på flukt.

UTDANNING OG LIKESTILLING VED HUMANITÆRE KRISER

Innsats for utdanning og likestilling er spesielt viktig overfor mennesker på flukt. Samtidig ser vi at bevegelser tuftet på tanker om at utdanning er skadelig, vokser i styrke.

I april 2014 bortførte Boko Haram over 200 skolejenter nordøst i Nigeria. I årevis har den ugandiske terrororganisasjonen Lords Resistance Army, som nå opererer i Den sentralafrikanske republikk, angrepet skolebarn. I oktober 2012 ble den pakistanske skolejenta Malala Yousafzai skutt av Taliban. Dette er bare noen eksempler på at det i flere land begås direkte angrep på barn, og spesielt jenter, som bare søker å få kunnskap.

Av de 57 millioner barn som i dag ikke har tilgang på skole, bor halvparten i land berørt av konflikt. Et gjennomgående trekk er at det er færre jenter enn gutter som får ta del i skolegangen. Når barn på flukt ikke får gå på skolen, går de glipp av godene utdanning kan gi i en krisesituasjon, som fremtidshåp, beskyttelse og en mulighet til å bearbeide traumer. Barn på flukt føler hverdagen blir normalisert når de sammen

med andre barn kan gå på skolen, selv om klasserommet bare er skyggen under et stort tre. Vi vet kunnskap er avgjørende for økonomisk utvikling og for at barn kan ta velbegrunnede valg senere i livet. Det påvirker også forhold som barneekteskap, kjønnslemlestelse, barnedødelighet og generell helse i befolkningen.

Den norske regjeringen har som mål å ta en global lederrolle i arbeidet med utdanning for alle og vil prioritere utdanning for jenter. Skal de lykkes, må også utdanning for barn på flukt prioriteres.

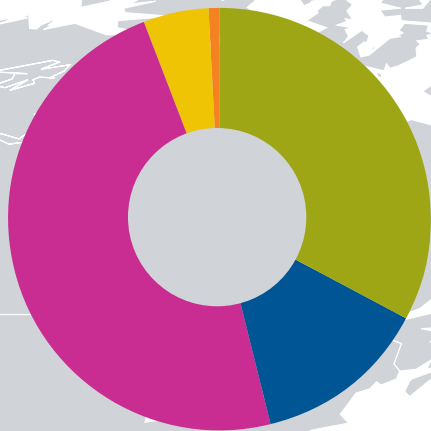
Mange kvinner, menn og barn på flukt utsettes for seksuell og kjønnsbasert vold. Voldtekt som våpen i konflikter er mye omtalt, men tvangsekteskap, vold i nære relasjoner og prostitusjon øker også under kriser og når de sosioøkonomiske forholdene forverres. Humanitær hjelp er mange steder grovt underfinansiert, og det er for liten

ekspertise på medisinsk, psykososial og juridisk hjelp. Det er imidlertid positivt at det er økt oppmerksomhet om forebygging og anerkjennelse av behovet for å involvere menn, både som ofre og overgripere.

I 2013 forpliktet toppledere fra FN, givreland og humanitære organisasjoner seg til konkrete tiltak mot seksuell vold i konflikt. I 2014 er målet å gå fra forpliktelser til handling når det gjelder etterforskning og dokumentasjon, økt bistand til overlevende, inkludering av kjønnsbasert vold og likestilling i freds- og sikkerhetsarbeid, samt bedre internasjonal koordinering.

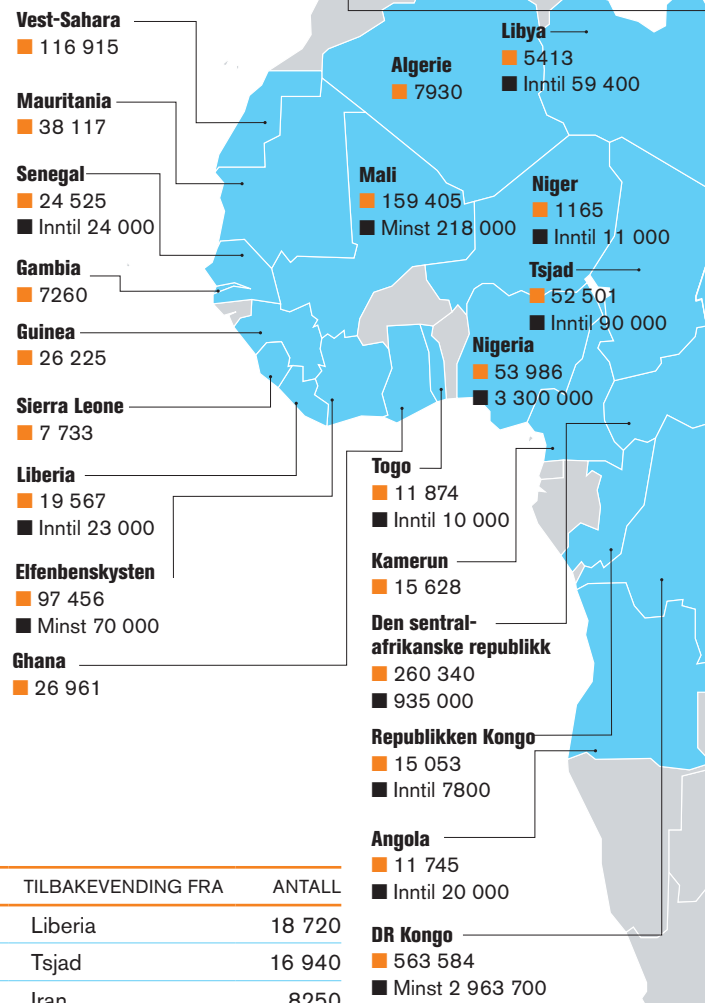
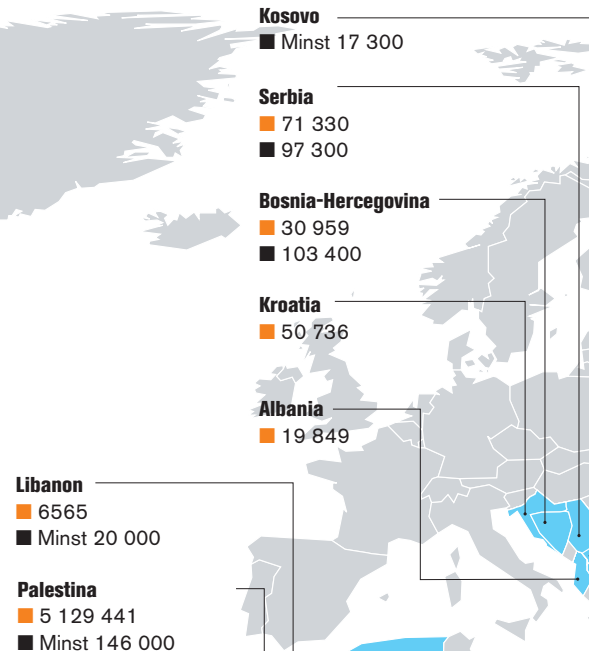
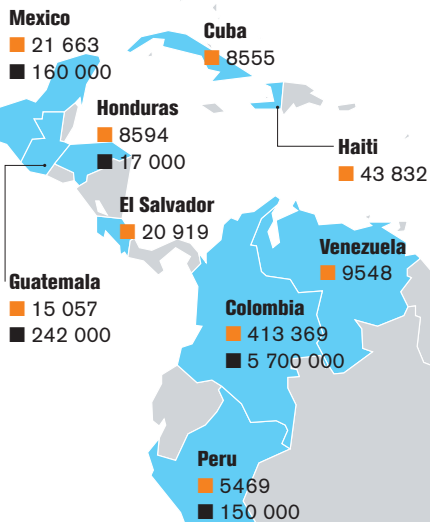
FNs nye utviklingsmål er viktige for politiske og finansielle prioriteringer for land i konflikt og post-konflikt. I 2014 jobber flere medlemsland, som Norge, for et hovedmål om likestilling og kvinners rettigheter, i tillegg til integrering av kjønnsperspektivet i alle de nye utviklingsmålene. ■

VERDENS FLYKTNINGER OG INTERNT FORDREVNE

Verdens flyktninger og internt fordrevne fordelt på verdensdel etter opprinnelsesland

tall i millioner

STØRSTE FRIVILLIGE TILBAKEVENDINGER FRA EKSIL TIL HJEMLANDET I 2013

TILBAKEVENDING TIL	TILBAKEVENDING FRA	ANTALL	TILBAKEVENDING TIL	TILBAKEVENDING FRA	ANTALL
Syria	Tyrkia	140 760	Efenbenskysten	Liberia	18 720
DR Kongo	Republikken Kongo	62 870	Sudan ¹⁾	Tsjad	16 940
Irak	Diverse/ukjent	60 880	Afghanistan	Iran	8250
Afghanistan	Pakistan	31 220	Rwanda	DR Kongo	7200
Somalia ¹⁾	Kenya	28 830	Mali	Niger	5690

¹⁾ Dreier seg om mennesker i en flyktninglignende situasjon.

Forklaring

- Flyktninger fra landet
- Internt fordrevne

Kartet viser internt fordrevne og antall personer som har flyktet fra landet: utvalgte land per 31. 12. 2013

For forklaring til tallene, se landprofiler og hovedtabell på side 137.

LAND MED STØRST FLYKTNINGBEFOLKNING

Jordan	2,7 millioner
Palestina	2,0 millioner
Pakistan	1,6 millioner
Libanon	1,3 millioner
Iran	0,9 millioner

FLEST FLYKTNINGER I FORHOLD TIL FOLKETALL

Palestina	46,4 %
Jordan	37,2 %
Libanon	27,2 %
Nauru	5,3 %
Tsjad	3,4 %

Over 100 mennesker ble drept da væpnede menn angrep sivile i Kaduna i det sentrale Nigeria 20. mars 2014. Bakgrunnen var strid om landrettigheter.

DE TI MEST NEGLISJERTE FLUKTSITUASJONENE

Hvem er det vi egentlig bryr oss om? Det kan umulig være alle, ellers ville ikke verden sett ut som den gjør. Men hvorfor er det noen vi bryr oss mer om enn andre? Hvorfor fikk FN i 2013 dekket 83 prosent av finansieringsbehovet til sitt humanitære arbeid i Afghanistan, men bare 53 prosent av behovet til arbeidet i Den sentralafrikanske republikk?

At det ikke er samsvar mellom faktiske humanitære behov og den hjelpen som blir gitt, er åpenbart. I 2013 ble bare 62 prosent av de identifiserte behovene i FNs humanitære appeller finansiert. Det er FNs kontor for koordinering av humanitær hjelp (OCHA) som det siste tiåret har koordinert søknadene om finansiering og aktivitet til 450 hjelpeorganisasjoner gjennom de humanitære appellene.

Men selv om årsakene til at noen har plass lenger nede ved bordet er sammensatte, tyder mye på at realpolitiske hensyn veier spesielt tungt når verdenssamfunnet vurderer bruk av sine ressurser, og dermed langt på vei avgjør hvem som skal få vår oppmerksomhet og hvem som blir neglisjert. Men en selektiv humanisme er ikke human, og det må ikke være en naturlov at realpolitiske hensyn skal ha forrang fremfor det å redde liv og avhjelpe nød.

BEVISST NEGLISJERING Ingen av krisene på årets liste er ukjente. Vi har informasjon om alle selv om informasjonen i mange tilfeller er ufullstendig. Årsakene til stillheten spenner fra liten synlighet i mediene og manglende finansiering, til en vanskelig sikkerhetssituasjon som igjen kan føre til svært begrenset humanitær tilste-

deværelse. Dette er likevel i mange tilfeller kun symptomer. Det vi står overfor er ofte en bevisst neglisjering fra politiske aktørers side. Det kan være både stormakter og nasjonale myndigheter, som ut fra sin egen agenda legger et lokk på situasjonen.

Altfor sjelden stilles spørsmål om hvem som neglisjerer en fluktsituasjon og på hvilken måte situasjonen er neglisjert. Mangel på politisk vilje til å handle står i skarp kontrast til humanitære aktørers imperativ om nettopp å handle. Det er viktig å understreke at humanitært hjelpearbeid ikke kun dreier seg om humanitær bistand, men også om at mennesker på flukt skal få sine rettigheter ivaretatt.

FORSVINNER I BYER At antallet mennesker på flukt i eget land nå langt overstiger tallet på flyktninger, som per definisjon har krysset en internasjonal grense, reflekterer at det er interne væpnede konflikter som dominerer verden i dag. Dette har også vært med på å endre fluktmønstrene og hvor folk søker beskyttelse. Ingen av Colombias over fem millioner internt fordrevne bor i leirer. De oppholder seg i hovedsak i storbyenes slumområder. Dette vanskeliggjør både registrering og effektiv humanitær assistanse. Slik er det mange steder. Anonyme slumbeboere på flukt er usynlige

og fanges også sjelden inn av mediens kameraer.

HVA SKAPER OPPMERKSOMHET Det er tydelig at fluktsituasjoner som utvikler seg over tid eller er langvarige, får mindre oppmerksomhet. Disse rammes ofte av «donortretthet» og mindre medieoppmerksomhet. Det samme gjelder for naturkatastrofer. En tsunami vekker stort engasjement, mens tørke, som utvikles gradvis, langt fra har samme nyhetsverdi. Den defineres som mindre interessant selv om de humanitære konsekvensene er store. De tabloide mediene er varer som skal selges, og valget mellom børs og katedral gir seg selv.

ALVORLIGE KONSEKVENSER Fraværet av politisk vilje til å finne varige løsninger for mennesker på flukt, fører til at neglisjerte fluktsituasjoner kan vedvare i årevis, i noen tilfeller i flere tiår. Ikke én av de over 100 000 bhutanske flyktningene i Nepal har fått vende hjem. Nå er fire av fem gjenbosatt i tredjeland. Det internasjonale presset på Bhutan har vært minimalt. En viktig forklaring er realpolitisk og heter India som ønsker å verne sin strategisk viktige nabo.

Foto: Truls Brække/UNICEF

Konflikten i det nordlige Jemen har pågått i en årrekke og drevet et stort antall mennesker på flukt.

Stillheten rundt de nordkoreanske flyktningene i Kina er også et utslag av Kinas økonomiske og politiske tyngde. Kritikkk av Kina koster.

Flyktningene fra Vest-Sahara har mange venner, men ingen mektige. Derfor har de problemer med å få rett selv om de har rett.

TOPPER LISTEN Den sentralafrikanske republikk, som sto øverst på neglisjertlisten i 2013, fikk større oppmerksomhet høsten 2013, men befinner seg fremdeles i en prekær situasjon. Landet står i fare for å bli et kronisk sår i hjertet av Afrika.

I Nigeria, som topper listen over neglisjerte fluktsituasjoner i 2014, har volden og antall fordrevne økt kraftig, samtidig som landet i april 2014 gikk forbi Sør-Afrika og ble Afrikas største økonomi. Det er lett å overse en humanitær krise i Vest-Afrikas stormakt, og det er frykt for at volden vil øke frem mot presidentvalget i 2015.

1. NIGERIA

Nigeria, Afrikas mest folkerike stat med 170 millioner innbyggere, er et språklig, kulturelt, etnisk og religiøst lappetepp. Vold og konflikt har drevet mennesker på flukt siden årtusenskiftet, men antallet har vært ukjent helt frem til i år. Ifølge Flyktninghjelpens senter for internt fordrevne (IDMC) er det nå 3,3 millioner internt fordrevne i Nigeria, hvorav 470 000 ble fordrevet bare i 2013. Dette er et overraskende høyt tall i et land som bidrar med fredsbevarende soldater i andre afrikanske konflikter, og som mange forbinder med oljepenger og regional stormaktstatus.

Mangel på data og informasjon om de internt fordrevne har i en årrekke medvirket til en fragmentert og utilstrekkelig humanitær respons. De fleste mennesker på flukt bor hos vertsfamilier, og verken nigerianske myndigheter eller internasjonale hjelpeorganisasjoner har vært i stand til å skaffe seg en oversikt over deres situasjon. Assistanse til de som oppholder seg i leirer er mangelfull, både når det gjelder mat, nød-

vendig utstyr og helse. Den vanskelige sikkerhetssituasjonen mange steder gjør også at tilgangen til ofrene er svært begrenset. Den alvorligste situasjonen er i de nordøstlige delstatene Borno, Yobe og Adamawa, der 300 000 ble fordrevet bare i 2013. President Goodluck Jonathan erklærte unntakstilstand i disse områdene i mai 2013. Den økende militariseringen av konflikten mellom regjeringen og den militante islamistgruppen Boko Haram har trukket sivile direkte inn i konflikten. I Midtbeltet, der de mer skogkledte områdene i sør møter savannen i nord, har voldelige konflikter mellom nomader og fastboende bønder pågått i årtier.

Det nordlige Nigeria er en del av det sårbare Sahel-området der allerede 4 millioner mennesker er rammet av matusikkerhet, ifølge FN. En ytterligere forverring i denne delen av Nigeria kan derfor få store negative regionale konsekvenser. Allerede befinner titusenvis av nigerianske flyktninger seg i nabolandene Niger, Tsjad og Kamerun. Volden ser heller ut til å øke enn å avta i Nigeria frem mot presidentvalget i 2015.

Foto: Soe Thar Win/AFP Photo/NTB scanpix

Internt fordrevne rohingyaer i Sittwe, Myanmar, er truet av både vold og naturkatastrofer.

>>>

2. IRAK

Elleve år etter den USA-ledede invasjonen fortsetter den humanitære krisen i Irak. Antallet internt fordrevne er nå over to millioner. Tallet på drepte sivile under invasjonen er nærmest umulig å verifisere, og varierer mellom 100 000 og 600 000. Derimot har lidelsene for det irakiske folket på ingen måte tatt slutt selv om de utenlandske troppene har dratt hjem.

Paradokset er at selv om den vestlige interessen for Irak til tider har vært stor, har den i altfor stor grad begrenset seg til spørsmål om militærmakt og den politiske maktkampen. Det står dårligere til når det gjelder oppmerksomheten om konflikts ofre. I april 2014 var kun seks prosent av de humanitære behovene i Irak dekket, ifølge OCHA. Det er på tide å erkjenne at den mislykkede militære strategien må erstattes med en omfattende humanitær innsats for å redde landet fra oppløsning. Situasjonen for de internt fordrevne i Irak står også i fare for å bli overskygget av andre pågående kriser i regionen.

Konflikten mellom ulike sunni-grupper og president al-Maliki fortsetter, og ved årsskiftet 2013/2014 ble over 200 000 personer internt fordrevet på bare én måned. Volden truer de spede utsiktene til fred og demokrati i et land som blir stadig mer delt.

Intensiverte al-Qaida-angrep har resultert i en rekke hevnangrep fra sjaer på sunnimål. I 2013 ble over 7100 sivile drept, noe som er en dobling fra året før og det høyeste tallet siden 2007.

Krigen i Syria påvirker Irak i stor grad. FN advarer mot at væpnede grupper i de to landene oppretter og styrker forbindelser seg imellom. Flere hundre tusen flyktninger fra Syria har søkt tilflukt i Irak, hovedsakelig i de kurdiske områdene i nord, og de lider under mangel på både humanitær hjelp og internasjonal oppmerksomhet. Ulike FN-organer og internasjonale organisasjoner frykter en mulig suspensjon av sine operasjoner i landet som følge av manglende finansiering.

3. VEST-SAHARA

Temaartikkelen «Blant jordens fordømte» i denne utgaven av Flyktningregnskapet viser med all tydelighet hvorfor Vest-Sahara i år etter år står på listen over de ti mest neglisjerte fluktsituasjonene i verden. Selv om Den afrikanske union (AU) i mange år har anerkjent saharawiernes rett til å bestemme sin egen fremtid, og stadig flere politikere, både i Norge og innenfor EU, nå tar til orde for å løfte Vest-Sahara høyere opp på den politiske dagsorden, virker situasjonen fortsatt låst.

De saharawiske flyktningene har i snart 40 år levd i leirer i nabolandet Algerie, isolert og uten fremtidshåp. I tillegg har hjelpen fra det internasjonale samfunnet vært begrenset, og under- og feilernæring har vært utbredt, spesielt blant barn.

Den marokkanske invasjonen i 1975 skjedde midt under den kalde krigen. Avklassifiserte dokumenter fra møter i Det hvite hus vitner om at USA var svært innforstått med Marokkos inntog i Vest-Sahara etter at den gamle kolonimakten Spania trakk seg ut,

Foto: Ahmad al-Rubaye/AFP/NTB scanpix

Mange på flukt i Irak trekker inn til byene i et forsøk på å finne beskyttelse. Her fra et område sør i Bagdad.

men ikke noe ble gjort for å stoppe den. Frankrike, med sine nære forbindelser til Marokko, og Spania, som tidligere kolonimakt, har hatt mange muligheter til å gjøre om på sin feilslåtte politikk. Deres økonomiske og realpolitiske interesser har imidlertid veid tyngre enn hensynet til menneskerettighetene og folkeretten. Ofrene for denne kynismen er flyktningene.

4. MYANMAR

Væpnede konflikter mellom ulike minoritetsgrupper og regjeringen har preget landet og ført til interne fordrivelser i Myanmar siden 1960-tallet. Etter de siste årenes positive utvikling i form av demokratisering og økonomisk vekst, har regjeringen og de fleste opprørsgruppene inngått våpenhviler. Men situasjonen er fortsatt spent i Kachin-staten med nærmere 100 000 internt fordrevne, og i Rakhine-staten der den muslimske rohingya-minoriteten holder til. I delstaten Rakhine lever rohingyaene med begrenset bevegelsesfrihet, få rettigheter og med manglende tilgang på mat og humanitær bistand.

Rohingyaene blir av myndighetene betraktet som illegale immigranter og ble i 1982 fratatt sitt statsborgerskap. Diskrimine-

ring og marginalisering av rohingyaene har ført til at mange har flyktet over grensen til Bangladesh.

Den økte volden de siste årene mellom buddhister og rohingyaer i Rakhine har fordrevet 140 000 mennesker fra sine hjem. Myndighetene i Myanmar insisterer på at de har en nulltoleranse overfor religiøst motivert vold, men har ikke vært i stand til å stanse volden.

Om lag 30 000 rohingyaer bor i flyktningleirer i Bangladesh, men UNHCR anslår at mellom 200 000 og 500 000 lever i en flyktningliknende situasjon utenfor leirene i landet. Myndighetene i Bangladesh har hindret humanitære organisasjoner i å gi hjelp med begrunnelsen at slik hjelp vil kunne føre til nye strømmer av rohingyaer fra Myanmar.

5. JEMEN

Det fattigste landet på den arabiske halvøya har store humanitære utfordringer, og mer enn halvparten av befolkningen lever under fattigdomsgrensen. Politisk ustabilitet og konflikter med sjiamuslimske Houthis-opprørerne i nord, et fremvoksende al-Qaida-nettverk og separatister i sør har preget

Foto: Jk Aldama/Demotix/NTB scanpix

Demonstranter utenfor den indonesiske ambassaden i London i april 2014 krevde løslatelse av alle politiske fanger i Vest-Papua.

landet i en årrekke. Jemen har over 300 000 mennesker på flukt innenfor landets grenser, i hovedsak i nord. Samtidig huser landet rundt 240 000 flyktninger, de fleste fra Etiopia og Somalia.

Kampen mot terrorisme i et allerede svært ustabilt land har gjort Jemen til et sensitivt politisk spørsmål. Frykten for total destabilisering av situasjonen gjorde at de viktigste donorene – EU, Japan, Russland, Saudi-Arabia og USA – lenge ikke ønsket å uttale seg om konflikten med sjiamuslimene og spørsmålet om humanitær tilgang. Saudi-Arabias frykt for at sjiamuslimene skulle ta seg inn på deres territorium og myndighetenes ønske om liten oppmerksomhet knyttet til situasjonen i nord, har bidratt til lite internasjonal oppmerksomhet om den humanitære situasjonen. Helt siden opprøret i nord startet i 2004 har det vært påfallende liten villighet fra det internasjonale samfunnets side til å bidra til å oppfylle FN's nødhjelpsappeller. I mars 2014 rapporterte OCHA at kun to prosent av den koordinerte appellen for Jemen var finansiert, til tross for at de humanitære behovene, både for flyktninger og internt fordrevne, har økt.

6. DEN SENTRALAFRIKANSKE REPUBLIKK

Den sentralafrikanske republikk (SAR) kom høyere opp på den politiske dagsorden på slutten av 2013 og begynnelsen av 2014. I april 2014 besluttet FN at en fredsstyrke på 12 000 soldater skal overta sikkerhetsansvaret fra 15. september 2014. Grunnen til at SAR fortsatt står på listen over neglisjerte kriser, er at landet er tilnærmet totalt ødelagt og har prekære humanitære behov. Faren er stor for at landet igjen raskt kan miste oppmerksomheten fra det internasjonale samfunn slik det har gjort så ofte før, og at hjelpen verken er tilstrekkelig eller kommer tidnok. Internasjonale fredsbevarende styrker har vært i SAR i en årrekke, men de har alltid vært få og med et begrenset mandat. Voldsspiralen i landet må stoppes umiddelbart, noe som vil være en stor utfordring for de franske soldatene og styrken fra Den afrikanske union (AU) som allerede er utstasjonert i SAR. En annen viktig oppgave er å sikre tilgang til sivile på flukt som i lang tid har vært uten hjelp og beskyttelse. Ved siden av nødhjelp trenger SAR en langvarig og omfattende humanitær operasjon. Det internasjonale samfunn må betale for en langvarig neglisjering av et land som kan bli «Afrikas syke mann».

7. INDIA

Det bor 700 millioner mennesker på den indiske landsbygda, hvorav nærmere 80 prosent er fattigbønder. Det finnes flere hundre millioner analfabeter, og 42 prosent av alle indiske barn under fem år er underernærte. Det er grunn til å minne om dette siden India ofte ses på med middelklassebilder; Bollywood-filmer, økonomisk mirakel og avansert it-industri. Men voldsbruken har alltid vært utbredt på den indiske landsbygda, og mange steder er den statlige tilstedeværelsen liten eller bortimot fraværende. Årsaken til fordrivelse er mange, og omfatter blant annet sammenstøt mellom muslimer og hinduer, etniske motsetninger mellom muslimske bengalere og stammefolk i Assan, konflikten i Kashmir og maoistopprøret i sentrale deler av landet.

I India telles ikke internt fordrevne når offisielle leirer stenges, selv om folk fremdeles er fordrevet. Mange forsvinner også i storbyenes slumområder og havner aldri i statistikkene. India har ikke utviklet et nasjonalt lovverk som gir folk på flukt rett til assistanse og beskyttelse. Mye av hjelpen som gis, kommer fra frivillige organisasjoner, der religiøse veldedighetsorganisasjoner spiller en viktig rolle.

Maoistenes etablering av en «rød korridor» fra Bihar i nord til enkelte kystområder i sør har polarisert situasjonen på landsbygda, der sivilbefolkningen har kommet i klemme mellom paramilitære styrker og geriljaen. Urfolksgrupper, som adivasiene, befinner seg i en svært sårbar situasjon.

8. NORD-KOREA

Nord-Korea er landet hvor befolkningen stenges inne, mens verden stenges ute. Likevel har flere hundre tusen nordkoreanere tatt seg over grensen til Kina, og 26 000 flyktninger befinner seg i Sør-Korea. Årsakene til dette har vært en svært vanskelig humanitær situasjon siden 1990-tallet og et brutalt regime som begår grove brudd på menneskerettighetene. Som kastesystemet i det gamle Korea går familienes status i arv gjennom generasjoner i Nord-Korea. Det er nesten umulig for en person med lav status å forbedre sin situasjon. Den eneste mobiliteten i denne rigide samfunnsstrukturen går nedover.

Mennesker som flykter risikerer livstid i arbeidsleirer hvis de sendes tilbake. Til tross for dette er det akkurat hva kinesiske myndigheter gjør, selv om dette er et grovt brudd på flyktningkonvensjonen av 1951, som Kina har undertegnet. De nordkoreanske flyktningene er i praksis ikke bare neglisjerte, men rettsløse – ikke bare i hjemlandet, men også i det viktigste «vertslandet».

9. INDONESIA (VEST-PAPUA)

52 år etter at Indonesia annekterte Vest-Papua forsetter protestene blant lokalbefolkningen. Titusenvis av mennesker har

blitt drept og et stort antall er blitt fordrevet gjennom årene. Fredelige demonstrasjoner blir fremdeles møtt med utstrakt politivold, og tortur av arresterte og trusler mot aktivister er utbredt. Svært få utenfor Vest-Papua vet hva som foregår siden journalister og menneskerettighetsaktivister er uønsket av indonesiske myndigheter. Urfolksgrupper blir fordrevet hvis de for eksempel protesterer mot at multinasjonale selskaper tar over deres land, eller hvis myndighetene mistenker at de støtter den væpnede separatistbevegelsen OPM (Organisasi Papua Merdeka). Ifølge Flyktninghjelpens senter for internt fordrevne (IDMC) lever mange på flukt i skjul i jungelområder, helt uten tilgang til assistanse. Andre har tatt seg over grensen til Papua Ny-Guinea.

10. PAKISTAN

Pakistan har vært preget av den vanskelige situasjonen i nabolandet Afghanistan. Den væpnede konflikten nordvest i landet har drevet mer enn 700 000 mennesker på flukt og fortsetter å prege sikkerheten. Det er vanskelig å få tilgang til personer i nød for både nasjonale og internasjonale hjelpeorganisasjoner. Til tross for store humanitære utfordringer er det lite internasjonal oppmerksomhet rundt behovene. De humanitære hjelpeorganisasjoner har kun fått inn en tredjedel av pengene de trenger for å dekke hjelpebehovet dette året.

Av: Richard Skretteberg, seniorrådgiver, Flyktninghjelpen

Den svært vanskelige sikkerhetssituasjonen i Den sentralafrikanske republikk gjør det krevende å nå fram med hjelp og beskyttelse til internt fordrevne. Her fra Bossangoa nord for hovedstaden Bangui.

En indisk landsbykvinne på flukt fra vannmassene sørøst for Kolkata.

FLYKTNINGBESKYTTELSE I EN VARMERE VERDEN

Hvert år flykter millioner av mennesker på grunn av klimaendringer og katastrofer. Mulige tiltak for forebygging og beskyttelse av de som flykter, diskuteres nå verden over. En hovedutfordring er om det finnes eller kan skapes tilstrekkelig politisk vilje til faktisk å gjennomføre de gode tiltakene.

Også i 2013 ble millioner av mennesker fordrevet i forbindelse med katastrofer som flom og storm, ifølge Flyktninghjelpens senter for internt fordrevne (IDMC). De endelige tallene for 2013 foreligger høsten 2014. I tillegg kommer alle de som rammes av tørke, havnivåstigning og andre katastrofer som utvikler seg sakte. Med klimaendringer kan vi vente oss et enda mer alvorlig katastrofebilte fremover.

Menneskeskapt global oppvarming fortsetter med økningen av drivhusgasser som CO₂, fastslår FNs klimapanel i sin femte rapport om verdens klimatilstand. Konsentrasjonen av drivhusgasser i atmosfæren har ikke vært høyere på minst 800 000 år. Både havet og atmosfæren blir varmere. Snø og is smelter, havet forsures og havnivået stiger. På den nordlige halvkulen har de siste 30 årene sannsynligvis vært den varmeste 30-årsperioden på 1400 år. I løpet av drøyt hundre år har det gjennomsnittlige globale havnivået steget med omtrent 20 centimeter. Økningen vil fortsette og antagelig akselerere, ifølge FNs klimapanel.

Klimapanelets spesialrapport fra 2012 konkluderte med at vi ser endringer i om-

fang, regelmessighet, tid og sted for ekstremvær som storm, flom og tørke. Videre er det «medium enighet» og «medium bevis» for at klimarelaterte katastrofer påvirker frivillig og tvungen migrasjon.

MED VANN PÅ ALLE KANTER

Bangladesh' beliggenhet mellom stigende hav og smeltende Himalaya-is gjør at landet jevnlig rammes av flom, syklon og storm. Dette er vær fenomener som kan forverres med klimaendringene. Når Bangladesh i tillegg har utbredt fattigdom og store politiske og sosiale utfordringer, vil slike vær fenomener føre til katastrofer.

Som i andre land, er det som regel de fattigste bangladesherne som rammes hardest. Det er de som bor på de mest utsatte stedene, og det er deres hus som ikke tåler stormen. Dessuten mangler de ressursene til å bygge opp igjen husene sine, og dermed blir de fattigste enda mer sårbare for neste katastrofe.

De fleste på flukt forblir i Bangladesh. Årsaken er at de ikke har ressursene og nettverket som trengs for å reise lenger. Men noen reiser utenlands, og selv fattige krysser grensen til nabolandet India.

SAMMENSTØT MED LOKAL-BEFOLKNINGEN

Myndighetene i India har forsøkt å bygge et gjerde langs grensen til Bangladesh. Likevel er det mange som tar seg inn i India. Ifølge hindunasjonalistiske politikere utgjør de muslimske bangladesherne mer enn 20 millioner og er en trussel for lokale hinduer. I områder som Assam er bangladesherne en stadig større del av befolkningen, og det har vært kraftige sammenstøt med lokalbefolkningen fordi konkurransen om jord og ressurser blir større. Det er ofte vanskelig å skille mellom bangladesherne og muslimske indere. Derfor blir mange migranter fra nabolandet registrert som indere med indiske rettigheter. Samtidig betyr det at fattige, indiske muslimer som bor i de samme områdene også risikerer vilkårlige fengslinger og deportasjoner når myndighetene først setter i gang med slike tiltak overfor bangladesherne.

De indiske domstolene har ikke inntatt noen spesielt beskyttende holdning overfor bangladesherne. Blant annet bestemte høyesterett i 2005 at en lov som skulle gi visse rettigheter og garantier i fengslings- og deportasjonssaker, var ugyldig. Dommerne var nok påvirket av den rådende

Foto: Bernardino Hernandez/AP Photo/NTB scanpix

Den tropiske stormen Manuel i Mexico høsten 2013 førte til flom, jordskred og andre ødeleggelser som tok over 150 menneskeliv, og kostet det mexicanske samfunnet mer enn 4 milliarder dollar.

politiske situasjonen. De anså bangladesherne for å utgjøre en massiv gruppe med innvandrere uten lovlig opphold og dermed en ekstern fare som staten plikket å beskytte mot.

India sliter med å sikre rettigheter for sin egen befolkning, og landet er også svært hardt rammet av klimaeffekter og katastrofer. Å bosette seg i India kan ikke være løsningen for millioner av bangladeshere. Samtidig vil det kanskje være mulig å bedre situasjonen noe gjennom politiske kanaler. Blant annet har Kongresspartiet i India historisk sett vært sympatisk innstilt overfor bangladesherne.

VEKK FRA SØR-ASIA

Mange fattige sør-asiater reiser langt for å finne et sted der det er mulig å slå seg ned og skape en ny fremtid. Et stort antall drar til Gulf-statene, der forholdene ofte er svært vanskelige. Migrantene får passene sine konfiskert, arbeider lange dager, får ikke alltid lønn, bor svært dårlig og er forøvrig nesten fullstendig prisgitt sine arbeidsgivere. Human Rights Watch anbefalte i 2013 de sør-asiatiske landene om å gå sammen for å presse på for bedre forhold. Lovlig arbeidsmigrasjon kan være del av en løsning på klimarelatert flukt. Da vil folk kunne få muligheten til å flytte før de må flykte, og migrantene vil kunne sende penger hjem og bidra til utviklingen der.

INTERNASJONAL STØTTE

Tidligere har myndighetene i Bangladesh tatt til orde for en endring i internasjonal rett slik at «klimaflyktninger» skal anerkjennes i andre land. Men flyktningretten endres ikke så lett, særlig ikke i dagens verden der det er liten politisk vilje til å ta imot mennesker på flukt. Sammen med andre land og engasjerte aktører fikk Bangladesh imidlertid inn en anerkjennelse av klimarelatert flukt i Cancun-avtalen i 2010 som del av klimaforhandlingene. Land oppfordres gjennom paragraf 14 f til å øke kunnskapsbasen og samarbeidet rundt klimarelatert flukt. Tiltak for å håndtere klimarelatert flukt vil dessuten kunne kvalifisere til finansiering. Verdenssamfunnet, og særlig de industrialiserte landene, har et ansvar for å støtte land som Bangladesh.

«Å bosette seg i India kan ikke være løsningen for millioner av bangladeshere»

En potensielt viktig prosess, som ble lansert av Norge og Sveits med utgangspunkt i Cancun-avtalen, er Nansen-initiativet. Det er en statsdrevet prosess der målet er å styrke rettighetene til de som må flykte i sammenheng med klimaendringer og katastrofer. Bangladesh sitter i styringsgruppen. Gjennom 2013 og 2014 arrangeres regionale konsultasjoner med stater,

internasjonale og nasjonale organisasjoner, eksperter og andre i områder som er spesielt berørt av klimaendringer og katastrofer. Det er planlagt en konsultasjon for Sør-Asia mot slutten av 2014.

PROAKTIV KLIMATILPASNING

En viktig del av løsningen for bangladesherne vil nok fortsatt være å finne i Bangladesh selv. Landet har, med støtte av internasjonale partnere, i stor grad lyktes i å endre fokus fra reaktiv nødhjelp til mer proaktiv klimatilpasning og katastrofeforebygging de siste årene. Illustrerende for utviklingen er den store forskjellen på effekten av syklonen som rammet i 2007 sammenliknet med i 1991. I 1991 døde mer enn 140 000 på grunn av syklonen. Takket være tidlige varslingsystemer, evakueringsplaner, infrastruktur og andre tiltak var antall omkomne nede i 4000 i 2007. I tillegg er det viktig med «mykere» tiltak som fattigdomsreduksjon og utdannelse.

Til tross for økt oppmerksomhet om forebygging, gjenstår mye for å sikre retten til husly, land og eiendom for de som drives på fluktrelatert til klima. Ifølge organisasjonen Displacement Solutions finnes det mye jord og eiendom i Bangladesh som eies av myndighetene, og som kan gjøres tilgjengelig. De bangladeshiske myndighetene bør utvikle en rettighetsbasert nasjonal plan for klimarelatert migrasjon og flukt internt i landet.

Foto: Munir Uz Zaman/AFP Photo/NTB scanpix

Bangladesh satser mye på forebygging. Her lages flomvern nær Satkhira, 400 km fra hovedstaden Dhaka.

FAMILIEN TEITIOTA

Et annet geografisk område som ofte fremheves i sammenheng med klimaendringer, katastrofer og flukt, er de lavtliggende stillehavsøyene. Her medfører havnivåstigningen blant annet erosjon langs kysten og forurensning av ferskvann og jordbruksområder. Dette har gjort at en del av beboerne på disse øyene vurderer eller allerede har forlatt sine hjemsteder.

Blant dem er ekteparet Teitiota. De bodde i øystaten Kiribati, men så liten fremtid i hjemlandet og flyttet til New Zealand i 2007. Der fikk de etter hvert tre barn, og selv om oppholdstillatelsen gikk ut, ble familien værende. Til slutt valgte faren i familien Teitiota å søke om asyl. Søknaden ble avslått, og det samme ble anken i november 2013.

Teitiota og hans advokat mente at familien var forfulgt i den forstand at globale forurenserne hadde påvirket klima og miljø slik at han og hans familie ikke kunne bli værende på Kiribati. Dommeren, som måtte forholde seg til gjeldende rett, påpekte at retten ikke kunne forstå begrepet forfølgelse i Flyktningkonvensjonen av 1951 på denne måten. For å være flyktning etter konvensjonen må en person ha blitt forfulgt på grunn av sin rase, religion, nasjonalitet, medlemskap av en spesiell sosial gruppe eller politisk oppfatning. De globale forurenserne

hadde neppe noe ønske om direkte å ramme Teitiota på grunn av rase, religion eller en av de andre grunnene.

Teitiota og hans advokat lyktes imidlertid å få oppmerksomhet om situasjonen gjennom massemediene. Mange erkjente at flyktningretten og menneskerettighetene ikke gir tilstrekkelig beskyttelse til de som har flyttet før en ekstrem katastrofe har inntruffet i hjemlandet deres. Erfaringen med Teitiota viste også at det vil være mer formålstjenlig å arbeide politisk for å få til en regional løsning enn radikale nytolkninger av Flyktningkonvensjonen gjennom domstolene.

ØNSKER Å BLI

I mai 2013 arrangerte Nansen-initiativet en konsultasjon for stillehavsregionen på Cook Islands. En av de viktigste konklusjonene blant deltakerne var ønsket om fortsatt å kunne bo på øyene. Da er det nødvendig med en større satsing på globale utslippskutt og lokal klimatilpasning. Mange var bekymret for at klimateffektene og andre katastrofer ville medføre at mange likevel må reise vekk. Allerede nå er det en utfordring å finne land til de som flytter internt.

Selv om det ikke er en ønsket situasjon, var deltagerne enige om å begynne å planlegge for både frivillig og tvungen migrasjon, også til andre land. Det er blant annet

behov for å satse på utdanning og opplæring slik at folk kan flytte med verdighet og få arbeid dersom de ønsker. Det er bedre enn å måtte flykte når katastrofesituasjonen allerede er der.

MIDLERTIDIG I 15 ÅR

Også Mellom-Amerika rammes av klimateffekter og katastrofer som orkaner, flom, jordskjelv, tørke og vulkanutbrudd. Regionen har relativt velutviklede lover og mekanismer for å forebygge og håndtere klimateffekter og andre katastrofer. Millioner har likevel måttet flykte både internt i egne land, til andre land i regionen og enda lenger unna.

Urfolk og migranter som rammes av katastrofer, vil kunne ha spesielle beskyttelsesbehov. Etter orkanen Mitch i 1998 som førte til nærmest totalt sammenbrudd i flere mellom-amerikanske land, fikk mange migranter som allerede var i USA, midlertidig opphold. Mange er der fortsatt, men med en midlertidig og usikker status. Både i USA og i andre land er slike ordninger med midlertidig opphold ad hoc-preget. Under orkanen Katrina i 2005 ble også mange mellom- og sør-amerikanske migranter i USAs sørstater hardt rammet. Deres rettslige situasjon var uklar, og tilgang til assistanse var noen ganger vanskelig.

Kiribati i Polynesia er ett av flere øysamfunn som trues av fraflytting fordi havnivået stiger.

I desember 2013 arrangerte Nansen-initiativet en regional konsultasjon i Costa Rica, der det var enighet om å bedre forebyggingen og beredskapen for tvungen migrasjon. Anbefalingene omfattet blant annet å promotere og harmonisere bruken av humanitære visum og menneskerettigheter for katastrofefordrevne som må flykte utenlands, og å styrke regional koordinering og samarbeid i slike situasjoner.

I 2014 feires 30-års jubileet for Cartagena-erklæringen, Latin-Amerikas regionale erklæring for flyktningbeskyttelse. Cartagena-erklæringen har en bredere flyktningdefinisjon enn Flyktningkonvensjonens, men heller ikke den nevner katastrofer eksplisitt. Deltagerne på Nansen-konsultasjonen var enige om at 30-årsjubileet er en god anledning til å se nærmere på katastroferelatert flukt og integrere beskyttelse for katastroferammede i nasjonale og regionale lover.

TØRKE OG BORGERKRIG

Våren 2014 var også en konsultasjon på Afrikas horn under planlegging av Nansen-initiativet. Gjennom historien har denne regionen opplevd tørke, flom og andre katastrofer. Riktignok er det slik at FNs klimapanel antar at Afrikas horn vil få mer regn i tiden fremover, men det betyr ikke nødvendigvis færre miljøproblemer. Det

kan like gjerne bety lite regn i lange tørkeperioder, etterfulgt av flom.

I Somalia spilte fattigdom og konflikt en avgjørende rolle da tørken i 2011 utviklet seg til hungersnød. I lang tid fikk ikke folk tilgang til internasjonal nødhjelp, delvis fordi væpnede grupper hindret hjelpen i å nå frem. Hundretusener av somaliere reiste i 2011 og 2012 til de allerede overbefolkede flyktningleirene i nabolandet Kenya, eller til Jemen og andre land. Anvendelsen av flyktningbegrepet i slike tilfeller er kontroversiell, men i motsetning til Teitiotas tilfelle er det mulig.

FLYKTNING

Flyktningkonvensjon av 1951 og Den afrikanske flyktningkonvensjonen av 1969 er basert på kriterier som forfølgelse og generell voldssituasjon. Når vi benytter en dynamisk tolkning og forstår hvordan menneskelige faktorer spiller inn i katastrofer og at det er sammensatte årsaker til flukt, forblir disse lovene relevante. Det finnes også støtte for dette i hvordan de har blitt anvendt i praksis. I for eksempel Kenya og Jemen får alle somaliere, inkludert de som var rammet av tørken, flyktningstatus på grunn av den generelle situasjonen med voldelig konflikt og forfølgelse i hjemlandet.

Tørke ødelegger livsgrunnlaget på landsbygda i Somalia og tvinger folk inn til hovedstaden Mogadishu.

Det er også verdt å merke seg at islamsk flyktningrett på mange måter gir bedre beskyttelse enn formell flyktningrett. I Jemen, et land som selv sliter med både konflikt og tørke, ga blant annet moskeer assistanse til både formelt anerkjente og ikke-ankjente flyktninger. Dette er verdt å undersøke nærmere gjennom Nansen-initiativet.

UMENNESKELIG BEHANDLING

Mange mennesker fra Afrikas horn og andre steder ønsker seg til Europa. Her vil også menneskerettighetsjussen kunne bidra til beskyttelse – igjen gjennom dynamisk tolkning og riktig forståelse av konteksten. Forbudet mot umenneskelig behandling vil for eksempel innebære beskyttelse mot tvangsreturer til de mest ekstreme katastrofesituasjonene, slik som den i Somalia. I Europa kan folk da få såkalt subsidiær beskyttelse. I Norge kan man, i teorien, få flyktningstatus. Utlendingsloven av 2008 utvidet flyktningbegrepet til ikke bare å omfatte de som er forfulgt i tråd med Flyktningkonvensjonen (§ 28 første ledd bokstav a), men også til å gjelde de som vil stå i reell fare for å bli utsatt for blant annet umenneskelig behandling ved retur til hjemlandet (§ 28 første ledd bokstav b).

TØRKERAMMEDE TIL NORGE

I 2013 ble det gjennomført en studie av

hvordan de tørkerammede somalierne hadde blitt vurdert i Norge. Det er sannsynlig at mange av somalierne som kom i og etter 2011, var berørt av den omfattende katastrofen. Studien viste at saksbehandlere i UDI og UNE mente at særlig § 28 første ledd bokstav b kunne være relevant i teorien, men de hadde ikke anvendt den i slike saker. På den annen side var det klart for saksbehandlerne at § 38 første ledd bokstav c var anvendelig. Denne bestemmelsen om «sosiale eller humanitære forhold ved retursituasjonen» som gir grunnlag for å innvilge oppholdstillatelse, er imidlertid en skjønnsbestemmelse, der «innvandringsregulerende hensyn» er relevante. Rettsanvendelsen ved slike skjønnsbestemmelser vil alltid være utsatt for påvirkning, det være seg fra innvandrings skeptiske elementer i opinionen eller fra politiske signaler om å holde flest mulig mennesker ute av landet.

FESTNING EUROPA

Norge og andre europeiske land har omfattende lovgivning som skal beskytte flyktninger. Mange av somalierne som flyktet fra konflikt og tørke, kunne kanskje fått opphold og rettigheter som flyktninger eller gjennom subsidiær beskyttelse. I praksis er det imidlertid slik at mange land gjør sitt ytterste for å hindre dette. Gjennom blant annet visumreguleringer og

avtaler med transittland som skal stanse folk, ønsker landene i Europa at så få asylsøkere som mulig ankommer deres land og kan nyte godt av de rettighetene som finnes på papiret. Når folk likevel klarer å ankomme, sørger ofte byråkrater og andre for å tolke flyktningbegrepet så snevert som mulig og benytte andre muligheter for å avslå asylsøkere.

VEIEN VIDERE

Mennesker som flytter eller flykter på grunn av klimaeffekter og katastrofer, møter ulike utfordringer i ulike deler av verden. Siden klimaendringene spiller en rolle, trenger vi globale løsninger som utslippskutt. Dette, samt finansiering av klimatiltak, må være et hovedansvar for de industrialiserte landene. Klimaavtaler, slik som i Cancun-avtalen, kan dessuten gi grunnlag for internasjonalt og regionalt samarbeid rundt klimarelatert migrasjon og flukt.

I tillegg til utslippskutt er klimatilpasning og katastrofeforebygging viktig. Vi må gjøre noe med menneskelig sårbarhet i tillegg til hvordan vi påvirker vær fenomener. Dette inkluderer tiltak rettet mot fattigdom og utdannelse. Planer og praksiser rundt klimatilpasning og katastrofeforebygging må også ta frivillig og tvungen migrasjon i betraktning.

En måte å forebygge fordrivelse og la folk flytte fremfor å måtte flykte senere, er å tilrettelegge for frivillig migrasjon gjennom for eksempel arbeidsmigrasjon, både nasjonalt og internasjonalt. Dersom forholdene og rettighetene til arbeidsmigranter bedres, vil dette kunne utgjøre en viktig del av løsningen.

Flere land trenger å utvikle en rettighetsbasert nasjonal plan for klimarelatert migrasjon og flukt. For mange av de som flykter utenlands, er Flyktningkonvensjonen, regionale flyktningelover og menneskerettighetene relevante. I noen tilfeller kreves imidlertid lovreformer.

En overordnet utfordring i dag er likevel hvordan de eksisterende lovene anvendes. Vi må blant annet ta i betraktning den videre konteksten, slik som innvandringsfiendtlig politikk og opinion. Dette bør også være et mål for Nansen-initiativet og andre som vil sikre reelle rettigheter til mennesker på flukt. Ny formell lovgivning eller policy vil ellers stort sett bare ha en symbolsk verdi – et tegn på hvor humanitære vi er – uten at vi lindrer lidelse. ■

Av: Vikram Kolmannskog, Dr. Philos., uavhengig forsker innen blant annet klimarelatert flukt

Somalierne i Kenya har ofte flyktet fra både konflikt og tørke.

Båtflyktning i midlertidig innkvartering
i Lampedusa, Italia, oktober 2013.

DEN LIVSFARLIGE DRØMMEN OM EUROPA

Tragedien utenfor Lampedusa 3. oktober 2013, da mer enn 360 flyktninger mistet livet, bragte på ny asylpolitikken høyt opp på EU-agendaen. Drevet av fattigdom, krig eller forfølgelse prøver flyktninger å ta seg til Europa via flere ulike ruter. Ikke alle leder til en øy i Middelhavet, men nesten alle er livsfarlige.

Det var som en scene fra Titanic, fortalte Sharanna Buonocorso til en journalist fra den britiske avisa the Telegraph. Hun var en av de første som kom de druknende flyktningene til unnsetning. Buonocorso var del av et feriefølge som sov i en lystbåt, ankret opp utenfor kysten av Lampedusa, da de 3. oktober 2013 plutselig våknet og forsto at noe fryktelig galt var i ferd med å skje. Da de nærmet seg ulykkesstedet, så de svarte prikker i vannet og hørte ropene. – Det er mennesker, det er menneske- hoder, ropte Linda Barocci, som også var i reisefølget, til vennene sine.

En av de overlevende, en ung eritreisk kvinne ved navn Kebrat, fortalte senere til den italienske avisa La Repubblica om paniske tilstander da det brøt ut brann ombord. Brannen oppsto trolig fordi noen satte fyr på et pledd for å få oppmerksomhet, da de befant seg omlag en halv engelsk mil fra land. – Båten ble ødelagt av flammer. Vi begynte å skrike, så hoppet vi i vannet. Jeg brukte all min styrke på å svømme. Jeg så mange dø ved siden av meg og trodde jeg også kom til å dø. Nå er jeg bare glad for å være i live. Jeg har nådd Italia etter flere år i desperasjon.

Jeg prøver å finne et bedre liv, en jobb, forteller Kebrat.

Mer enn 500 mennesker skal ha vært med på reisen fra Libya over Middelhavet om bord i den lille båten som angivelig ikke målte mer enn 15 meter. Bare rundt 150 av dem overlevde. Ulykken blir regnet for å være en av de verste i Italia på mange år, men hver eneste uke skjer det mindre katastrofer som er like alvorlige for flyktningene som rammes.

EN GRAV I MIDDELHAVET

Ifølge tall fra FN og International Organization for Migration (IOM) har rundt 20 000 mennesker mistet livet i forsøk på å nå Europas sørlige kystgrenser de siste 20 årene. Mens det var en markant nedgang i tallet på båtflyktninger som tok sjøveien til Europa i 2012, økte antallet i 2013. I perioder var nivåene høyere enn da urolighetene som følge av den arabiske våren var på sitt mest intense. Ifølge Frontex skjedde rundt 60 000 av drøyt 107 000 ulovlige grensepassering til Europa sjøveien.

Det plutselige maktskiftet i Egypt sommeren 2013 førte til at mange syrere ville forlate landet hvor mange av dem hadde søkt

tilflukt. Flere dro til Libya for å kunne ta seg videre til Italia. Den politisk ustabile situasjonen i Libya gjør at det er lettere å passere landets grenser. Syrere på flukt fra borgerkrigen i hjemlandet var klart overrepresentert i Frontex' statistikker i 2013. De leverte inn flere asylsøknader i EU enn noen annen nasjonalitet, etterfulgt av eritreere, somaliere og egyptere.

TETTER HULLENE VED GRENSENE

Etter Sicilia og Lampedusa var grensen mellom Ungarn og Serbia det stedet i EU hvor økningen av ulovlige grensepasseringer var størst. Årsaken var trolig at de ungarske myndighetene i januar 2013 endret sin flyktningpolitikk og sluttet med rutinemessig internering av flyktninger. I Hellas holdt antallet grensepasseringer seg stabilt, men fremdeles høyt nok til at landet blir rangert som nummer to på lista over de landene hvor det blir oppdaget flest ulovlige grensepasseringer inn i EU. Hellas forsterket landegrensen til Tyrkia i august 2012 ved å bygge et over tolv kilometer langt gjerde langs den mest brukte grenseovergangen over land ved elva Evros. Dette har ført til at tallet på ulovlige grensepasseringer i dette området har falt til et ubetydelig nivå. Andre steder registrerte Fron-

FAKTA

- I 2013 forsøkte flere å komme seg til Europa via sjøveien enn via landveien (60 173 mot 47 192). 8 av 10 migranter som omkom i fjor på vei til Europa døde på sjøen.
- De tre landene som toppet listen over migranter som passer-tegrensen til Europa ulovlig, var Syria (24 prosent), Eritrea (11 prosent) og Afghanistan (8,8 prosent).

Kilde: Frontex

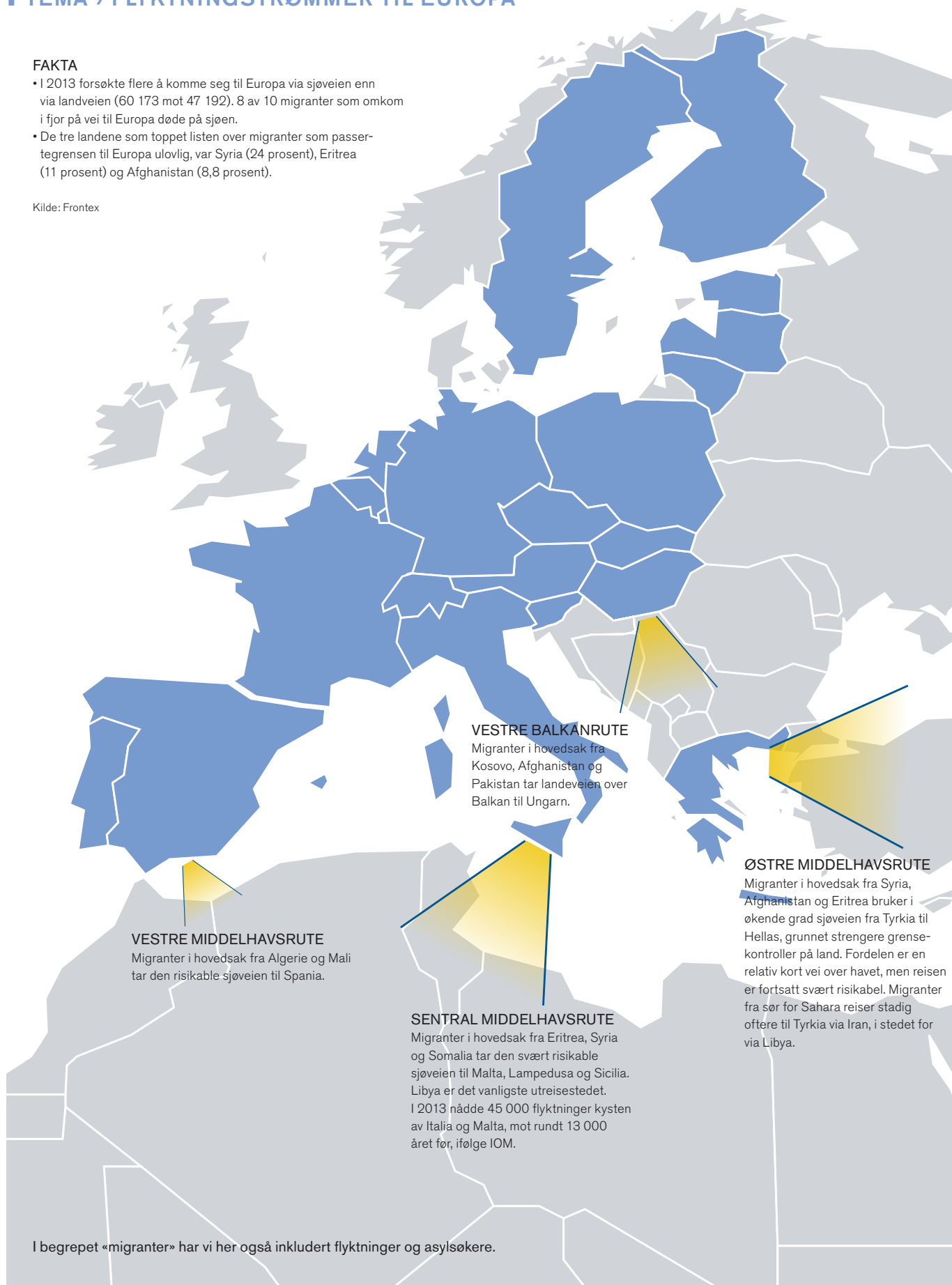

Foto: Italian Navy Press Office/EPA/NTB scanpix

En av i alt ni båter med til sammen 1000 båttflyktninger på vei mot Lampedusa, Italia, i februar 2014.

tex derimot en økning i 2013, særlig i det østlige Egeerhavet og ved grensen mellom Bulgaria og Tyrkia. Denne ruten er et slags fattigmansalternativ for flyktninger som ikke har råd til å fly, men også en mulighet for dem som ikke vil risikere en båtreise over Middelhavet. Ved hjelp av et 33 kilometer langt gjerde og 1500 politimenn langs grensen tar Bulgaria sikte på å få flyktningstrømmen under kontroll i løpet av 2014.

Men den mest brukte ruten inn til EU går via internasjonale flyplasser. De fleste av dem som oppholder seg ulovlig i EU eller som har søkt asyl, har kommet seg inn ved hjelp av gyldige reisedokumenter og visum. De lar bare være å returnere når dokumentene går ut, fortsetter å leve der ulovlig eller søker om oppholdstillatelse. Frontex' beslag av falske reisedokumenter øker også, både ved EUs yttergrenser og ved reiser innen Schengen.

Etter at Sverige vedtok å gi permanent opphold til alle syrere, ble Arlanda en populær destinasjon. Prisen for en pakke tur arrangert av menneskesmuglere, inkludert falske eller stjalne pass, skal ifølge det svenske Migrationsverket ha økt fra 2000 til 10 000 euro det siste året.

TORTUR OG DØD I ØRKENEN

Som regel er det de store tragediene i Middelhavet som skaper overskrifter i europeiske medier og får asylpolitikken høyere

Politioffiser fra EUs grenseovervåkingsbyrå Frontex overvåker grensen mellom Hellas og Tyrkia.

opp på den politiske agendaen. Men flyktningene møter mange farer før de kommer så langt som til denne siste etappen på sin ferd mot Europa.

«... den mest brukte ruten inn til EU går via internasjonale flyplasser»

I slutten av oktober 2013 viderefremidlet nyhetsbyrået Reuters en melding fra myndighetene i Niger om at 92 flyktninger, de fleste kvinner og barn, var funnet døde i Sahara etter at kjøretøyet deres brøt sammen da de forsøkte å krysse ørkenen. Niger er ifølge FN et av verdens fattigste land, og mange mennesker legger derfor hvert år ut på den farlige turen gjennom ørkenen på jakt etter arbeid i Nord-Afrika og Europa.

I en annen ørken, i Sinai, på den trekantede halvøya som ligger mellom Middelhavet i nord og Rødehavet i sør, ender også flukten for mange desperate mennesker. Human Rights Watch (HRW) beskrev i en rapport publisert i februar 2014 hvordan egyptiske menneskesmuglere på Sinaihalvøya torturerer eritreere for løsepenger. Rapporten dokumenterer også tortur utført i det østlige Sudan. Mange av ofrene er eritreere kidnappet fra flyktningleirer. De fortalte at menneskesmuglere krevde opp til 40 000 amerikanske dollar fra slektningene deres. De siste årene har vi sett flere eksempler i norske medier på at eritreere bosatt i Norge, har blitt ringt opp og presset for penger av menneskesmuglere som transporterer familiemedlemmene deres gjennom Sinaiørkenen.

Foto: AP Photo/NTB scanpix

Foto: Miguel Paquet/EPA/NTB scanpix

Et spansk redningsteam frakter båtflyktninger i land ved Granada i Sør-Spania.

Ifølge HRWs rapport inkluderte overgrepene som flyktningene hadde erfart eller vært vitne til, voldtekt av både kvinner og menn, elektriske sjokk og brennemerking av kroppsdeler. Mange ble banket opp og nektet søvn i lange perioder. Flere fortalte at de hadde sett personer bli torturert til døde. Enkelte hevdet at egyptiske og sudanske sikkerhetsvakter la til rette for disse overgrepene i stedet for å stoppe dem. Rundt 25 000 mennesker har blitt ofre for trafficking i Sinai i løpet av de siste fire årene, hevder forskere ved Universitetet i Tilburg i Nederland. De presenterte sine undersøkelser for EUs innenrikskommissær Cecilia Malmström i desember 2013 sammen med rapporten «The human trafficking cycle. Sinai and Beyond». Forskerne mener menneskehandlindustrien har fått inn rundt 450 millioner euro i løsepenger i samme periode.

EU har lovet å legge press på Egypt og Israel for å få myndighetene der til å gjøre mer for å stanse overgrepene på Sinaihalvøya og behandle de frigitte gislene bedre. Sinai faller under Egypts lovgivning. Men selv om landet har et meget godt juridisk rammeverk og en handlingsplan for bekjempelse av menneskehandel, blir gislene i praksis kriminalisert og menneskehandlerne satt fri og kan fortsette sin praksis. Landet har heller ikke noe fungerende asylsystem.

Mulighetene for en rettsikker asylprosess er svært liten også for de som klarer å komme seg over fra Egypt til Israel. Etter at Israel fikk nye anti-infiltrasjonslover i 2012, blir alle som tar seg ulovlig inn i landet umiddelbart tatt i forvaring, ofte på ubestemt tid, noen for resten av livet. Et nytt gjerde mellom Israel og Egypt har ødelagt denne fluktmuligheten for gislene

fra Sinai og redusert antall flyktninger som tar seg over til Israel dramatisk.

BESKYLDER MAROKKO FOR OVERGREP

I rapporten "Abused and Expelled. Ill-treatment of Sub Saharan African migrants in Morocco" publisert av Human Rights Watch (HRW) i februar 2014, settes søkelyset på marokkanske sikkerhetsvakters behandling av flyktninger. Rapporten påviser at flyktninger som prøver å ta seg til Europa ofte blir mishandlet mens de oppholder seg i Marokko. Mange blir frastjålet sine eiendeler, provisoriske telt blir brent ned, og flere blir tvangsutsendt uten at deres grunnleggende rettigheter blir tatt hensyn til, som for eksempel retten til å søke asyl eller til å rådføre seg med en advokat. Marokkanske myndigheter benekter beskyldningene fra HRW i et brev som er publisert som et vedlegg i rapporten.

Foto: Jesus Blasco de Avelanada/AP Photo/NTE scanpix

Afrikanske migranter tar seg over grensegjerdet mellom Marokko og den spanske enklaven Melilla.

– Marokko må gjøre det klart for sikkerhetsstyrken sin at migranter har rettigheter, uttalte Bill Frelick, direktør for flyktningprogrammet i HRW i Spania i en kommentar. HRW understreker imidlertid at overgrepene begått av de marokkanske sikkerhetsstyrkene ikke kan sees på isolert, men i sammenheng med EUs og enkelte EU-lands (for eksempel Spania) forsøk på å hindre flyktninger i å nå det europeiske kontinentet.

«I mer enn et tiår har EU institusjonalisert arbeidet med å takle ulovlig innvandring til Europa, særlig ved å styrke kapasiteten til nabolandene i Middelhavet. I likhet med andre land like utenfor EUs yttergrenser, som Libya, Ukraina og Tyrkia, har Marokko blitt en del av buffersonen for EU. EU og medlemslandene inngår returavtaler med nabolandene, deltar i felles patruljering, og

ser transittlandenes evne til å kontrollere innvandrerstømmen i sammenheng med utviklingsstøtten de gir. Gjennom disse tiltakene har EU-landene vært med på å flytte ansvaret for håndteringen av innvandrere til land i EUs periferi, inkludert land med krenkende politikk og praksis, på bekostning av rettighetene til innvandrere, asylsøkere og flyktninger», skriver HRW i sin rapport.

« (...) menneskesmuglere krevde opp til 40 000 amerikanske dollar fra slektningene »

REDNINGSAKSJON ELLER AVVISNING?
Menneskerettighetsorganisasjoner retter jevnlig beskyldninger mot EU-landene for å fysisk drive tilbake asylsøkere ved grensene

både til lands og til havs. I januar 2014 døde ni barn og tre kvinner da båten de satt i gikk rundt mens den greske kystvakta tauet dem mot den tyrkiske kysten. Overlevende fortalte, ifølge Det europeiske rådet for flyktninger i eksil (ECRE), at de ropte om hjelp og at det var et stort antall barn om bord. Men de greske havnemyndighetene benekter at de prøvde å frakte flyktningene tilbake til Tyrkia. De hevder at ulykken skjedde under en redningsaksjon, og at årsaken var at mange mennesker ombord plutselig samlet seg på samme side i båten med det resultat at den gikk rundt og sank. Både FNs høykommissær for flyktninger (UNHCR) og EU har bedt om at ulykken etterforskes.

– Det er svært sannsynlig at dette var en ulovlig push-back-operasjon og ikke en redningsaksjon, uttalte Karl Kopp, direktør for europasaker hos den tyske organisa-

sjonen Pro Asyl. I en rapport offentliggjort i november 2013 beskriver organisasjonen hvordan flyktninger som prøver å krysse EUs ytre grense mot Tyrkia systematisk blir ført tilbake og bort fra greske farvann. Organisasjonen peker i rapporten spesielt på ulike episoder i nærheten av Farmakoni-si. I en rapport fra desember 2013, som handler om hvordan syriske flyktninger blir tatt imot av europeiske land, kommer Amnesty med liknende påstander.

I 2012 fikk Italia en dom mot seg i Den europeiske menneskerettsdomstolen i Strasbourg for å ha fraktet en gruppe båt-flyktninger tilbake til Libya. Denne praksisen var ifølge retten et brudd på Italias internasjonale forpliktelser om å la være å returnere personer til land hvor de risikerer å bli utsatt for menneskerettighetsbrudd. UNHCR ønsket dommen velkommen og mente den måtte bli et vendepunkt. Men Italia har fortsatt sitt bilaterale samarbeid med Libya for å begrense strømmen av flyktninger som legger ut på den farefulle ferden mot Lampedusa.

SAMARBEID MED TREDJELAND

Dette er en type samarbeid som EU oppmuntrer til gjennom såkalte mobilitetspartnerskap. I kjølvannet av den arabiske våren har EU intensivert dialogen med Egypt, Libya, Tunisia og Marokko. «Samarbeid med tredjeland er en av de

mest effektive måtene å hindre personer i å forsøke å komme seg inn i EU på ulovlig måte og risikere livet på farlige reiser mot Europa,» heter det i forslagene som en arbeidsgruppe ledet av Europakommisjonen la fram i desember 2013. Arbeidsgruppen hadde som oppgave å se på hvordan man kan hindre flere tragedier som den verden nylig var vitne til utenfor Lampedusa.

«Landene i nord (...) legger et uforholdsmessig stort ansvar på landene i sør»

I forslaget blir det imidlertid lagt vekt på at EU bør fremme respekt for menneskerettighetene til alle migranter i samarbeidsland og regioner, med et særlig fokus på utsatte grupper og spesielle rettigheter for asylsøkere og flyktninger. Andre forslag fra arbeidsgruppen er mer penger til EU-land som tar imot kvoteflyktninger og en utredning av mulighetene for at folk som ikke er EU-borgere kan få søke asyl fra transittland utenfor EU. Dette for at de skal slippe å utsette seg for en farefull ferd gjennom for eksempel Sinai eller over Middelhavet. Arbeidsgruppen foreslår dessuten tiltak for en mer effektiv patruljering i Middelhavet med flere patruljebåter, fly, satellitter og droner for å avskjære flyktningene før de kommer. I tillegg skal grensekontrollbyrået

Frontex få nye regler for sine operasjoner og et nytt mandat til å gjøre lete- og redningsaksjoner i et område som dekker hele Middelhavet, fra Kypros til Spania. Etter de siste tragediene i Middelhavet er forpliktelsene til å redde liv blitt forsterket både i forslaget til nye Frontex-regler og i reglene for Eurosur, EUs nye høyteknologiske grenseovervåkningssystem, som ble vedtatt i desember.

NORD MOT SØR I EU

Det er Den internasjonale havrettskonvensjonen som avgjør hvor og når et land er ansvarlig for å komme noen til unnsetning. Seks middelhavsland har allerede gjort det klart overfor resten av EU at det kan høres fint ut med samarbeid om overvåkning på havet, men de er ikke interessert i å miste kontrollen over hvem som blir bragt til deres havner med påfølgende ansvar for en eventuell asylbehandling. Landene i nord viser heller ingen vilje til å gjøre endringer i EU-regelverket som av geografiske årsaker legger et uforholdsmessig stort ansvar på landene i sør. Årsaken er at det første landet asylsøkerne kommer til, har ansvaret for å behandle asylsøknadene deres.

I begynnelsen av oktober 2013 så det likevel ut til at EU var blitt så sjokkert, at medlemslandene sammen skulle lykkes i å gjøre noe med tragediene som skjer igjen og igjen ved unionens strender. En tydelig rørt itali-

Foto: Lannino/EPA/NTB scanpix

Flukten over Middelhavet har krevd tusenvis av menneskeliv.

Foto: Massimo Percossi/EPA/NTB scanpix

I Roma samlet folk seg i solidaritet etter katastrofen utenfor Lampedusa i oktober 2013.

ensk statsminister Enrico Letta sa han ville gi de døde italiensk statsborgerskap og betale for begravelsene. Politikere over hele Europa var samlet i sorgen over de mange hundre døde og savnede på havet. Mediene filmet kistene på øya, dykkerne til havs, gråtende hjelpearbeidere og opprørte fiskere. Paven ga uttrykk for skammen over den verste båttulykken i Middelhavet på mange år, et hav som allerede har slukt tusenvis av menneskeliv. Europakommisjonens president José Manuel Barroso og innenrikskommissær Cecilia Malmström kom også til Lampedusa for å vise sin respekt. Barroso sa at tragedien viste at det var absolutt nødvendig for EU å trappe opp innsatsen på migrasjonsområdet og ga Italia 30 millioner euro som hjelp til å bosette flyktningene som kommer dit. «Kanskje er dette vendepunktet for en annen migrasjonspolitik som er mer innstilt på samarbeid og åpnere veier inn mot EU», skrev Malmström på sin blogg etter besøket.

Da EUs stats- og regjeringsledere møttes til toppmøte senere samme måned, var de utsett for et sterkt press om å sette i verk tiltak for å forebygge liknende situasjoner. Men ganske snart ble det klart at EU-lederne heller ikke denne gangen ville gå så mye lengre enn å uttrykke dyp sorg. Diskusjonene om fremtidens asyl- og innvandringspolitikk ble utsatt til toppmøtet i juni 2014.

EUROPAS TROVERDIGHET

Ifølge EUs eget byrå for grunnleggende rettigheter, The EU Agency for Fundamental Rights (FRA), er det ikke behov for store regelendringer for å minske risikoen for flyktningene som vil ta seg til Europa over Middelhavet.

«Middelhavet (...) et hav som allerede har slukt tusenvis av menneskeliv»

– Det er ikke dagens lovgivning som er en hindring. Det handler om å bruke de eksisterende midler mest mulig effektivt, både hjemme og i tredjeland, og sikre at menneskerettighetene blir overholdt, uttalte Adriano Silvestri, sektorsjef for byråets avdeling for asyl-, innvandrings- og grensepolitikk til den danske nettavisen Altinget. Silvestri pekte på EUs nye overvåknings-samarbeid, Eurosur, som en nyskaping med potensiale til å gjøre en forskjell.

– Eurosur er ikke løsningen på alt, men det kan være et skritt mot å øke kvaliteten på havovervåkingen. Hvis det altså ikke bare blir brukt som et verktøy til å overholde innvandringslovene, men også, slik det framgår av forordningens første artikkel, til å redde liv på havet, sa Silvestri.

Foto: Sakis Mitroglou/AFP Photo/Toposotis/NTB scanpix

Et flyktningbarn satt i forvaring ved grensen mellom Hellas og Tyrkia.

Byrået har oppfordret EU-landene til å sørge for at reglene som gjør menneskesmugling straffbart, ikke står i veien for at andre enn myndighetene kan komme folk til unnsetning i en nødsituasjon. Adriano Silvestri avviser at en slik endring kan trekke til seg flere enn de 45 000 som allerede har tatt turen over Middelhavet. – Vi kan ikke ta migranter som gissel eller utsette dem for risiko bare for at andre skal få mindre lyst til å ta sjansen.

Ordfører Giusi Nicolini på Lampedusa er også blant dem som krever endring. På et møte med EU-parlamentarikere i Brussel få dager etter at redningsarbeidere hadde plukket opp nærmere fire hundre døde fra havet utenfor øya med knappe 6000 innbyggere, kom han med følgende beskjed: – Hvis ikke Europas holdning til asylsøkere og innvandrere endrer seg, vil ikke bare flyktninger, men også EU, drukne utenfor Lampedusa.

Fremtiden vil vise i hvilken grad Europa tar ham på alvor. ■

Tekst: Birgit Vartdal, frilansjournalist

BLANT JORDENS FORDØMTE

To av verdens lengst pågående regionale, politiske konflikter er Vest-Sahara-konflikten og Palestina-konflikten. Mens palestinerne utgjør over 10 millioner mennesker, er tallet på saharawiene omstridt, men anslås å være noen hundre tusen. Og mens Palestina-konflikten er av verdens mest eksponerte, er Vest-Sahara-konflikten en av de mest oversette.

De to konfliktene har imidlertid noen felles trekk: Begge innbefatter et langvarig flyktningproblem, okkupasjon, samt at en okkupasjonsmakt har flyttet egen sivilbefolkning inn i de okkuperte områdene i strid med folkeretten.

Også når det gjelder saharawiernes og palestineres motstandskamp er det flere felles trekk. Et av dem er at forsøk på å internasjonalisere konfliktene ved å vise til internasjonal lov, ikke har vært en farbar vei i møtet med internasjonal realpolitikk. I stedet har det blitt ført en væpnet kamp, som til slutt har blitt avløst av politiske forhandlinger.

Ingen av strategiene har ført frem. Dette har bidratt til at yngre generasjoner saharawier og palestinere har blitt desillusjonerte når det gjelder fremtidsutsikter, og samtidig mer skeptiske overfor egen ledelse. Dette har lagt et stort press på frigjøringsbevegelsene. De vet av erfaring at den væpnede kampen først og fremst rammer egen befolkning. Men når deres politiske verk-

tøykasser er tomme, risikerer de økt konkurranse fra andre mer ytterliggående og uansvarlige grupperinger.

VERDILØSE FN-RESOLUSJONER

Verdenserklæringen om menneskerettighetene ble vedtatt av FNs generalforsamling 10. desember 1948. Artikkel 13 stadfester at «enhver har rett til å forlate et hvilket som helst land innbefattet sitt eget og til å vende tilbake til sitt land», og artikkel 17 at «ingen må vilkårlig fratras sin eiendom». Menneskerettserklæringen har i internasjonal lov status som internasjonal sedvane, som vil si en praksis akseptert som lov. Da verdenserklæringen ble vedtatt, sto verden overfor den palestinske flyktningkatastrofen. 700 000 palestinere hadde flyktet eller blitt fordrevet fra Israel under krigen mellom Israel og nabolandene i 1948. Allerede dagen etter at menneskerettserklæringen var vedtatt, den 11. desember 1948, vedtok FNs generalforsamlings resolusjon 194 som ga de palestinske flyktningene rett til «å vende tilbake til sine hjem». Videre heter det i resolusjonen at «kompensasjon skal betales for tapt eien-

dom til dem som velger ikke å vende tilbake». Ødeleggelse av eiendom og eiendeler skulle kompenseres av Israel.

FNs menneskerettserklæring og spørsmålet om internasjonalisering var like relevant i Vest-Sahara som for palestinerne. Vest-Sahara-konflikten har bakgrunn i avkoloniseringen av den daværende spanske kolonien Spansk Sahara. Da Spania i 1974 bestemte seg for å avkolonisere Spansk Sahara, gjorde de det klart at det skulle avholdes en folkeavstemning blant den opprinnelige befolkningen i området om uavhengighet. Men Marokko, som grenser til området i nord, hevdet at Vest-Sahara hadde en historisk tilknytning til Marokko som strakk seg tilbake til tiden før Spanias kolonisering i 1884. Marokko ba derfor den internasjonale domstolen i Haag å vurdere Marokkos «historiske rett» til Vest-Sahara. Domstolens vurdering ga imidlertid utvetydig støtte til selvstyre for den opprinnelige saharawi-befolkningen. Marokko hadde ikke et historisk krav på området. Dessuten, hadde Marokko hatt historisk krav på området, ville det ikke

Foto: Geert Van Kesteren/NTB scanpix

Saharawiske flyktninger viser bilder av familiemedlemmer som sitter i marokkanske fengsler.

Foto: Abdalkarim Museitef/Denotix/NTB scanpix

Israelske soldater banker opp en palestiner som protesterer mot nye israelske bosettinger nær Ramallah på Vestbredden.

hatt noen betydning. Prinsippet som gjaldt, var at befolkningen som bebodde området i samtid, var de som hadde rett til selvstyre. FN har siden gjentatte ganger bekreftet at FN-resolusjon 1514, om rett til selvstyre for koloniserte områder og folk, er gjeldende for saharawiene i Vest-Sahara.

Like lite som Israel anerkjente FN-resolusjon 194 om rett til tilbakevending, anerkjente Marokko vurderingen fra Haag, som de selv hadde bedt om, og FN-resolusjon 1514. I november 1975, tre måneder før Spania formelt skulle ferdigstille sin uttrekking fra Vest-Sahara, invaderte Marokko området fra nord. Samtidig rykket Mauritania inn fra sør og øst. Resultatet var en massiv flyktningstrøm av saharawier til Algerie. Mens Mauritania etter hvert led militære nederlag og trakk seg ut av Vest-Sahara, ble kampen om Vest-Sahara en slags overlevelsesstrategi for kong Hassan av Marokko, som var en upopulær leder og utsatt for flere kuppforsøk fra militæret. Gjennom okkupasjonen vekket kongen til live marokkansk nasjonalisme og kunne dermed avlede den interne misnøyen mot ham. Som del av denne strategien flyttet kongen 350 000 marokkanere til Vest-Sahara gjennom den såkalte «grønne marsjen».

Også i Palestina-konflikten har okkupasjonsmaktens flytting av egne innbyggere inn i de okkuperte områdene blitt ett av de stør-

ste problemene. I 1967 invaderte og erobret Israel Øst-Jerusalem, Vestbredden og Gaza, samt Sinaihalvøya i sør og Golanhøyene i nord. Etter okkupasjonen har Israel bygd bosettinger for israelske jøder i de okkuperte områdene. Over en halv million jødiske israelere bor i dag i bosettinger i Øst-Jerusalem og på Vestbredden.

BRYTER FOLKERETTEN

Både Israel og Marokko bryter dermed folkeretten. Den fjerde Genève-konvensjonen av 1949 omhandler beskyttelse av sivilbefolkning. Artikkel 49, paragraf 6 i konvensjonen, som er en del av folkeretten, forbyr bosetting av egen sivil befolkning i okkuperte områder: «Okkupasjonsmakten skal ikke deportere eller overføre deler av egen sivilbefolkning til området som okkuperes.»

Både palestinerne og saharawiene har dermed hele tiden hatt internasjonal lov på sin side, både når det gjelder flyktningretur og bosetting i okkuperte områder. Under den kalde krigen kom imidlertid øst-vest-konflikten til å legge en skygge over rettighetene til konfliktenes ofre. Både palestinerne og saharawienes sak ble representert av regimer i Midtøsten som var allierte med Sovjetunionen under den kalde krigen, først og fremst Egypt og Algerie.

Okkupasjonsmaktene Israel og Marokko var derimot USAs nære allierte. Ingen land har

vært i nærheten av å motta så mye økonomisk bistand fra USA som Israel etter den andre verdenskrig, over 1000 milliarder kroner de siste seks tiårene. I andre halvdel av 1970-tallet utgjorde den amerikanske bistanden over 14 prosent av Israels brutto nasjonalprodukt. Også Marokko sto på amerikansk side i øst-vest-konflikten. Bare Egypt – etter fredsavtalen med Israel i 1979 – mottok mer støtte fra amerikanerne enn Marokko av afrikanske land. Den marokkanske kongen fylte kanskje sine fengsler med politiske fanger, men han var en nyttig alliert, relativt Israel-vennlig, og han lot ikke minst CIA få frie hender i landet.¹

«Både Israel og Marokko bryter dermed folkeretten.»

Med den amerikanske støtten til Marokko og Israel og USAs internasjonale hegemoni etter den andre verdenskrig, var internasjonalisering, politisk arbeid gjennom internasjonale diplomatiske kanaler, aldri en reell valgmulighet for palestinerne og saharawiene, som også manglet politiske tradisjoner for denne typen arbeid. Slik de selv så det, måtte det være gjennom væpnet kamp at de skulle nå sine mål.

Saharawier demonstrerer i Madrid. Den tidligere kolonimakten Spania har opptrådt svært lite konstruktivt for å finne en løsning på konflikten.

Oslo-avtalen i 1993 ga palestinerne et begrenset indre selvstyre. Men årene etter har kun ført til frustrasjon og splittelse blant palestinerne.

VÆPNET KAMP

Det palestinske flagget og flagget til Den saharawiske arabiske demokratiske republikk (SADR) er nesten identiske. Fargene og formen er helt like, eneste forskjell er en halvmåne og en rød stjerne på SADR-flagget. Dette er ikke tilfeldig. Da den saharawiske frigjøringsbevegelsen, Polisario, ble dannet i 1973, så de til den palestinske frigjøringsbevegelsen PLO. Palestinerne skjebne hadde blitt en kampsak for solidaritetsbevegelser verden rundt. Både PLO og Polisario var inspirert av suksessen til anti-koloniale nasjonale frigjøringsbevegelser i land som i Algerie, Cuba og Vietnam. Deres ledere hentet særlig inspirasjon fra den politiske filosofen og forfatteren Frantz Fanon. I sin bok *Jordens fordømte* om den algeriske uavhengighetskrigen hadde Fanon skrevet om den rensende og befriende effekten vold hadde på undertrykte sinnelag. «Revolusjonær vold» var nødvendig for å mobilisere og vekke de motløse flyktningene.

For PLO var væpnet kamp ikke bare en taktikk, men en strategi som det het i deres stiftelseserklæring: Det palestinske folket sto i sentrum av en serie konsentriske sirkler; de arabiske massene, de arabiske regjeringene og det internasjonale samfunnet. Gjennom voldelige aksjoner ville PLO tvinge frem israelske reaksjoner mot palestinerne i landene de befant seg i. Innbyggerne i vertslandene ville da støtte palesti-

nerne. Det ville også tvinge lederne til å slåss på palestinerne side. Hvis ikke, risikerte de å bli styrtet av massene. Både i Jordan og Libanon var faktisk ikke PLO så langt unna å lykkes med denne tenkningen. Begge steder brøt det ut borgerkrig hvor PLO til slutt led nederlag. Det PLO lyktes med, var å skape et nytt nasjonalt palestinsk heltebilde der motstandskamp og palestinsk nasjonal identitet smeltet sammen. PLO evnet knapt å absorbere alle flyktningene som strømmet til deres kontorer i leirene for å delta i den væpnede kampen.

Også Polisario ble nedrent av flyktningene som ønsket å delta i den væpnede kampen. Det fantes knapt et hushold i leirene i Algerie hvor ikke mannen var borte, på plass ved fronten. Men Polisario kunne ikke, slik PLO kunne mot Israel, spille på en etnisk arabisk nasjonalisme mot den arabiske staten Marokko og få andre arabere til å slåss for sin egen sak. Der PLOs kamp på mange måter var en slags symbolsk kamp, målet var ikke nødvendigvis å vinne militære seire, men å skape oppmerksomhet om saken og en oppvåkning både blant palestinerne og i den arabiske verden, var Polisarios kamp instrumentell. Polisario lyktes faktisk med å drive Mauritania ut av Vest-Sahara og å påføre Marokko vedvarende militære kostnader. Polisarios styrke var inngående kjennskap til terrenget, samt deres trygge baser i Algerie, hvorfra de kunne operere med stadige nålestikk mot

sine motstandere. På 1980-tallet skiftet Marokko strategi og bygde en mur rundt den marokkansk-okkuperte delen av Vest-Sahara. Etter dette ebbet den militære kampen gradvis ut. For hver saharawi fantes 100 marokkanere. Et par tusen Polisario-soldater sto mot drøyt 100 000 marokkanske soldater, utstyrt med tanks og flyvåpen. I lengden kunne ikke Polisario vinne en krig mot den marokkanske hæren. I 1991 ble det inngått en våpenhvile som i all hovedsak har holdt siden da.

En utfordring for frigjøringsbevegelser er at det som i den mobiliserende fasen er en suksess, etter hvert kan bli en tvangstrøye. Polisarios leder, Muhammed Abdelaziz, sa i 1987 at en militær seier nærmest var umulig. Også for PLOs ledere, som etter nederlaget i Libanon hadde måttet søke tilflukt i Tunisia, ble det mer og mer tydelig at den væpnede kampen førte palestinerne lengre og lengre bort fra sine mål. Utfordringen for både PLO og Polisario var å forlate plattformen om væpnet kamp, som det var blitt mobilisert internt på, uten å miste legitimitet i folket.

RESULTATLØSE FORHANDLINGER

Berlinmurens fall i 1989 og oppløsningen av Sovjetunionen i 1991 markerte slutten på den kalde krigen. Det er ikke tilfeldig at i kjølvannet av slutten på øst-vest-konflikten ble både Polisarios og PLOs væpnede kamp avsluttet. Polisario inngikk våpen-

30 000 saharawier lever i karrige områder kontrollert av Polisario.

hvile med Marokko i 1991, mens Israel og PLO undertegnet Oslo-avtalen i 1993.

Oslo-avtalen var ikke en endelig fredsavtale, men en avtale om å finne en løsning på stridsspørsmålene gjennom bilaterale forhandlinger. En del av avtalen var et begrenset palestinsk indre selvstyre. I 1994 vendte PLO tilbake til Vestbredden og Gaza. Gaza og alle de største palestinske byene, med unntak av Øst-Jerusalem, kom under palestinsk styre. PLOs aktiviteter – gjennom de nyopprettede palestinske selvstyremyndighetene – var ikke lenger motstandskamp, men politisk styring av et territorium. I tillegg var PLO ansvarlig for forhandlingene med Israel.

For Polisario innebar ikke våpenhvilen i 1991 direkte forhandlinger med Marokko. FN hadde forhandlet frem våpenhvilen. Men samtidig la FN frem planer om en folkeavstemning blant befolkningen i Vest-Sahara, der de selv skulle ta stilling til politisk styring av området. Etter nesten 20 år med krig kunne våpenhvilen og planene om en folkeavstemning betraktes som et gjennombrudd.

Både palestinske og saharawiske forhåpninger ble imidlertid gradvis erstattet av en frustrerende felles erfaring. Deres motparter var strengt tatt fornøyd med status quo: de kontrollerte det landet motparten deres ønsket. Marokko og Israel var interessert i å forhandle, men ikke i å nå et sluttresultat. For Polisario og PLO var det motsatt. De var desperate etter å komme frem til en endelig avtale, men ikke i å holde en ørkesløs prosess i gang fordi det ville bidra til å underminere deres legitimitet internt.

Når det gjaldt folkeavstemningen i Vest-Sahara, kunne FNs valgarbeidere i 2000 legge frem en valgregistreringsliste av godkjente velgere. Listen besto av 86 000 velgere, hvorav 41 000 i marokkansk okkuperte Vest-Sahara og 34 000 i Polisario-kontrollerte flyktingleirer. Det kom da inn 131 000 appeller, samtlige fra marokkanske innflyttere, som krevde å bli inkludert i valgregisteret. Dessuten nektet Marokko til slutt selvstendighet som et valgalternativ for selve avstemningen. Å ikke ha selvstendighet som et alternativ, var meningsløst for Polisario, det ville være å stemme over kun den marokkanske posisjonen. Etter sitt endeløse arbeid med å få

til en folkeavstemning ga FN til slutt opp. I 2007 la FNs sikkerhetsråd frem resolusjon 1754 hvor de oppfordret til direkte forhandlinger mellom Polisario og Marokko. Men om ikke FNs involvering hadde ført noe sted på grunn av den marokkanske motviljen mot å diskutere uavhengighet for Vest-Sahara, fremsto det som utelukket at direkte forhandlinger skulle kunne gi et annet resultat.

«Marokko og Israel var interessert i å forhandle, men ikke i å nå et sluttresultat.»

Etter over 20 år med israelsk-palestinske forhandlinger ble det mer og mer tydelig at heller ikke disse forhandlingene førte noe sted. Da forhandlingene startet i 1993, var det 100 000 jødiske bosettere på Vestbredden (unntatt Øst-Jerusalem). 20 år senere var antallet bosettere på Vestbredden blitt tredoblet til drøyt 300 000. Hvis israelerne mente alvor med forhandlingene, hvorfor økte antallet bosettere i de okkuperte områdene hele tiden? «Ordene i forhandlings-

rommet druknes av lyden fra bulldoserne utenfor, uttalte en palestinsk forhandler i 2010. «Det er som å forhandle om et stykke pizza mens den andre parten spiser den opp», sa en annen.² Forhandlingene fremsto som vedvarende offentlige ydmykelser av en palestinsk ledelse som av erfaring visste at deres motpart ikke hadde noe å gi, het det i en oppsiktsvekkende rapport fra den anerkjente tankesmien International Crisis Group i 2012. Gjennom forhandlinger ble PLO tvunget til å late som om de trodde på noe de visste ikke virket, samtidig som forhandlingene bidro til å legitimere den vedvarende desimeringen av palestinsk land på Vestbredden.³

SPLITTELSE OG KYNISME

Problemet for både Polisario og PLO var, som nevnt ovenfor, at så lenge politiske prosesser eller forhandlinger ikke ga resultater, økte skepsisen på grasrotnivå. Både palestinerne og saharawiene har etter hvert blitt svekket gjennom interne splittelser og økende mismot.

I 2005 ble en utbrytergruppe fra Polisario, Khat al-Shahid, dannet. Gruppen kritiserte Polisario for klientisme, tribalisme (stammeorganisering) og korrupsjon. Den påsto videre at Polisario gikk for langt i retning av forhandlinger, og truet med å gjenoppta den væpnede kampen. Palestinerne er i dag splittet ved at den islamistiske bevegelsen Hamas styrer Gaza, mens PLOs største medlemsparti, Fatah, styrer Vestbredden. PLO, som aldri har avholdt valg og hvor Hamas ikke er medlem, har siden 1993 forhandlet med Israel.

På grasrotnivå er situasjonen for palestinerne, særlig i flyktningleirene i Midtøsten og i Gaza med isolasjon og stor frustrasjon, ikke ulik situasjonen i saharawileirene i Algerie. Veien ut av økonomisk misere og isolasjon synes stengt. En del nyere studier har pekt på at et fellestrekk i langvarige konflikter uten utsikter til løsning, er at en kultur preget av kynisme brer om seg. Folk slutter å tro på at handlinger er motivert av gode hensikter. Der de før så altruisme, ser

de nå egoisme. Der de før så argumentasjon, ser de nå manipulasjon.

Politisk synes det som om det er ulike islamistiske jihadistgrupper som profiterer mest på denne situasjonen. Både i Gaza og i palestinske flyktningleire har ulike jihadistiske salafistgrupper, enda mer ytterliggående enn Hamas, stadig oftere dukket opp de siste årene. I Vest-Sahara og i saharawileirene i Algerie har det blitt advart mot at AQIM, Al-Qaida i Nord-Afrika, rekrutterer saharawier både til egne rekker og også som «subkontraktører». Det vil for eksempel si å ta gisler som blir solgt videre til AQIM, slik det har blitt rapportert eksempler på.⁴

Ett aspekt ved langvarige konflikter er slik at når utsiktene for løsninger blir fjernere, kommer den politiske utviklingen innad i flyktningssamfunnene ut av kontroll. Langvarig politisk status quo betyr ikke at den underliggende konflikten forsvinner. Den går over i andre, mer uforutsigbare former. ■

Foto: Brian Arts/NTB scanpix

Så lenge forhandlinger ikke gir resultater, øker skepsisen blant de palestinske flyktningene.

Av: Dag Tuastad, førstelektor ved Institutt for kulturstudier og orientalske språk, Universitetet i Oslo.

¹ Stephen Zunes og Jacob Mundy: Western Sahara. War, nationalism and conflict irresolution. New York: Syracuse, side 73.

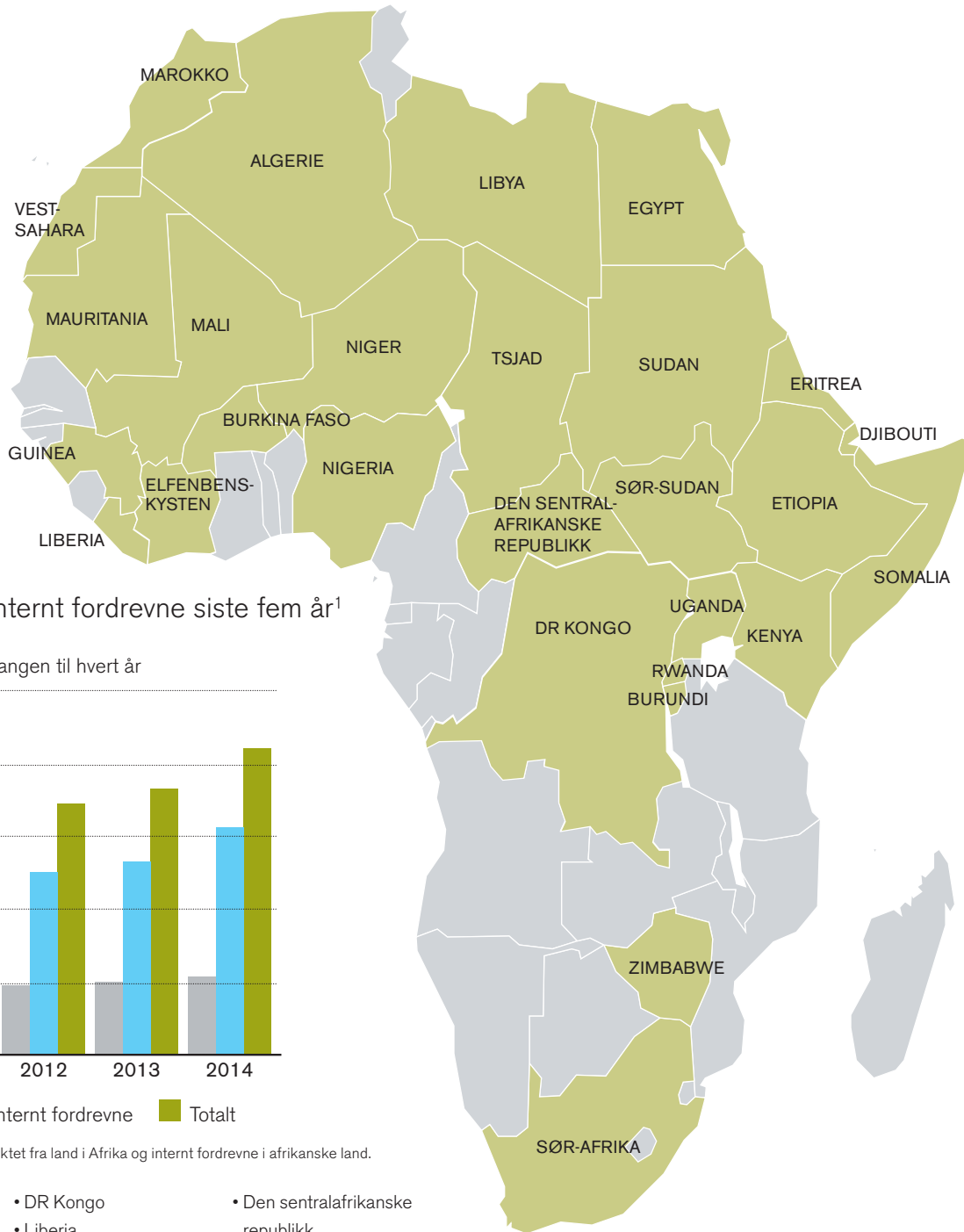
² ICG 2010. "Tipping Point? Palestinians and the Search for a New Strategy." International Crisis Group, Middle East Report, nr. 95, 26. april, s.7.

³ ICG 2012. «The Emperor Has not Clothes: Palestinians and the End of the Peace Process.» International Crisis Group." Middle East Report N 122, 7 May 2012.

⁴ J. Peter Pham. 2010. "Not Another Failed State: Toward a Realistic Solution in the Western Sahara." The Journal of the Middle East and Africa 1:1.

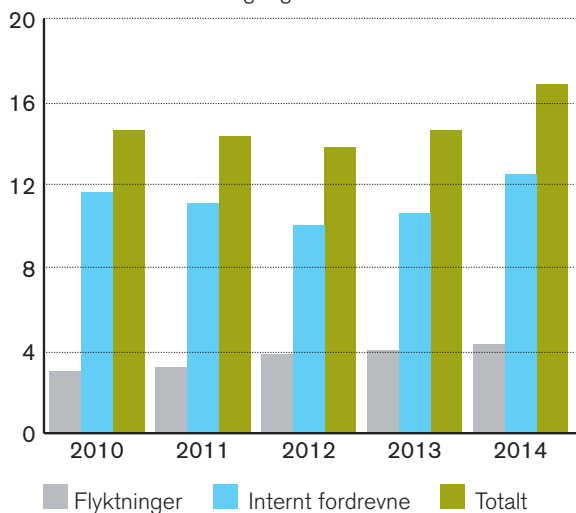

Internt fordrevne i Sør-Sudan
fraktes i sikkerhet med båt.

Flyktninger og internt fordrevne siste fem år¹

Tall i millioner ved inngangen til hvert år

¹⁾ Viser flyktninger som har flyktet fra land i Afrika og internt fordrevne i afrikanske land.

- Algerie
- Burkina Faso
- Burundi
- Djibouti
- Egypt
- Elfenbenskysten
- Eritrea
- Etiopia
- Guinea
- Kenya
- DR Kongo
- Liberia
- Libya
- Mali
- Marokko
- Mauritania
- Niger
- Nigeria
- Rwanda
- Den sentralafrikanske republikk
- Somalia
- Sudan
- Sør-Afrika
- Sør-Sudan
- Tsjad
- Uganda
- Vest-Sahara
- Zimbabwe

LAND SOM FLEST HAR FLYKTET FRA >>>

Somalia	1 157 210
Sudan	678 036
DR Kongo	563 584
Eritrea	338 060
Den sentralafrikanske republikk	260 340

Kilde: UNHCR

LAND MED FLEST INTERNT FORDREVNE >>>

Nigeria	3 300 000
DR Kongo	Minst 2 963 700
Sudan	Minst 2 426 700
Somalia	1 100 000
Den sentralafrikanske republikk	935 000

Kilde: IDMC

FLERE MENNESKER PÅ FLUKT

Afrika preges av en rekke alvorlige konflikter, og i flere land ble situasjonen dramatisk forverret i 2013. Økt konfliktnivå gjorde at tallet på internt fordrevne i Afrika økte for annet år på rad. Interne konflikter førte samtidig til at mange flyktet til naboland for å finne beskyttelse.

En tredjedel av verdens internt fordrevne befinner seg i Afrika sør for Sahara. Ved utgangen av 2013 var 12,5 millioner mennesker på flukt i eget land i denne regionen, en økning på drøyt to millioner fra året før.

Det er spesielt tallene fra Nigeria som vekker oppsikt. I 2012 ble det anslått å være 750 000 internt fordrevne i landet, men da nigerianske myndigheter i 2013 for første gang offentliggjorde tall, oppga de at 3,3 millioner var internt fordrevet. Det er flere enn i noe annet land i Afrika. Andre afrikanske land med mer enn én million fordrevne var DR Kongo, Sudan og Somalia.

FORVERRING I 2013

I løpet av 2013 steg konfliktnivået betydelig i flere afrikanske land, blant annet i Den sentralafrikanske republikk. Det førte til at tallet på internt fordrevne økte fra om lag 130 000 ved årets begynnelse til nesten én million ved utgangen av året. I Sør-Sudan var det en kraftig oppblussing av konflikten mot slutten av året, og flere hundre tusen ble drevet på flukt bare i desember.

I Nigeria førte angrep fra den islamistiske opprørsgruppen Boko Haram til at mer enn 300 000 mennesker ble fordrevet fra sine hjem i løpet av 2013. Også i DR Kongo og Sudan, som har vært preget av interne konflikter i mange år, var det nye store interne flyktningstrømmer dette året.

SAMMENSATTE KONFLIKTÅRSAKER

Årsakene til konflikten og flyktningstrømmene i Afrika er mange. Det handler blant annet om politisk maktkamp, ekstremistisk vold, strid om land og naturressurser og konflikt mellom ulike etniske eller religiøse grupper.

Ofta er det et samspill mellom flere faktorer. Den alvorlige situasjonen i Sør-Sudan startet som en politisk maktkamp på toppnivå, men utviklet seg til en konflikt langs etniske skillelinjer med omfattende vold mellom ulike etniske grupper.

I Den sentralafrikanske republikk har kampen om den politiske makten stått mellom væpnede grupper med henholdsvis kristen og muslimsk tilhørighet. Begge sider har begått store overgrep mot sivile, og det har ført til økt spenning mellom den kristne og den muslimske delen av befolkningen.

Konflikter som går langs religiøse skillelinjer kan ha bakgrunn i andre forhold. Det gjelder blant annet i deler av Nigeria, der mange er drevet på flukt på grunn av sammenstøt mellom nomadiske kvegfarmere, som er muslimer, og fastboende bønder, som er kristne. Her er det strid om bruk av jorda, og ikke religion, som er konfliktens kjerne.

MILJØDELEGGELSER OG NATURRESSURSER

Miljødeleggelser og naturkatastrofer er i noen tilfeller en medvirkende årsak til konflikt og fordrivelser. Avskoging, tørke og flom har bidratt til å tilspisse kampen om knappe naturressurser og fordrevet folk fra sine hjem, blant annet i Nigeria og Somalia. I andre land, som i DR Kongo, er kampen om verdifulle mineralressurser en viktig konfliktårsak.

Den økonomiske utviklingen på det afrikanske kontinentet er ujevn. Noen kan vise til økonomisk vekst og skårer høyt på oppnåelse av FNs tusenårs mål, mens fremskrittene er små i andre land. Utviklingen er skjev også innad i mange land, der store deler av befolkningen får liten eller ingen del i det som måtte være av økonomisk fremgang. Slike skjevheter gir grunn for misnøye som kan berede grunnen for rekruttering til ulike opprørsgrupper.

FRAVÆRENDE STATSMAKT

Et gjennomgående trekk ved mange konfliktfylte land i Afrika er en svak eller fraværende statsmakt, som gir fritt spillerom for stridende grupper. Somalia, Den sentralafrikanske republikk og DR Kongo er eksempler på dette. Den fraværende statsmakten bidrar ofte til at internt fordrevne og sivilbefolkningen for øvrig står uten beskyttelse mot overgrep.

Foto: Flyktningshjelpen/Truls Brække

Øst-Kongo preges fortsatt av uro og lokale konflikter. Her internt fordrevne nær Goma.

Foto: Flyktningshjelpen/Ingrid Prestetun

Konflikt og hungersnød i Somalia har drevet flere hundre tusen på flukt til Etiopia, der mange har fått beskyttelse i leirer i Kobe.

Arbeidet med å styrke beskyttelsen av internt fordrevne i Afrika gjør imidlertid noen fremskritt. Kampala-konvensjonen om beskyttelse av internt fordrevne trådte i kraft i 2012, og ved utløpet av 2013 hadde 22 afrikanske land ratifisert konvensjonen. Flere land med svært mange internt fordrevne, som DR Kongo, Somalia, Sudan og Sør-Sudan, hadde imidlertid ikke ratifisert konvensjonen.

PÅVIRKER NABOLAND

Interne konflikter i ett afrikansk land påvirker i mange tilfeller situasjonen i naboland. I kjølvannet av Muammar al-Gaddafis fall i Libya i 2011 bidro utvisning av utenlandske krigere som hadde tjenestegjort for al-Gaddafi, til å gi opprørerne i Mali vind i seilene. I Kenya har den somaliske terrorgruppen al-Shabaab gjennomført flere angrep. Den ugandiske opprørsbevegelsen Herrens motstandshær (LRA) fortsatte sin aktivitet i Den sentralafrikanske republikk i 2013, hvor den har søkt tilflukt.

I tillegg til de mange millioner afrikanere som er på flukt i eget land, går det store flyktningstrømmer over landegrensene. Etiopia har tatt imot flyktninger fra Somalia, Sør-Sudan, Sudan og Eritrea, flyktninger fra Somalia og Kongo har funnet veien til Uganda, og fra Nigeria og Mali har mange flyktet over grensen til Niger, for å nevne noen av svært mange eksempler. I enkelte land har flyktningene vært svært lenge. Det

gjelder blant annet Algerie, der flyktninger fra Vest-Sahara har bodd i leirer i snart 40 år.

TILBAKEVENDING I FLERE LAND

Vi ser også positive utviklingstrekk i Afrika. I Mali stabiliserte situasjonen seg i 2013, etter at franske militære styrker interverte for å stanse det islamistiske opprøret i landet. I løpet av 2013 kunne en del internt fordrevne og flyktninger i naboland vende hjem. Våren 2014 brøt det imidlertid ut nye kamper mellom tuaregopprørere og hæren.

Også i Elfenbenskysten har situasjonen stabilisert seg. De fleste som ble drevet på flukt under de voldelige opptøyene i kjølvannet av valget i 2010, hadde vendt hjem ved utgangen av 2013.

I 2014 er det 20 år siden folkemordet i Rwanda, der 800 000 mennesker ble drept og 3,5 millioner ble drevet på flukt. I dag har de aller fleste vendt hjem. Rwanda har de siste årene opplevd en stor økonomisk fremgang, og den politiske situasjonen er stabil.

SÅRBAR SITUASJON

Mange flyktninger og internt fordrevne i Afrika er i en svært sårbar situasjon. I tillegg til at de har problemer med å få dekket grunnleggende behov som mat, vann og bolig, er sikkerheten ofte dårlig. Mange utsettes for voldelige angrep, seksuelle

overgrep, tvangsrekruttering til væpnede grupper, kidnappinger og drap.

Også flyktninger og fordrevne som vender hjem, kan oppleve en vanskelig situasjon. Ofte opplever hjemvendte at eiendommene deres er okkupert av andre eller at husene deres er ødelagt. Eiendomsstrid har i en del tilfeller ført til trusler og vold som har tvunget de hjemvendte til å flykte på nytt.

SPENT I NORD-AFRIKA

I flere land i Nord-Afrika er den politiske situasjonen svært spent. Det gjelder ikke minst i Egypt, der forventningene fra den arabiske våren i 2011 ikke er innfridd. Valget av Mohammad Morsi fra Det muslimske brorskapet til president sommeren 2012 ble møtt med protester, og det var også store demonstrasjoner og protester da hæren avsatte Morsi et år senere. Usikkerheten er stor om landets videre politiske kurs.

Libya etter Muammar al-Gaddafi fall er preget av vold og lovløshet, og situasjonen er i ferd med å gå fra vondt til verre, advarte FN i mars 2014. De lovløse tilstandene har økt Libyas rolle som transittland for flyktninger og migranter til Europa. Menneskesmuglere har fritt spillerom, og Libya har blitt det fremste startstedet for trafikk av flyktninger og migranter over Middelhavet. ■

NØKKELTALL | ALGERIE

Folketall (millioner)	39,2
Nye flyktninger fra Algerie i 2013	335
Totalt antall flyktninger fra Algerie	7930
Internt fordrevne	-
Flyktninger i Algerie fra andre land ¹⁾	95 965
Frivillige tilbakevendinger til Algerie i 2013	1
Asylsøkere fra Algerie til Norge i 2013	110

¹⁾ UNHCRs tall på flyktninger fra Vest-Sahara i Algerie omfatter bare de som mottar assistanse og er ikke totaltallet. Tall ved inngangen til 2014

STRID MED MAROKKO OM FLYKTNINGER

Etter at borgerkrigen brøt ut i Syria, har mange syriske flyktninger funnet veien til landene i Nord-Afrika. Noen av disse flyktningene sto i januar 2014 i sentrum for en politisk strid mellom Algerie og nabolandet Marokko.

I skarpe ordelag anklaget marokkanske myndigheter Algerie for å ha utvist 77 syriske flyktninger og sendt dem over på marokkansk territorium. Algeriske myndigheter avviste anklagene og hevdet at situasjonen var omvendt: at det handlet om syriske flyktninger i Marokko som algeriske grensevakter hadde stanset, idet marokkanske myndigheter forsøkte å deportere dem.

STRID OM VEST-SAHARA

Ordkrigen om de syriske flyktningene var et nytt tegn på det dårlige forholdet som lenge har hersket mellom de to nabolandene i Nord-Afrika. Marokkos skarpe tone i saken ble oppfattet som en reaksjon på at Algeries president Abdelaziz Bouteflika to måneder tidligere hadde kritisert Marokko for massive og systematiske brudd på menneskerettighetene i Vest-Sahara. Bouteflika etterlyste en internasjonal mekanisme for å overvåke menneskerettighetssituasjonen i området som Marokko har okkupert i nesten 40 år. Frigjøringsbevegelsen Polisario erklærte Vest-Sahara som selvstendig i 1976, etter at den spanske kolonimakten trakk seg ut året før. Marokko gjorde imidlertid krav på området og gikk til militært angrep. Marokkos okkupasjonskrig førte til at store deler av befolkningen i Vest-Sahara, saharawiene, flyktet til Algerie.

AVHENGIGE AV BISTAND

I dag bor 165 000 saharawier i flyktningleirer i provinsen Tindouf i Algerie, ifølge tall fra den saharawiske eksilregjeringen. Mange har bodd her helt siden 1976, og mange er født og oppvokst i leirene, som ligger i et øde ørkenområde. Flyktningene har små sjanser til å skaffe seg et levebrød. De er derfor helt avhengige av bistand fra FNs høykommissær for flyktninger (UNHCR) og andre organi-

sasjoner. I tillegg til å yte omfattende bistand i flyktningleirene, organiserer UNHCR et besøksprogram slik at flyktningene kan møte slektninger i Vest-Sahara. Mer enn 20 000 saharawier har deltatt i slike familiebesøk.

MANGLENDE ASYLSYSTEM

Samtidig som det er flyktninger som har bodd i Algerie i tiår etter tiår, er Algerie også en mellomstasjon for flyktninger og migranter fra ulike land som forsøker å komme seg til Europa. Landet har undertegnet FNs flyktningkonvensjon, men har ingen asyllovgivning og mangler et system for å håndtere søknader om asyl.

I mangel av et nasjonalt system har UNHCR tatt ansvar for å ivareta flyktnings rettigheter. Hvert år kommer mer enn tusen asylsøkere til UNHCRs kontor og ber om beskyttelse. De som UNHCR innvilger flyktningstatus, anerkjennes imidlertid ikke som flyktninger av myndighetene i Algerie. Det betyr at de har få rettigheter og små muligheter til å klare seg selv. De har for eksempel ikke tillatelse til ta seg arbeid.

SKYGGER FRA FORTIDEN

På 1990-tallet raste en brutal borgerkrig i Algerie etter at hæren tok makten og annullerte et valg som ble vunnet av islamister. Konflikten førte til at 1,5 millioner mennesker ble drevet på flukt inne i landet.

Borgerkrigen ble offisielt avsluttet i 1999, men den kaster fortsatt skygger over det algeriske samfunnet. Sikkerhetsstyrker og væpnede grupper er ikke stilt til ansvar for overgrepene som ble begått under krigen, og det har hindret arbeidet for forsoning og en varig fred. Abdelaziz Bouteflika har vært president i Algerie siden 1999, og tross sviktende helse ble han gjenvalgt for en fjerde presidentperiode i april 2014. ■

NØKKELTALL | BURKINA FASO

Folketall (millioner)	16,9
Nye flyktninger fra Burkina Faso i 2013	410
Totalt antall flyktninger fra Burkina Faso	2630
Internt fordrevne	-
Flyktninger i Burkina Faso fra andre land	30 025
Frivillige tilbakevendinger til Burkina Faso i 2013	-
Asylsøkere fra Burkina Faso til Norge i 2013	6
Tall ved inngangen til 2014	

ET FATTIG VERTSLAND

Selv om sikkerhetssituasjonen i det nordlige Mali bedret seg i løpet av 2013, har et stort antall maliske flyktninger blitt værende i leirer i Burkina Faso. Myndighetene i Burkina Faso har frem til nå vært imøtekommende, og det er ingenting som tyder på økt press for å sette i gang en snarlig retur av flyktningene.

AVHENGIG AV ASSISTANSE

Sikkerhetsmessig har Burkina Faso i liten grad blitt påvirket av den væpnede konflikten som har pågått i nabolandet Mali siden januar 2012. Derimot har Burkina Faso – et land med allerede få ressurser, utbredt fattigdom, matmangel og høy arbeidsledighet – mottatt et stort antall flyktninger. Flyktningene oppholder seg hovedsakelig i flyktningleirer i det nordlige Burkina Faso, hvor myndighetene, FN og humanitære aktører bistår med beskyttelse og humanitær hjelp. Presset på lokale ressurser er stort, og lokalbefolkningen har det ikke stort bedre enn flyktningene.

Folk fra tuaregminoriteten er i flertall i flyktningleirene. De har måttet forlate bopel og buskap i Mali, men tør ikke reise hjem av frykt for represalier og mistanke om at de støtter opprørerne. Flyktningene har mistet hele sitt livsgrunnlag og er fullstendig avhengige av assistanse fra internasjonale humanitære aktører.

FÅ RETURNERER TIL MALI

I løpet av 2013 forbedret sikkerhetssituasjonen seg noe i det nordlige Mali, og det var også en positiv utvikling på nasjonalt plan. Det ble blant annet gjennomført et fredelig presidentvalg i juli og august, der noen tusen flyktninger i nabolandene, blant annet Burkina Faso, fikk muligheten til å stemme. Men det var også et stort antall flyktninger som ikke fikk denne muligheten

på grunn av administrative og byråkratiske utfordringer. Valget, en fredsavtale – riktignok nokså skjør – mellom maliske myndigheter og MNLA (Bevegelsen for nasjonal frigjøring av Azawad), samt FN-styrkens tilstedeværelse, bidro til en viss optimisme og noe retur i 2013. Men uten en endelig politisk løsning på konflikten i Mali er det bare noen få som ønsker å returnere. I tillegg rapporteres det om fortsatt etniske spenninger, og mange tuareger frykter forfølgelse hvis de vender hjem.

USIKKER FREMTID

Situasjonen i Burkina Faso er i dag relativt stabil, men i løpet av 2013 så man en økende misnøye med president Compaore. Han har sittet med makten siden 1987 og er dermed i ferd med å føye seg inn i rekken av afrikanske ledere som har sittet svært lenge med makten. Opposisjonen frykter at Compaore skal endre grunnloven slik at han kan sitte utover gjeldende periode. I 2013 tok tusenvis til gatene for å protestere mot en slik lovendring.

Burkina Faso er sterkt preget av matkrisen som har rammet Sahel-regionen i en årrekke. Begrenset tilgang til mat, generell fattigdom og økende politiske spenninger er faktorer som kan ha en destabiliserende virkning i tiden som kommer. Til tross for en økonomisk vekst på rundt 7 prosent de siste årene, er landet fortsatt avhengig av utenlandsk hjelp. 52 prosent av statsbudsjettet for 2012 ble finansiert gjennom bistand. En forlengelse av flyktningenes tilstedeværelse i Burkina Faso kan også bidra til økende misnøye blant lokalbefolkningen, hvis ikke assistansen til flyktningene også kommer lokalbefolkningen til gode. ■

NØKKELTALL | BURUNDI

Folketall (millioner)	10,2
Nye flyktninger fra Burundi i 2013	641
Totalt antall flyktninger fra Burundi	86 926
Internt fordrevne	Inntil 78 900
Flyktninger i Burundi fra andre land	51 535
Frivillige tilbakevendinger til Burundi i 2013	2126
Asylsøkere fra Burundi til Norge i 2013	5
Tall ved inngangen til 2014	

MANGE MENNESKER, LITE JORD

Flesteparten av de rundt 500 000 menneskene som de siste tiårene hadde flyktet fra Burundi, har nå kommet tilbake. Å få tilbake land og eiendom er store utfordringer for de hjemvendte flyktningene, så vel som for de internt fordrevne. I 2013 mottok Burundi også mange flyktninger fra DR Kongo. Det er ventet at 2014 vil være preget av valget som er planlagt til sommeren 2015.

FOLKEMORD OG FORDRIVELSE

Opp gjennom Burundis historie har tutsi-befolkningen hatt en privilegert status, selv om de bare utgjør rundt 14 prosent av befolkningen. Kolonimaktene Tyskland, og senere Belgia, favoriserte tutsiene, noe som skapte økt spenning mellom dem og hutu-majoriteten. Ti år etter frigjøringen i 1962 eskalerte konflikten til folkemord, og mange flyktet. Senere fulgte borgerkrigen som startet med at den demokratiske valgte presidenten, hutuen Melchior Ndadaye, ble drept av tutsi-soldater i 1993.

FN og afrikanske ledere intervenerte og tilrettela for en rekke freds- og maktfordelingssamtaler. Etter den nye grunnloven som ble vedtatt i 2005, skal parlamentet bestå av 60 prosent hutuer og 40 prosent tutsier. Mot slutten av 2013 kom det frem at regjeringen hadde planer om å gjøre endringer slik at et simpelt flertall i parlamentet vil være tilstrekkelig for å vedta lover, noe som gjør at hutuene alene vil ha nok stemmer. Dette utløste kraftige reaksjoner. Mer usikkerhet og konflikt kan ventes i tiden frem mot valget som er planlagt til sommeren 2015.

INTERNT FORDREVNE

Det er fortsatt nesten 80 000 internt fordrevne i Burundi på grunn av de tidligere konfliktene. De fleste er tutsier som flyktet under borgerkrigen.

I tillegg har klimarelaterte katastrofer ført til nye fordrivelser. I februar 2014 ble om lag 15 000 mennesker hjemløse etter en flom i hovedstaden Bujumbura. Mange av de klimarelaterte katastro-

fene i Burundi skyldes utstrakt avskoging og bosetting i utsatte områder. Samtidig har katastroforebyggingen vært dårlig.

RETUR OG LAND

Burundi er blant verdens fattigste og tettest befolkede land, og det store flertallet er sysselsatt i jordbruket. Tilgang til land blir en utfordring for de internt fordrevne enten de skal integreres lokalt eller flytte tilbake til sine hjemsteder. I tillegg utgjør de mange hjemvendte flyktningene en stor gruppe. 33 000 kom fra Tanzania da Mtabila-leiren der ble stengt mot slutten av 2012.

I løpet av 2013 kom rundt 6000 burundiere tilbake fra Tanzania, DR Kongo og Uganda. Mange vendte hjem etter 30 år i utlendighet. Noen har eiendom, men mangler papirer og møter folk som har bodd på eiendommen deres i lang tid. Myndighetene har forsøkt alternative, kreative løsninger som å danne «fredslandsbyer» med både hutuer og tutsier, men med blandede resultater.

FLYKTNINGER FRA DR KONGO

Burundi har i løpet av de seneste årene mottatt mange flyktninger fra DR Kongo. I 2012 blusset kamphandlingene mellom regjeringsstyrker og væpnede grupper som M23 opp igjen i DR Kongo. Dette fortsatte gjennom 2013, samtidig med utstrakt vold mot sivile i Kivu-provinsen øst i landet.

Mange av de kongolesiske flyktningene ble først tatt imot av familier i Burundi og deretter overført til flyktningleirer, der det var større tilgang til assistanse. I november 2013 overga M23 seg og lovet at de heretter ville delta i politiske prosesser i stedet for å utøve væpnet kamp. Ved årsskiftet 2013/2014 var det mer enn 50 000 flyktninger i Burundi, de fleste fra DR Kongo.

NØKKELTALL | DJIBOUTI

Folketall (millioner)	0,9
Nye flyktninger fra Djibouti i 2013	162
Totalt antall flyktninger fra Djibouti	1168
Internt fordrevne	-
Flyktninger i Djibouti fra andre land	23 810
Frivillige tilbakevendinger til Djibouti i 2013	-
Asylsøkere fra Djibouti til Norge i 2013	16
Tall ved inngangen til 2014	

MANGLLENDE TILTAK MOT MENNESKEHANDEL

Den politiske og sikkerhetsmessige situasjonen i Djibouti er for tiden stabil. Landet har imidlertid begrensede naturressurser og strever med å komme seg etter seks års sammenhengende tørke. Disse utfordringene har hatt en negativ samfunnsøkonomisk effekt på befolkningen, og landet har en høy arbeidsledighet. Djibouti spiller en betydelig rolle i det internasjonale arbeidet for å gjenopprette fred i Somalia. Landet har også blitt et regionalt knutepunkt for internasjonale styrker som bekjemper terrorisme og piratvirksomhet i Adenbukta, Rødehavet og Det indiske hav. Djibouti er både transitt- og vertsland for flyktninger. Væpnet konflikt, usikkerhet, vold og dårlige økonomiske forhold på Afrikas horn har tvunget folk på flukt til Djibouti. Ifølge FNs høykommissær for flyktninger (UNHCR) er Djibouti vertsland for mer enn 23 000 flyktninger og over 4200 asylsøkere. Flyktningene er hovedsakelig fra Somalia, men også fra Etiopia og Eritrea. Kvinner og barn utgjør over 70 prosent. Arbeidsmuligheter og utsikter til lokal integrering er begrenset for flyktningene i Djibouti, og det er få utsikter til varige løsninger.

TRANSITTLAND

Djibouti er et politisk stabilt land i en region preget av tilbakevendende konflikter. Som følge av dette og landets geografiske beliggenhet er Djibouti et viktig punkt på migrasjonsruten mot Jemen og andre land i Midtøsten for mennesker på leting etter et bedre liv. Mange migranter planlegger å reise fra Djibouti til Jemen og deretter krysse grensen til Saudi-Arabia. Endringer i saudiarabiske arbeidslover som begrenser ansettelse av utenlandske arbeidstakere, samt oppsetting av et gjerde langs Saudi-Arabias 1800 km lange grense til Jemen, har imidlertid gjort dette nesten umulig. Resultatet er at hundrevis av migranter sitter fast i Obock i Djibouti, det viktigste krysningspunktet over Adenbukta til Jemen.

MENNESKEHANDEL

Et ukjent antall kvinner og jenter som ankommer Djibouti City eller Obock, blir ofre for tvangsarbeid eller tvangsprostitusjon. Mange djiboutiske og utenlandske barn blir også tvunget til å tigge, arbeide som hushjelp, eller begå tyveri og andre småkriminelle aktiviteter.

Regjeringen i Djibouti gjør fremdeles ikke nok for å få slutt på menneskehandelen, men har de senere årene økt innsatsen på området. Myndighetene har styrket samarbeidet med andre lands myndigheter og internasjonale organisasjoner, samt vist en økende bevissthet om skillet mellom menneskehandel og smugling. Regjeringen er imidlertid fortsatt ikke i stand til å gjennomføre effektive tiltak mot menneskehandel på grunn av manglende ressurser.

MATKRISE

På grunn av langvarig tørke er det forventet at matvaresikkerheten i Djibouti vil forverres, spesielt i sørvestlige områder og i Obock-regionen. Ifølge Famine Early Warning Systems Network (FEWS-NET) er tilgangen til mat allerede på et kritisk nivå i de fleste gjetersamfunnene i disse områdene. Dette til tross for humanitær bistand. En undersøkelse utført av Verdens matvareprogram (WFP) viser at 96 prosent av husholdningene i disse områdene har brukt mer enn 75 prosent av sine utgifter på kjøp av matvarer. For å takle matmangelen har husholdningene tydd til drastiske mestringsstrategier. Mange husholdninger har også mistet et stort antall dyr på grunn av tørke og manglende beitemuligheter. ■

NØKKELTALL | EGYPT

Folketall (millioner)	82,1
Nye flyktninger fra Egypt i 2013	3674
Totalt antall flyktninger fra Egypt	22 272
Internt fordrevne	-
Flyktninger i Egypt fra andre land	253 245
Frivillige tilbakevendinger til Egypt i 2013	-
Asylsøkere fra Egypt til Norge i 2013	40
Tall ved inngangen til 2014	

FLERE SYRISKE FLYKTNINGER

Den største migrasjonsstrømmen til Egypt har tradisjonelt kommet fra land lengre sør, først og fremst fra nabolandet Sudan. Etter at krigen i Syria startet i 2011, utgjør syrerne imidlertid den største gruppen flyktninger. Frem til september 2013 hadde FNs høykommissær for flyktninger (UNHCR) registrert 120 000 syriske flyktninger i Egypt, og de regnet med at tallet ville øke ytterligere.

DÅRLIG BESKYTTELSE

I slutten av juli 2013 sendte FN ut en bekymringsmelding etter at minst 85 syrere i Egypt ble vilkårlig anholdt og fengslet. I juli ble det også innført strengere visumkrav for syrerne, og flere hundre flyktninger er etter det blitt deportert.

Egypt har undertegnet Flyktningkonvensjonen, men landet har ikke opprettet nasjonale institusjoner eller utviklet prosedyrer til å motta flyktninger og asylsøkere. UNHCR har underskrevet en avtale med myndighetene og tar seg av registrering av asylsøkere og behandling av søknadene.

Urolighetene etter revolusjonen i 2011 har hatt en negativ innvirkning på Egypts økonomi med høyere arbeidsledighet, store sikkerhetsproblemer, energikrise og inflasjon. Trakassering og diskriminering av flyktninger har økt etter revolusjonen. En vanlig beskyldning er at de tar jobbene fra egypterne. Mange flyktninger henvender seg til UNHCR for økonomisk støtte, men UNHCR har ikke nok ressurser til å hjelpe alle.

POLITISK TURBULENT

Håpet om et bedre Egypt var stort da president Mohammad Morsi fra Det muslimske brorskapet ble avsatt i juli 2013 etter store demonstrasjoner og protester. Morsi satt med makten i ett år, og hans presidentperiode var et tilbakeslag for kvinners rettigheter. Mange kvinner deltok aktivt under revolusjonen i 2011.

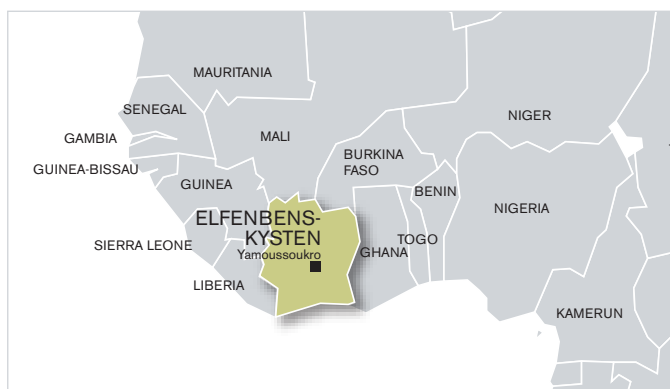
Tidligere fredsprisvinner Mohamed El-Baradei tiltrådte som visepresident i en overgangsregjering i juli 2013. Allerede en måned senere trakk han seg i protest på grunn av den brutale behandlingen av Morsi-tilhengerne. Verken når det gjelder økonomi, sikkerhet eller menneskerettigheter har forholdene i Egypt blitt bedre etter at Morsi ble avsatt sommeren 2013.

I løpet av 2014 skal det holdes presidentvalg, og sannsynligheten er stor for at tidligere forsvarsminister general Al-Sisi kommer til å vinne valget. Egypt vil i så fall på nytt få et regime dominert av de militære.

KIDNAPPING OG TORTUR I SINAI

Sinai er et militært område, men etter revolusjonen har de militære mistet mye av kontrollen, og kriminelle bander operer fritt. Siden 2007 skal 30 000 immigranter, de fleste fra Eritrea, ha blitt kidnappet i Sinai. Mange har også blitt torturert. Ifølge rapporten «The Human Trafficking Cycle: Sinai and Beyond» er både eritreiske og sundanesiske myndighetspersoner involvert.

Tidligere ble immigrantene på vei til Europa eller Midtøsten kidnappet på ferden gjennom Sinai. Nå blir immigranter og flyktninger også kidnappet av menneskehandlere i Eritrea, Sudan og Etiopia og fraktet til torturleirer på Sinai. Kravene om løsepenger er høye, og rundt en av fire dør i torturleirene. Noen er ofre for organhandel. Amnesty International kritiserer Egypt for manglende vilje til å gjøre noe med den alvorlige sikkerhetssituasjonen på Sinai. 58 000 migranter fra land sør for Sahara skal ha tatt seg over grensen fra Egypt til Israel, de fleste etter 2007, ifølge Human Rights Watch. I 2012 ble Israel ferdig med byggingen av den 240 km lange og 5 meter høye stålbarrieren langs grensen til Egypt. Siden da har det vært nærmest umulig å ta seg inn i Israel fra Egypt. ■

NØKKELTALL | ELFENBENSKYSTEN

Folketall (millioner)	20,3
Nye flyktninger fra Elfenbenskysten i 2013	4559
Totalt antall flyktninger fra Elfenbenskysten	97 456
Internt fordrevne	Minst 70 000
Flyktninger i Elfenbenskysten fra andre land	3587
Frivillige tilbakevendinger til Elfenbenskysten i 2013	20 028
Asylsøkere fra Elfenbenskysten til Norge i 2013	27

Tall ved inngangen til 2014

POSITIV UTVIKLING

Situasjonen i Elfenbenskysten har stabilisert seg etter at rundt en million mennesker ble fordrevet av volden som fulgte valget i 2010. På tross av fortsatt dype uenigheter mellom regjeringen og opposisjonen er det flere tegn på en oppmykning av forholdet. Et tall politiske frontfigurer som har vært fengslet siden 2011, er løslatt mot kausjon. Enkelte opposisjonsledere har returnert fra eksil, og den politiske dialogen mellom president Ouattaras støttespillere og opposisjonen, som står nær tidligere president Gbagbo, er gjenopptatt. Denne utviklingen, kombinert med økonomisk vekst, er tegn på et land i fremgang. Likevel er utfordringene mange for de ivorianske myndighetene.

FRA STABILITET TIL KONFLIKT

Den tidligere franske kolonien, selvstendig fra 1960, nøy godt av utstrakt politisk stabilitet og økonomisk vekst under landsfaderen, Félix Houphouët-Boigny. Synkende priser på landets eksportprodukter etter 1980 skapte alvorlige økonomiske problemer, og på 1990-tallet økte de politiske motsetningene i Elfenbenskysten.

Motsetningene hadde ofte en etnisk og en religiøs bakgrunn, der skillelinjene hovedsakelig gikk mellom det kristne sør og det muslimsk-dominerte nord. Mislykkede kuppforsøk og uroligheter markerte starten på borgerkrigen i 2002, som førte til en de facto deling av landet. Den sørlige delen var på regjeringens hender, mens den nordlige ble kontrollert av opprørsgrupper.

I 2007 undertegnet opprørsgruppen Forces Nouvelles og president Laurent Gbagbo en fredsavtale, men nye kamphandlinger blusset opp igjen mot slutten av 2010, da Gbagbo nektet å anerkjenne valgvinger Alassane Outtara. Gbagbo ble senere utlevert til den internasjonale domstolen i Haag og anklaget for forbrytelser mot menneskeheten.

HUMANITÆRE BEHOV

Konsekvensene av konfliktene mellom 2002 og 2011 er fortsatt tydelige, spesielt i vestlige og nordlige deler av landet. Ifølge Verdens matvareprogram (WFP) lever mer enn en halv million mennesker i matusikkerhet, hvorav rundt 220 000 har akutt behov for matforsyninger. Mer enn 3 millioner mennesker har ikke tilgang på rent drikkevann og sanitetsfasiliteter. Selv om mange på flukt nå returnerer, er områdene de vender tilbake til i liten grad gjenoppbygd.

Vest i landet er situasjonen spesielt uforutsigbar på grunn av fortsatte spenninger og mistillit mellom ulike grupper. Stor tilgang til våpen og tilstedeværelse av væpnede grupper både der og i nabolandet Liberia utgjør en trussel for stabiliteten og muligheten for retur. Redusert humanitær bistand og tilbaketrekning av flere humanitære organisasjoner er faktorer som påvirker den humanitære responsen i et land som fremdeles har store utfordringer.

REFORMER OG NYE LOVER

Viktige reformer er blitt introdusert, og enkelte internasjonale menneskerettighetskonvensjoner er ratifisert, blant annet Konvensjonen om statsløse personer og Kampala-konvensjonen. Det er vedtatt nye lover som regulerer statsborgerskap og eiendomsrett til jord, temaer som har vært ansett som de viktigste årsakene til krisen i Elfenbenskysten. Et av kjernespoørsmålene under konflikten har vært hvem av landets innbyggere som skulle oppfattes som genuine ivorianere, og dermed få utstedt nasjonale identitetskort. I 1998 kom en ny landlov som kun ga innfødte ivorianere rett til å eie land. I et land med lang tradisjon for migrasjon og arbeidsinnvandrere skapte denne loven store spenninger. De nye lovendringene vitner om en positiv utvikling for fred og forsoning i Elfenbenskysten. ■

NØKKELTALL | ERITREA

Folketall (millioner)	6,3
Nye flyktninger fra Eritrea i 2013	41 438
Totalt antall flyktninger fra Eritrea	338 060
Internt fordrevne	Inntil 10 000
Flyktninger i Eritrea fra andre land	3169
Frivillige tilbakevendinger til Eritrea i 2013	-
Asylsøkere fra Eritrea til Norge i 2013	3258
Tall ved inngangen til 2014	

SPISSROTGANG PÅ VEI TIL EUROPA

Stadige flere eritreere flykter fra hjemlandet, og mange søker seg til Europa. På veien utsettes de for brutale overgrep, og mange mister livet i hasardiøse båtreiser over Middelhavet. Eritreere var i 2013 den desidert største gruppen asylsøkere til Norge, og de aller fleste blir innvilget asyl.

EN FASTLÅST KONFLIKT – ET ISOLERT REGIME

Grensetvisten med Etiopia kaster fortsatt mørke skygger over Eritrea 14 år etter at krigen med nabolandet ble avsluttet, og tolv år etter at den uavhengige grensekommisjonen avgjorde at de mest omstridte områdene skulle tilfalle Eritrea. Det eritreiske regimet selv beskriver situasjonen som «ikke krig-ikke fred». Verdenssamfunnet har ikke maktet å legge press på Etiopia for å få landet til å akseptere de nye grensene, og frustrasjonen over dette har drevet Eritrea inn i en stadig mer isolert posisjon internasjonalt. Regimet har blitt gjenstand for sanksjoner fra FNs sikkerhetsråd, blant annet som følge av grensekonflikten med et annet naboland, Djibouti. Dette legger ytterligere press på landets allerede sårbare økonomi.

PÅ FLUKT FRA MILITÆRTJENESTE

Den uavklarte grensetvisten med Etiopia brukes til å legitimere en omfattende militær mobilisering, noe som fører til at vanlige eritreere tilbringer store deler av sitt voksne liv i militærtjeneste. De fleste flyktninger som forlater Eritrea, anfører dette som hovedårsaken til at de flykter. FNs spesialrapportør for menneskerettighetssituasjonen i Eritrea har videre uttrykt bekymring for rapporter om utenomrettslige henrettelser, bortføringer, vilkårlig fengsling og tortur. Også tilhengere av ulike religiøse minoriteter, som ikke tilhører de godjente gruppene: sunnimuslimer, katolikker, protestanter og ortodokse, hevder å bli forfulgt og trakassert.

DEN LIVSFARLIGE FLUKTEN

De fleste flyktningene fra Eritrea tar seg over grensene til nabolandene Etiopia og Sudan. Mange blir drept eller såret i forsøket på å krysse grensen, men utfordringene har så vidt begynt når grensen er passert. For å komme videre til Europa er ofte menneskesmuglere eneste utvei, og et stort antall eritreere har mistet livet i forsøket på å krysse Middelhavet i skroplige og overfylte farkoster. Den mest alvorlige ulykken skjedde i oktober 2013, da en båt med over 500 passasjerer tok fyr og sank utenfor den italienske øya Lampedusa. Mer enn 360 mennesker mistet livet. De fleste av disse var eritreiske flyktninger.

De siste årene har det kommet utallige, bekymringsfulle rapporter om at menneskesmuglere og andre kriminelle miljøer kidnapper eritreiske flyktninger i Etiopia, Sudan, Libya og Egypt. I mange tilfeller blir de kidnappede fraktet til Sinai i Egypt hvor de holdes fanget. Flyktningene blir utsatt for tortur og familiene, som befinner seg i hjemlandet eller i eksil, blir presset til å betale løsepenger. Eritreere bosatt i Norge har også blitt presset for penger for at familiemedlemmer skal settes fri.

FLYKTNINGER OG INTERNT FORDREVNE I ERITREA

Eritrea hadde tidligere et stort antall internt fordrevne, som hadde flyktet fra de omstridte grenseområdene mot Etiopia. De fleste av disse er nå gjenbosatt andre steder i Eritrea, og leirene for internt fordrevne er derfor avviklet. Eritrea har også tatt imot flere tusen flyktninger fra Somalia, men mange har vendt tilbake de siste årene som følge av en viss bedring av sikkerhetssituasjonen i hjemlandet. ■

NØKKELTALL | ETIOPIA

Folketall (millioner)	94,1
Nye flyktninger fra Etiopia i 2013	8243
Totalt antall flyktninger fra Etiopia	125 779
Internt fordrevne	316 000
Flyktninger i Etiopia fra andre land	434 870
Frivillige tilbakevendinger til Etiopia i 2013	29
Asylsøkere fra Etiopia til Norge i 2013	291

Tall ved inngangen til 2014

STORT MOTTAGERLAND

Sommeren 2013 marsjerte demonstranter i Addis Abeba og krevde løslatelse av politiske fanger og tiltak mot arbeidsløshet, inflasjon og korrupsjon. Det var den største demonstrasjonen i Etiopia siden 2005, da protester mot påstått valgfusk ble brutalt slått ned. Men frykten for at overgangen etter statsminister Meles Zenawis død i 2012 ville føre til ustabilitet, har så langt ikke vist seg å stemme. Beslutningen om å la marsjen finne sted vitner snarere om en selvsikkerhet hos ledelsen i det styrende partiet, People's Revolutionary Democratic Front (EPRDF). Påstander om at protestene signaliserer en gjenfødelse av landets opposisjon, kan virke å være premature.

Etiopia grenser til land som står overfor betydelige politiske, sosiale og miljømessige utfordringer. Landet har en lang tradisjon for å motta flyktninger, og regjeringen står fast ved en åpen-dør-politikk. Over 430 000 flyktninger fra mer enn 13 land befinner seg i Etiopia. Nesten halvparten er fra Somalia. I tillegg er det store flyktningebefolkninger fra Sør-Sudan, Sudan og Eritrea.

KONFLIKTFYLTE NABOLAND

I løpet av de første månedene av 2014 økte antall flyktninger fra Sør-Sudan. Etter at kampene der blusset opp 15. desember 2013, har titusener tatt seg over grensen til Etiopia. Mot slutten av 2013 ble en ny leir, Ashura, etablert i Assosa for å møte tilstrømmingen av flyktninger fra Sør-Sudan.

I 2011 førte konflikter i grenseområdet og krig mellom Sudanese Armed Forces og Sudan People's Liberation Movement-North (SPLM-Nord) til en strøm av flyktninger til det vestlige Etiopia. Kamper og usikkerhet i Sør-Kordofan og Blånilen forblir hovedårsaken til at sudanere flykter til Etiopia.

HUMANITÆRE GAP

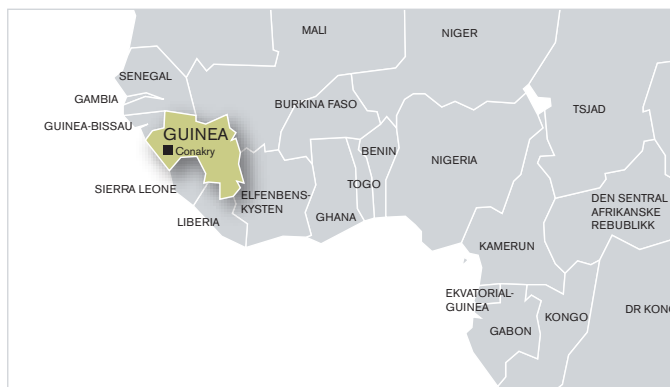
Ankomsttallene for flyktninger fra Eritrea fortsatte å være høye i slutten av 2013. Spesielt bekymringsverdig er tilstedeværelsen av et stort antall enslige barn med behov for grunnleggende tjenester som omsorg, mat, husly og utdanning. Mange er ofre for seksuell utnyttelse og menneskesmugling, som fortsatt er et stort problem i eritreiske flyktningleirer. Etter båtulykken utenfor Lampedusa i oktober 2013 der mer enn 360 menneskeliv gikk tapt, mange av dem eritreere, har FNs høykommissær for flyktninger (UNHCR), EU og etiopiske myndigheter satt i gang en rekke tiltak mot menneskesmugling.

Flesteparten av flyktningene i Etiopia har ingen planer om tilbakevending i nær framtid. Årsaken er mangelen på sikkerhet i deres opprinnelsesland. Omplussing kan være en varig løsning, men kun for et begrenset antall mennesker. Grunnleggende tjenester i de overbefolkede flyktningleirene er mangelfulle, og det er et stort behov for å bedre forholdene innenfor helse, utdanning, vann og sanitet.

Nærmere 140 000 etiopiske arbeidsmigranter har så langt blitt deportert fra Saudi-Arabia etter at landet satte i verk tiltak mot arbeidsmigranter uten lovlig opphold. Disse får liten eller ingen statlig støtte etter hjemkomsten.

RELATIVT STABILT

Sikkerhetssituasjonen i Etiopia er stort sett stabil, selv om det finnes utfordringer. Rebeller i Ogaden-regionen øst i landet, ledet av Ogaden National Liberation Front (ONLF), har ført en væpnet kamp for uavhengighet siden 1970-tallet. I oktober 2013 førte en bombeeksplosjon i hovedstaden til at myndighetene rettet mistanke mot al-Shabaab. Et skjørt økosystem, knappe ressurser og betydelige miljødelegger i områdene rundt flyktningleirene fører til sporadiske spenninger og konflikt med lokalbefolkningen. ■

NØKKELTALL | GUINEA

Folketall (millioner)	11,7
Nye flyktninger fra Guinea i 2013	1880
Totalt antall flyktninger fra Guinea	26 225
Internt fordrevne	-
Flyktninger i Guinea fra andre land	8875
Frivillige tilbakevendinger til Guinea i 2013	3
Asylsøkere fra Guinea til Norge i 2013	64
Tall ved inngangen til 2014	

MER STABILT

Valget til nasjonalforsamling i september 2013 ga Guinea mulighet til å komme ut av en fem år lang kaotisk overgangsperiode. Valget skulle egentlig vært avholdt i 2010, men det har vist seg å være vanskelig å etablere et stabilt demokrati i landet. Guinea fikk, i det som blir kalt Guineas første demokratiske valg, en folkevalgt president i 2010. Med valget til en lovgivende forsamling høsten 2013 har man fått et konstitusjonelt styre og større håp om økt innsats mot korrupsjonen, og at ulike etniske grupper får sin del av makten.

KONFLIKTFYLT REGION

Situasjonen i Guinea har stor betydning for hele Vest-Afrika. Med naboland som Sierra Leone, Liberia, Elfenbenskysten og Mali, alle med store humanitære utfordringer og væpnet konflikt i nær fortid, er det viktig at den tidvis usikre situasjonen i Guinea stabiliseres.

Få steder i verden har man sett at destabilisering i ett land smitter raskere over til naboland enn det som har skjedd i Vest-Afrika. Borgerkrigene i Sierra Leone og Liberia på 1990-tallet førte til at Guinea tok i mot nærmere én million flyktninger fra disse landene. Senere ankom også flyktninger fra Elfenbenskysten. I en periode var det utstrakt fare for at Guinea skulle trekkes inn i konfliktene i nabolandene. I 2001 gikk opposisjonsgrupper sammen med styrker støttet av det daværende regimet i Liberia og grupper fra Sierra Leone til angrep på Guinea, og i en kortere periode ble 360 000 guineanere internt fordrevet. Situasjonen har gradvis bedret seg etter at de væpnede konfliktene i Sierra Leone og Liberia ble avsluttet. I dag er flyktningtallene svært lave.

OVERGANGSFASE

Guinea er et ressursrikt land, men har lenge vært preget av lov-løshet, korrupsjon og fattigdom. De militæres dominerende maktposisjon ble utfordret av et stort folkelig press etter presi-

dent Lansana Contés død i 2008. Stadion-massakren i 2009, der 157 mennesker mistet livet, vakte internasjonal oppmerksomhet. Ved presidentvalget i 2010 ble den mangeårige opposisjonspolitikeren Alpa Condé erklært som vinner. Det kom som en overraskelse på de fleste.

Etniske sammenstøt og beskyldninger mot presidenten og valgkommisjonen forsinket valget til nasjonalforsamling. 1700 kandidater kjempet om 114 seter i en til tider voldelig valgkamp. Men det viktigste er at valget ble avholdt, og at overgangsparlamentet, som har styrt landet i flere år på overtid, kan sendes hjem.

STORE RESSURSER

Guineanerne håper at valget innvarsler en fredeligere periode. Det er mye å ta tak i. Guinea scorer lavt på FNs indeks for menneskelig utvikling. Analfabetisme og fattigdom er utbredt, og staten klarer ikke å tilby befolkningen offentlige tjenester eller retts-sikkerhet. Landet er blant verdens største eksportører av bauxitt og har store reserver av jernmalm, gull, uran og diamanter. 95 prosent av eksportinntektene stammer herfra. President Condés liberalistiske politikk har redusert statens oppgaver og budsjetter, samtidig som han har lagt til rette for å tiltrekke seg internasjonale investorer. 80 prosent av befolkningen er sysselsatt i jordbruket, men denne næringen står kun for fem prosent av eksportinntektene. Politisk stabilitet gjennom maktfordeling, bekjempelse av korrupsjon og en bedre fordelingspolitikk kan sikre Guinea en positiv utvikling. ■

NØKKELTALL | KENYA

Folketall (millioner)	44,4
Nye flyktninger fra Kenya i 2013	268
Totalt antall flyktninger fra Kenya	10 745
Internt fordrevne	412 000
Flyktninger i Kenya fra andre land	587 223
Frivillige tilbakevendinger til Kenya i 2013	-
Asylsøkere fra Kenya til Norge i 2013	9
Tall ved inngangen til 2014	

STRØM AV FLYKTNINGER

Presidentvalget i 2013 gikk relativt fredelig for seg. Samtidig preges sikkerhetssituasjonen i landet av at mange fortsatt er internt fordrevne etter voldshandlingene som fant sted i forbindelse med presidentvalget i 2007.

Kenyas krigføring og støtte til myndighetene i nabolandet Somalia er blitt sett på som hovedårsaken til at landet i etterkant er blitt et uttrykt mål for terroraksjoner. Dette har i tillegg bidratt til å forverre situasjonen for somaliske flyktninger i landet, som har blitt gjenstand for mistenkeliggjøring og konspirasjonsteorier, også under valgkampen i 2013. Situasjonen ble ytterligere forverret av terrorangrepet på Westgate kjøpesenter i Nairobi i september 2013, hvor mange mennesker mistet livet. Terroren har tidligere først og fremst vært rettet mot kenyanske militære og politi, og dette var det første større angrepet mot et sivilt mål.

FLYKTNINGER I BYER OG LEIRER

I januar 2014 ble flyktningene som befant seg i kenyanske byer, beordret om å flytte til en av landets flyktningleirer. To måneder senere gjentok innenriksministeren ordren, denne gangen med en oppfordring om at kenyanerne selv skulle anmelde flyktninger som fortsatt oppholdt seg utenfor leirene. Utspillet er blitt sterkt kritisert av menneskerettsorganisasjoner som har uttrykt bekymring for konsekvensene for landets store flyktningebefolkning.

Flyktningleiren i Dadaab er verdens største og har på det meste huset nærmere en halv million mennesker, hvorav flesteparten er somaliere. Det har tidvis vært en vanskelig sikkerhetssituasjon i leiren, blant annet har det forekommet kidnapping av hjelpearbeidere, og ikke minst befinner flyktningene seg i en svært sårbar situasjon.

Kenyas nest største flyktningleir, Kakuma, ligger nord i landet og huser omlag 151 000 mennesker. Flyktninger fra Sør-Sudan fortsatte å strømme til leiren i 2013, og ved årsskiftet så man en voldsom økning i tilstrømmingen som følge av kamphandlingene i Sør-Sudan. I løpet av de første månedene i 2014 ankom i snitt 300 personer daglig over grensen fra Sør-Sudan, og disse utgjør nå den største flyktningsgruppen i leiren med 65 000 mennesker. Somaliere utgjør leirens andre største flyktningsgruppe med 54 000 mennesker.

MINDRE INTERNASJONAL OPPMERKSOMHET

Man har den siste tiden sett en nedgang i finansieringen av flyktningsrelaterte aktiviteter i Kenya. Internasjonale donorer har snudd oppmerksomheten mot andre flyktningskriser, spesielt i Midtøsten. Mot slutten av 2013 så man seg derfor nødt til å kutte matvareraksjonene med 20 prosent for flyktningene i Dadaab og Kakuma.

GAMLE OG NYE INTERNT FORDREVNE

I desember 2012 vedtok myndighetene en lov med sikte på å bedre beskyttelsen av Kenyas internt fordrevne. Per dags dato venter mange mennesker som ble internt fordrevne etter valget i 2007, fortsatt på varige løsninger. Selv om leirene for internt fordrevne formelt ble stengt i 2010, bor et stort antall mennesker i utkanten av disse. Faktisk utgjorde denne befolkningsgruppen et flertall også før stengningen av leirene. De regnes dog av myndighetene som integrerte og mottar derfor ingen støtte.

Antallet nye internt fordrevne i Kenya var relativt høyt også i 2013. Uroligheter fortsatte å sende tusener på flukt, og i tillegg har naturkatastrofer, særlig flommer, rammet titusener av mennesker det siste året. ■

NØKKELTALL | DR KONGO

Folketall (millioner)	67,5
Nye flyktninger fra Kongo DR i 2013	56 029
Totalt antall flyktninger fra Kongo DR	563 584
Internt fordrevne	Minst 2 963 700
Flyktninger i Kongo DR fra andre land	114 823
Frivillige tilbakevendinger til Kongo DR i 2013	68 428
Asylsøkere fra Kongo DR til Norge i 2013	24
Tall ved inngangen til 2014	

FORTSATT HUMANITÆR KRISE

DR Kongo representerer en av verdens største humanitære kriser og er blant de minst utviklede land i verden. Landet er preget av mange års vanstyre, konflikter mellom ulike væpnede opprørere og regjeringsstyrker, grove brudd på menneskerettighetene og en prekær humanitær situasjon. Kamper om kontroll over landets naturressurser og landområder pågår mellom en rekke væpnede grupper med skiftende allianser og regjeringshæren. 2013 var intet unntak, og flere hundre tusen mennesker ble nok en gang tvunget på flukt.

KONFLIKT OG URO I ØST

Til tross for at en rammeavtale for fred ble signert av 11 afrikanske land i februar i 2013, etterfulgt av FN-operasjonens nye og utvidede mandat i mars 2013, preges de østlige delene av DR Kongo fremdeles av uro og flere lokale konflikter. Situasjonen i landet er kompleks. Mange steder lever sivilbefolkningen i konstant usikkerhet, med frykt for tvangsrekruttering, plyndring, vold og seksuelle overgrep, både fra nasjonale og utenlandske væpnede grupper, i tillegg til fra regjeringsstyrkene selv, grunnet ulønnede soldater og mangel på orden og disiplin. Myndighetene øst i landet evner i liten grad å beskytte sivilbefolkningen og sikre områder mot opprørsgrupper, som eksempelvis Democratic Forces of Rwanda (FDLR).

Internt fordrevne er spredt over store områder i rurale og urbane strøk. Hele 72 prosent bor hos vertsfamilier. Tilgangen på mat, vann, husly, arbeid, helse, utdanning og land er minimal, og de humanitære behovene er derfor til enhver tid enorme.

STADIG FLERE FORDREVNE

Gjentatte kamper mellom opprørsgruppa M23 og regjeringshæren drev ytterligere 200 000 på flukt i 2013. I perioden mai til november 2013 pågikk intensive kamper rundt byen Goma i Nord-Kivu. Samtidig ble det holdt fredssamtaler

i Kampala, hvor Rwanda og Uganda ble beskyldt for å støtte M23, noe begge landene benektet. FNs nye spesialstyrke ble ikke operativ før mot slutten av 2013, men det var ved hjelp av deres innsats at den kongolesiske hæren i november 2013 beseiret M23, som var en av de mest beryktede opprørsgruppene i Øst-Kongo siden dannelsen i april 2012.

I tillegg var det angrep fra Allied Democratic Forces – National Army for the Liberation of Uganda (ADF-NALU) i nordøstlige deler av landet. Flere titalls tusen mennesker ble tvunget på flukt og måtte krysse grensen til Uganda. Det er svært få flyktninger som har vendt tilbake til Sør- og Nord-Kivu, med unntak av Equateur-provinsen som har hatt en økning i tilbakevendte de tre siste årene.

FORNYET HÅP OM STABILITET SVEKKES

Fredsavtalen som ble signert i februar 2013, førte til et mer aktivt internasjonalt talsmannsarbeid rettet mot regjeringene i regionen. I kjølvannet av engasjementet til FNs spesialstyrke i kampene mot M23, observerte man at noen av de mindre opprørsgruppene bestemte seg for å overgi seg til FN-styrken. Dette førte til fornyet håp om stabilitet i siste halvdel av 2013. Til tross for disse positive tegnene finnes det en rekke større opprørsgrupper som ikke har til hensikt å legge ned våpnene. I tillegg mangler landets program for avvæpning, demobilisering og integrering (DDR) finansiering til å kunne integrere alle demobiliserte soldater. Det er nå frykt for at disse vil ta opp igjen våpnene eller gå over i kriminell aktivitet. Den politiske og sikkerhetsmessige situasjonen er fortsatt kritisk, noe som svekker håpet om fred og stabilitet i DR Kongo. ■

NØKKELTALL | LIBERIA

Folketall (millioner)	4,3
Nye flyktninger fra Liberia i 2013	157
Totalt antall flyktninger fra Liberia	19 567
Internt fordrevne	Inntil 23 000
Flyktninger i Liberia fra andre land	53 307
Frivillige tilbakevendinger til Liberia i 2013	84
Asylsøkere fra Liberia til Norge i 2013	22
Tall ved inngangen til 2014	

FATTIGDOM, FLYKTNINGER OG FORSONING

Fjorten år med borgerkrig kostet 250 000 mennesker livet, fordrev én million mennesker og ødela Liberias infrastruktur og økonomi. Siden fredsavtalen i 2003 har det vært betydelig fremgang, men store utfordringer gjenstår. Sannhets- og forsoningsprosessene er ufullstendige, og mange mangler tilgang på mat, rent drikkevann, helsetjenester og utdanning i et land der mer enn 60 prosent av befolkningen lever i ekstrem fattigdom.

SKJØR STABILITET

Sikkerhetssituasjonen i Liberia er stabil, men skjør. Gjennomvalget av president Ellen Johnson Sirleaf til sin andre periode i 2011 har bidratt til fortsatt politisk stabilitet. FNs fredsbevarende styrke i Liberia (UNMIL) har begynt å trappe ned, men fortsatt tilstedeværelse vitner om en manglende evne hos myndighetene til å sørge for trygghet og sikkerhet for sine innbyggere. Presidenten og regjeringen har blitt kritisert for ikke å klare å styrke nærværet i områder som UNMIL har forlatt. Liberia har fortsatt behov for internasjonal støtte i årene som kommer.

Volden i kjølvannet av valget i nabolandet Elfenbenskysten i 2011 fordrev over 200 000 ivorianere til Liberia og økte presset på allerede knappe ressurser. Tre år etter er det fortsatt 50 000 ivorianske flyktninger i Liberia. Selv om flere tusen flyktninger vendte hjem i løpet av 2013, er det mange som ikke ønsker å returnere før resultatet av presidentvalget i Elfenbenskysten i 2015 er kjent. Årsaken er frykt for en oppblussing av konflikten.

KONSOLIDERING MED UTFORDRINGER

I 2012 lanserte den liberiske regjeringen en leirkonsolideringsstrategi som reduserte antallet flyktningleirer fra seks til fire i 2013, og videre til tre i begynnelsen av 2014. I tillegg begrenset regjeringen tilgang til bistand for flyktninger bosatt hos vertsfamilier og oppfordret alle flyktninger til å flytte over til leirene. Begrunnelsen for strategien er å få en bedre oversikt over flykt-

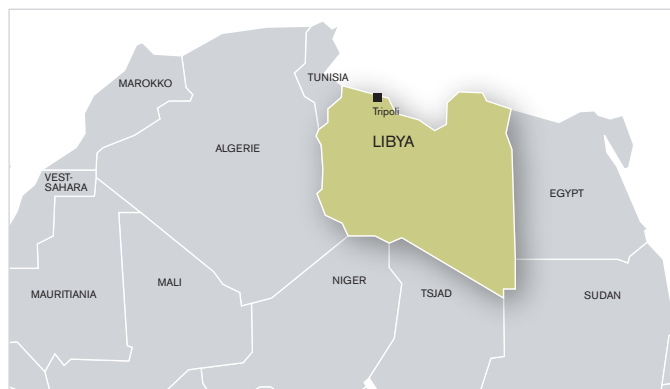
ningssituasjonen og å kunne gi bedre assistanse til flyktningene. Imidlertid legger befolkningsveksten i de stadig færre leirene press på eksisterende tjenester og ressurser. Flyktningene må konkurrere om vann, sanitetsfasiliteter og husly, noe som gjør det vanskelig å opprettholde en tilfredsstillende standard.

Flyktningene i leirene er helt avhengige av månedlige matdistribusjoner ettersom jobbmulighetene er få. Bærekraftige landbruksaktiviteter er begrenset grunnet mangel på tilgjengelig jord og støtte til innsatsfaktorer og opplæring. Kostholdet er derfor lite variert.

Rydding av landområder for bygging av husly, høsting av bambus til byggeformål, felling av trær til energibruk, jakt og jorderosjon er alle store trusler mot den lokale regnskogen. Det kan føre til alvorlige konflikter mellom flyktninger og lokalbefolkningen i kampen om de samme naturressursene.

USIKKER GRENSE

Situasjonen langs grensen mellom Liberia og Elfenbenskysten er fortsatt usikker med sporadiske væpnede angrep på begge sider av grensen. Dette resulterte i et par tusen nye flyktninger til Liberia i løpet av 2013. Nå som Elfenbenskysten starter forberedelsene frem mot valget i 2015 og den politiske situasjonen blir mer polarisert, er det fare for ny vold. Hvis dette resulterer i ny fordrivelse til Liberia, vil det være en stor utfordring for et land som selv forsøker å komme seg etter langvarig konflikt. ■

NØKKELTALL | LIBYA

Folketall (millioner)	6,2
Nye flyktninger fra Libya i 2013	727
Totalt antall flyktninger fra Libya	5413
Internt fordrevne	Minst 59 400
Flyktninger i Libya fra andre land	32 169
Frivillige tilbakevendinger til Libya i 2013	-
Asylsøkere fra Libya til Norge i 2013	75
Tall ved inngangen til 2014	

ØKENDE VOLD OG LOVLØSHET

Tre år etter borgerkrigen som førte til at Libyas mangeårige diktator Muammar al-Gaddafi ble styrtet, er landet preget av omfattende politisk uro og vold. Situasjonen er i ferd med å gå fra vondt til verre, med økende politiske motsetninger og større utrygghet, konstaterte FN i mars 2014.

Det har vært en dramatisk økning i volden, og utviklingen truer overgangen til et demokratisk samfunn, advarte FNs representant i Libya. Ulike militsgrupper står bak bortføringer, tortur og drap, og mange sivile rammes av de omfattende voldshandlingene. Også landets myndigheter er ansvarlige for overgrep. FN har blant annet dokumentert omfattende tortur av fanger i statlige interneringssentre. Mange tusen mennesker sitter i slike sentre, uten lov og dom.

VÅPENHANDEL

Den kaotiske situasjonen i Libya har konsekvenser også utenfor landets grenser. Ifølge FN har landet blitt et senter for ulovlig handel med våpen, og våpen fra Libya bidrar til å fyre opp under konflikter og terrorisme ulike steder. I alt er det dokumentert ulovlig salg av våpen fra Libya til 14 land.

MANGE INTERNT FORDREVNE

Under borgerkrigen ble mange libyere drevet på flukt inne i landet, og langt fra alle har kunnet vende tilbake til side hjemsteder. Dette gjelder blant annet de om lag 40 000 innbyggerne i byen Tawergha. Byen ble rasert av opprørere i 2011, og innbyggerne ble drevet på flukt fordi de ble oppfattet som støttespillere til Gaddafi. De fleste fordrevne fra Tawergha bor under kummerlige forhold i leirer i ulike deler av landet, og lite er gjort for å finne en løsning for denne gruppen.

OVERGREP MOT FLYKTNINGER

Et stort antall migranter og flyktninger fra andre land i Afrika og fra Midtøsten finner veien til Libya. Men de som kommer hit, løper en stor risiko. Landet har ingen asyllovgivning og ikke noe

system for behandling av søknader om asyl. Mange har blitt utsatt for vilkårlig fengsling, mishandling og tortur og flyktninger risikerer å bli deportert uten noen vurdering av om de har behov for beskyttelse.

FNs høykommissær for flyktninger (UNHCR) har registrert om lag 7 600 flyktninger og 18 000 asylsøkere fra Syria. Det reelle tallet er imidlertid langt høyere. Ifølge uoffisielle anslag er antallet flyktninger fra Syria over 110 000.

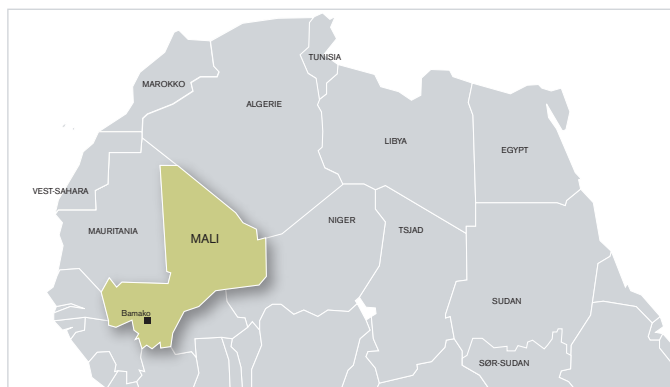
FAREFULL FERD TIL EUROPA

For mange av flyktningene og migrantene som finner veien til Libya, er målet å komme videre til Europa. Mange får hjelp av menneskesmuglere til å ta seg over Middelhavet, ofte i skrupelige farkoster. Lovløsheten i Libya etter Gaddafis fall har ført til at denne trafikken har økt kraftig.

I løpet av de to første månedene i 2014 klarte om lag 4 800 mennesker å ta seg over Middelhavet fra Libya. Det var ti ganger så mange som i samme periode året før.

Mangel på grensekontroll har gjort Libya til det fremste transittlandet ved Middelhavet for trafikk av migranter, flyktninger og asylsøkere til Europa, fastslo EU i en rapport som ble publisert i mars 2014.

Ofte er det en farefull ferd over havet. Bare i løpet av fire dager i april 2014 reddet den italienske marinen 6 000 mennesker utenfor kysten av Sicilia og det italienske fastlandet. Det var mennesker som hadde lagt ut på havet fra Libya i 40 overfylte båter, og en stor andel var kvinner og barn. De fleste var fra Syria, Eritrea, Somalia, Nigeria og Mali, og mange flyktet fra vold, konflikt og forfølgelse, ifølge UNHCR. ■

NØKKELTALL | MALI

Folketall (millioner)	15,3
Nye flyktninger fra Mali i 2013	60 305
Totalt antall flyktninger fra Mali	159 405
Internt fordrevne	Minst 218 000
Flyktninger i Mali fra andre land	14 609
Frivillige tilbakevendinger til Mali i 2013	14 281
Asylsøkere fra Mali til Norge i 2013	64

Tall ved inngangen til 2014

FREMDELES USTABILT

2013 ble et vendepunkt i konflikten i Mali. I januar intervenserte franske styrker for å stoppe de islamistiske opprørerne som var i ferd med å rykke sørover mot hovedstaden Bamako. Etter kort tid hadde de franske styrkene tatt tilbake store deler av nordområdene.

Kamphandlingene førte til nye flyktningstrømmer og situasjonen fortsatte å være ustabil. Den 25. april 2013 vedtok FN's sikkerhetsråd en resolusjon om å sende FN-styrker til Mali for å bidra til å stabilisere den politiske prosessen og gi beskyttelse til sivilbefolkningen.

POLITISK PROSESS

FN-styrken var avgjørende for at presidentvalget kunne bli avholdt i juli og august i 2013 under fredelige omstendigheter. Allerede i juni hadde regjeringen forhandlet frem en fredsavtale med opprørsgruppen MNLA (Bevegelsen for nasjonal frigjøring av Azawad) som innebar at det også ville bli gjennomført valg i områder under deres kontroll. Videre ble det avtalt at spørsmålet om økt selvstyre for nordområdene skulle diskuteres i etterkant av valget. Men utover høsten kom det til nye kamphandlinger mellom tuaregopprørerne og maliske soldater som en reaksjon på det MNLA mente var dårlig oppfølging av fredsavtalen og spørsmål knyttet til økt selvstyre i nord.

Sikkerhetssituasjonen er fortsatt så vanskelig at mange internt fordrevne og maliske flyktninger i nabolandene ikke ønsker å returnere.

BAKGRUNN

Tuaregene har gjentatte ganger gjort opprør mot sentralmyndighetene i Bamako. Det overraskende vinteren 2012 var styrken i opprøret. Fjerningen av Gaddafi i Libya destabiliserte deler av regionen og åpnet for islamistisk fremmarsj. Hundrevis av krigere,

som tidligere hadde tjenestegjort for avdøde Muammar al-Gaddafi, tok seg inn i Nord-Mali uten at den maliske hæren klarte å avværpe dem. Politisk kaos ble etterfulgt av statskupp, og nærmere 400 000 mennesker ble drevet på flukt.

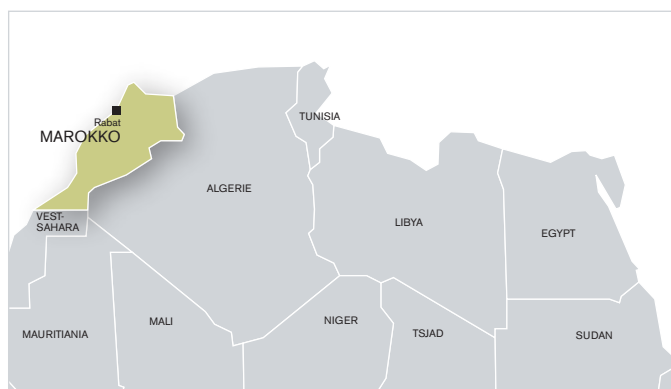
Det ble raskt klart at et ustabil Mali ville påvirke hele regionen. Fulani- og songhaibefolkningen var imot tuaregenes selvstendighetsprosjekt og tuaregene selv var splittet. MNLA, som har en politisk dagsorden knyttet til tuaregenes kamp for større selvstendighet, mistet i løpet av våren 2012 det militære initiativet til den andre tuareg-dominerte opprørsgruppen Ansar Dine (Troens hjelpere) som sto både på et islamistisk og et politisk bein.

De to ikke-maliske bevegelsene AQIM (al-Qaida Maghreb) og MOJWA (Bevegelsen for enhet og jihad i Vest-Afrika) hadde ingen politisk dagsorden og heller ikke noe ønske om forhandlinger. Kjernen i AQIM tilhører den tapende parten i borgerkrigen i Algerie på 1990-tallet og søkte tilflukt i Nord-Mali allerede i 2002.

HUMANITÆRE BEHOV

For å øke stabiliteten i Mali er det viktig å videreføre den politiske prosessen mellom regjeringen og tuaregene, og dermed isolere restene av de islamistiske gruppene.

I byer som Bamako, Segou og Mopti i sørlige Mali velger fortsatt et stort antall internt fordrevne å bli værende til tross for begrenset assistanse fra myndighetene. I konfliktområdene er lite av infrastrukturen bygget opp igjen, og skoler og sykehus mangler både personell og utstyr. Mange har også mistet hjem og buskap, og matsikkerheten er dårlig. Et stort antall av de maliske flyktningene i nabolandene er tuareger, og mange av disse frykter for sin egen sikkerhet hvis de vender tilbake. Dette, i tillegg til den fortsatt spente sikkerhetssituasjonen, gjør at tilbakevendingen av mennesker på flukt har gått sakte. ■

NØKKELTALL | MAROKKO

Folketall (millioner)	33,0
Nye flyktninger fra Marokko i 2013	296
Totalt antall flyktninger fra Marokko	4192
Internt fordrevne	-
Flyktninger i Marokko fra andre land	4973
Frivillige tilbakevendinger til Marokko i 2013	-
Asylsøkere fra Marokko til Norge i 2013	117
Tall ved inngangen til 2014	

INNGANGSPORT TIL EUROPA

Marokko har stor tiltrekningskraft på migranter og flyktninger som ønsker å komme seg til Europa. Mange har forlatt hjemlandet på grunn av fattigdom, andre på grunn av politisk uro, konflikter eller frykt for forfølgelse. De fleste kommer fra land i Afrika sør for Sahara, men borgerkrigen i Syria har ført til at også syriske flyktninger har funnet veien til Marokko.

Mange av flyktningene og migrantene forsøker å komme seg inn i Ceuta eller Melilla, to spanske enklaver på nordkysten av Marokko, for derfra å komme videre til Europa.

Ifølge offisielle tall tok 4300 personer seg inn i de to enklavene i 2013, en økning på 1500 sammenlignet med året før. Bare i løpet av en natt i mars 2014, klarte 500 personer i ly av nattemørke og tåke, å ta seg over grensegjerdet mellom Marokko og Melilla.

FARLIG FERD

Å forsøke å ta seg inn i de to enklavene er imidlertid ikke farefritt. Ceuta og Melilla er omgitt av godt bevoktede, høye gjerder med piggtråd på toppen, men mange tar store sjanser for å nå sitt mål. I februar 2014 druknet 15 mennesker da de forsøkte å svømme inn til Ceuta fra den marokkanske siden av grensen. De som ikke druknet, ble tvunget tilbake til Marokko av spanske grensevakter.

Marokkanske sikkerhetsstyrker går hardhendt frem mot dem som stoppes ved Ceuta og Melilla og mot andre som oppholder seg ulovlig i landet. Sikkerhetsstyrker har ved en rekke anledninger mishandlet migranter og frastjålet dem deres eiendeler, ifølge en rapport Human Rights Watch la fram i februar 2014. Marokko har også en rekke ganger deportert migranter, uten at de har fått mulighet til å søke om asyl.

NY ASYLPOLITIKK

Marokko har undertegnet FNs flyktningkonvensjon, men har fått kritikk for manglende prosedyrer for å håndtere asylsøknader.

I september 2013 varslet imidlertid marokkanske myndigheter at de skulle gjennomgå landets asyl- og migrasjonspolitik. FNs høykommissær for flyktninger (UNHCR) hilste dette velkommen som et steg på veien til å etablere asylprosedyrer i tråd med internasjonale standarder.

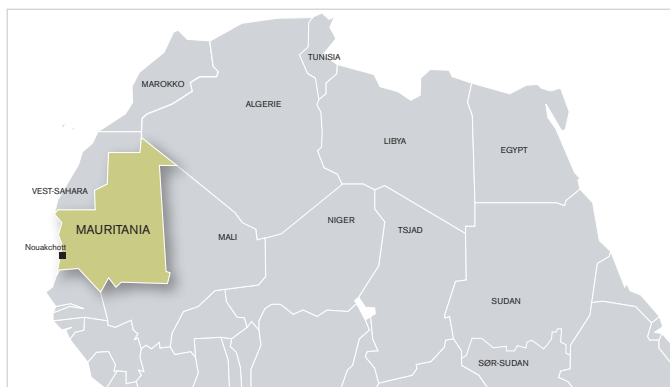
Reformene i Marokko innebærer blant annet at landet vil gi opphold til personer som har fått flyktningstatus fra UNHCR. Samtidig har Marokko tatt initiativ til å gi oppholdstillatelse til noen av migrantene som befinner seg ulovlig i landet. Personer som oppfyller bestemte kriterier, for eksempel at de har en arbeidskontrakt, vil kunne søke om å få opphold.

ULØST I VEST-SAHARA

Marokkos okkupasjon av Vest-Sahara er fortsatt en kilde til konflikt og årsak til en av de mest langvarige flyktningssituasjonene i Afrika. Marokko okkuperte området etter at Spania trakk seg ut i 1975 og utkjempet en langvarig krig mot frigjøringsbevegelsen Polisario, som erklærte Vest-Sahara som selvstendig i 1976. Marokkos krigføring ble rettet direkte mot sivile, og det førte til masseflukt av saharawiene til Algerie, der de fortsatt bor i flyktningleirer.

I 1991 ble det inngått en fredsavtale mellom Marokko og Polisario, og FN utarbeidet en plan for å gjennomføre en folkeavstemning om områdets fremtidige status. Marokko har imidlertid sabotert folkeavstemningen, og internasjonale forsøk på å finne en løsning på konflikten har vært resultatløse.

Samtidig som store deler av den opprinnelige befolkningen er drevet på flukt, har det vært en omfattende tilflytting av marokkanere til Vest-Sahara. Det har ført til at saharawiene har kommet i mindretall, og har gjort spørsmålet om folkeavstemning enda mer konfliktfylt og komplisert enn før. ■

NØKKELTALL | MAURITANIA

Folketall (millioner)	3,9
Nye flyktninger fra Mauritania i 2013	421
Totalt antall flyktninger fra Mauritania	38 117
Internt fordrevne	-
Flyktninger i Mauritania fra andre land	93 612
Frivillige tilbakevendinger til Mauritania i 2013	-
Asylsøkere fra Mauritania til Norge i 2013	7
Tall ved inngangen til 2014	

SÅRBAR ØRKENSTAT

Da konflikten i Nord-Mali var på det mest intense i 2012, ankom mer enn 1000 maliske flyktninger daglig til Mauritania. Majoriteten var tuareger som slo seg ned i leirer nær grensen til Mali. Etter den franske intervensjonen i Nord-Mali i januar 2013 bedret sikkerhetssituasjonen seg noe, og et halvt år senere kom bare et titalls flyktninger daglig over grensen.

FÅ VENDT HJEM

Av de 72 000 maliske flyktningene som ifølge FNs høykommissær for flyktninger (UNHCR) oppholdt seg i Mauritania i august 2013, har et fåtall vendt tilbake. Situasjonen er fortsatt så ustabil at man antar det vil ta tid før en storstilt repatriering vil finne sted. Både UNHCR og andre humanitære aktører vil derfor også i 2014 være til stede for å gi humanitær assistanse til de gjenværende flyktningene. Situasjonen er svært vanskelig for mange blant lokalbefolkningen i den sørøstlige delen av Mauritania, der flyktningene oppholder seg. Det har ført til krav om at mauritaniere også må bli tilgodesett av internasjonal bistand.

FLYKTNINGER FRA VEST-SAHARA

Det bor omlag 26 000 saharawiske flyktninger i Mauretania. Mellom 1975 og 1979 var Mauritania i konflikt med Marokko om råderetten over Vest-Sahara. Etter kamper med frigjøringsbevegelsen Polisario i Vest-Sahara og et militærkupp i 1978, ga Mauritania opp sine territorielle krav og trakk seg ut av nabolandet i nord. Marokko har imidlertid fortsatt sin okkupasjon av området. De saharawiske flyktningene er godt integrert i lokalsamfunnene der de befinner seg. De hjelper ofte familiemedlemmer som lever i flyktningleirer i Algerie med å finne arbeid et par måneder i året.

PARLAMENTSVALG

Etter at Mauritania fikk sin uavhengighet fra Frankrike i 1960, har landet vært preget av statskupp og militærstyre. Landets første demokratiske presidentvalg siden 1960 ble avholdt i 2007. Men

mindre enn ett år senere ble presidenten avsatt ved et nytt statskupp, og i 2009 ble lederen for det militære rådet, Mohamed Ould Abdel Aziz, valgt til president. Han har siden beholdt makten. Mot slutten av 2013 ble det holdt parlamentsvalg hvor regjeringspartiet og deres støttepartier fikk 108 av 147 plasser i parlamentet.

Al-Qaida Maghreb (AQIM) opererer både i Algerie og Mali og har også rekruttert og trent støttespillere i Mauritania. Disse gruppene har i en årrekke gjennomført angrep og kidnappet europeiske turister og bistandsarbeidere.

Slaveriet ble formelt avskaffet i 1981, og i 2007 kom en lov som gjorde det straffbart. Likevel forsetter praksisen, og det anslås at 20 prosent av befolkningen på 3,2 millioner holdes som slaver. Slaveeierne finner man blant den arabiske minoriteten som tradisjonelt har hatt makten i landet, selv om svarte afrikanere utgjør flertallet. Slavene har ikke eiendomsrett og deres status er arvelig. De kan kjøpes, selges, leies eller gis bort som gave.

VEKSTPOTENSIALE

Mauritania har en strategisk viktig kystlinje, samtidig som landet utgjør et veiskille mellom det arabiske Nord-Afrika og Afrika sør for Sahara. Det finnes store naturressurser som gull, kobber, jernmalm og rike fiskeforekomster, og landet er blant Afrikas nyeste oljeproducenter. Mange år med politisk ustabilitet har imidlertid svekket mulighetene for økonomisk vekst. Prognosene for årene som kommer er imidlertid gode hvis den politiske stabiliteten vedvarer. En stor utfordring er imidlertid at to tredjedeler av landet er dekket av Sahara-ørken, og ørkenspredning er en stor miljøutfordring. ■

NØKKELTALL | NIGER

Folketall (millioner)	17,8
Nye flyktninger fra Niger i 2013	161
Totalt antall flyktninger fra Niger	1165
Internt fordrevne	Inntil 11 000
Flyktninger i Niger fra andre land	57 745
Frivillige tilbakevendinger til Niger i 2013	-
Asylsøkere fra Niger til Norge i 2013	13
Tall ved inngangen til 2014	

FLYKTNINGSTRØM FRA NABOLAND

Politisk uro og voldelige konflikter i nabolandene Mali og Nigeria har ført til en strøm av flyktninger til Niger. Både myndigheter og lokalbefolkning har stilt opp for å gi flyktningene hjelp og beskyttelse selv om store deler befolkningen i Niger selv lever i stor fattigdom.

OPPRØR I MALI

Opprøret blant tuareger og islamister nord i Mali i 2012 tvang om lag 50 000 maliere til å flykte til Niger. Urolighetene fortsatte i 2013, og flyktninger fortsatte å komme over grensen. De fleste flyktningene bor i tre flyktningleirer nær grensen til Mali, men mange bor også utenfor leirene. Det skyldes at FNs høykommissær for flyktninger (UNHCR) har gått nye veier for at flyktninger som er nomader i størst mulig grad skal kunne opprettholde sitt tradisjonelle levesett.

UNHCR har inngått avtaler med myndighetene og lokalbefolkning om at mange tusen nomadiske flyktninger kan bevege seg over et stort område med sine sauer, kyr, kameler og andre husdyr. Dette har gjort flyktningene mindre avhengige av bistand enn om de hadde vært tvunget til å bo i flyktningleirer.

Selv om sikkerhetssituasjonen i nord-Mali er forbedret, vurderte UNHCR våren 2014 at tiden ennå ikke var moden for organisert tilbakevending. UNHCR bistår imidlertid flyktninger som på eget initiativ ønsker å reise hjem. I 2013 fikk nesten 3 000 flyktninger i Niger hjelp av UNHCR til å vende tilbake til Mali. Våren 2014 hadde ytterligere 3000 bedt organisasjonen om hjelp til å vende hjem.

URO OG VOLD I NIGERIA

Niger påvirkes også av uro i Nigeria. Innføring av unntakstilstand nord i Nigeria i mai 2013 og en militær offensiv mot opprørere i området, førte til en strøm av flyktninger til det sørøstlige Niger. Fra mai 2013 til mars 2014 flyktet i alt 50 000 mennesker til Niger på grunn av volden i Nigeria, ifølge tall fra UNHCR.

Flyktningene er tatt godt imot av lokalbefolkningen, som har gitt dem mat og husly. Det har derfor ikke vært nødvendig å opprette leirer for disse flyktningene. Den internasjonale bistanden består først og fremst i å støtte opp under lokalbefolkningens innsats. UNHCR jobber gjennom lokale aksjonskomiteer og sørger for at bistanden kommer alle i området til gode. På denne måten opprettholdes det gode forholdet mellom flyktninger og befolkningen i området.

FRYKT FOR TERRORISME

Myndighetene i Niger har også lagt vekt på å ta godt imot flyktningene og fastslo i desember 2013 at asylsøkere fra Nigeria skulle sikres beskyttelse. Det er imidlertid frykt for infiltrasjon fra nigerianske opprørere blant flyktningene. På tilsvarende vis er det frykt for smitteeffekt og infiltrasjon fra islamistiske opprørere i Mali.

Det ble utført terrorangrep flere steder i Niger i 2013, og sikkerhetssituasjonen innebærer at hjelpeorganisasjoner må ha væpnet eskorte for å få utført sitt arbeid.

FATTIG LAND

Strømmen av flyktninger fra nabolandene er en belastning for et land som Niger, der store deler av befolkningen selv kjemper en hard kamp for tilværelsen. Landet preges av omfattende fattigdom og har gjennom flere år ligget på sisteplass på FNs utviklingsprogramms indeks for menneskelig utvikling (Human Development Index).

Landet har et ugjestmildt klima, med ekstrem varme og tilbakevendende tørkeperioder, avbrutt av perioder med flom i deler av landet. Selv i et år med normal nedbør er en stor andel av befolkningen avhengig av humanitær bistand for å overleve. ■

NØKKELTALL | NIGERIA

Folketall (millioner)	173,6
Nye flyktninger fra Nigeria i 2013	17 431
Totalt antall flyktninger fra Nigeria	53 986
Internt fordrevne	3 300 000
Flyktninger i Nigeria fra andre land	2509
Frivillige tilbakevendinger til Nigeria i 2013	17
Asylsøkere fra Nigeria til Norge i 2013	522
Tall ved inngangen til 2014	

FORVERRET SIKKERHETSSITUASJON

Oljerike Nigeria har vært plaget av vold, korrupsjon, dårlig infrastruktur, naturkatastrofer, væpnet konflikt og fordrielse i en årrekke. Samtidig er Nigeria Afrikas største økonomi og er Vest-Afrikas ubestridte regionale stormakt. Det som skjer i Nigeria har derfor stor betydning, ikke bare for landets 170 millioner innbyggere, men for hele regionen.

Landet er et språklig, kulturelt, etnisk og religiøst lappetepp, noe som i seg selv skaper store politiske utfordringer. Et stadig økende antall internt fordrevne og begynnende flyktningstrømmer til nabolandene Niger, Tsjad og Kamerun gir stor grunn til bekymring. Nigeria har ratifisert Kampala-konvensjonen, som i stor grad er basert på FNs retningslinjer for internt fordrevne. Men fremdeles har dette gitt få resultater i form av ny lovgiving eller endret praksis.

I følge National Commission for Refugees er 3,3 millioner internt fordrevet. Totalt ble 470 000 fordrevet bare i 2013.

Nigeria har de siste årene også vært rammet av store naturkatastrofer. Flommen i 2012 fordrev opptil seks millioner mennesker.

OPPTRAPPING I NORDØST

I mai 2013 erklærte president Goodluck Jonathan unntakstilstand i delstatene Borno, Yobe og Adamawa etter at den islamistiske opprørsgruppen Boko Haram hadde tatt kontroll over deler av Borno. Utover sommeren og høsten 2013 ble Boko Haram tilsynelatende trent tilbake fra lavlandsområdene i nordøst til Mandara-fjellene langs grensen til Kamerun. Men vinteren 2014 slo gruppen voldsomt tilbake og et stort antall sivile mistet livet i systematiske angrep, spesielt rettet mot den kristne delen av befolkningen.

Hærens samarbeid med såkalte «borgervernsgrupper» har trukket sivile mer direkte inn i konflikten og antallet overgrep øker. Mange nigerianske soldater snakker ikke det lokale språket og er

avhengig av folk som kjenner forholdene. Borgerverngruppene overleverer mistenkte Boko Haram-sympatisører til hæren. Ifølge en rapport fra Amnesty mistet over 950 livet i hærens varetekt de første seks månedene i 2013.

BOKO HARAM

Boko Haram ble stiftet i 2002, og deres hovedformål var å starte muslimske skoler og hindre at familiene sendte barna til skoler drevet av myndighetene. Deres offisielle navn er «Jama'atu Ahlis Sunna Lidd'awati wal – Jihad» som betyr «folk forpliktet til propaganda for profetens lære og jihad». Men den lokale hausabefolkningen i Borno forenklet dette til Boko Haram som betyr «vestlig utdanning er forbudt/synd». Boko Harams mål er å innføre en stat med streng sharia-lovgivning i nordøst – et område som helt siden kolonitiden har motsatt seg vestlig innflytelse. Deres væpnede opprør startet først i 2009 og volden polariserte raskt forholdet mellom kristne og muslimer. Konflikten med Boko Haram fordrev over 300 000 mennesker i 2013, og er også hovedårsaken til den begynnende flyktningstrømmen fra Nigeria til nabolandene.

SPENT I FLERE OMRÅDER

Nigeria er verdens fjerde voldeligste land, ifølge ACLED (Armed Conflict Location & Event Data Project), som også peker på at sikkerhetssituasjonen har forverret seg kraftig siden 2010. Volden er heller ikke begrenset til nordøst. I det såkalte Midtbeltet har voldelige konflikter mellom nomader og fastboende bønder pågått i tiår. Også i andre områder ligger spenninger mellom ulike etniske grupper latent. Et lite lyspunkt er situasjonen i det oljerike Nigerdeltaet, der myndighetenes tilbud om amnesti har ført til avvæpning av over 20 000 opprørssoldater. Men flere grunnleggende problemer knyttet til fordeling og miljø er fortsatt uløste.

Mange frykter en opptrapping av volden i Nigeria frem mot presidentvalget i 2015. ■

NØKKELTALL | RWANDA

Folketall (millioner)	11,8
Nye flyktninger fra Rwanda i 2013	695
Totalt antall flyktninger fra Rwanda	92 418
Internt fordrevne	-
Flyktninger i Rwanda fra andre land	73 563
Frivillige tilbakevendinger til Rwanda i 2013	7803
Asylsøkere fra Rwanda til Norge i 2013	6
Tall ved inngangen til 2014	

20 ÅR ETTER FOLKEMORDET

Den kollektive gruppebeskyttelsen av rwandere som flyktet fra Rwanda under og etter folkemordet i 1994, opphørte i juni 2013. FNs høykommissær for flyktninger (UNHCR) har i samarbeid med Rwanda og nabolandene, der de fleste flyktningene har oppholdt seg, utviklet en strategi for hvordan tilbakevendingen skulle skje på en fredelig og organisert måte. Det har likevel oppstått voldelige episoder.

KASTET UT AV NABOLANDENE

Siden juli 2013 har flere tusener rwandere blitt kastet ut fra Tanzania på oppfordring fra myndighetene, noen av dem har bodd i Tanzania i over femti år. Det ble satt opp en mottaksleir i Rusumo like ved grensen, og frem til januar 2014 hadde leiren mottatt 14 517 rwandere, ifølge Ministry of Disaster Management and Refugee Affairs (MIDIMAR).

Ugandiske myndigheter beordret tvangsdeportering av 1700 rwandiske flyktninger i februar 2013. To mennesker ble drept og flere ble skadet i tumultene da de ble fraktet over grensen i lastebiler.

FLERE FLYKTNINGER FRA DR KONGO

Den første halvdel av 2013 kom det 15 000 kongolesiske flyktninger til Rwanda på grunn av den væpnede konflikten i DR Kongo. Rwanda har i dag fire flyktningeleirer og et transittmottak, så godt som alle flyktningene er fra DR Kongo. På grunn av tilstrømmingen av kongolesiske flyktninger planlegges en ny leir.

Rwanda grenser til en av DR Kongos mest problematiske provinser, Nord-Kivu. Situasjonen er svært kompleks med flere væpnede grupper som kjemper om kontroll over området. Fraværet av statlige institusjoner og infrastruktur i området har gjort at befolkningen lett har falt i hendene på ulike grupper. En av dem, M-23, som ble beseiret av den kongolesiske hæren ved hjelp av en intervensjonsstyrke fra FN høsten 2013, skal ha mottatt støtte fra Rwanda, ifølge en rapport fra Human Rights Watch. I samme

rapport kritiseres den kongolesiske hæren for å ha støttet hutumilitsen FDLR. Situasjonen mellom Rwanda og DR Kongo er fortsatt spent.

FOLKEMORDET

Den 7. april 2014 var det 20 år siden folkemordet i Rwanda begynte. På 100 dager ble 800 000 tutsier slaktet ned. Mer enn 3,5 millioner rwandere flyktet under og etter folkemordet i 1994. Bortsett fra 100 000 har alle flyktningene vendt tilbake, ifølge UNHCR.

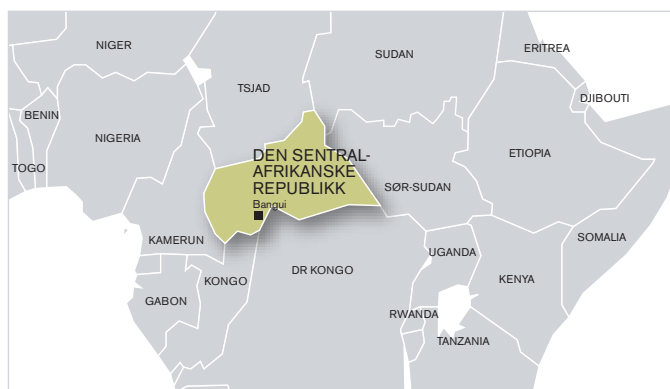
Noe av bakgrunnen for splittelsen mellom hutuer og tutsier er at den belgiske kolonimakten tvang rwandere til å bruke identitetskort for å markere tilhørighet til etnisk gruppe. Motsetningene ble forsterket gjennom en splitt- og hersk-teknikk fra kolonimaktens side.

Rwanda har i årene etter folkemordet drevet et aktivt forsoningsarbeid for at tutsiene og hutuene, som utgjør majoriteten, kan leve side om side. Men 40 prosent av rwanderne tror at et folkemord kan oppstå på nytt, ifølge Sannhets- og forskningskomiteen NURC.

ØKONOMISK UTVIKLING

President Paul Kagame kan berømmes for en stor forbedring av Rwandas institusjoner og for effektiv bekjempelse av korrupsjon, ifølge magasinet The Economist. Kriminaliteten er lav og rwanderne har tillit til institusjonene. De siste årene har den økonomiske veksten ligget på åtte prosent. Fra 2001 til 2011 sank fattigdommen med 15 prosent. Samtidig kritiseres Kagame for å være en autoritær leder som ikke tillater at en opposisjon vokser frem.

En stor utfordring for Rwanda er befolkningsøkningen. Det er stor konkurranse om jorda i Afrikas tettest befolkede land, der 90 prosent av befolkningen fortsatt lever av jordbruk. ■

NØKKELTALL | DEN SENTRALAFRIKANSKE REPUBLIKK

Folketall (millioner)	4,6
Nye flyktninger fra Den sentralafrikanske republikk i 2013	90 752
Totalt antall flyktninger fra Den sentralafrikanske republikk	260 340
Internt fordrevne	935 000
Flyktninger i Den sentralafrikanske republikk fra andre land	16 958
Frivillige tilbakevendinger til Den sentralafrikanske republikk i 2013	1
Asylsøkere fra Den sentralafrikanske republikk til Norge i 2013	5
Tall ved inngangen til 2014	

TRAGEDIE I HJERTET AV AFRIKA

I april 2014 var nærmere én million mennesker drevet på flukt i Den sentralafrikanske republikk (SAR). Utover våren 2014 hadde også stadig flere flyktet inn i nabolandene Kamerun, Tsjad og DR Kongo.

2013 var et katastrofalt år for sivilbefolkningen i SAR, og begynnelsen av 2014 ble ikke bedre. Da Michel Djotodia, tidligere leder for Seleka-opprørerne og SARs første muslimske president, gikk av i januar 2014, var landet på randen av total kollaps. 2000 franske og 6000 soldater fra Den afrikanske union (AU) forsøkte i månedene som fulgte å stagge volden.

10. april 2014 vedtok FNs sikkerhetsråd at en fredsbevarende styrke på 12 000 mann skulle bli utplassert og ta over ansvaret i landet 15. september.

VOLDSBØLGE

Etter at opprørsbevegelsen Seleka inntok hovedstaden Bangui 24. mars 2013 og tvang tidligere president Francois Bozizé til å flykte ut av landet, fortsatte volden. Mange tenkte at nå kunne det ikke bli verre, men det skulle det bli. Det kom ingen stabilisering etter Michel Djotodias maktovertakelse. Sivile ble utsatt for og vitne til summariske henrettelser, rekruttering av barnesoldater, voldtekter, forsvinninger og ødeleggelse av eiendom. Sykehus, skoler og hele landsbyer ble brent ned. Mange steder fantes ingen medisiner, ingen leger, ingen lærere, lite mat og ikke rent drikkevann. Mennesker på flukt skjulte seg i skogsområder og hadde ingen beskyttelse. De var fritt vilt for væpnede grupper og kriminelle bander.

NY PRESIDENT

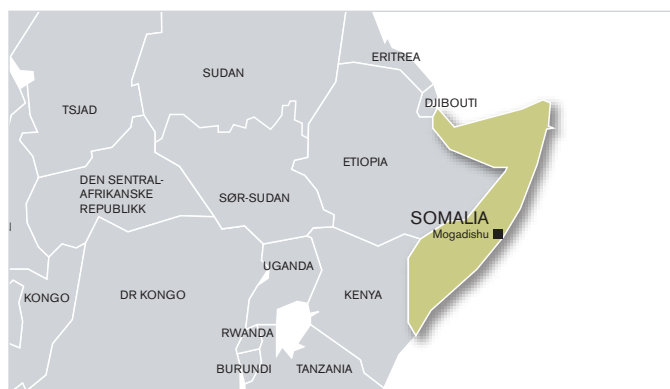
Da Catherine Samba-Panza, ordfører i hovedstaden Bangui og landets første kvinnelige president, tok over etter Michel Djotodia i januar 2014, sto hun foran en formidabel oppgave. Hennes inn-trengende oppfordringer om å få slutt på volden førte ikke frem,

og hun hadde ikke kontroll over den kristne Anti-Balaka-militsen, som gjennomførte hevnangrep mot Seleka og den muslimske sivilbefolkningen. AU-styrken og de franske soldatene klarte ikke å stoppe voldsspiralen. I mars 2014 fortalte FNs høykommissær for menneskerettigheter, Navi Pillay, at daglige lynsjinger og grufulle handlinger mot sivilbefolkningen preget situasjonen i landet.

BEHOV FOR STØRRE INNSATS

Regjeringshæren har ikke vært i stand til å gi sivile nødvendig beskyttelse verken mot opprørsgrupper eller kriminelle bander. Landet har vært preget av kupp og mot-kupp, og sivilsamfunnet har vært marginalisert og uten reell politisk innflytelse. Gamle motsetninger mellom kvegeiere (ofte muslimer) og fastboende bønder (majoriteten kristne) har ofte kommet til overflaten på grunn av den ustabile politiske situasjonen, som har ført landet inn i et maktvakuum. Et eksempel er tidligere regjeringers uvilje eller manglende evne til å skape utvikling i nordområdene, noe som førte til stor misnøye i den muslimske befolkningen og Selekas maktovertakelse i 2013.

Internasjonale fredsbevarende styrker har vært i SAR i en årrekke, men de har alltid vært få og uten mandat til å bekjempe kriminelle bander. De har tidligere oppholdt seg i svært avgrensede områder og har hatt liten betydning for mennesker på flukt. Det har også vært mangel på penger og utstyr. Det kan virke som om det internasjonale samfunn nå i større grad forstår alvoret i situasjonen gjennom å opprette en FN-ledet styrke på 12 000 soldater og politi. Men mye kan skje frem til september. Imens må AU-styrken og de franske soldatene sikre større stabilitet og stoppe volsspiralen. ■

NØKKELTALL | SOMALIA

Folketall (millioner)	10,5
Nye flyktninger fra Somalia i 2013	50 322
Totalt antall flyktninger fra Somalia	1 157 210
Internt fordrevne	1 100 000
Flyktninger i Somalia fra andre land	12 301
Frivillige tilbakevendinger til Somalia i 2013	36 100
Asylsøkere fra Somalia til Norge i 2013	1694
Tall ved inngangen til 2014	

SKJØR FRED

Somalia begynte sin politiske gjenoppreisning med innsettelsen av en ny regjering i 2012, men landet preges fremdeles av konflikt i form av en sterk politisk fragmentering og en ustabil sikkerhets-situasjon. De humanitære behovene er store, og fortsatt kommer det til kamphandlinger mellom de nasjonale styrkene, i samarbeid med styrker fra Den afrikanske union (AU), og lokale militser. Med over én million internt fordrevne som strever med å sikre sine basisbehov knyttet til matsikkerhet og ernæring, i tillegg til presset om å returnere, har landet et enormt behov for fortsatt humanitær assistanse.

OMDISKUTERT RETUR

Det ble nylig signert en returavtale mellom Somalia, FNs høykommissær for flyktninger (UNHCR) og Kenya, som er vertsland for en stor andel somaliske flyktninger. Det utøves et sterkt press på somaliske flyktninger i Kenya for at disse skal returnere til hjemlandet. I tillegg fastslår en dom fra Den europeiske menneskerettighetsdomstolen fra september 2013 at det ikke lenger vil være i strid med menneskerettighetene å tvangsreturnere somaliere til Mogadishu. Flere menneskerettsorganisasjoner uttrykker stor bekymring rundt retur, både til hovedstadsområdet og til andre områder av landet, fordi sikkerhetssituasjonen i mange av retur-områdene ikke anses som tilstrekkelig god.

INTERNT FORDREVNE

Somaliske myndigheter er i ferd med å utarbeide et lovforslag som er tenkt å skulle forbedre den utfordrende situasjonen for landets mer enn én million flyktninger og internt fordrevne. I Mogadishu har tusenvis blitt tvangsflyttet fra sine hjem, og sikkerhetssituasjonen i områdene de forventes å flytte til er svært varierende.

De internt fordrevne sliter med å dekke grunnleggende behov som matsikkerhet, og særlig kvinner er i tillegg spesielt utsatt blant annet for kjønnsbasert vold. Manglende husly og beskyttelse gjør at de internt fordrevne er særlig sårbare for vold og overgrep, men de færreste anmelder overgrepene – både på grunn av stigmatisering og av frykt for represalier.

EN VANSKELIG OVERGANG

Bistandsdiskursen rundt Somalia har det siste året endret seg fra et sterkt humanitært fokus i etterkant av sultkatastrofen i 2011 og 2012 til et mer langsiktig perspektiv. Dette paradigmeskiftet har bidratt til ytterligere å vanskeliggjøre finansieringen av humanitære tiltak i landet. Selv om Somalia i 2013 fortsatt var preget av konflikt og ble rammet av naturkatastrofer, både i form av flom og tørke, møtte landet sterk konkurranse om donorerens oppmerksomhet fra de andre konfliktområdene som i 2013 preget avisenes forsider. Naturkatastrofene styrker usikkerheten rundt landets matproduksjon, driver folk på flukt og bidrar i tillegg til å forverre den allerede begrensede tilgangen for de humanitære hjelpeorganisasjonene.

I tillegg til at det forekommer stridigheter internt i regjeringen, preges forholdet mellom sentralmakten og regionene i Somaliland og Puntland av konflikter rundt makt- og ressursfordeling. Et tegn til forbedring finner man i den frivillige returen av enkelte private investorer, i all hovedsak eksilsomaliere som har vendt tilbake. Disse returene er per i dag av et relativt begrenset omfang og mange møter utfordringer i sin virksomhet, blant annet knyttet til mangelen på formelle handelsavtaler med EU og andre parter. ■

NØKKELTALL | SUDAN

Folketall (millioner)	38,0
Nye flyktninger fra Sudan i 2013	82 336
Totalt antall flyktninger fra Sudan	678 036
Internt fordrevne ¹⁾	Minst 2 426 700
Flyktninger i Sudan fra andre land	170 665
Frivillige tilbakevendinger til Sudan i 2013	16 954
Asylsøkere fra Sudan til Norge i 2013	598

¹⁾ I tillegg finnes 20 000 internt fordrevne i Abyei, som er et omstridt område både Sudan og Sør-Sudan gjør krav på. Tall ved inngangen til 2014

FREMDELES KONFLIKTFYLT

Sudan har vært preget av konflikt siden uavhengigheten i 1956. Tiår med borgerkrig i Sør-Sudan endte med en fredsavtale i 2005 signert av det regjerende National Congress Party (NCP) i nord og opprørsbevegelsen Sudan Peoples' Liberation Movement (SPLM) i sør. I januar 2011 ble det avholdt valg der nesten 98 prosent av velgerne stemte for et selvstendig Sør-Sudan. Men flere utfordringer gjensto. En av dem var hvor grenselinjen mellom nord og sør skulle gå. En annen var hvordan man skulle dele inntektene fra naturressursene i grenseområdene. Det kom til kamphandlinger mellom Sudan og Sør-Sudan i provinsene Sør-Kordofan og Blånilen ikke lenge etter Sør-Sudan fikk sin selvstendighet.

AVVENTENDE TIL UTVIKLINGEN I SUDAN

Det som preget nyhetsbildet på slutten av 2013 og begynnelsen av 2014 har vært den interne uroen i Sør-Sudan. President Salva Kiir (dinka) og visepresident Riek Machar (nuer) representerer to av Sør-Sudans største folkegrupper, og frykten for en etnisk motivert borgerkrig har vært stor. Sudan har så langt holdt seg avventende til konflikten i Sør-Sudan og har fått ros for dette. Flere tror at Sudans president Omar al-Bashir, som er siktet for krigsforbrytelser av Den Internasjonale straffedomstolen (ICC), på denne måten forsøker å skape et bedre image.

I tiden før etableringen av den nye staten, valgte mange sør-sudanere å returnere til sør. De omkring 350 000 som fortsatt lever i Sudan, mistet i august 2011 sitt statsborgerskap. De to landene arbeider nå med en ny avtale som skal gi innbyggerne frihet til å bosette seg, reise og eie land hvor de vil i Sudan eller Sør-Sudan, men de har ennå ikke blitt enige om ordlyden i denne avtalen.

ØKT KONFLIKT I DARFUR

Etter en periode med større stabilitet begynte konfliktnivået igjen

å øke i Darfur på slutten av 2012. Dette fortsatte i 2013, og FNs høykommissær for flyktninger (UNHCR) regner med at omtrent 300 000 ble fordrevet fra sine hjem i løpet av første halvår i 2013. De sudanske myndighetenes restriksjoner og en labil sikkerhets-situasjon vanskeliggjør UNHCRs tilgang til områder hvor fordrevne befinner seg. Likevel vil UNHCR fortsette sitt arbeid med å legge til rette for repatriering og reintegrering av internt fordrevne i 2014.

Uroen i Darfur førte også til at rundt 50 000 mennesker flyktet til Tsjad i løpet av april 2013, ifølge Flyktninghjelpens senter for internt fordrevne (IDMC). Tsjad og Sudan signerte en fredsavtale i 2010 som innebar at Sudan skulle slutte å støtte opprørere i Tsjad, mot at Tsjad gjorde det samme overfor opprørere i Sudan.

FLYKTNINGER FRA ETIOPIA OG ERITREA

Flyktninger fra Etiopia og Eritrea har lenge vært i en vanskelig situasjon i Sudan. Noen av dem har oppholdt seg der i 40 år. Menneskehandel har utgjort en stor risiko for disse flyktningene. UNHCR har derfor i samarbeid med sudanske myndigheter og International Organization for Migration (IOM) iverksatt tiltak for å beskytte sårbare grupper i flyktningebefolkningen. Internasjonale donorer har bistått med økonomisk støtte til arbeidet, som inkluderer kompetansebygging for politi og lokale myndigheter, psykologisk og juridisk støtte til de skadelidende, samt informasjonsarbeid som skal forhindre at nye flyktninger blir rammet. Tiltakene har det siste året ført til en markant nedgang i antall ofre for menneskesmugling. Sudanske myndigheter har nå bestemt å gi arbeidstillatelse til et stort antall flyktninger i Øst-Sudan, noe som også vil bidra til å bedre forholdene for flyktningene. ■

NØKKELTALL | SØR-AFRIKA

Folketall (millioner)	52,8
Nye flyktninger fra Sør-Afrika i 2013	26
Totalt antall flyktninger fra Sør-Afrika	785
Internt fordrevne	–
Flyktninger i Sør-Afrika fra andre land	298 092
Frivillige tilbakevendinger til Sør-Afrika i 2013	–
Asylsøkere fra Sør-Afrika til Norge i 2013	3
Tall ved inngangen til 2014	

STORT ASYLPRESS

Sør-Afrikas sterke økonomi, forholdsvis liberale asylpolitikk og nærhet til konfliktområder har gjort landet til en regional nødhavn for flyktninger og migranter. I flere år har Sør-Afrika mottatt flere asylsøkere enn noe annet land i verden. Det har lagt et stort press på mottaksapparatet og ført til et stadig større etterslep av ubehandlede søknader. I 2013 ventet om lag 200 000 asylsøkere på å få sin søknad avgjort, ifølge FNs høykommissær for flyktninger (UNHCR).

19 AV 20 FÅR ASYLAUSLAG

Fra 2002 til 2012 mottok Sør-Afrika over én million søknader om asyl. Det vil si at om lag en tiendedel av alle asylsøknader i verden. Toppårene var 2008 og 2009, da det kom til sammen 400 000. Flesteparten av asylsøkerne er fra Zimbabwe, DR Kongo, Rwanda, Burundi, Etiopia og Somalia.

Sør-Afrikas høye rangering på asylsøkerstatistikken skyldes at landet har et system og en lovgivning for å søke asyl. Det mangler i mange land som huser en langt større flyktningebefolkning enn Sør-Afrika. Men bare et fåtall av de som søker asyl, får status som flyktning. I 2013 rapporterte sør-afrikanske medier at bare fem prosent av søkerne det siste året hadde fått innvilget flyktning-status.

MANGELFULL KAPASITET

Mens asylsøkerne i Sør-Afrika venter på å få saken sin avgjort, har de full bevegelsesfrihet, kan ta arbeid og har tilgang til grunnleggende helse- og sosialtjenester.

For å få tilgang til disse rettighetene må man dokumentere at man er registrert som asylsøker. Dokumentasjonen må fornyes jevnlig. Det har imidlertid vist seg å være stadig vanskeligere. Årsaken er den mangelfulle kapasiteten i mottaks- og behandlingsapparatet.

I 2011 ble tre av landets sju mottakssentre stengt i forlengelsen av en lovendring der målet var å forenkle asylprosessen og bremse flyktningstrømmen. Ved årsskiftet 2013/2014 var ingen av de tre sentrene ennå gjenåpnet, tross store protester og pålegg fra domstolene. Mange må derfor reise lange veier og tilbringe dagevis i kø for å få fornyet dokumentasjonen om at man er registrert som asylsøker. I verste fall rekker de ikke det før fristen utløper. Da risikerer de bøter, fengsling eller å bli utvist fra landet.

UNHCR har uttrykt bekymring for at det store etterslepet i behandlingen av asylsøknader går utover kvaliteten på arbeidet, og at mange asylsøkere ikke får den behandlingen og de rettighetene de har krav på etter loven.

FREMMEFRYKT OG VOLD

20 år etter apartheids fall preges tankesett og partipolitikk i Sør-Afrika fortsatt av etnisitet. Fremmedfrykt i kombinasjon med konkurranse om arbeid, boliger og velferdsgoder har i flere år ført til rasistisk motivert vold mot asylsøkere, flyktninger og migranter. I 2008 ble 62 mennesker drept under voldelige sammenstøt. Siden da har myndighetene, FN og nasjonale organisasjoner samarbeidet om tiltak for å hindre nye konflikter. Likevel har sammenstøtene fortsatt. I 2013 var det to større angrep mot boliger og forretninger drevet av flyktninger og migranter. Ifølge Human Rights Watch benektet politiet at angrepene var rasistisk motivert.

De mest utsatte er zimbabwene. De har siden 2005 kommet som papirløse migranter på jakt etter arbeid og trygghet, og mange av dem har etter hvert søkt asyl. Ingen vet med sikkerhet hvor mange som oppholder seg i Sør-Afrika, men anslagene ligger på mellom 1,5 og 2,5 millioner. Myndighetenes håndtering av de papirløse zimbabwene spenner fra arrestasjoner og deportasjoner, til å ignorere dem og deres humanitære behov. ■

NØKKELTALL | SØR-SUDAN

Folketall (millioner)	11,3
Nye flyktninger fra Sør-Sudan i 2013	22 534
Totalt antall flyktninger fra Sør-Sudan	145 165
Internt fordrevne ¹⁾	Minst 383 000
Flyktninger i Sør-Sudan fra andre land	229 626
Frivillige tilbakevendinger til Sør-Sudan i 2013	394
Asylsøkere fra Sør-Sudan til Norge i 2013	6

¹⁾ I tillegg finnes 20 000 internt fordrevne i Abyei, som er et omstridt område både Sudan og Sør-Sudan gjør krav på. Tall ved inngangen til 2014

HUMANITÆR KRISE

Landet som var preget av stor optimisme under uavhengigheten i juli 2011, avsluttet 2013 med væpnet konflikt, som drev et stort antall mennesker på flukt.

POLITISK URO

2013 var markert av en voksende politisk uro innad i Sør-Sudan som del av oppkjøringen til valget i 2015. Året endte i en humanitær krise med væpnet konflikt i store deler av landet. Dette kom på bakgrunn av et år som begynte med at høytstående militæroffiserer og en delstatsguvernør ble avsatt, og som fortsatte med at visepresident Riek Machar våren 2013 tok til orde for å stille som presidentkandidat ved valget i 2015. Det skapte debatt i et lite demokratisk partisystem med små rom for interne diskusjoner, og førte til at visepresidenten ble fratatt makt.

Også generalsekretæren i regjeringenspartiet Det sudanske folks frigjøringsbevegelse (SPLM), Pagan Amum, og flere andre sentrale politikere signaliserte at de ønsket å stille i valget. I juli 2013 avsatte president Salva Kiir Mayardit hele regjeringen inkludert visepresident Riek Machar, og satte samtidig generalsekretæren for SPLM under etterforskning.

VÆPNET KONFLIKT OG FORDRIVELSE

I desember 2013 eskalerte den politiske konflikten innad i regjeringenspartiet. 15. desember kom det til kamphandlinger i hovedstaden Juba mellom regjeringssoldater og presidentgarden. Volden spredde seg raskt til andre deler av landet og førte til stor intern fordrivelse, samt flukt over landegrensene til Uganda, Etiopia, Sudan og Kenya.

Siden da har krigen mellom regjeringstyrkene og opposisjonen, ledet av tidligere visepresident Riek Machar, forverret hverdagen for sivilbefolkningen. Vanlige folk har et stort behov for beskyttelse, og matvaresikkerheten i landet er prekær. Situasjonen ble ytterligere forverret da om lag 75 000 i mars 2014 søkte tilflukt i FN-baser rundt omkring i landet. I tillegg har flere hundre tusen søkt beskyttelse i spontant etablerte leirer.

ETNISK SAMMENSATT

Helt siden uavhengigheten har Sør-Sudan vært preget av etniske motsetninger mellom rivaliserende grupper. Det er mer enn 70 forskjellige etniske grupper i landet, og de lokale konfliktene bunner ofte i kamp om naturressurser og kvegtyveri.

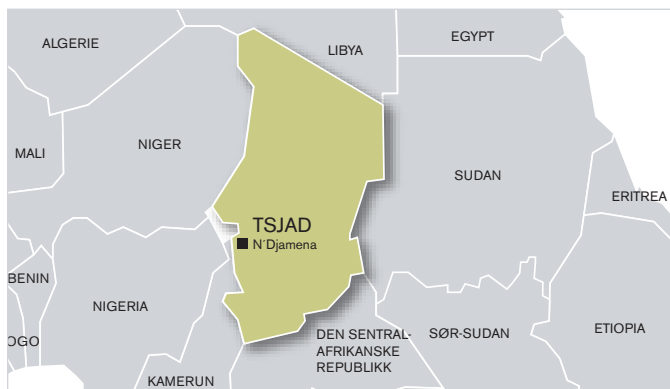
I delstaten Jonglei har konfliktnivået holdt seg høyt de siste årene på grunn av lokale konflikter og væpnet konflikt mellom regjeringstyrker og militsgrupper. Med store mengder våpen tilgjengelig og overgrep mot sivilbefolkningen har situasjonen blitt ytterligere forverret.

I tillegg til dette huser Sør-Sudan omlag 240 000 flyktninger i leirer i delstatene Øvre Nilen og Unity, som ligger på grensen mot Sudan. Flyktningene kommer hovedsakelig fra Blånilen og Sør-Kordofan i Sudan. Fra januar til august 2013 ble det registrert 26 700 nye flyktninger fra disse områdene.

VANSKELIG Å NÅ OFRENE

Den pågående konflikten i Sør-Sudan gjør det vanskelig å nå frem med humanitær hjelp til sivilbefolkningen. Arbeidet med å sikre sivile beskyttelse og dekke deres primære behov vanskeliggjøres av økt vold mot humanitære hjelpearbeidere, omfattende byråkratiske prosesser, samt vanskelig fremkommelighet i et terreng der deler av landet blir avskåret store deler av året under regntiden på grunn av svært dårlig utbygget infrastruktur.

Sørsudanske myndigheter og humanitære organisasjoner trenger store ressurser for å svare på den humanitære krisen som følge av den væpnede konflikten. Bare frem til juni 2014 har FN anslått at 1,27 milliarder dollar er nødvendig for å bistå 7 millioner sør-sudanere med mat, vann og beskyttelse. ■

NØKKELTALL | TSJAD

Folketall (millioner)	12,8
Nye flyktninger fra Tsjad i 2013	296
Totalt antall flyktninger fra Tsjad	52 501
Internt fordrevne	Inntil 90 000
Flyktninger i Tsjad fra andre land	434 789
Frivillige tilbakevendinger til Tsjad i 2013	387
Asylsøkere fra Tsjad til Norge i 2013	16
Tall ved inngangen til 2014	

POLITISK STABILT, FLERE FLYKTNINGER

Mens forholdene i Tsjad er forholdsvis stabile, har sikkerhets-situasjonen forverret seg i nabolandene Den sentralafrikanske republikk (SAR), Nigeria og Sudan. Tsjadiske myndigheter har fortsatt med sin «åpen dør»-politikk, og mange hundre tusen flyktninger fra nabolandene har søkt beskyttelse i Tsjad.

FLYKTNINGER FRA SAR

Tsjad grenser til Den sentralafrikanske republikk (SAR) i sør, der SELEKA-opprørernes maktovertakelse i mars 2013 ikke førte til noen stabilisering i landet. Tvert om fortsatte volden, og den humanitære krisen vokste fra måned til måned gjennom 2013. Stor matmangel og frykt for folkemord gjorde at mange flyktet. Soldater fra Tsjad som deltok i styrken fra Den afrikanske union (AU), ble angrepet, og flere soldater ble drept. Mange kristne i SAR anser at både Tsjad og Sudan var støttespillere for tidligere president Djotodia, som gikk av 10. januar 2014. Djotodia var SARs første muslimske president.

Mange av de nyankomne flyktningene fra SAR er sterkt traumatiserte og har stort behov for assistanse etter å ha ankommet Tsjad, som selv er blant de aller fattigste landene i verden. Det er liten grunn til å tro at disse flyktningene kan vende hjem med det første. Som følge av kamphandlingene og den anti-muslimske stemningen reiste også mange statsborgere fra Tsjad som oppholdt seg i SAR, tilbake til hjemlandet.

ANDRE FLYKTNINGER

Flere hundre tusen flyktninger fra Darfur-regionen i Sudan har siden 2003 oppholdt seg i Tsjad. Selv om situasjonen i Darfur har bedret seg noe de siste årene, økte konfliktnivået igjen i 2012 og 2013. Noen storstilt repatriering har derfor ennå ikke funnet sted.

Også fra Nigeria har folk måttet flykte til Tsjad på grunn av opptrappingen av konflikten mellom islamistgruppen Boko Haram og den nigerianske hæren i det nordøstlige Nigeria. Mange tsjadiske statsborgere som oppholdt seg i Nigeria, har også vendt hjem. Det er stor fare for ytterligere opptrapping av volden i Nigeria i forbindelse med presidentvalget i 2015.

Antallet internt fordrevne i Tsjad, som i hovedsak befinner seg i østlige områder, har stadig gått ned de siste årene. Det er grunn til å tro at denne utviklingen vil fortsette ettersom opposisjonen mot president Deby enten er slått ned, innlemmet i maktapparatet eller drevet i landflyktighet.

OLJE OG POLITIKK

Oljeinntektene begynte bokstavelig å renne inn i oktober 2003 da en over 1000 kilometer lang oljeledning fra Tsjad gjennom Kamerun og ut til kysten kom i drift. President Deby har brukt store summer på våpenkjøp og til å utvide hæren, som har vokst fra 25 000 til 80 000 soldater på få år. Vanlige folk har sett lite til oljerikdommen. FN plasserer Tsjad på 183. plass på sin indeks over menneskelig utvikling i 189 land. Store pengebeløp er også brukt for å kjøpe støtte hos tidligere opprørsledere. Deby har fått stor støtte fra Frankrike, som har en viktig militærbase i Tsjad. Fra denne basen blir det drevet militær etterretning i store deler av Sahel-regionen. USA ønsker også stabilitet i Sahel-regionen, ikke minst fordi Tsjad har blitt en viktig oljeleverandør til USA, og fordi Deby bidrar i krigen mot terror.

Deby signerte også en viktig fredsavtale med Sudans president Omar al-Bashir i 2010. Denne innbar at Sudan skulle slutte å støtte opprørere i Tsjad, mot at Tsjad gjorde det samme overfor opprørere i Sudan. ■

NØKKELTALL | UGANDA

Folketall (millioner)	37,6
Nye flyktninger fra/til Uganda i 2013	3340
Totalt antall flyktninger fra Uganda	11 764
Internt fordrevne	Inntil 29 800
Flyktninger i Uganda fra andre land	244 776
Frivillige tilbakevendinger til Uganda i 2013	4
Asylsøkere fra Uganda til Norge i 2013	45

Tall ved inngangen til 2014

FLYKTNINGSPRESS FRA NABOLANDENE

Flesteparten av de som ble fordrevet av konflikten mellom ugandiske myndigheter og opprørsbevegelsen Herrens motstandshær (LRA) har kunnet vende hjem, men møter fortsatt store utfordringer med å etablere seg i returområdene. Samtidig har det i 2013 vært nye fordrivelser internt i landet. I tillegg har Uganda tatt imot store flyktningstrømmer fra krisene som herjer i regionen.

NYE KRISER I NABOLANDENE

Tusenvis av sørsudanere flyktet over grensen til Nord-Uganda da det på slutten av 2013 brøt ut ny konflikt i Sør-Sudan. Antallet flyktninger økte betraktelig de første månedene i 2014. Det førte til overbefolkede mottakssentre, store humanitære behov og frykt for utbrudd av sykdommer. FNs høykommissær for flyktninger (UNHCR) anslår at om lag 100 000 nye sørsudanske flyktninger vil ankomme Uganda i løpet av 2014.

Den vanskelige sikkerhetssituasjonen i DR Kongo forverret seg også betraktelig i grenseområdene til Uganda sommeren 2013. Det resulterte i at mer enn 66 000 flyktet over grensen til Uganda. De store flyktningstrømmene fra nabolandene er vanskelig å håndtere for Uganda, som selv står overfor en rekke interne utfordringer.

UTFORDRINGER I RETUROMRÅDENE

Etter at våpenhvileavtalen mellom opprørsbevegelsen LRA og ugandiske myndigheter ble undertegnet i 2006, har flesteparten av de 1,8 millioner internt fordrevne i Nord-Uganda kunnet vende tilbake etter mange år i leirer. Men det er fortsatt mangel på grunnleggende tjenester i returområdene, og de som vender tilbake får liten støtte til å etablere seg på nytt. Landkonflikter er utbredt, og i enkelte tilfeller fører det til vold.

Konflikten har også etterlatt tusener av traumatiserte ugandere. Særlig barn og unge som ble tvangsrekruttert til LRA som

barnesoldater, sliter med traumer og har vanskelig for å integreres tilbake i samfunnet.

BESKYTTELSE AV INTERNT FORDREVNE

Uganda har gjort forsøk på å håndtere intern fordrivelse. Landet var det første til å ratifisere Kampala-konvensjonen, og var tidlig ute med å utvikle en egen policy for internt fordrevne. Likevel er de synlige resultatene og varige løsningene langt på vei uteblitt. I Nord-Uganda er betydelige donormidler blitt holdt tilbake etter anklager om underslag av store summer tiltenkt gjenoppbyggingen av regionen. Mange donorer nøler derfor med nye bevilgninger, og dette har bidratt til å forsinke utviklingsplanene ytterligere.

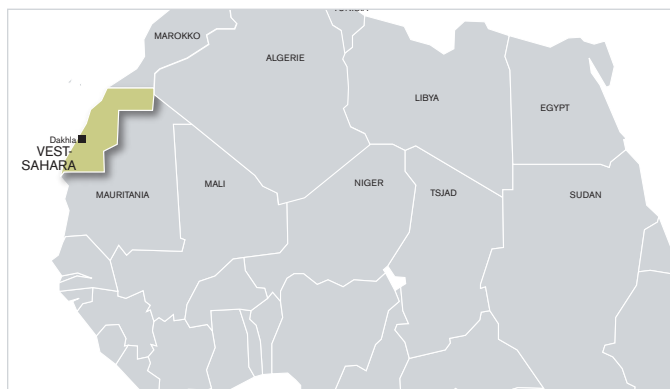
NYE FORDRIVELSER

Mennesker blir fortsatt drevet på flukt i Uganda, men av ulike årsaker. Noen flykter fra områder rammet av naturkatastrofer som flom, jordskjelv, skred og tørke. Flere regioner i Uganda er utsatt for slike naturkatastrofer. I tillegg til å drive tusener på flukt hvert år, ødelegger katastrofene infrastruktur og livsgrunnlag, noe som igjen påvirker Ugandas sosioøkonomiske utvikling negativt.

Andre flykter fra vold mellom ulike grupper, eller blir fordrevet for å gjøre plass til større utviklingsprosjekter. Myndighetene ønsker utvikling og investering i landet, og tillater derfor mange store utviklingsprosjekter. Dette fører ofte til fordrivelse av de som bor i områder som skal gi plass til for eksempel infrastruktur eller produksjon av råvarer som palmeolje og sukkerrør.

OMSTRIDT HOMOLOV

I februar 2014 vedtok nasjonalforsamlingen en lov som innebærer at homofile risikerer livsvarig fengsel. Mange frykter økt vold mot homofile som følge av den nye loven. I Norge og andre land førte loven til debatt om kutt eller omlegging av bistanden til Uganda. ■

NØKKELTALL | VEST-SAHARA

Folketall (millioner)	0,6
Nye flyktninger fra Vest-Sahara i 2013	46
Totalt antall flyktninger fra Vest-Sahara ¹⁾	116 915
Internt fordrevne	-
Flyktninger i Vest-Sahara fra andre land	-
Frivillige tilbakevendinger til Vest-Sahara i 2013	-
Asylsøkere fra Vest-Sahara til Norge i 2013	-

¹⁾ UNHCRs tall angir antall flyktninger som mottar assistanse og er ikke totaltallet. Tall ved inngangen til 2014

FNs ØRKENVANDRING

Halvparten av den opprinnelige befolkningen i Vest-Sahara har vært drevet på flukt siden den tidligere spanske kolonien ble invadert av Marokko i 1975. Marokkos okkupasjon og forsøk på annektering av landet er klart i strid med folkeretten og FNs anbefalinger, og er ikke anerkjent av noen annen stat.

I følge Vest-Saharas eksilregjering, Den saharawiske arabiske demokratiske republikk (SADR) oppholder 165 000 saharawiske flyktninger seg i fire leirer i nabolandet Algerie, som formelt sett har gitt fra seg suvereniteten over områdene leirene ligger i. SADR springer ut av frigjøringsbevegelsen Polisario, som først kjempet mot den spanske kolonimakten og senere mot de marokkanske invasjonstyrkene.

BRUDD PÅ FOLKERETTEN

I dag er Vest-Sahara delt på langs av en mur bygget av Marokko og utstyrt med elektronisk overvåking og et stort militært nærvær. De marokkanskkontrollerte områdene har store forekomster av fosfat og sannsynligvis også gass og olje. I tillegg er det store fiskeressurser utenfor kysten. I de områdene Polisario kontrollerer, lever 30 000 nomader i et goldt ørkenlandskap.

Utenlandske kapitalinteresser er tungt inne i utvinningen av fosfatforekomstene og i utnyttningen av de rike fiskeressursene, noe som gir marokkanske bosettere arbeidsplasser og okkupasjonsmakten store inntekter. Dette er klare brudd på folkeretten siden det skjer uten godkjenning fra den saharawiske befolkningen og uten at inntektene gavner dem.

NEGLISJERTE FLYKTNINGER

Flyktningleirene i Algerie ligger midt ute i ørkenen. Isolasjonen og de ekstreme klimatiske forholdene gjør flyktningene helt avhengig av internasjonal assistanse. Men hjelpen har stadig minsket og er i tillegg svært uforutsigbar. Blant annet har finans-

krisen i Spania gjort at den tradisjonelt viktige spanske bistanden til flyktningleirene har blitt faset ut. Det er påvist alvorlig underernæring blant barn og svært høye forekomster av jernmangel hos både kvinner og barn. Årsaken til dette er for lite næringsrik mat, og mangelfull kunnskap om helse og spedbarnsernæring blant flyktningene.

Sviktende bistand og ingen politisk løsning i sikte har ført til at en hel generasjon av ungdommer drømmer seg vekk fra leirene. Dette er en stor utfordring for SADR som driver nasjonsbygging i eksil. Med knappe ressurser er det lite de kan gjøre for å tilby ungdommene meningsfulle arbeidsplasser eller høyere utdanning i leirene.

FRATATT DEMOKRATISKE RETTIGHETER

Snart 40 år etter at Spania trakk seg ut av Vest-Sahara, har saharawiene ennå ikke fått lov til å utøve sin demokratiske rett til selv å bestemme sin fremtid. FN har definert Vest-Sahara som et avkoloniserings spørsmål, og Den internasjonale domstolen i Haag har forkastet Marokkos påståtte «historiske krav» på Vest-Sahara. Forhandlingene mellom Marokko og SADR har kjørt seg helt fast siden Marokko ikke vil godta at «full selvstendighet» kan være et av alternativene ved et eventuelt valg. Samtidig fortsetter Frankrike, Marokkos nærmeste allierte, å nedlegge veto i Sikkerhetsrådet for å hindre at FN kan utvide sitt mandat til overvåke menneskerettighetssituasjonen i Vest-Sahara.

Likevel er det godt dokumentert at tortur og vilkårlig fengsling er utbredt i de okkuperte områdene. FNs spesialutsending mot tortur slo fast etter et besøk høsten 2012, at grov vold og trusler var utbredt både mot innsatte og pårørende. «Overveldet» var uttrykket han brukte for å beskrive antallet henvendelser han hadde hatt fått fra den saharawiske befolkningen. ■

NØKKELTALL | ZIMBABWE

Folketall (millioner)	14,1
Nye flyktninger fra Zimbabwe i 2013	392
Totalt antall flyktninger fra Zimbabwe	63 103
Internt fordrevne	36 000
Flyktninger i Zimbabwe fra andre land	6869
Frivillige tilbakevendinger til Zimbabwe i 2013	2
Asylsøkere fra Zimbabwe til Norge i 2013	7

Tall ved inngangen til 2014

SLUTT PÅ SAMLINGSREGJERINGEN

Etter gjentatte utsettelse ble president- og parlamentsvalget i Zimbabwe gjennomført i 2013. Seieren til president Robert Mugabe og hans parti Zanu-PF markerte slutten på samlingsregjeringen som hadde styrt landet siden 2009. Til tross for anklager om massivt valgfusk og protester fra opposisjonen, ble valget anerkjent av både Samarbeidsorganisasjonen for det sørlige Afrika (SADC) og Den afrikanske union (AU). Det brøt ikke ut ny vold og massiv fordrivelse, slik mange hadde fryktet.

INTERN FORDRIVELSE

Siden 2000 har mange blitt drevet på flukt i Zimbabwe på grunn av politiske beslutninger og handlinger. Landreformene og den påfølgende omfordeling av de store farmene har ført til at et stort antall landarbeidere har blitt tvunget til å flytte uten å ha noe sted å dra til. Andre har blitt fordrevet som resultat av myndighetenes opprydding av slumområder i urbane områder og kampanjer mot gruvearbeidere uten arbeidskontrakter. Ved utgangen av 2013 var det ingen offisielle tall på antall internt fordrevne i landet.

I løpet av de siste årene er det tatt flere viktige skritt for å anerkjenne at Zimbabwe har internt fordrevne. I 2013 ble Kampala-konvensjonen om internt fordrevnes rettigheter ratifisert av parlamentet i Zimbabwe. Neste skritt er å få konvensjonen inn i nasjonalt lovverk, men så langt er det lite som tyder på at denne prosessen er satt i gang. Det er derimot tegn til at landreformene vil fortsette på samme måte som tidligere, noe som vil medføre at flere landarbeidere vil bli fordrevet. I etterkant av valget i 2013 ble det observert nye fordrivelser fra kommersielle farmer.

SÅRBARE GRUPPER

Situasjonen for internt fordrevne varierer avhengig av hvor, hvorfor og hvor lenge de har vært drevet på flukt. Men uansett er det ingen tvil om at de internt fordrevne utgjør en av de mest sårbare gruppene i Zimbabwe. De fleste har verken identitetspapirer eller

tilgang på dyrbar jord. Mange er uten basistjenester som utdanning og helse, og de aller mest sårbare mangler også rent vann, mat og akseptable sanitære forhold. En annen sårbar gruppe er unge zimbabwere som reiser til naboland for å finne arbeid, men som oppholder seg der uten papirer. Mange blir sendt tilbake, uten å ha noe å vende hjem til.

Matproduksjonen i Zimbabwe fortsetter å falle, og dette rammer de fattigste og mest sårbare gruppene hardest. De dårlige avlingene skyldes en rekke faktorer som naturkatastrofer, politisk og økonomisk ustabilitet og høye priser på frø og gjødsel. Ifølge myndighetene er det nå opp mot 2,2 millioner mennesker som har behov for matvareassistanse, en økning fra 1,6 millioner i 2013. Verdens matvareprogram (WFP) har ikke nok ressurser til å nå ut til alle, og anslår at kun 1,2 millioner vil motta matrasjoner gjennom deres programmer. I tillegg rammes Zimbabwe av sporadiske utbrudd av vannbårne sykdommer som dysenteri, tyfus og kolera. Årsaken er mangel på rent vann.

STORE UTFORDRINGER

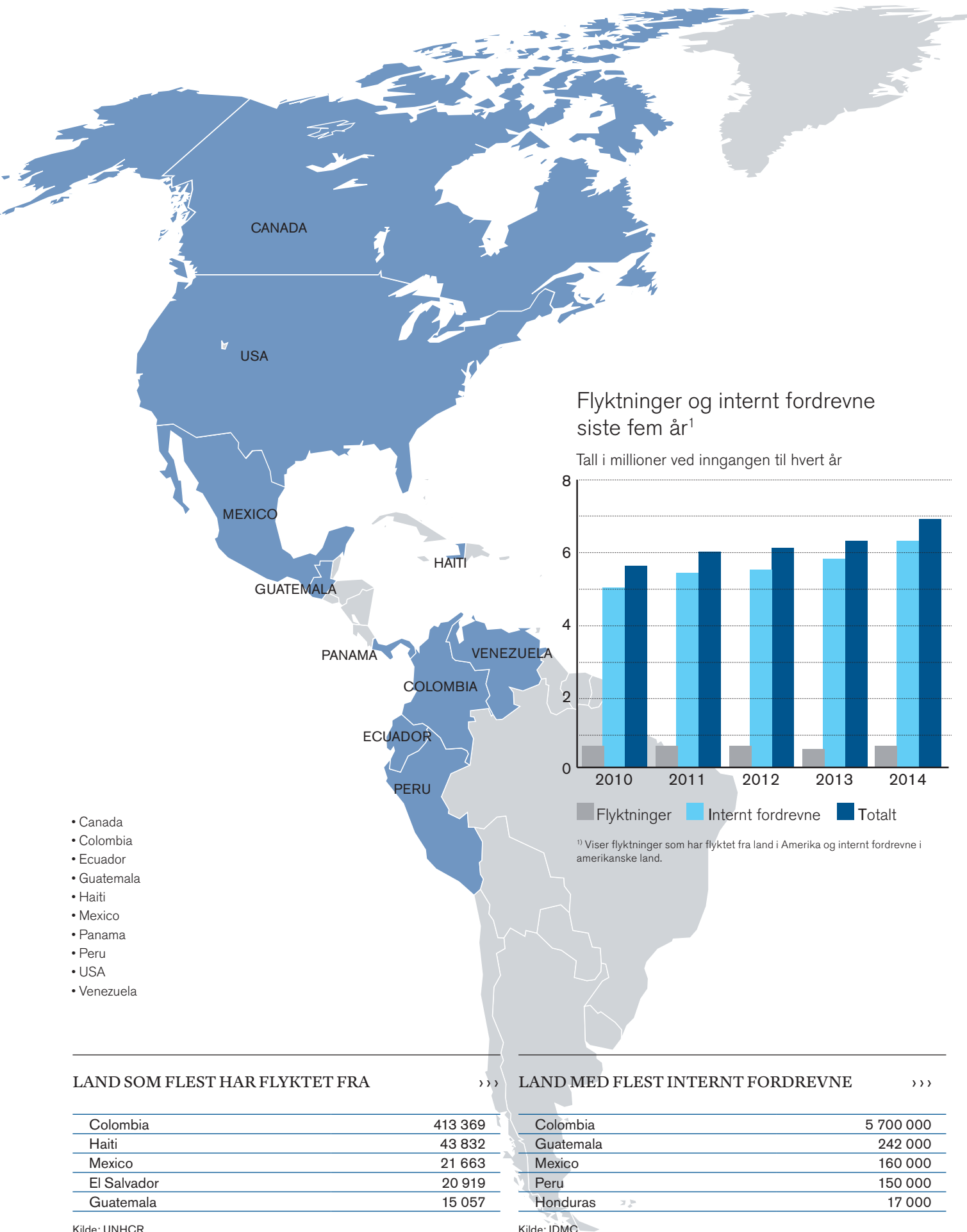
Det er fortsatt spenning knyttet til hvordan den nye Zanu-PF-regjeringen vil håndtere de økonomiske og politiske utfordringene landet står overfor. Etter at Kampala-konvensjonen ble ratifisert, er det håp om at situasjonen for landets internt fordrevne kan forbedres. Hvis myndighetene i Zimbabwe får konvensjonen inn i det nasjonale lovverket, vil det kunne bety en anerkjennelse av internt fordrevnes rettigheter, og åpne for å gi denne gruppen den beskyttelse og hjelp de behøver. ■

AMERIKA

Fire tonn kokain beslaglagt
i Tumaco, Colombia.
Narkoproduksjon finansierer
mye av volden i Latin-Amerika.

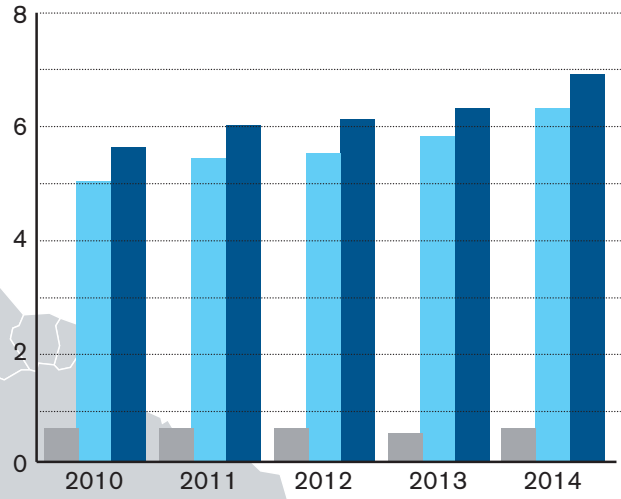
Foto: Guillermo Legaria/AFP Photo/NTB scanpix

Flyktninger og internt fordrevne siste fem år¹

Tall i millioner ved inngangen til hvert år

■ Flyktninger ■ Internt fordrevne ■ Totalt

¹⁾ Viser flyktninger som har flyktet fra land i Amerika og internt fordrevne i amerikanske land.

- Canada
- Colombia
- Ecuador
- Guatemala
- Haiti
- Mexico
- Panama
- Peru
- USA
- Venezuela

LAND SOM FLEST HAR FLYKTET FRA

Colombia	413 369
Haiti	43 832
Mexico	21 663
El Salvador	20 919
Guatemala	15 057

Kilde: UNHCR

LAND MED FLEST INTERNT FORDREVNE

Colombia	5 700 000
Guatemala	242 000
Mexico	160 000
Peru	150 000
Honduras	17 000

Kilde: IDMC

Foto: Yamil Lage/AFP Photo/NTB scanpix

Forhandlingene mellom FARC-geriljaen og den colombianske regjeringen fortsetter på Cuba. Men volden fortsetter på den colombianske landsbygda.

Foto: Lisbet Jævre

I Arriaga i Mexico samles migranter fra Mellom-Amerika på vei til USA. Reisen er farlig og mange blir kidnappet og presset for penger.

BEDRE ØKONOMI – MER VOLD

Konflikten i Colombia, narkovold og klimaendringer er de viktigste årsakene til at folk drives på flukt i Latin-Amerika. Et lyspunkt det siste året er at fredsforhandlingene mellom FARC-geriljaen og den colombianske regjeringen fortsetter på Cuba.

Narkokarteller og kriminelle banders herjinger gjør at drapstallene i Latin-Amerika, spesielt i Mellom-Amerika, nå er like høye som under borgerkrigene der på 1980-tallet. 42 av verdens 50 farligste byer ligger i Latin-Amerika.

Narkokartellene har tradisjonelt først og fremst holdt til i Colombia og Mexico, men i løpet av de siste seks-sju årene har de utvidet territoriet og fått sterkere fotfeste i flere land i Mellom-Amerika. Korrupsjon, svake institusjoner og et sviktende rettsapparat forverrer situasjonen. Sjansen for å bli stilt for retten er minimal. Det er heller ikke uvanlig at politi og andre offentlige ansatte samarbeider med kartellene.

Flere steder kontrollerer narkokarteller grenseområder mellom Mexico og USA og gjør det farlig å oppholde seg der. Noen

immigranter tvangsrekrutteres av kartellene, og årlig blir omkring 20 000 immigranter i Mexico kidnappet, ifølge Amnesty. Ansatte som jobber på sentre som tar imot immigranter, utsettes for trusler.

KLIMA OG NATURRESSURSER

Haiti, det fattigste landet på den vestlige halvkule, har de siste årene vært utsatt for gjentatte naturkatastrofer. Dette har forverret situasjonen i Haiti, hvor 80 prosent lever for under to dollar dagen, ifølge Verdensbanken. Mer ekstremvær i form av flom, tørke og orkaner er ventet som følge av klimaendringer, og representerer en trussel også for andre land. Karibia og Latin-Amerika er spesielt sårbare for klimaendringer og er blant de regionene som kan komme dårligst ut ved temperaturstigning.

Kampen om naturressursene blir stadig hardere, noe som ofte går på bekostning av urfolks rettigheter og livsgrunnlag. I juni 2013 åpnet Ecuador for oljeleting i Yasuni nasjonalpark øst i Amazonas. Yasuni har en svært høy biodiversitet og er i tillegg leveområde for urfolksgrupper. Prosjektet har møtt internasjonal motstand. Også i Peru er det mange konflikter på grunn av gass- og oljeleting i Amazonas.

50 ÅR LANG KONFLIKT

I desember 2012 startet fredsforhandlingene mellom FARC-geriljaen og den colombianske regjeringen. Mens det forhandles om å gjøre slutt på den væpnede konflikten som har vart i 50 år, fortsetter volden, og tusener drives fortsatt på flukt. Colombia er et av landene med flest internt fordrevne i hele verden – over fem millioner mennesker.

Awa-indianere drevet på flukt i Nariño sør i Colombia etter kamper mellom FARC og hæren.

Det var store forventninger da president Santos i 2011 vedtok «Ofrenes lov», som skulle gi tilbake land eller kompensasjon til internt fordrevne. Men implementeringen har vist seg å være en krevende oppgave, både juridisk, politisk, økonomisk og sikkerhetsmessig, og få klager har fått en rettslig oppfølging. Frem til mars 2013 hadde bare 1500 personer fått jorden sin tilbake.

Det er en stor utfordring at Colombias sterke høyreside, representert ved tidligere president Uribe (2002-2010) og rike landeiere, er imot fredsprosessen i landet.

MANGEL PÅ INFORMASJON

Fortsatt lever flere hundre tusen internt fordrevne i slumområder etter borgerkrigene i Guatemala og i Peru. Peru har nå fått fortgang i et system som skal gi de fordrevne erstatning, mens myndighetene i Guatemala har gjort lite. Med unntak av Colombia finnes det lite oppdatert informasjon om de internt fordrevne i Latin-Amerika og Karibia. Det foreligger for eksempel ingen oppdaterte studier om hvor mange som er blitt internt fordrevet på grunn av narkokrigen i Mexico.

VOKSENDE MIDDELKLASSE

Siden begynnelsen av 2000-tallet har Latin-Amerika vært inne i en periode med økonomisk vekst og nedgang i antall fattige. Mens 43,9 prosent av befolkningen i Latin-Amerika og Karibia var fattige i 2002, hadde dette sunket til 28,2 prosent i 2012, ifølge Den økonomiske kommisjonen for Latin-Amerika og Karibia (ECLAC). Fattigdomsreduksjonen har vært spesielt

stor i Venezuela, Brasil og Ecuador. Mange latinamerikanske land har gått fra å være utviklingsland til å bli mellominntektsland. Mellom 2003 og 2009 førte de bedre levekårene til at middelklassen økte med 50 millioner mennesker, ifølge FNs utviklingsprogram (UNDP). Men fortsatt lever 168 millioner av regionens innbyggere i fattigdom.

VENSTREVIK

I de siste 10-15 årene har Latin-Amerika gjennomsnittlig klatret 0,94 prosentpoeng på FNs levekårsindeks for hvert år. Den positive utviklingen har skjedd i en periode der flere og flere land har fått venstre-regjeringer. Valgene av Hugo Chávez som president i Venezuela i 1999 og av Luis Inácio Lula da Silva som president i Brasil i 2002, markerte begynnelsen på denne trenden.

I Brasil gir programmet «Bolsa Familia» økonomisk støtte til mer enn hver fjerde innbygger i landet. Mottakerne må oppfylle visse forpliktelser for å motta hjelpen, som at barna må gå på skole og jevnlig sendes til helsesjekk. Latin-Amerika er kjent for å være den regionen med størst forskjeller mellom fattig og rik, men på grunn av programmer som «Bolsa Familia» og inntektsutjevning er forskjellene i ferd med å minske, ifølge Verdensbanken.

STERKERE SAMARBEID I REGIONEN

USA har ikke lenger samme innflytelse over Latin-Amerika, som tidligere ble kalt USAs bakgård. Etter at Barack Obama ble USAs president, har den utenrikspolitiske

strategien overfor Latin-Amerika myknet opp og blitt mer dialogorientert. Brasil har fått en klar lederrolle i regionen og er verdens sjette største økonomi.

Venezuelas tidligere president Hugo Chávez sto i bresjen for mange av de regionale handelsorganisasjonene og institusjonene som er blitt dannet de siste årene. Den 5. mars 2013 døde Chávez, og det er for tidlig å si hvorvidt hans bortgang vil påvirke det regionale samarbeidet.

Kontinentet har utviklet sterkere bånd til Asia, spesielt til Kina, og det økonomiske samarbeidet har bidratt til at finanskrisen ikke har rammet Latin-Amerika så hardt.

NORD-AMERIKA

I 2008 lå Canada som nummer to på listen over land som mottar flest flyktninger i verden, men situasjonen har endret seg i de siste årene. I 2013 søkte drøyt 10 000 om asyl i Canada, og det er én tredjedel av det gjennomsnittlige søkertall siden 1980-tallet. Organisasjoner mener de lave tallene er en direkte konsekvens av nye strenge lover i kanadisk asyl- og innvandringspolitikk som trådte i kraft i 2012.

I USA har det lenge vært snakk om behovet for en ny immigrasjonsreform. Forsinkelsene skyldes at det er et betent tema i amerikansk politikk. Et forslag til reform som ble enstemmig vedtatt av Senatet i juni 2013, åpner for at de snart 12 millioner papirløse immigrantene kan få midlertidig oppholdstillatelse dersom de oppfyller bestemte krav. Mange republikanere er skeptiske til forslaget, som også innebærer å forsterke grensekontrollen og fordoble antall vakter til 40 000 på grensen til Mexico. Hva som til slutt blir utfallet, vil ha stor betydning for de 11,7 millioner immigrantene som lever illegalt i USA. Det vil også ha betydning for de hundretusener meksikanerne og latinamerikanere som hvert år forsøker å krysse grensen til USA.

USA har forsterket grensekontrollen, noe som har ført til rekord i antall deporteringer de siste årene. ■

NØKKELTALL | CANADA

Folketall (millioner)	35,2
Nye flyktninger fra Canada i 2013	4
Totalt antall flyktninger fra Canada	130
Internt fordrevne	-
Flyktninger i Canada fra andre land	182 497
Frivillige tilbakevendinger til Canada i 2013	-
Asylsøkere fra Canada til Norge i 2013	1
Tall ved inngangen til 2014	

REKORDLAVT ANTALL ASYLSØKERE

Paraplyorganisasjonen The Canadian Council for Refugees (CCR) oppsummerer 2013 som et år da det ble enda vanskeligere å få innvilget asyl, og faren økte for å miste allerede innvilget oppholdstillatelse. I 2008 lå Canada som nummer to på listen over land som mottar flest flyktninger, men situasjonen har endret seg de siste årene. Basert på tall fra januar til september 2013 mottok Canada rundt 10 000 asylsøknader i 2013, halvparten så mange som i 2012. Dette er rekordlavt i forhold til gjennomsnittet på 27 660 søknader årlig siden slutten av 80-tallet.

NY LOVGIVNING

I 2012 trådte flere nye lover i kanadisk asyl- og innvandringspolitikk i kraft. Regjeringen argumenterer med at målet med de nye lovene først og fremst er å få ned behandlingstiden og raskere sortere ut grunnløse søknader. I desember 2013 publiserte CCR en rapport som ser på konsekvensene av det nye lovverket ett år etter at det trådte i kraft. De mener at det lave antallet asylsøknader i 2013 er en direkte konsekvens av det nye og strenge lovverket. Spesielt retter de kritikk mot at det nye lovverket gjør det vanskelig for svake søkere. Det favoriserer de ressurssterke, som kan skaffe seg gode advokater og hjelp til både oversetting og å skrive søknaden.

15 DAGERS FRIST

Allerede innen 15 dager etter ankomst til Canada må asylsøkerne levere inn den første delen av søknaden, der de gjør greie for på hvilket grunnlag de søker asyl. Selve høringen skal skje innen det har gått 60 dager. Dette er kort tid for å kunne levere dokumentasjon og bevismateriale. Spesielt vanskelig er det for søkere med helseproblemer og de som kommer fra situasjoner med krig, tortur og seksuelle overgrep. Mange er traumatiserte og trenger å bygge opp tillit for å fortelle sin historie.

Søkerne får ikke hjelp til å oversette dokumenter, og frivillige organisasjoner har ikke nok kapasitet til å hjelpe alle. Det bidrar til at vedtakene blir mer tilfeldige. En iransk kvinne som var blitt nektet opphold, selv om hun var dømt til steining, fikk vedtaket endret først etter at saken hennes fikk oppmerksomhet i media.

I 2013 fikk man også se konsekvensene av vedtak i 2012 om store kutt i helsetilbud til flyktninger, og innstramminger i støtte til språkopplæring.

KAN MISTE OPPHOLDSTILLATELSE

Med den nye lovgivningen kan flyktninger som har fått varig oppholdstillatelse miste den, dersom den kanadiske staten mener forholdene i hjemlandet er slik at det er trygt å vende tilbake.

Et fremskritt er at loven fra 2012 som åpnet for at migrasjonsarbeidere kan tjene 15 prosent mindre enn kanadiere, ble opphevet i 2013. Til tross for at den føderale regjeringen gjør lite for å bedre flyktningenes vilkår, mener organisasjoner at mange delstater gjør sitt beste for å ta imot flyktninger.

PROTESTER

På menneskerettighetsdagen 10. desember 2013 signerte flere fremstående canadiske menneskerettighetsaktivister, journalister og intellektuelle et opprop der de ber om at Canada igjen skal åpne dørene mer for mennesker som trenger beskyttelse.

Canada øker mottaket av overføringsflyktninger til 14 500 årlig fra 2013, ifølge myndighetene. I Canada kan privatpersoner ta imot overføringsflyktninger ved å inngå avtale med myndighetene om å påta seg det økonomiske og sosiale ansvaret for flyktningene. ■

NØKKELTALL | COLOMBIA

Folketall (millioner)	48,3
Nye flyktninger fra Colombia i 2013	2268
Totalt antall flyktninger fra Colombia	413 369
Internt fordrevne	5 700 000
Flyktninger i Colombia fra andre land	295
Frivillige tilbakevendinger til Colombia i 2013	17
Asylsøkere fra Colombia til Norge i 2013	6

Tall ved inngangen til 2014

FORHANDLINGENE FORTSETTER

Da president Santos ble innsatt i august 2010 uttalte han: «Jeg har nøkkelen til fred i lomma». Resultatet av presidentvalget i juni 2014 er ikke kjent når dette skrives, men man kan oppsummere denne fireårsperioden med at freden har kommet nærmere. Like klart er det at mye fremdeles gjenstår.

Valgresultatet, der kampen står mellom Santos og Oscar Ivan Zuluaga, som stiller for partiet til tidligere president Uribe, vil være svært avgjørende for den videre fredsprosessen.

FREM GANG VED FORHANDLINGSBORDET

Det er åpenbart at Santos håpet på å få på plass en fredsavtale før presidentvalget. Dette lyktes han ikke med. Men det er lagt et grunnlag. Santos har brukt nøkkelen i lomma til å låse opp tre av fem forhandlingspunkter i samtalen med FARC-geriljaen; landbruksreform, FARC's fremtid som politisk organisasjon og narkotikapolitikken. Siste punkt ble det oppnådd enighet om 16. mai 2014 og begge geriljaorganisasjonene, FARC og ELN, lovet våpenhvile i forbindelse med presidentvalget.

FORDRIVELSENE FORTSETTER

Men det er langt fra konferansesalene på hotellene i Havanna til den colombianske landsbygda. Det har ikke vært inngått noen våpenhvile så lenge forhandlingene har pågått. Fordrivelsene fortsetter, men tallet går ned. I 2013 ble 157 000 internt fordrevet, mens gjennomsnittstallene etter 2000 har ligget på 300 000. Totalt er 5,7 millioner colombianere, eller 12 prosent av befolkningen, internt fordrevet. Kamphandlinger mellom væpnede grupper, trusler, overgrep som tvangsrekruttering av barn og seksuell vold, minner, utpressing og målrettede angrep på menneskerettighetsaktivister og lokale ledere er hovedårsakene til fordrivelsen. Bare i løpet av de seks første månedene i 2013 likviderte kriminelle bander og reorganiserte paramilitære grupper 37 menneskerettighetsarbeidere.

Fortsatt er det landets to største minoriteter, urfolk og afrocolombianere, som rammes hardest. Majoriteten av disse bor på Stillehavskysten der de fleste nye fordrivelser fant sted i 2013. Ofte holder de til i strategiske områder der kokaproduksjon og smuglerruter gjør dem sårbare for angrep fra væpnede grupper.

SØKER BESKYTTELSE I BYENE

Den mest vanlige fluktruten i Colombia har gått fra landsbygda og inn til de store byene, der de fordrevne forsøker å finne et levebrød i de mest fattige og dermed ofte også de voldeligste bydelene. Et nytt utviklingstrekk er at stadig flere flykter på nytt internt i byen de oppholder seg i eller søker beskyttelse i en annen by. Ofte skyldes det trusler fra væpnede grupper eller stigmatisering fordi de kommer fra områder kontrollert av geriljaen eller paramilitære grupper.

OFRENES LOV

Mange på flukt i Colombia har lite informasjon om eller tilgang til lovfestet humanitær assistanse. Myndighetene løftet frem fokuset på de internt fordrevne da Ofrenes lov ble vedtatt i 2011. Målet var å gi konfliktens ofre, nesten én million familier, jorda de var fordrevet fra tilbake eller kompensasjon i løpet av ti år. Gjennomføringen har imidlertid kommet svært kort på grunn av manglende lokal kapasitet. Mange som forsøker å vende hjem møtes også av trusler og vold.

Et viktig fremskritt i 2013 var at grunnlovsdomstolen forpliktet regjeringen til å anerkjenne at alle som er fordrevet av kriminelle bander og reorganiserte paramilitære grupper har krav på de samme rettighetene som andre internt fordrevne. ■

NØKKELTALL | ECUADOR

Folketall (millioner)	15,7
Nye flyktninger fra Ecuador i 2013	56
Totalt antall flyktninger fra Ecuador	3050
Internt fordrevne	-
Flyktninger i Ecuador fra andre land	135 587
Frivillige tilbakevendinger til Ecuador i 2013	1
Asylsøkere fra Ecuador til Norge i 2013	-
Tall ved inngangen til 2014	

FLYKTNINGER MISTER RETTIGHETER

Ecuador er det landet som mottar flest flyktninger i Latin-Amerika. Så godt som alle er colombianere som har flyktet fra den 50 år gamle væpnede konflikten i hjemlandet. Omtrent halvparten av flyktningene befinner seg i nord i grenseområdene til Colombia. Dette er et fattig og lite utviklet område med store sikkerhetsutfordringer, og behovet for internasjonal tilstedeværelse og beskyttelse er stort.

Frem til september 2013 hadde mer enn 55 000 personer fått innvilget flyktningstatus i Ecuador. Et stort antall venter fortsatt på svar på asylsøknaden, og i tillegg oppholder det seg minst 150 000 colombianere i landet med behov for beskyttelse, ifølge FNs høykommissær for flyktninger (UNHCR).

NY LOV

En lov fra juni 2012 gjør det vanskeligere for colombianere å få asyl. Søknaden må innleveres allerede innen 15 dager etter ankomst. Mange flyktninger er ikke informert om den korte fristen og mister muligheten til å søke. Definisjonen av hvem som kan betegnes som flyktning og kan søke asyl, er også innskrenket med den nye loven. Myndighetene har fullmakt til å nekte en person å søke asyl dersom de mistenker vedkommende for å ha gjort noe kriminelt. Med den nye loven blir det mulig å omgjøre et tidligere positivt vedtak overfor en person som allerede har fått flyktningstatus. På den internasjonale flyktningdagen 20. juni 2013 sendte Human Rights Watch et brev til president Rafael Correa, der organisasjonen ber Ecuador respektere Flyktningkonvensjonen.

CORREA GJENVALGT

I februar 2013 ble Rafael Correa gjenvalgt for tredje gang som president. Correa berømmes for å ha økt statens investeringer i helse og utdanning. Men gjennom årene er han blitt mindre tolerant overfor opposisjonen og har begynt å slå hardere ned på sine kritikere. I juni 2013 ble det vedtatt en lov som regulerer pressen, og som opposisjonen hevder truer pressefriheten.

Til tross for at Correa har lovet å bedre urfolks rettigheter, kritiserer urfolksorganisasjoner presidenten for ikke å beskytte deres leveområder og interesser.

STRID OM NASJONALPARK

Ikke noe sted i verden finnes flere plante- og dyrearter enn i Yasuni nasjonalpark øst i Amazonas. Her lever også de siste av Ecuadors indianerstammer som har valgt ikke å ha kontakt med omverdenen. I 2010 startet Rafael Correa et initiativ for å verne Yasuni og lovet å ikke starte med oljevirkosomhet dersom verdenssamfunnet bidro med en betydelig pengesum som kunne kompensere for tapte oljeinntekter. Men i august 2013 ble initiativet opphevet og området åpnet for oljeleting. Motstanden mot prosjektet er stor og har fått internasjonal oppmerksomhet. Det er satt i gang en stor underskriftskampanje som krever folkeavstemning om oljevinnningen.

Det blir stadig vanskeligere for sivilsamfunnet å organisere seg. I løpet av 2013 var det flere konflikter, og aktivister har blitt fengslet.

BEDRE FORHOLD TIL COLOMBIA

Forholdet mellom Colombia og Ecuador er nå bedre enn på lenge etter at de diplomatiske forbindelsene ble gjenopptatt i 2010. De ble brutt i 2008 da det colombianske luftvåpenet bombet en FARC-leir på ecuadoriansk territorium.

Nå samarbeider landene om prosjekter i grenseområdet, ifølge avisen EL Comercio. Colombia ga i 2013 1,3 millioner dollar i støtte til prosjekter for colombianske flyktninger i Ecuador gjennom UNHCR.

Ecuador har også stor emigrasjon. Omkring 1,5 millioner ecuadorianere reiste ut mellom 1996 og 2010, ifølge International Organization for Migration (IOM). ■

NØKKELTALL | GUATEMALA

Folketall (millioner)	15,5
Nye flyktninger fra Guatemala i 2013	432
Totalt antall flyktninger fra Guatemala	15 057
Internt fordrevne	242 000
Flyktninger i Guatemala fra andre land	175
Frivillige tilbakevendinger til Guatemala i 2013	-
Asylsøkere fra Guatemala til Norge i 2013	6

Tall ved inngangen til 2014

NARKOKARTELLER KONTROLLERER LANDET

Organisasjonen International Crisis Group (ICG) har kalt Guatemala et paradys for kriminelle. Omtrent 90 prosent av all kokain som selges i USA, fraktes gjennom Mellom-Amerika. På grunn av svakt styre og korrupt politi og byråkrati, er landet et populært transitland. Situasjonen har blitt spesielt ille de siste seks-sju årene. Både meksikanske og colombianske karteller opererer i landet. Et av de mest beryktede er det meksikanske kartellet Los Zetas, som etablerte seg i Guatemala i 2008. I tillegg finnes det 53 andre grupper som driver med narkohandel og annen illegal virksomhet i landet, ifølge avisen El Periodico.

STRAFREFRIHETEN FORTSETTER

I 2010 ble 5960 sivile drept. Dette er flere enn i de siste årene under borgerkrigen, som varte fra 1960 til 1996. Straffefrihet har preget Guatemala etter borgerkrigen, og bare to prosent av drapene blir etterforsket.

Den stadig alvorligere sikkerhetssituasjonen og behovet for en «sterk mann» brukes som forklaring på hvorfor Otto Pérez Molina ble valgt til president i 2012. Den tidligere generalen er omstridt fordi han ledet den guatemalanske hærens etterretningsenhet fra 1992 og skal ha deltatt i drap og tortur under borgerkrigen.

FN har, i samarbeid med den guatemalanske regjeringen, opprettet en internasjonal kommisjon mot straffefrihet (CICIG) som skal styrke landets rettsystem. Opprettelsen av kommisjonen er en av de få lovnadene fra fredsavtalen som er iverksatt. CICIGs direktør mener 60 prosent av landet er kontrollert av narkogrupeer, ifølge avisen El Pais.

RETTSSAK MOT DIKTATOR UTSATT

I mars 2013 startet rettssaken mot Efraín Ríos Montt for folke-mord og forbrytelser mot menneskeheten. Ríos Montt kom til makten ved et statskupp i 1982, som i hemmelighet ble støttet av

CIA. Under de to årene han satt ved makten, skjedde noen av de alvorligste menneskerettighetsbruddene under borgerkrigen.

10. mai 2013 ble den 87 år gamle tidligere diktatoren dømt til 80 års fengsel. Dommen ble annullert ti dager etterpå av grunnlov-domstolen på grunn av «en teknisk feil», ifølge Amnesty. Retts-saken kommer ikke til å bli tatt opp igjen før i januar 2015. Det er et stort tilbakeslag for menneskerettighetsorganisasjoner og ofre for borgerkrigen, som nok en gang blir minnet på hvor vanskelig det er å utfordre den utbredte straffefriheten.

ØKT DEPORTERING FRA USA

10 prosent av Guatemalas BNP er pengeoverføringer fra guatemalanere i utlandet, først og fremst i USA. Der bor det omkring 1,2 millioner guatemalanere, omtrent halvparten uten papirer. 49 636 guatemalanere ble deportert fra USA i 2013, en økning på 22 prosent i forhold til året før, ifølge International Organiza-tion for Migration (IOM). Guatemalerner snakker dårligere engelsk og tjener mindre enn gjennomsnittet for de hispaniske immigrantene i USA.

USIKKERT ANTALL INTERNT FORDREVNE

Den skjeve jordfordelingen var en viktig medvirkende årsak til borgerkrigen og bidrar fortsatt til svært store klasseskiller i Guatemala. Fredsavtalens løfter om rettferdig jordfordeling er ikke innfridd. To prosent eier 65 prosent av den dyrkbare jorda. Det er mange konflikter mellom småbønder og multinasjonale selskaper som vil bruke territoriet til gruvedrift og palmeoljeplantasjer.

Tallene for hvor mange som ble internt fordrevet i løpet av den over 30 år lange borgerkrigen, spriker fra 500 000 til 1 500 000. I dag finnes det ingen sikre tall eller studier på hvor mange som fortsatt er internt fordrevet og deres levekår. ■

NØKKELTALL | HAITI

Folketall (millioner)	10,3
Nye flyktninger fra Haiti i 2013	693
Totalt antall flyktninger fra Haiti	43 832
Internt fordrevne	-
Flyktninger i Haiti fra andre land	13
Frivillige tilbakevendinger til Haiti i 2013	-
Asylsøkere fra Haiti til Norge i 2013	-
Tall ved inngangen til 2014	

EN PLAGET BEFOLKNING

Gjentatte naturkatastrofer de siste årene har forverret situasjonen i Haiti, det fattigste landet på den vestlige halvkule. 80 prosent lever for under to dollar dagen, ifølge Verdensbanken. Haiti har en lang historie med naturkatastrofer, matvarekriser og politisk uro, som har ført til at mange er blitt internt fordrevet.

Stormen «Sandy» i 2012 førte til oversvømmelser og tørke, noe som i etterkant satte matsikkerheten i fare for 2,1 millioner haitiere. For en halv million ble den prekær. 58 000 mennesker ble internt fordrevet.

UVERDIGE FORHOLD

Fortsatt lever 280 000 internt fordrevne haitiere i leirer etter jordskjelvet i januar 2010, hvor 220 000 mistet livet og 2,3 millioner ble hjemløse. Sikkerhetssituasjonen i leirene har vært og er fortsatt dårlig, og kvinner og jenter er spesielt utsatt for voldtekt og kjønnsbasert vold. 200 000 bor hos familiemedlemmer eller i uformelle bosettinger etter jordskjelvet. Mange av disse er blitt kastet ut fra leirene.

Mellom juli 2010 og august 2012 tvang politi, lokale myndigheter og andre i alt 61 000 internt fordrevne til å forlate leirer, ifølge Flyktninghjelpens senter for internt fordrevne (IDMC). Dette er grove brudd på både haitisk og internasjonal lov. Situasjonen i leirene har også blitt stadig forverret fordi den humanitære støtten har gått ned. Tilgang til rent vann og sanitære forhold er sterkt begrenset, og bare en tredjedel får den hjelpen de har rett på.

BEKYMRINGSFULL RETTSAVGJØRELSE

Frem til slutten av november 2013 hadde FNs høykommissær for flyktninger (UNHCR) registrert 128 tilfeller av båter med til sammen 4281 flyktninger nord i Karibia, som hadde blitt reddet i løpet av året. 81 flyktninger mistet livet, noe som var en stor økning sammenliknet med de siste årene.

Emigrasjonen fra Haiti er høy, og den viktigste destinasjonen er Den dominikanske republikk. Her lever mange under slavelignende arbeidsforhold og ekskluderes fra utdannings- og helsesystemet. UNHCR er bekymret for ettervirkningene av en rettsavgjørelse i Den dominikanske republikk som falt i september 2013. Da ble en 29 år gammel kvinne, født i Den dominikanske republikk av haitiske foreldre, fradømt sitt dominikanske statsborgerskap. Den konstitusjonelle domstolen har oppfordret dominikanske myndigheter til å identifisere mennesker som har emigrert fra Haiti helt tilbake til 1929. Flere tusen haitiere som er født i Den dominikanske republikk står i fare for å miste statsborgerskapet.

MANGLER DOKUMENTER

I Haiti er det mange internt fordrevne som har mistet dokumentene sine, spesielt etter jordskjelvet. Mange barn som blir født i teltleirer får ikke fødselsattest. To millioner haitiere står uten dokumenter, flere har emigrert og lever som statsløse. UNHCR har forsterket innsatsen i Haiti med å skaffe folk identitetspapirer.

Haiti har ikke laget robuste strategier for å sikre de internt fordrevnes rettigheter eller finne varige løsninger for dem. Mellom september 2011 og oktober 2012 fikk likevel 44 000 assistanse fra et regjeringsprogram, slik at de kunne reise tilbake til hjemmene sine i hovedstaden Port Au Prince.

Omtrent halvparten av voksne haitiere kan ikke lese og skrive, og fortsatt står mange barn uten skoletilbud. 300 000 barn er husslaver, det vil si hvert tiende barn i Haiti, ifølge fagbladet Bistandsaktuelt. Tallet har økt dramatisk etter jordskjelvet i 2010. Mange av disse barna lever under uverdige forhold og er utsatt for misbruk og overgrep. ■

NØKKELTALL | MEXICO

Folketall (millioner)	122,3
Nye flyktninger fra Mexico i 2013	634
Totalt antall flyktninger fra Mexico	21 663
Internt fordrevne	160 000
Flyktninger i Mexico fra andre land	3183
Frivillige tilbakevendinger til Mexico i 2013	-
Asylsøkere fra Mexico til Norge i 2013	1

Tall ved inngangen til 2014

NARKOKRIG OG SELVFORSVARSGRUPPER

Da Enrique Peña Nieto tok over makten som president i desember 2012, kritiserte han tidligere president Felipe Calderón for å ha drevet en feilslått krig mot narkotika mellom 2006 og 2012. Calderón brukte militære i krigen mot narkotika, men drapstallene økte for hvert år i perioden. Peña Nieto representerer partiet Partido revolucionario institucional (PRI) som styrte Mexico fra 1929 til 2000 under det som ble kalt «det perfekte diktatur», og narkoproblematikken er ikke blitt bedre under PRIs styre. Nietos strategi har vært å forsøke å dysse ned oppmerksomheten rundt narkovolden.

DRAP OG FORDRIVELSE

Tallet på hvor mange som er blitt drept i narkokrigen varierer mye. I juni 2013 hevdet det nasjonale statistikkbyrået, Instituto Nacional de Estadística y Geografía, at så mange som 121 683 personer ble drept mellom 2006 og 2012. I samme periode skal 26 000 være forsvunnet. Det finnes ingen sikre tall på hvor mange som er internt fordrevet på grunn av narkokrigen.

Narkotikahandel utgjør bare en del av kartellenes økonomi. De tjener penger på alt fra våpensmugling til prostitusjon og kidnapping av immigranter.

LOVER FØLGES IKKE OPP

Fra desember 2006 til midten av september 2013 hadde den meksikanske menneskerettighetskommisjonen mottatt 8150 anmeldelser om menneskerettighetsbrudd begått av hæren i krigen mot narkotika. Bare 38 hadde blitt rettsforfulgt. Ifølge Human Rights Watch (HRW) skyldes det korrupte militære domstoler. I januar 2013 ble det vedtatt en «ofrenes lov» som skulle føre til rettferdighet, beskyttelse og erstatning til ofrene, men et drøyt år senere var loven ennå ikke iverksatt.

Det har heller ikke skjedd mye etter at en lov for internt fordrevne i Chiapas ble vedtatt i februar 2012. Fortsatt skal 25 000 mennesker være internt fordrevet etter konflikten mellom zapatistene og regjeringen på 1990-tallet, så godt som alle er urfolk. Leder for FN's utviklingsprogram (UNDP) har stått fram i media og kritisert myndighetene i Chiapas for manglende interesse og handlingsvilje.

SELVFORSVARSGRUPPER MOT KARTELENE

Ved årsskiftet 2012/2013 ble det startet flere lokale selvforsvarsgrupper for å beskytte lokalsamfunn mot kartellene. I staten Michoacán, som i stor grad er kontrollert av narkokartellet Tempelridderne, kom det til sammenstøt mellom hæren og noen av de bevæpnede selvforsvarsgruppene. Det er blitt forsøkt å finne et system for å organisere gruppenes aktiviteter bedre og etablere et mulig samarbeid med hæren og politiet. Men lokalbefolkningen har liten tillit til politiet som ofte samarbeider med kartellene og er involvert i drap og forsvinninger.

Omtrent 65 prosent av fengslene skal være kontrollert av organiserte kriminelle gjenger. Fra januar til november 2013 ble 108 innsatte drept, ifølge HRW.

FARLIG REISE TIL USA

Flere hundre tusen papirløse immigranter fra Mellom-Amerika reiser gjennom Mexico hvert år. Det er en farlig reise. Noen blir rekruttert til å jobbe for kartellene, andre tvunget til å betale bestikkelse til immigrasjonspersonell. Til tross for en immigrasjonslov som ble vedtatt i 2011 for å beskytte immigranter, er ikke forholdene bedret. Ansatte som jobber på sentrene som tar imot immigranter, utsettes for trusler. I 2013 opplevde minst tre sentre at de måtte stenge eller at personell måtte flykte. Seks av ti kvinnelige immigranter blir voldtatt på turen gjennom Mexico, og årlig kidnappes rundt 20 000 immigranter, ifølge Amnesty. ■

NØKKELTALL | PANAMA

Folketall (millioner)	3,9
Nye flyktninger fra Panama i 2013	7
Totalt antall flyktninger fra Panama	133
Internt fordrevne	-
Flyktninger i Panama fra andre land	18 295
Frivillige tilbakevendinger til Panama i 2013	-
Asylsøkere fra Panama til Norge i 2013	-
Tall ved inngangen til 2014	

LANGT TIL FLYKTNINGSTATUS

Det er trangt å komme gjennom nåloyet for å få flyktningstatus i Panama. Bare 13 prosent av alle asylsøknader som innleveres, godkjennes til behandling. Av de som blir behandlet, blir kun seks prosent innvilget.

Så langt har 2429 personer fått flyktningstatus i Panama, så godt som alle er fra Colombia. Ytterligere 14 000 flyktninger oppholder seg i landet og trenger beskyttelse, ifølge FNs høykommissær for flyktninger (UNHCR).

BEDRE FORHOLD

Helt siden slutten av 1990-tallet har det vært mange flyktninger i Panama som har levd under midlertidig beskyttelse. De aller fleste har oppholdt seg i den fattige grenseprovinsen Darién og er blitt behandlet som annenrangs flyktninger uten tilgang til utdanning og helsetilbud. De har ikke hatt lov til å søke arbeid eller forlate stedet der de oppholder seg. I 2012 var det 900 personer som fortsatt levde under midlertidig beskyttelse. I oktober 2013 ble det vedtatt en ny lov som gjør at personer som har levd minst tre år i Panama som flyktninger, kan søke om permanent oppholdstillatelse. Mot slutten av 2013 hadde allerede 407 personer gjort dette.

Et annet skritt i riktig retning er at Panama i juni 2011 ratifiserte konvensjonen for reduksjon av statsløse fra 1961.

FÅR IKKE JOBBE

Å søke om asyl kan være en kostbar og komplisert prosess, og systemet er uoversiktlig og byråkratisk. Det gjør det spesielt vanskelig for ressursvake søkere.

Asylsøkere har ikke lov til å arbeide mens de venter på svar på søknaden. De som får søknaden innvilget, må søke arbeidsdepartementet om arbeidstillatelse før de får jobbe. Arbeidstillatelsen er gyldig kun ett år om gangen, og det spesifiseres på arbeidstillatelsen at vedkommende er flyktning.

Mangel på kunnskap om flyktninger gjør at mange arbeidsgivere unngår å ansette dem. Et annet problem er at mange stillinger er reservert for flyktninger, migranter og andre utlendinger som har bodd i Panama over en lengre periode.

STIGMATISERING OG FENGSLING

Mangel på informasjon og kunnskap om flyktninger fører også til annen type diskriminering i samfunnet. I stedet for at flyktningene ses på som ofre for forfølgelse og væpnet konflikt, beskyldes de for «å ta krig og konflikt med seg». Det er heller ikke uvanlig at de beskyldes for å være prostituerte eller narkotikasmuglere, ifølge den katolske hjelpeorganisasjonen Jesuit Refugee Service.

Mange asylsøkere føler seg mistenkeliggjort og respektløst behandlet når de blir intervjuet av immigrasjonsmyndighetene. Flyktninger som Jesuit Refugee Service har snakket med, forteller om korrupsjon blant immigrasjonsmyndighetene. Noen forteller også at papirene deres hadde forsvunnet etter at de hadde blitt levert til myndighetene.

Papirløse immigranter kan etter lov fengsles i opptil 18 måneder. Men det hender også at flyktninger blir fengslet. De får ingen juridisk hjelp eller informasjon mens de er i fengsel.

ØKONOMISK VEKST

Panama ligger på 59. plass på FNs levekårsindeks. Det er den beste plasseringen i regionen. Landet har i stor grad sluppet unna narkovold og gjengkriminalitet som herjer i nabolandene, selv om det også her er et økende problem.

I de siste årene har Panama hatt en gjennomsnittlig økonomisk vekst på ni prosent hvert år. Arbeidsledigheten har også gått ned. I 2001 var 36,5 prosent av befolkningen fattige, ti år senere hadde fattigdommen sunket til 25,3 prosent, ifølge FNs økonomiske kommisjon for Latin-Amerika og Karibia. ■

NØKKELTALL | PERU

Folketall (millioner)	30,4
Nye flyktninger fra Peru i 2013	67
Totalt antall flyktninger fra Peru	5469
Internt fordrevne	150 000
Flyktninger i Peru fra andre land	1669
Frivillige tilbakevendinger til Peru i 2013	-
Asylsøkere fra Peru til Norge i 2013	3

Tall ved inngangen til 2014

BRUDD PÅ URFOLKS RETTIGHETER

Det finnes ingen oppdaterte tall, men i 2007 ble det anslått at 150 000 peruanere fortsatt var internt fordrevet etter konflikten mellom myndighetene og geriljabevegelsen Lysende sti. Konflikten startet i 1980 og varte i 20 år. Rundt 70 prosent av de fordrevne er urfolk som bor i slumområder utenfor byene med dårlig tilgang til utdanning og helsetjenester. I 2004 kom en lov der ofrene fra borgerkrigen ble lovet erstatning, men først i det siste er det blitt fortgang i å iverksette loven.

KOMPENSASJON TIL OFRE

Regjeringen har i første omgang prioritert kollektiv kompensasjon til grupper og lokalsamfunn. I slutten av 2013 hadde 1946 lokalsamfunn mottatt støtte. De utgjorde en tredjedel av de registrerte til kollektiv kompensasjon, ifølge International Center for transitional Justice (ICTJ). Et problem er at få kvinner har vært involvert i prosessen. 29 prosent visste ikke om prosjektene, mens halvparten av de spurte mente den kollektive erstatningen ikke var stor nok.

Registeret for individuelle ofre med rett til kompensasjon omfattet 182 350 personer per mars 2013. 35 337 av de registrerte er internt fordrevne. I 2012 og 2013 begynte regjeringen å gi økonomisk kompensasjon til enkeltpersoner.

SKAFFER IDENTITETSPAPIRER

Et stort problem er at mange ofre etter konflikten fortsatt mangler identitetspapirer, også deres barn som er født etter konflikten. I krigen mot myndighetene ødela Lysende Sti sivile registre. Men i det siste er det gjort et imponerende arbeid med å rette på dette. Mens det var 27,5 prosent av barna under 17 år som var registrert i 2008, hadde dette økt til 91,6 prosent i 2012, ifølge ICTJ.

Peru har i mange år hatt en svært høy emigrasjon. Årlig emigrerer om lag 100 000 peruanere, ifølge International Organization for Migration (IOM).

KONFLIKTER OM NATURRESSURSER

Den peruanske sannhets- og forsoningskommisjonen konkluderer med at urfolk og småbønder ble hardest rammet under den mangeårige konflikten, og vektlegger en historisk marginalisering av urfolk som en av de viktigste årsakene til konflikten.

Da president Ollanta Humala kom til makten i juni 2011, som eneste kandidat fra venstresiden, lovet han blant annet å styrke urfolks rettigheter. Men i løpet av 2013 har det vært en eskalering av konfliktene mellom urfolks rettigheter og gjennomføring av mineral-, gass- og oljeutvinningsprosjekter i Amazonas-området. I juli 2013 fikk det spanske selskapet Repsol klarsignal til å begynne med oljeleting i et stort område på grensen mot Ecuador, der det lever flere indianerstammer som er ekstremt sårbare og uten kontakt med omverdenen. Området har også uberørt natur med høyt biologisk mangfold.

BER OLJEFONDET TREKKE SEG UT

I 2007 påla Den interamerikanske menneskerettighetskommisjonen myndighetene i Peru å beskytte urfolksgruppene mot virksomheten til Repsol og andre gass- og oljeselskaper. Ministre i regjeringen har imidlertid uttrykt at det «kan sås tvil» om disse folkegruppene eksistens. Det norske oljefondet har investert 1,8 milliarder i Repsol. Regnskogsfondet ber oljefondet trekke seg ut.

Camisea gassprosjekt i Amazonas er et annet eksempel på virksomhet som har fått mye kritikk. FNs spesialutsetning for urfolk oppfordrer til stans i utvidelse av prosjektet etter en befarings i desember 2013. Det er også oppdaget en stor økning i illegal gullgruvedrift, spesielt sørøst i Amazonas. Peru er nå verdens største produsent av koka, foran Bolivia og Colombia, ifølge avisen The Guardian. ■

NØKKELTALL | USA

Folketall (millioner)	320,1
Nye flyktninger fra USA i 2013	15
Totalt antall flyktninger fra USA	5059
Internt fordrevne	-
Flyktninger i USA fra andre land	348 005
Frivillige tilbakevendinger til USA i 2013	-
Asylsøkere fra USA til Norge i 2013	4
Tall ved inngangen til 2014	

BEHOV FOR REFORM

Løftet om immigrasjonsreform har lenge stått høyt på dagsorden i USA, men så langt har lite skjedd. I oktober 2013 uttalte Obama at en immigrasjonsreform vil stå høyt på prioritierungslisten etter at krisen med underskudd på statsbudsjettet er løst, ifølge nyhetsbyrået Reuters. I mangelen på føderal aktivitet har flere delstater vedtatt sine egne immigrasjonslover, der de fleste er sterkt immigrasjonsskeptiske. I juni 2012 fastslo Høyesterett at immigrasjonsloven i Arizona fra 2010 var i strid med føderal lov.

REKORD I DEPORTERINGER

I 2012 ble 419 384 immigranter deportert fra USA. Dette er rekord i antall deporteringer, ifølge Pew Research Center. I løpet av de åtte årene George Bush var president, ble til sammen to millioner illegale immigranter deportert. Mellom 2009 og 2012 ble 1,6 millioner deportert. I 2013 gikk antallet deporteringer ned igjen til 370 000, ifølge Huffington Post.

På grunn av finanskrisen har de private pengeoverføringene fra USA til Latin-Amerika gått ned, men i 2013 kom de opp på normalt nivå igjen. Bare overføringene til Mexico, der de fleste innvandrerne i USA kommer fra, er fortsatt på et lavere nivå enn tidligere.

Det er regnet med at 11,7 millioner mennesker oppholder seg uten papirer i USA, halvparten av disse er meksikanere.

VIL GI RETT TIL LEGAL STATUS

Ifølge en undersøkelse gjort av Pew Research Center i 2013, mente sju av ti amerikanere at det burde finnes en måte å få legal status i USA på for de illegale immigrantene, dersom de oppfyller visse krav.

Det høye antallet illegale immigranter er en hodepine for myndighetene, og en av hovedårsakene til diskusjonene om behovet for

immigrasjonsreform. 75 prosent av amerikanerne mener det trengs store endringer i immigrasjonspolitikken. Ifølge New York Times kan antallet illegale immigranter, som gikk noe ned i forbindelse med finanskrisen, være i ferd med å øke igjen.

STERKERE GRENSEKONTROLL

Et omfattende forslag til immigrasjonsreform fikk solid flertall i Senatet i juni 2013. Men det er uvisst når forslaget skal legges frem for kongressen. Et av forslagene er at det skal bli mulig for de snart 12 millioner papirløse immigrantene å få midlertidig oppholdstillatelse på seks år, dersom de oppfyller bestemte krav, blant annet til språk, og at de betaler skatt. Mange republikanere er skeptiske til dette forslaget. Et vanlig argument som flere republikanere bruker når spørsmålet om immigrasjonsreform dukker opp, er at «de ikke stoler på at Obama-administrasjonen iverksetter en ny immigrasjonslov».

Lovforslaget fra Senatet innebærer at grensekontrollen mellom USA og Mexico, der de aller fleste immigrantene tar seg over, skal styrkes ytterligere. Antall grensepatroljer skal økes til 38 405. Det er dobbelt så mange som i dag.

FLYKTINGLOV BØR ENDRES

Det amerikanske flyktningrådet, Refugee Council USA (RCUSA), mener også at flyktningeloven fra 1980 er moden for reform. Den er blitt lite endret siden den ble vedtatt, mens situasjonen for flyktningene er veldig forskjellig. Den gangen loven ble vedtatt, var flyktningene en relativt homogen gruppe fra Sørøst-Asia. Nå mottar USA flyktninger fra 69 forskjellige land verden over med helt ulik bakgrunn. Nedgangen i det offentlige velferdsbudsjettet rammer flyktningene, og det gjør også arbeidsledigheten. RCUSA mener den føderale regjeringen tar for lite ansvar, og etterlater mye av ansvaret på lokalt nivå der ressursene er knappe. ■

NØKKELTALL | VENEZUELA

Folketall (millioner)	30,4
Nye flyktninger fra Venezuela i 2013	385
Totalt antall flyktninger fra Venezuela	9548
Internt fordrevne	-
Flyktninger i Venezuela fra andre land	205 413
Frivillige tilbakevendinger til Venezuela i 2013	-
Asylsøkere fra Venezuela til Norge i 2013	-

Tall ved inngangen til 2014

FLYKTNINGER PÅ VENT

Venezuela er nest etter Ecuador landet med flest flyktninger i Latin-Amerika. Så godt som alle er fra Colombia. Et stort problem i Venezuela er mangelen på registrering av flyktninger. Dette har alvorlige konsekvenser, siden de går glipp av retten til å søke om asyl og retten til beskyttelse. FNs høykommissær for flyktninger (UNHCR) mener at så mange som 200 000 colombianere med behov for beskyttelse oppholder seg i landet. Venezuela var sent ute med å åpne for flyktninger. For ti år siden etablerte myndighetene en nasjonal flyktningkommisjon, og de første flyktningene kom etter det. Så langt har over 3000 fått flyktningstatus, mens 15 000 venter på svar på asylsøknaden.

BEGRENSET KAPASITET

De fleste flyktningene oppholder seg i fattige provinser langs den lange og uoversiktlige grensen til Colombia, hvor det er mangel på helsetjenester, utdanning og arbeid. UNHCR og andre flyktningorganisasjoner jobber hardt for å nå ut med informasjon til flyktningene om hvilke rettigheter de har.

Et annet problem er myndighetenes begrensede kapasitet til å håndtere asylsøkere og flyktninger. Det tar mange år før asylsøkerne får svar, og i ventetiden har de ikke lov til å ta arbeid. Mange flyktninger prøver derfor å skaffe seg oppholdstillatelse på andre måter.

ETTER CHÁVEZ

2013 var et dramatisk år for Venezuela. 5. mars døde Hugo Chávez, som hadde vært Venezuelas president siden 1999. Chávez spilte en viktig rolle for å utvikle samarbeidet i Latin-Amerika, og for å svekke USAs kontroll over kontinentet. Chávez utpekte visepresident Nicolás Maduro, en tidligere bussjåfør og fagforeningsleder, til sin etterfølger og til å lede den bolivarianske revolusjonen videre. I april 2013 vant Maduro presidentvalget med et knapt flertall over motstanderen Henrique Capriles. Opposisjonen ville

ikke godta valgresultatet, og det utviklet seg til voldelige protester. Venezuela er i dag et sterkt polarisert land, hvor det er vanlig å karakterisere seg som enten «chavist» eller «anti-chavist».

PRESIDENT MED UTVIDET FULLMAKT

Inflasjonen i det olje- og gassproduserende landet var på 56 prosent i 2013. Mangel på dagligvarer og andre produkter ble et økende problem. Nasjonalforsamlingen vedtok i november 2013 at Nicolas Maduro skulle få utvidede fullmakter gjennom ett år, ifølge BBC. Maduro sier at han trenger dette for å bekjempe korrupsjon og økonomiske problemer. Opposisjonen hevder Maduro vil bruke de nye fullmaktene til å sette munnkurv på opposisjonen. På slutten av 2013 kom det til voldsomme demonstrasjoner og sammenstøt, som fortsatte utover i 2014. Noen mener det er et spontant folkelig opprør, mens andre drar paralleller til det USA-støttede kuppet mot Chávez i 2002, og hevder demonstrantene er infiltrert av voldelige grupper som ønsker å skape ustabilitet.

HØY KRIMINALITET

I 2013 ble det begått 24 000 mord i Venezuela, ifølge The Guardian. Tallene er hentet fra organisasjonen Venezuelan Observatory of Violence. Venezuelanske myndigheter offentliggjør ikke selv denne statistikken. De høye drapstallene gjør Venezuela til et av verdens farligste land. Våpentettheten er også blant de høyeste i verden.

I september 2013 besluttet regjeringen å trekke Venezuela ut av Den interamerikanske konvensjonen for menneskerettigheter. Det betyr at venezuelanerne ikke har tilgang til Den interamerikanske domstolen for menneskerettigheter ved overtramp på menneskerettighetene, ifølge Human Rights Watch (HRW). ■

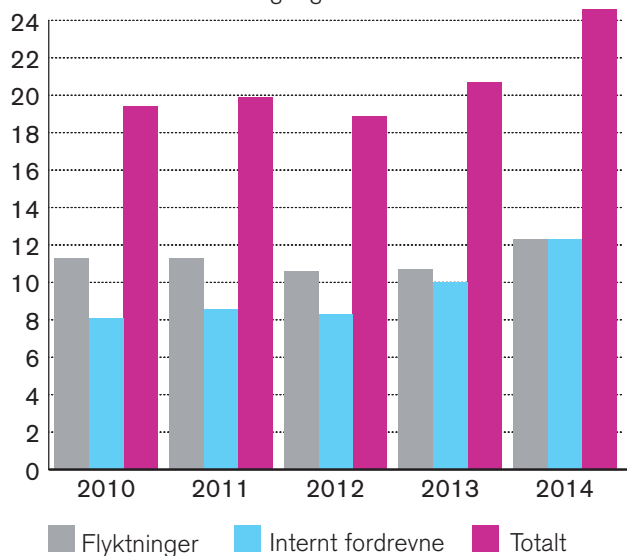

Syriske flyktninger krysser grensen til Irak.

Flyktninger og internt fordrevne siste fem år¹

Tall i millioner ved inngangen til hvert år

¹ Viser flyktninger som har flyktet fra land i Asia og Oseania og internt fordrevne i asiatiske land. Asia inkluderer Midtøsten.

- Afghanistan
- Australia
- Bangladesh
- Bhutan
- Filipinene
- India
- Indonesia
- Irak
- Iran
- Israel
- Jemen
- Jordan
- Kina
- Libanon
- Myanmar
- Nepal
- Nord-Korea
- Pakistan
- Palestina
- Papua Ny-Guinea
- Sri Lanka
- Syria
- Sør-Korea
- Thailand

LAND SOM FLEST HAR FLYKTET FRA >>>

Palestina	5 129 441
Afghanistan	2 631 850
Syria	2 509 407
Myanmar	524 646
Irak	444 559

Kilde: UNHCR og UNRWA

LAND MED FLEST INTERNT FORDREVNE >>>

Syria	Minst 6 500 000
Irak	Inntil 2 100 000
Pakistan	Minst 746 700
Myanmar	640 900
Afghanistan	Minst 631 000

Kilde: IDMC

Foto: Flyktningshjelpen/Ingrid Presterud

Åtteåringen Mirijam befinner seg i flyktningleiren Fayda i Libanon. Hun er blant de 1,3 millioner barna som er på flukt fra krigen i Syria.

Foto: Flyktningshjelpen/Christian Jensen

Internt fordrevne i Kabul, Afghanistan, vinteren 2013.

SYRIA DOMINERER KONFLIKTBILDET

Borgerkrigen i Syria har ført til den alvorligste humanitære krisen og den største strømmen av flyktninger i dette århundret. Dette preger hele Midt-østen-regionen. I tillegg til den store andelen internt fordrevne i Syria har nabolandene tatt i mot nesten 2,6 millioner syrere. I Asia for øvrig er antallet internt fordrevne på vei ned, men en rekke land preges av fastlåste konflikter, der etniske, religiøse, sosiale og politiske motsetninger stadig driver mennesker på flukt.

I 2013 sank tallet på internt fordrevne i Sør- og Sørøst-Asia for tredje året på rad. Ved utgangen av året var det 3,2 millioner internt fordrevne i denne regionen som følge av vold, væpnede konflikter og brudd på menneskerettighetene. Det var en nedgang på 900 000 sammenlignet med året før.

Flest internt fordrevne var det i Pakistan, Afghanistan, Myanmar og India. Hele 80 prosent av de internt fordrevne i regionen befant seg i disse fire landene.

Mens det samlede tallet på internt fordrevne gikk ned i 2013 fordi mange kunne vende hjem, blant annet i Pakistan og på Filippinene, ble samtidig hundretusener nye mennesker drevet på flukt, både i disse og i andre land.

Flest nye fordrevne var det på Filippinene. Der ble om lag 330 000 fordrevet på grunn av vold og konflikter i løpet av året, først og fremst som følge av kamper mellom regjeringsstyrker og separatister på øya Mindanao. I mars 2014 kom et gjennombrudd for å få slutt på den mangeårige konflikten, da det ble undertegnet en avtale som sikrer stor grad av selvstyre for muslimske områder på Mindanao.

VANSKELIG DEMOKRATISERING

I flere land i Asia er det en positiv politisk utvikling, men det løser ikke uten videre gamle flyktningproblemer. Et eksempel på dette er Myanmar, som etter mange år med militærdiktatur er inne i en omfattende freds- og demokratiseringsprosess. Som

følge av langvarige konflikter mellom myndighetene og etniske minoriteter er det om lag en halv million internt fordrevne i landet, og samtidig bor mange flyktninger i leirer i Thailand. Bare et fåtall flyktninger vendte hjem i 2013, og UNHCR mener at tiden ennå ikke er moden for organisert retur av flyktninger.

I land der den politiske utviklingen gjør det mulig å vende hjem, er utfordringene mange. Det viser erfaringene fra Sri Lanka, der nesten en halv million internt fordrevne har vendt tilbake til sine hjemsteder etter at borgerkrigen tok slutt i 2009.

Mange opplever strid om jordrettigheter, ødelagte hus, manglende infrastruktur og

Mange internt fordrevne rohingyaer i Myanmar lever i frykt.

begrensede jobbmuligheter. Fortsatt stort militært nærvær skaper også problemer, blant annet fordi de militære har okkupert jord og startet forretningsvirksomhet som utkonkurrerer lokale virksomheter.

MIDTØSTEN

For noen få år siden strømmet mer enn én million irakiske flyktninger over grensen til Syria for å søke beskyttelse fra krigen i hjemlandet. Da ble Syria sett på som et relativt trygt land å oppholde seg i. Nå er situasjonen dramatisk endret. Etter tre år med borgerkrig er Syria i dag det landet i verden der flest mennesker er drevet på flukt, og Irak er et av landene som tar imot syriske flyktninger.

I april 2014 hadde FNs høykommissær for flyktninger (UNHCR) registrert nesten 2,6 millioner syriske flyktninger. I tillegg var det mer enn 6,5 millioner internt fordrevne i landet.

Nabolandene Libanon, Tyrkia, Jordan og Irak har tatt imot flest flyktninger fra Syria. Pågangen har vært størst i Libanon, der tallet på syriske flyktninger passerte én million i april 2014.

FASTLÅSTE KONFLIKTER

En rekke asiatiske land sliter med konflikter som har vart i flere tiår, men som ikke finner noen løsning. I Irak tilspisset konflikten mellom sunni- og sjiamuslimere seg med økt vold og drap på sivile. Samtidig skulle landet håndtere tilstrømmingen av flere hundre tusen flyktninger fra Syria. Voldsspiralen og de fastlåste konfliktlinjene forhindrer en løsning for landets mer enn to millioner internt fordrevne.

Situasjonen er også fastlåst i Jemen, der det var mer enn 300 000 internt fordrevne ved utgangen av 2013. En viss bedring av situasjonen sør i landet gjorde at mange internt fordrevne kunne vende hjem i løpet av dette året, mens uro og vold andre steder førte til nye fordrevne.

I Palestina var det ved utgangen av 2013 minst 146 000 internt fordrevne, og utvidelse av israelske bosettinger og tvangsflytting av palestiner fører stadig til nye fordrivelser. Det var også tilfelle i 2013, da israelske myndigheter ødela mange hundre palestinske hjem.

Da Hamas og PLO i april 2014 ble enige om en forsoningsavtale og ønsket å danne en samlingsregjering, svarte Israel med økonomiske sanksjoner mot Vestbredden. Samtidig stanset det USA-initierte forsøket på fredssamtaler opp.

AFGHANSK URO PÅVIRKER NABOLAND

Politisk ustabilitet, vold og væpnet konflikt i Afghanistan har gjennom mange år påvirket situasjonen i nabolandene. Pakistan og Iran har i årenes løp tatt imot mange millioner afghanske flyktninger, og tross omfattende repatriering var det ved inngangen til 2014 fortsatt 1,6 millioner afghanske flyktninger i Pakistan og 800 000 i Iran.

Mens internasjonale styrker trekkes ut av Afghanistan og ansvaret for sikkerheten overføres til afghanerne selv, preges landet stadig av omfattende vold. Tallet på drepte og skadete sivile var i 2013 det høyeste siden 2001. Mer enn 120 000 ble drevet på flukt inne i landet i løpet av 2013.

VOKSESMERTER OG NATURKATASTROFER

En rekke asiatiske land har opplevd en betydelig økonomisk vekst de senere årene. Det gjelder blant annet de to stormaktene i verdensdelen, Kina og India. Gevinsten av den økonomiske utviklingen er imidlertid skjevt fordelt, og i begge landene er det uløste, interne konflikter.

I Kina er det blant annet konflikt mellom myndighetene og de muslimske uigurene i Xinjiang-provinsen, og situasjonen er spent mellom myndighetene og tibetanerne i Tibet. I India er det en rekke konflikter i ulike deler av landet, med utspring både i etniske, politiske, sosiale og religiøse motsetninger.

Også naturkatastrofer fører til at mange mennesker blir fordrevet i Asia. Filippinene ble særlig hardt rammet i 2013. Da tyfonen Haiyan traff landet i november, ble mer enn fire millioner filippinere tvunget til å forlate sine hjem. I India og Pakistan ble flere millioner mennesker berørt av flom i 2013, og i Pakistan ble mange også hjemløse etter et jordskjelv i september.

ASYLSØKERE TIL VESTEN

Selv om langt de fleste som har flyktet fra borgerkrigen i Syria, har søkt tilflukt i nabolandene, påvirker situasjonen i Syria også strømmen av asylsøkere til industriland. I 2013 var Syria for første gang det viktigste opprinnelsesland-et for asylsøkere i industrilandene, med drøyt 56 000 i løpet av året. Syrerne utgjorde nesten en tiendedel av alle asylsøkere i industrilandene i 2013.

Fortsatt er det mange fra både Afghanistan, Sri Lanka og Irak som søker om asyl i industrilandene. I 2011 og 2012 lå afghanerne øverst på asylstatistikken i industrilandene, mens de i 2013 lå på tredjeplass med 38 700 som søkte asyl. Antallet fra Irak var nesten like høyt.

Mange asylsøkere fra Asia og Midtøsten forsøker også å ta seg sjøveien til Australia. Etter en økning i asylsøkertallet iverksatte Australia høsten 2013 en militærledet aksjon for å stanse båter med asylsøkere. Samtidig har Australia en omstridt praksis med å betale Papua Ny-Guinea og Nauru for å ta imot asylsøkere, i stedet for å ta hånd om dem selv. ■

NØKKELTALL | AFGHANISTAN

Folketall (millioner)	30,6
Nye flyktninger fra Afghanistan i 2013	22 390
Totalt antall flyktninger fra Afghanistan	2 631 850
Internt fordrevne	Minst 631 000
Flyktninger i Afghanistan fra andre land	16 929
Frivillige tilbakevendinger til Afghanistan i 2013	39 666
Asylsøkere fra Afghanistan til Norge i 2013	726
Tall ved inngangen til 2014	

ET SKJEBNEÅR

I juni 2013 overleverte de internasjonale ISAF-styrkene formelt sikkerhetsansvaret til de afghanske sikkerhetsstyrkene (ANSF), og innen utgangen av 2014 skal de internasjonale kampstyrkene trekkes ut av Afghanistan.

Den forholdsvis fredelige gjennomføringen av første runde av presidentvalget og den store valgdeltakelsen ga et positivt signal.

Et avgjørende spørsmål blir hvilken sikkerhetsavtale den nye regjeringen i Kabul inngår med USA og NATO. Både USA og flere NATO-land, inkludert Norge, har åpnet opp for å ta på seg vesentlige sikkerhetsoppdrag i landet etter 2014.

FORVERRET SIKKERHETSSITUASJON

Nærmere 3 000 sivile afghanere ble drept i 2013, ifølge UNAMA (United Nations Assistance Mission in Afghanistan). Ikke siden 2009 har så mange sivile blitt drept, og bruken av hjemmelagde bomber var den hyppigste dødsårsaken. De aller fleste var tilfældige ofre for angrep utført av opprørsstyrker. Samtidig var det en markant økning av antall sivile som ble drept av afghanske sikkerhetsstyrker.

FLYKTNINGER OG INTERNT FORDREVNE

Mer enn 2,5 millioner afghanere lever fortsatt i eksil, mange i nabolandene Iran og Pakistan. Den vanskelige sikkerhetssituasjonen og mangel på rettsikkerhet, jobbmuligheter, helsetjenester og utdanning har ført til at stadig færre afghanske flyktninger vender hjem. I 2013 var antallet returnerte det laveste på over ti år. FNs høykommissær for flyktninger (UNHCR) anslår at om lag 15 prosent av de 5,7 millioner afghanske flyktningene som har returnert siden 2002, ikke har kunnet vende tilbake til sine opprinnelige hjemsteder og er internt fordrevne.

Ved inngangen til 2014 var det, ifølge Flyktninghjelpens senter for internt fordrevne (IDMC), 631 000 internt fordrevne i Afghanis-

tan, og UNHCRs prognoser for de neste to årene anslår at antallet vil øke til 750 000. I 2013 steg antall internt fordrevne med over 120 000. Det er en økning på om lag 25 prosent fra året før.

FATTIGDOM OG URBANISERING

Om lag fem millioner afghanere er i dag avhengig av nødhjelp for å overleve. 30 prosent av befolkningen er ikke i stand til å brødfø seg selv. Mer enn en tredjedel lever under fattigdomsgrensen. Mange søker beskyttelse og mulighet for å livnære seg i de større byene. 30 prosent av alle afghanere bor nå i urbane områder. Innbyggertallet i Kabul har fra 2001 til 2010 mer enn doblet seg, med en økning fra 2 millioner til 4,5 millioner, og forventes å nå 6 millioner i 2020.

I november 2013 vedtok den afghanske regjeringen en nasjonal handlingsplan for internt fordrevne. Håpet er at planen skal sikre rettighetene til internt fordrevne og bidra til økt assistanse.

VANSKELIG Å HJELPE

Den vanskelige sikkerhetssituasjonen er en betydelig utfordring for nødhjelps- og bistandsarbeidet. NATOs sammenblanding av militær og humanitær innsats har ført til at de internasjonale hjelpeorganisasjonene i mange tilfeller ikke oppfattes som nøytrale, men som en del av den militære strategien.

Antallet angrep på hjelpearbeidere økte dramatisk i 2013. Ifølge Aid Worker Security Database var det 80 alvorlige angrep mot hjelpearbeidere i Afghanistan i 2013. 41 hjelpearbeidere ble drept i disse angrepene, mot 11 i 2012. Av de 41 drepte var 39 afghanske ansatte, to var internasjonalt ansatte.

Hjelpeorganisasjonene frykter at sikkerheten vil bli ytterligere forverret i tiden som kommer, og at den internasjonale bistanden vil bli redusert i takt med uttrekkingen av de internasjonale styrkene. ■

NØKKELTALL | AUSTRALIA

Folketall (millioner)	23,3
Nye flyktninger fra Australia i 2013	3
Totalt antall flyktninger fra Australia	40
Internt fordrevne	-
Flyktninger i Australia fra andre land	48 062
Frivillige tilbakevendinger til Australia i 2013	-
Asylsøkere fra Australia til Norge i 2013	-

Tall ved inngangen til 2014

MARINEFARTØY MOT ASYLSØKERE

Australia har lenge fått kritikk for å føre en politikk som undergraver rettighetene til flyktninger og asylsøkere. Denne kritikken har ikke ført til noen oppmykning av politikken. I stedet er den strammet ytterligere inn.

Høsten 2013 fikk Australia en ny regjering som hadde gått til valg med slagordet «Stopp båtene». Tallet på asylsøkere som kom i båter over havet, ofte via Indonesia, økte kraftig i 2012 og i begynnelsen av 2013, og nå skulle denne trafikken stanses.

Etter at den nye sentrum-høyre-regjeringen tiltrådte i september 2013, ble slagordet «Stopp båtene» omsatt i handling ved lansering av Operation Sovereign Borders. Det er en militær-ledet operasjon som, ifølge regjeringen, er iverksatt for å stanse menneskesmuglere og beskytte Australias grenser.

FÆRRE ASYLSØKERE

Den militære innsatsen for å stanse båter med asylsøkere har ført til at langt færre enn før forsøker å ta seg til Australia sjøveien. I løpet av de første hundre dagene etter at Operation Sovereign Borders ble iverksatt, falt tallet på asylsøkere med over 80 prosent. I januar 2014 var asylsøkertallet det laveste på nesten fem år, ifølge regjeringen.

Den strenge asylpolitikken har imidlertid møtt hard kritikk fra flyktning- og menneskerettighetsorganisasjoner. Tiltakene for å avskrekke asylsøkere fra å komme, undergraver asylsøkernes rettigheter og skader Australias internasjonale omdømme, skriver organisasjonen Human Rights Watch (HRW) i sin årsrapport.

KRITIKK FRA FN

I januar 2014 ble det rapportert at australske marinefartøy en rekke ganger hadde seilt inn i indonesisk farvann i sine aksjoner for å stanse asylsøkere til havs. Dette førte til kraftige protester fra indonesiske myndigheter på at landets suverenitet var krenket.

Rapporter om at australske marinefartøy hadde tauet båter med asylsøkere tilbake til indonesisk farvann, ble også møtt med kritikk fra FNs høykommissær for flyktninger (UNHCR). Å tvinge båter med asylsøkere til å gjøre vendreis, uten å undersøke den enkeltes behov for beskyttelse, kan være i strid med FNs flyktningkonvensjon og andre internasjonale rettsregler, påpekte UNHCR i januar 2014.

ASYLLEIRER I ANDRE LAND

Australske myndigheter har også iverksatt andre strenge tiltak for å hindre asylsøkere i å få opphold i landet. Et av dem er å betale andre land i regionen for å ta imot asylsøkere, en ordning som ble innført av den forrige regjeringen.

Australia har inngått avtaler med Papua Ny-Guinea og Nauru om at de skal drive asyleirer for asylsøkere som har forsøkt å komme til Australia. Forholdene i disse leirene er kummerlige og er kritisert både av menneskerettighetsorganisasjoner og av FN.

ASYLSØKER DREPT I URO

I tillegg til påkjenningen ved å bo under dårlige forhold i overfylte leirer, er mange av asylsøkerne naturlig nok frustrerte over at det beste de kan håpe på, er opphold i Papua Ny-Guinea eller Nauru, og ikke i Australia som var deres mål.

I midten av februar 2014 var det en protestaksjon i en asyleir på øya Manus i Papua Ny-Guinea som utviklet seg til voldelige sammenstøt. Én asylsøker døde, og mer enn 70 personer ble skadet. Ifølge asylsøkerne ble de angrepet av politi og lokalbefolkning. Den australske regjeringen beklaget dødsfallet i leiren på Manus, men gjorde det samtidig klart at en oppmykning av den restriktive asylpolitikken ikke kommer på tale. ■

NØKKELTALL | BANGLADESH

Folketall (millioner)	156,6
Nye flyktninger fra Bangladesh i 2013	1470
Totalt antall flyktninger fra Bangladesh	31 967
Internt fordrevne	Inntil 280 000
Flyktninger i Bangladesh fra andre land	231 154
Frivillige tilbakevendinger til Bangladesh i 2013	-
Asylsøkere fra Bangladesh til Norge i 2013	125
Tall ved inngangen til 2014	

VANSKELIG FOR ROHINGYAER

Mer enn 35 år har gått siden første gang et stort antall rohingyaer flyktet fra Myanmar til Bangladesh. Siden den gang har strømmen av rohingyaer over grensen vært en tilbakevendende kilde til uoverensstemmelser mellom de to landene.

MUSLIMSK MINORITET

Rohingyaene er en muslimsk minoritet i det hovedsakelig buddhistiske Myanmar. De anerkjennes ikke som statsborgere i landet, og har vært utsatt for omfattende forfølgelse og overgrep. Dette førte i 1978 og i 1991/1992 til at mange hundre tusen flyktet til Bangladesh.

Senere har det vært en jevn strøm av rohingyaer over grensen, og i 2012 førte uro og vold i Rakhine-staten i Myanmar til et nytt oppsving i flyktningstrømmen. Bangladesh svarte med å skjerpe grensekontrollen, og mange rohingyaer ble tvangssendt tilbake til Myanmar.

Høsten 2013 varslet Bangladesh at landet ville stenge grensene for å hindre det som ble omtalt som infiltrasjon fra rohingyaer. Noen måneder senere bebudet Myanmar på sin side tiltak for å hindre rohingyaer i å ta seg tilbake over grensen fra Bangladesh.

UTEN FLYKTNINGSTATUS

Rohingyaene i Bangladesh lever under vanskelige forhold. Om lag 30 000 bor i flyktningleirer der de får hjelp fra FNs høykommissær for flyktninger (UNHCR). Etter 1992 har imidlertid ikke UNHCR hatt anledning til å registrere rohingyaer som flyktninger. Organisasjonen anslår at mellom 200 000 og 500 000 rohingyaer lever i en flyktninglignende situasjon i landet, uten offisiell flyktningstatus.

Myndighetene i Bangladesh har hindret humanitære organisasjoner i å gi hjelp til rohingyaene utenfor flyktningleirene. Begrunnelsen har vært at slik hjelp vil kunne tiltrekke seg nye strømmer av rohingyaer fra Myanmar.

Bangladesh har forsøkt å få til en avtale med Myanmar om retur av rohingyaer. Dette har imidlertid blitt avvist av myndighetene i Myanmar.

Mellom 1992 og 2005 reiste flere hundre tusen rohingyaer tilbake til Myanmar med hjelp fra UNHCR, men siden den gang har det ikke vært noen organisert tilbakevending.

FORDRIVELSE AV URFOLK

Samtidig som situasjonen er fastlåst for rohingyaene i Bangladesh, sliter landet med en langvarig, intern konflikt i Chittagong Hill Tracts sørøst i landet. Konflikten har ført til at et stort antall urfolk er fordrevet fra sine hjem.

Konflikten går tilbake til 1970-tallet, da urfolk i Chittagong Hill Tracts krevde selvstyre og respekt for sin råderett over jorda. Kravene ble avvist, og hæren ble sendt inn for å sikre kontroll over området. Som ledd i strategien for å få kontroll, oppmuntret myndighetene til storstilt innflytting av bengalere fra andre deler av landet. Dette har resultert i gjentatte voldelige sammenstøt i forbindelse med at innflyttere har okkupert land som tradisjonelt har tilhørt de opprinnelige innbyggerne i området.

BRUDD PÅ MENNESKERETTIGHETER

I årenes løp har FN og andre internasjonale organisasjoner gjentatte ganger kritisert overgrep og brudd på menneskerettigheter i Chittagong Hill Tracts. I 1997 ble det inngått en fredsavtale som skulle sikre urfolkenes rettigheter, men avtalen er bare delvis satt ut i livet.

Konflikten innebærer fortsatt lidelser og stor usikkerhet for urbefolkningen, fastslo Amnesty International i en rapport sommeren 2013. Rapporten anslo at mer enn 90 000 urfolk-familier er internt fordrevet i Chittagong Hill Tracts. ■

NØKKELTALL | BHUTAN

Folketall (millioner)	0,8
Nye flyktninger fra Bhutan i 2013	34
Totalt antall flyktninger fra Bhutan	31 734
Internt fordrevne	-
Flyktninger i Bhutan fra andre land	-
Frivillige tilbakevendinger til Bhutan i 2013	-
Asylsøkere fra Bhutan til Norge i 2013	-

Tall ved inngangen til 2014

MASSEFORDRIVELSE OG GJENBOSETTING

Gjenbosetting av bhutanske flyktninger fra Nepal til tredjeland fortsatte gjennom 2013. Mer enn 83 000 av de opprinnelig 108 000 flyktningene i leirene i Nepal hadde ved inngangen til 2014 blitt gjenbosatt i tredjeland. Antall leirer har blitt redusert fra syv til to. Håpet om repatriering til Bhutan for de gjenværende flyktningene er i ferd med å forsvinne.

TVUNGET TIL «FRIVILLIG» UTREISE

De bhutanske flyktningene er nepalsktalende hinduer, kjent som lhotsampaer («søringere»), som viser til at de historisk sett har holdt til sør i det lille kongeriket i Himalaya. Mange hadde bodd der i generasjoner før de ble fordrevet.

Utover på 1980-tallet ble lhotsampa-minoriteten i økende grad ansett for å utgjøre en kulturell og politisk trussel av den buddhistiske kongen og eliten, som er av tibetansk opprinnelse. En aggressiv assimileringsspolitikk og økende trakassering førte til demonstrasjoner fra lhotsampaenes side. Men alle protester og ønsker om politisk deltagelse ble slått hardt ned på av myndighetene. Tidlig på 1990-tallet ble mange lhotsampaer tvunget til – ofte under trusler og tortur – å skrive under på såkalte migrasjons-erklæringer, der de måtte oppgi at de forlot landet frivillig.

INGEN REPATRIERING

Til slutt hadde myndighetene lyktes med å fordribe en sjettedel av landets befolkning, nesten alle var lhotsampaer. Flertallet av disse endte opp i flyktningleirer i Nepal, der FNs høykommissær for flyktninger (UNHCR) ga assistanse. Mange håpet å kunne reise tilbake til Bhutan, men de bilaterale forhandlingene mellom Nepal og Bhutan om repatriering av flyktningene førte ikke frem. Frem til i dag har ikke en eneste flyktning fått mulighet til å vende tilbake. Frustrasjonen i leirene steg, og det oppsto ulike grupperinger og påfølgende splittelser blant flyktningene.

Noen insisterte på å reise hjem, mens andre var åpne for å komme seg til et tredjeland.

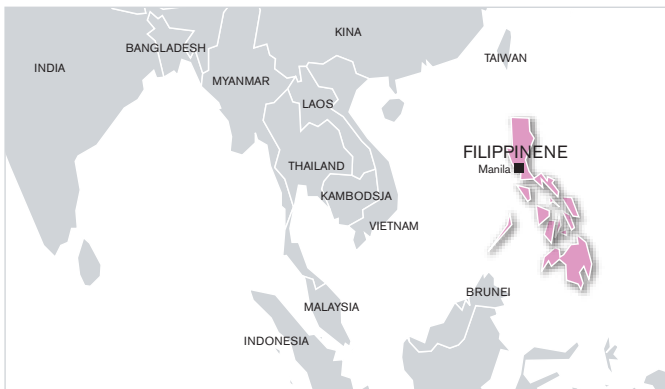
I 2006 og 2007 var situasjonen i leirene svært spent, til tider voldelig, med sammenstøt både mellom lokalbefolkningen og flyktningene, og mellom ulike politiske grupperinger blant flyktningene selv.

GJENBOSETTING

Spenningen viste at noe måtte gjøres. Siden begynnelsen av 1990-tallet hadde lhotsampaene levd i uvisshet med begrensede rettigheter i Nepal, et land som ikke har signert Flyktningkonvensjonen av 1951. I 2007 fikk man til slutt etablert et gjenbosettingsprogram. Mange, spesielt de yngre flyktningene, sa seg villige til å reise til tredjeland. Åtte land deltar i programmet. USA tar imot langt de fleste flyktningene, men også Norge tar imot noen som kvoteflyktninger. Gjenbosettingsprogrammet har i en viss forstand vært en suksess, men noen flyktninger påpeker at håpet om repatriering til Bhutan blir mindre for hver person som gjenbosettes i tredjeland.

REFORMER

Bhutan innførte konstitusjonelt monarki og flerpartisystem i 2008. I 2013 ble landets andre parlamentsvalg avholdt. Til tross for omfattende overgrep mot egen befolkning, har Bhutan stort sett lyktes i å fremstille seg internasjonalt som et lite, eksotisk lykkeland i Himalaya. India har lagt sin beskyttende hånd rundt kongedømmet og avverget sterkere internasjonale reaksjoner utover enkelte diplomatiske bekymringsmeldinger. ■

NØKKELTALL | FILIPPINENE

Folketall (millioner)	98,4
Nye flyktninger fra Filippinene i 2013	23
Totalt antall flyktninger fra Filippinene	1615
Internt fordrevne	Minst 115 800
Flyktninger i Filippinene fra andre land	261
Frivillige tilbakevendinger til Filippinene i 2013	-
Asylsøkere fra Filippinene til Norge i 2013	10
Tall ved inngangen til 2014	

POSITIV UTVIKLING PÅ MINDANAO

27. mars 2014 undertegnet den filippinske regjeringen og den muslimske opprørsgruppen Moro Islamic Liberation Front (MILF) en avtale som sikrer stor grad av selvstyre for muslimske områder på øya Mindanao. Selv om mindre militante islamske grupper ikke aksepterer avtalen, betegnes den som et gjennombrudd for å få slutt på den nesten 45 år lange konflikten, som har kostet 120 000 mennesker livet og fordrevet millioner gjennom årene.

NATURKATASTROFER

Fra desember 2012 til desember 2013 var Filippinene utsatt for tre store naturkatastrofer. Tyfonen Bopha i desember 2012, jordskjelvet på Bohol i oktober 2013 og tyfonen Haiyan en måned senere fordrev åtte millioner mennesker og berørte tre ganger så mange. Hyppige naturkatastrofer i kombinasjon med langvarige væpnede konflikter har ført til omfattende fordrivelser på Filippinene i en årrekke.

Tyfonen Haiyan smadret alt i dens vei da den traff østkysten av Filippinene i november 2013. Selv om regjeringen hadde opprettet en klimakommisjon og startet arbeidet med varslingsystemer og lokale handlingsplaner i katastrofesituasjoner, sto man maktesløs overfor Haiyans herjinger. Hjelparbeidet var svært vanskelig, og gjenoppbyggingen vil ta år.

VÆPNEDE KONFLIKTER

De siste 45 årene har både regjeringshæren og paramilitære grupper vært satt inn mot både kommunistiske og muslimske opprørsbevegelser. Det er spesielt sivilbefolkningen på Mindanao i det sørlige Filippinene som har vært mest berørt av disse konfliktene. Denne regionen er den fattigste i hele landet, og konflikten her har i stor grad dreid seg om kontroll over jord og andre naturressurser. Moroene (muslimer) har aldri vært en virkelig integrert del av det

filippinske samfunnet, og de vil selv fremheve at konflikten også dreier seg om kulturell identitet. Frustrasjonen blant moroene har sin bakgrunn i myndighetenes bosettingspolitikk som oppmuntret et stort antall bosettere, i hovedsak kristne, til å slå seg ned på Mindanao. Andelen moroer sank fra 77 til 18 prosent av befolkningen i perioden 1901-1990.

KOMPLISERTE FORHANDLINGER

Klansystemet og splittelsen blant muslimene har gjort det vanskelig å komme frem til en fredsavtale. I oktober 2012 ble det imidlertid signert en avtale som skulle fungere som et veikart for opprettelse av en ny muslimsk enhet, med større grad av selvstyre. De videre forhandlingene i 2013 førte til ytterligere fremskritt som kulminerte med en endelig avtale i mars 2014. Folk på Mindanao er lei av krig og vold, men samtidig må intensjonene i avtalen oppfylles. Muslimene får nå langt større grad av selvstyre, og dette kan på sikt bedre tilliten til lokale myndigheter. Samtidig kan det bli en utfordring at både mektige landeiere, organisert i et intrikat klansystem, og militante islamister går imot avtalen.

MAOISTENE

Den maoistiske NPA-geriljaen (New Peoples Army) har gjennom National Democratic Front (NDF) ført forhandlinger med den filippinske regjeringen i en årrekke. NPA startet sin kamp i 1969 og opererer over store deler av landet, inkludert de nordøstlige regionene på Mindanao. Sivilbefolkningen i konfliktområdene blir presset av både hæren og geriljaen, og lokalsamfunnene er sterkt militarisert. Overgrep, tortur, utenomrettslige henrettelser, trusler og begrenset bevegelsesfrihet har vært en del av hverdagen for befolkningen i disse områdene. Forhandlingene har ikke ført frem, og den filippinske regjeringen har uttalt at prosessen trenger en ny tilnærming. ■

NØKKELTALL | INDIA

Folketall (millioner)	1252,1
Nye flyktninger fra India i 2013	645
Totalt antall flyktninger fra India	22 921
Internt fordrevne	Minst 526 000
Flyktninger i India fra andre land	192 070
Frivillige tilbakevendinger til India i 2013	-
Asylsøkere fra India til Norge i 2013	16

Tall ved inngangen til 2014

ØKONOMISK VEKST OG MATUSIKKERHET

Til tross for stor økonomisk vekst de siste årene står India overfor alvorlige og sammensatte konflikter. Landet har atomvåpenarsenal og avansert it-industri, samtidig som hver fjerde matusikre person i verden bor i India. De sosiale kontrastene er ekstremt store, og forholdene mellom hindumajoriteten og religiøse minoriteter er flere steder spent. I tillegg rammes landet av hyppige naturkatastrofer.

BEDRET BEREDSKAP

Kraftig monsunregn kombinert med blant annet avskoging, har i flere år på rad ført til flomkatastrofer ulike steder i India. Bare i 2012 ble 2,2 millioner mennesker fordrevet fra sine hjem i delstaten Assam. Videre er området rundt Bengalbukta utsatt for sykloner. I desember 2013 rammet syklonen Phailin delstatene Odisha og Andhra Pradesh. Relativt få mistet livet, noe som tilskrives tidlig varsling og beredskap, blant annet evakueringen av 900 000 mennesker. Det var den største evakueringen i India noensinne. Etervirkningene var likevel katastrofale med minst 500 000 hjemløse.

VOLDELIGE SAMMENSTØT

Det er usikkert om det var en trafikkulykke eller seksuell trakassering av ei hindu-jente som startet de voldsomme sammenstøtene mellom hinduer og muslimer i Muzaffarnagar, Uttar Pradesh, i september 2013. Hendelsene ble imidlertid utnyttet politisk, og i volden som fulgte måtte rundt 40 000 mennesker flykte. Forholdene var svært dårlige i leirene som ble opprettet av myndighetene, og høyesterett beordret delstatsmyndighetene om å utbedre assistansen og rapportere tilbake. Svaret fra myndighetene var å stenge leirene og tvinge folk ut. Det var frykt for at populistiske politikere skulle utnytte de latente spenningene mellom ulike grupper i forbindelse med det nasjonale valget som ble avholdt våren 2014.

Gjennom 2013 ble de væpnede gruppene i Kashmir mer aktive. Indiske myndigheter frykter at en bølge av Pakistan-baserte islamister nå skal rette blikket mot Kashmir, ettersom vestlige tropper forlater Afghanistan. Gjennom tiår med konflikt har tusener mistet livet og hundretusener flyktet ut av delstaten. Til forskjell fra resten av India er hinduene en minoritet i Kashmir, og volden har ofte rammet dem.

URFOLK OG UTVIKLING

Daliter (kasteløse) og urfolk befinner seg nederst i den indiske samfunnspyramiden. I flere sentrale og østlige områder der de er sterkt representert, finnes det også store naturressurser. Ifølge indiske forskere har titalls millioner endt opp som jordløse, hjemløse og enda fattigere på grunn av utviklingsprosjekter som gruvedrift og damprosjekter. I september i 2013 vedtok India en lov som skal sikre folks rettigheter i slike tilfeller. En rekke menneskerettigheter anerkjennes, slik som folks eiendomsrett, deres rett til deltagelse og informasjon, gjenbosetting og rimelig kompensasjon. Urfolk nevnes eksplisitt. Men ikke alle har tro på store endringer. De frykter dårlig styresett og manglende politisk vilje til handling.

Væpnede indiske maoister, kjent som naxalitter, har vokst i styrke og sier de kjemper for et bedre samfunn for urfolk og andre utbyttede befolkningsgrupper. Maoistene er aktive i over en tredjedel av Indias 600 distrikter.

FATTIGE FLYKTNINGER

India har ikke undertegnet Flyktningkonvensjonen av 1951, men gir beskyttelse og assistanse til rundt 200 000 flyktninger fra nabolandene. De har rettigheter til grunnleggende tjenester som helse, utdanning og rettsapparat. Mange sliter imidlertid med fattigdom og diskriminering. ■

NØKKELTALL | INDONESIA

Folketall (millioner)	249,9
Nye flyktninger fra Indonesia i 2013	213
Totalt antall flyktninger fra Indonesia	15 915
Internt fordrevne	Minst 90 000
Flyktninger i Indonesia fra andre land	10 316
Frivillige tilbakevendinger til Indonesia i 2013	-
Asylsøkere fra Indonesia til Norge i 2013	-
Tall ved inngangen til 2014	

DEMOKRATI MED AUTORITÆR ARV

Indonesia, verdens tredje største demokrati, sliter fortsatt med sin autoritære arv etter 16 år med demokrati. Verken ofre for tortur, forsvinninger og henrettelser eller deres familier har ennå fått rettferdighet eller oppreisning. Fremdeles pågår en væpnet konflikt i Vest-Papua, og et stort antall indonesiske sikkerhetsstyrker er utplassert i provinsen. Derimot har konfliktene som eksploderte ulike steder i landet rundt årtusenskiftet, og som fordrev halvannen million mennesker, i stor grad blitt løst. Indonesia har hatt sterk økonomisk fremgang og er Sørøst-Asias største økonomi.

KONFLIKTFYLT

I 1965 slo hæren ned på det de påsto var et forsøk på statskupp, og i tiden som fulgte ble rundt én million mistenkte kommunister massakrert. Overgrepene fra den gangen er fremdeles et svært ømtålig tema i indonesisk politikk.

General Suharto sto frem som militærregimets leder. Han gjennomførte flere migrasjonsprogrammer som tvangsflyttet 8,5 millioner mennesker fra tettbefolkede øyer til blant annet Molukkene og Vest-Papua, med påfølgende konfrontasjoner mellom lokalbefolkningen og innflytterne.

Flere provinser krevde større grad av autonomi inspirert av Øst-Timor, som klarte å oppnå full selvstendighet i 2002, etter 27 års brutal indonesisk okkupasjon. De senere år har det i perioder vært konflikter mellom ulike etniske og religiøse grupper flere steder, blant annet på Molukkene, Aceh og Sulawesi. På Molukkene og Sulawesi bor nå kristne og muslimer i stor grad adskilt.

I et land med verdens største muslimske befolkning har myndighetene ført en vellykket strategi for å få bukt med ekstreme islamistgrupper. Likevel har militante grupperinger det siste året økt sin aktivitet sør på Sulawesi, etter et tiår med relativ ro.

En fredsavtale mellom regjeringen og separatister i Aceh-provinsen i 2005 står fortsatt ved lag. Likevel er flere titalls tusen tidligere internt fordrevne økonomisk og sosialt marginaliserte og har kun begrenset tilgang til grunnleggende tjenester.

VEST-PAPUA

I 2013 var det femti år siden Indonesias annektering av Vest-Papua. Den latente konflikten mellom lokalbefolkningen og de indonesiske innflyttere blusset opp igjen på 1990-tallet. Det har ført til at vold og overgrep har blitt en del av dagliglivet i Vest-Papua.

Den væpnede separatistbevegelsen Free Papua Movement (OPM) krever uavhengighet og utfører sporadiske geriljaangrep på indonesiske militære. Til tross for lovnader fra den regionale melanesiske blokken om å støtte Vest-Papuas uavhengighet, står Indonesia sterkt på sitt prinsipp om ikke-innblanding i landets «indre anliggende».

En rapport fra 2013 fra Asian Human Rights Commission konkluderer med at Indonesia begikk forbrytelser som kan betegnes som folkemord i Vest-Papua i 1977-78, der høytstående indonesiske generaler, inkludert Suharto, var ansvarlige. Ofrene venter fortsatt på oppgjørets time. Inntil da, og uten reell rett til selvbestemmelse og frihet, er det fare for at den neglisjerte konflikten på Vest-Papua bare vil fortsette.

BÅTFLYKTNINGER

Antallet båtflyktninger fra Indonesia til Australia økte kraftig i 2012 og 2013, noe som har ført til økt spenning mellom de to landene. Indonesia fungerer som et transitland for flyktninger fra Irak, Afghanistan, Iran og Sri Lanka. Australia ønsker å returnere flyktningene til Indonesia, noe Indonesias regjering er sterkt imot. Australia har i tillegg fått internasjonal kritikk for å avvise vest-papuanere uten tilstrekkelig behandling av deres asylsøknader. ■

NØKKELTALL | IRAK

Folketall (millioner)	33,8
Nye flyktninger fra Irak i 2013	21 868
Totalt antall flyktninger fra Irak	444 559
Internt fordrevne	Inntil 2 100 000
Flyktninger i Irak fra andre land	252 289
Frivillige tilbakevendinger til Irak i 2013	60 881
Asylsøkere fra Irak til Norge i 2013	191

Tall ved inngangen til 2014

VOLDEN OG FRYKTEN ØKER

2013 var et svært voldelig år for Irak. Ifølge FN ble rundt 7100 sivile drept, en kraftig økning fra rundt 3200 drepte sivile året før. Intensiverte al-Qaida-angrep og -massakrer har resultert i hevn-angrep fra sjiaer på sunni-mål. Det har nøret opp under frykten for at konflikten mellom sjia- og sunnimuslimer, som nærmet seg borgerkrigslignende tilstander i 2006-2007 og drepte titusenvis av mennesker, er på vei tilbake med full kraft.

I Anbar-provinsen er over 60 000 familier tvunget på flukt fra den voldelige konflikten mellom militante sunnigrupper, inkludert den al-Qaida-tilknyttede Islamic State of Iraq and the Levant (ISIS), og regjeringsstyrker.

Krigen i Syria gjenspeiler seg i økende grad i Irak langs sekteriske linjer og er med på å forsterke et bilde av politisk oppløsning. Likevel var parlamentsvalget 30. april 2014, det første siden amerikanerne trakk seg ut, overraskende fredelig.

INTERNT FORDREVNE

Etter nesten ni år trakk de siste amerikanske styrkene seg ut av Irak i desember 2011. Landet står tilbake som en splittet og brutalisert nasjon hvor konflikt og vold etter politiske, etniske og religiøse skillelinjer preger hverdagen. Offisielt er det over én million mennesker som fortsatt er internt fordrevet på grunn av volden som oppsto etter bombingene av den sjiamuslimske al-Askari-moskeen i 2006. Dette tallet inkluderer ikke de som nylig er fordrevet fra Anbar-provinsen, eller de som er blitt drept på flukt før 2006. I tillegg kommer alle internt fordrevne som ikke er blitt registrert.

I Bagdad, en av verdens farligste byer, bor et stort antall internt fordrevne uten rent vann, elektrisitet, jobb og skole. Siden mange har etablert seg ulovlig, står de i fare for å bli kastet ut og drept enda dypere ned i fattigdom.

UTFORDRINGER I PROVINSENE

For første gang siden 2004 tok opprørere kontroll over områder i Anbar-provinsen våren 2014. Dette er et kraftig tilbakeslag for president Maliki. Kampene i Anbar kan betraktes som noe mer enn en sekterisk konfrontasjon mellom den sjiadominerte regjeringen og sunnibefolkningen i området, og kan ses på som en stadig økende kamp for økt regionalt selvstyre. Mange flykter fra Anbar-provinsen nordover til Kurdistan-regionen (KRI).

Forholdet mellom regjeringen i Bagdad og selvstyremyndighetene i KRI er fortsatt spent. Stridsspørsmålene omfatter blant annet flyktningstrømmer, regionale politiske allianser, kampen om naturressurser og uavklarte landområder, samt kurdernes langvarige kamp for egen nasjonalstat.

FLYKTNINGER FRA SYRIA

Krigen i Syria har tvunget titusener av syriske flyktninger til Irak, og de fleste ankommer KRI. I tillegg returnerer titusenvis av irakiske flyktninger, men få kan dra tilbake til hjemstedene og blir dermed fordrevet for andre gang. Per våren 2014 var det over 226 000 flyktninger fra Syria i KRI. Rundt 50 000 krysset grensen bare på én uke i august 2013 da de irakiske myndighetene åpnet grensen til Syria, som nå igjen er stengt.

Syria-flyktningene i Nord-Irak har fått langt mindre oppmerksomhet enn i de andre nabolandene til Syria. Det er store utfordringer i flyktningleirene knyttet til blant annet høye selvmordsrater og mangel på aktivitetstilbud til ungdom over 15 år. Sikkerhetssituasjonen er spent, og i september 2013 opplevde den kurdiske byen Erbil sitt første selvmordsangrep på seks år. ■

NØKKELTALL | IRAN

Folketall (millioner)	77,4
Nye flyktninger fra Iran i 2013	12 438
Totalt antall flyktninger fra Iran	103 846
Internt fordrevne	-
Flyktninger i Iran fra andre land	857 401
Frivillige tilbakevendinger til Iran i 2013	1
Asylsøkere fra Iran til Norge i 2013	266

Tall ved inngangen til 2014

USIKKER FREMTID

De siste 30 årene har Iran vært vertskap for en av de største flyktningbefolkningene i verden. Basert på tall fra FN og iranske myndigheter var det ved utgangen av 2013 registrert over 800 000 afghanske og nærmere 42 000 irakiske flyktninger i landet. De fleste irakiske flyktningene er sjiamuslimer eller kurdere som flyktet fra vold og diskriminering under Saddam Husseins regime. I tillegg til antallet registrerte flyktninger er det anslått at over 1,5 millioner afghanere i dag bor i Iran uten lovlig opphold, og er dermed uten rettigheter i landet.

SANKSJONER OG ØKONOMISKE UTFORDRINGER

Til tross for det høye antallet flyktninger, har Iran mottatt relativt liten støtte fra det internasjonale samfunnet. Den store flyktningbefolkningen rammes også av de internasjonale sanksjonene mot Iran. Høy inflasjon og kutt i statlige subsidier har de siste årene ført til omfattende arbeidsledighet og kraftig prisøkning på blant annet mat, medisiner og drivstoff. Sanksjonsregimet og det tøffe politiske klimaet gjør det også svært vanskelig for internasjonale hjelpeorganisasjoner å operere i landet.

I november 2013 inngikk Iran en tidsavgrenset avtale med USA, Russland, Kina, Storbritannia, Frankrike og Tyskland. Avtalen innebærer at sanksjonene blir lettet mot Iran dersom myndighetene legger midlertidige begrensninger på atomprogrammet. Avtalen vil på sikt kunne gi positive ringvirkninger for det humanitære arbeidet, samtidig som den vil kunne bedre den økonomiske situasjonen, både for iranere flest og for flyktningene. Avtalen skal reforhandles og om mulig utvides i løpet av andre halvdel av 2014.

LEVEKÅR OG RETTIGHETER

Fire prosent av de afghanske flyktningene bor i dag i flyktningleirer, som myndighetene kaller «gjestebyer». Den øvrige flyktningbefolkningen bor i byer og på landsbygda hvor det er stor etterspørsel etter billig arbeidskraft. De siste årene er stadig flere områ-

der blitt definert som «no go areas», hvor flyktninger verken har lov til å bo eller oppholde seg. Dette fører til at mange flyktningfamilier som tidligere har bodd i disse områdene må flytte, noe som kan medføre store økonomiske og sosiale belastninger.

Samtidig som utfordringene er mange og store, anerkjenner FNs høykommissær for flyktninger (UNHCR) iranske myndigheters innsats for å bedre situasjonen. Retten til å få utstedt arbeidstillatelse eller til å ta høyere utdanning ved iranske universiteter, har nylig blitt utvidet til å gjelde kvinnelige så vel som mannlige flyktninger. Arbeidstillatelsene som blir gitt, gjelder imidlertid kun for visse sektorer, og ekskluderer derfor mange flyktninger. De som ønsker å studere må også gi avkall på sin flyktningstatus, noe som igjen kan medføre økt risiko for deportasjon etter endte studier.

UFRIVILLIG RETUR

De afghanske flyktningene i Iran opplever et stadig økende press for å returnere til hjemlandet. Iranske myndigheter har siden 2002 arbeidet for å fremme frivillig retur som en varig løsning for flyktningene. I denne perioden har UNHCR sammen med iranske myndigheter bistått med retur av nærmere én million afghanere og nesten 30 000 irakiske flyktninger.

Til tross for lav levestandard og rapporter om diskriminering i Iran, ønsker de færreste afghanske flyktninger å returnere til hjemlandet. Mange er født i Iran, har bodd der i årtier og har få eller ingen bindinger til sitt opprinnelsesland. Likevel er det politiske signaler om at hundretusener av afghanske flyktninger må forlate Iran de neste årene. ■

NØKKELTALL | ISRAEL

Folketall (millioner)	7,7
Nye flyktninger fra Israel i 2013	27
Totalt antall flyktninger fra Israel	1342
Internt fordrevne	-
Flyktninger i Israel fra andre land	56 214
Frivillige tilbakevendinger til Israel i 2013	-
Asylsøkere fra Israel til Norge i 2013	-

Tall ved inngangen til 2014

MINORITETER OG FLYKTNINGER UØNSKET

Israelske myndigheter har det siste året skjerpet virkemidlene som skal avskrekke afrikanere fra å søke beskyttelse eller arbeid i Israel. Tiltakene omfatter blant annet varetaktsfengsling av alle som tar seg inn i landet for å søke asyl, internering på ubestemt tid av ikke-returerbare flyktninger og deportering av arbeidsmigranter som ikke har fått fornyet visum. Politikken begrunnes med at mange av migrantene og asylsøkerne er muslimer, og derfor er en trussel mot landets sikkerhet og jødiske identitet.

STENGTE GRENSE

Siden årtusenskiftet har antallet ikke-jødiske migranter, flyktninger og asylsøkere fra Afrika økt betraktelig i Israel. Ved årsskiftet 2013/2014 anslo FN's høykommissær for flyktninger (UNHCR) at landet huset over 56 000 mennesker i en flyktningliknende situasjon. En del av disse kom i sin tid som arbeidsmigranter med lovlig opphold. De begynte å komme på 1990-tallet, men omfanget steg brått under den andre intifadaen (2000-2005). Årsaken var at landet trengte arbeidere til å fylle tomrommet etter palestinerne, som langt på vei ble utestengt fra arbeidsmarkedet.

Migrantene var kjærkommen arbeidskraft. Men da de etter hvert ble flere og fikk følge av asylsøkere som ble smuglet over grensen fra Egypt, ønsket myndighetene at de vendte tilbake til sine hjemland. Mange har imidlertid ikke kunnet returnere uten fare for eget liv. En del av dem har søkt asyl hvis de ikke har fått fornyet arbeidstillatelsen.

Både i 2012 og 2013 gjennomførte myndighetene flere deportasjoner blant annet til Sudan, Sør-Sudan og Eritrea, og som de hevder er «frivillig retur til hjemlandet». Etter at den 240 km lange og 5 meter høye stålbarrieren langs grensen til Egypt ble ferdig, er Israel nærmest hermetisk lukket for utlendinger som prøver å komme inn i landet via Egypt.

UNHCR KRITISERER

I 2012 ble det vedtatt endringer i landets anti-infiltrasjonslov som innebærer at enhver som tar seg inn i Israel på en «irregulær» måte, anses som potensiell statsfiende og kan settes i fengsel på ubestemt tid. Loven er omstridt og mange påpeker at den bryter med Flyktningkonvensjonen av 1951, som Israel har sluttet seg til.

På nyåret 2014 kritiserte UNHCR blant annet at enkelte asylgrupper risikerer å måtte tilbringe resten av livet i en mer eller mindre lukket interneringsleir i Negev-ørkenen.

Bare det å få levert en søknad om asyl er svært vanskelig i Israel. Etter at israelske myndigheter i 2009 overtok UNHCRs tidligere oppgaver og ansvar med behandling av asylsøknader, har bare en håndfull fått status som flyktning i Israel.

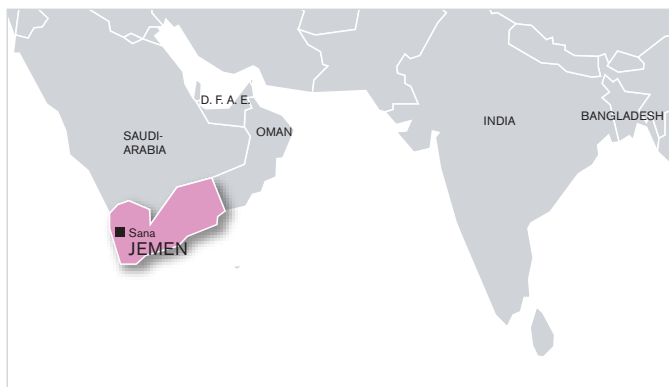
TVANGSFLYTTING

I likhet med flyktninger, asylsøkere og migranter i Israel opplever landets palestinske og beduinske minoriteter at situasjonen går i negativ retning. Som ikke-jødiske innbyggere utestenges de fra en rekke yrker og velferdsordninger. I tillegg risikerer de å bli fratatt sine eiendommer og tvangsflyttet av hensyn til Israels sikkerhet.

I 2011 vedtok parlamentet en plan om å tvangsflytte mellom 40 000 og 70 000 beduiner. Høsten 2013 ble planen trukket tilbake etter omfattende protester. Samtidig varslet parlamentet at de vil komme tilbake med en revidert plan.

PALESTINAFLYKTNINGENE

Etableringen av Israel i 1948 førte til en av verdens største og fortsatt uløste flyktningssituasjoner i det som da het Palestina. I dag utgjør palestinaflyktningene og deres etterkommere om lag fem millioner mennesker. I tillegg kommer et ukjent antall fordrevne palestinere innenfor Israels grenser. ■

NØKKELTALL | JEMEN

Folketall (millioner)	24,4
Nye flyktninger fra Jemen i 2013	358
Totalt antall flyktninger fra Jemen	4309
Internt fordrevne	307 000
Flyktninger i Jemen fra andre land	249 485
Frivillige tilbakevendinger til Jemen i 2013	4
Asylsøkere fra Jemen til Norge i 2013	36

Tall ved inngangen til 2014

KOMPLISERT NASJONAL DIALOG

Den arabiske våren spredde seg raskt til Jemen med demonstrasjoner og krav om sosial og økonomisk rettferdighet, presidentskifte og etableringen av en nasjonal dialogprosess. En nasjonal dialog som inkluderte delegater fra etablerte partier, nye politiske bevegelser, ungdomsaktivister, kvinnelige ledere og sivilsamfunn startet i mars 2013. Prosessen endte i januar 2014 og førte blant annet til anbefalinger om å innføre et føderalt system som svar på kravene om økt autonomi eller selvstendighet fra landets ulike regioner og grupperinger. Det arbeides med å få på plass en ny grunnlov og å forberede presidentvalg.

ULIKE KONFLIKTER

Jemen var tidligere to stater, og det har vært et uttalt ønske fra flere krefter at den sørlige delen av landet igjen skal bli en uavhengig stat. I nord eskalerte kampene mellom al-Houthi-bevegelsen, som er sjiamuslim, og salafistene, som er sunnimuslim. Al-Houthi-bevegelsen sitter som de facto makthavere i deler av Nord-Jemen og har i en årrekke vært i konflikt med de sentrale myndighetene.

Mens mange internt fordrevne fra Abyan i den sørlige delen av landet kunne returnere i løpet av 2013, har nye grupperinger blitt fordrevet i nord, et område hvor det har vært spesielt vanskelig å nå frem med humanitær assistanse. I tillegg til disse interne stridighetene, har landet vært gjenstand for en rekke amerikanske droneangrep.

FLYKTNINGER FRA NABOLANDENE

Til tross for sine politiske og økonomiske utfordringer, huser Jemen et stort antall flyktninger. Landet er en av de få arabiske statene som har sluttet seg til FNs Flyktningkonvensjon av 1951. Hundretusener av flyktninger har tatt seg over til Jemen de siste årene, som følge av tørke og konflikt i sine opprinnelsesland. Flyktningenes ferd styres ofte av menneskesmuglere, reisen foregår under svært vanskelige forhold og flyktningene er svært utsatte og

sårbar for overgrep. I mars 2014 døde 42 mennesker da båten deres sank utenfor Jemen. Andre er blitt ofre for menneskehandlene som venter langs kysten.

Somalier får automatisk flyktningstatus i Jemen, hvor de nå teller mer enn 200 000 mennesker. De fleste trekkes til byene hvor de forsøker å klare seg med det de får av støtte fra staten og humanitære organisasjoner. Mangelen på arbeid – 40 prosent av de unge jemenittene er selv arbeidsløse – gjør flyktningenes situasjon svært vanskelig. I tillegg til et urolig politisk klima preges landet generelt av underutvikling, et svakt sentralt styre, stort demografisk press og tøffe klimaforhold.

TRANSITTLAND

De siste årene har flertallet av flyktningene kommet fra Etiopia. Størsteparten av disse anses som ulovlige immigranter, og det er få som våger å søke asyl. De fleste anser Jemen som et transitland for videre reise til de rikere Gulf-statene og Saudi-Arabia.

I 2013 la imidlertid Saudi-Arabia seg på en mer restriktiv innvandringspolitisk linje og innførte strengere grensekontroll. I første halvdel av 2013 så man derfor tusener av etiopiere strandet i Haradha og andre områder langs grensen til Saudi-Arabia. International Organization for Migration (IOM) har gjennom 2013 bistått med frivillig retur til Etiopia, og dette året sank også antallet ankomster fra Afrikas horn. ■

NØKKELTALL | JORDAN

Folketall (millioner)	7,3
Nye flyktninger fra Jordan i 2013	164
Totalt antall flyktninger fra Jordan	2576
Internt fordrevne	-
Flyktninger i Jordan fra andre land	2 717 285
Frivillige tilbakevendinger til Jordan i 2013	-
Asylsøkere fra Jordan til Norge i 2013	31

Tall ved inngangen til 2014

GJESTFRIHET UNDER PRESS

I de første månedene av 2013 strømmet mellom 2000 og 4000 flyktninger hver natt over grensen fra Syria til sikkerhet i Jordan. Med noen få personlige eiendeler i koffertene og bæreposer ble de samlet opp ved grensen av Jordans væpnede styrker og transportert til Zaatari, den overbefolkede flyktningleiren som siden åpningen i 2012 har fremstått som det synligste symbolet på den syriske flyktningkrisen. Ved mottakssenteret i Zaatari ble det reist opptil 1000 UNHCR-telt hver dag. Sammen med Libanon var Jordan en sikker havn for mennesker på flukt fra et land i oppløsning.

SVINGNINGER I FLYKTNINGSTRØMMEN

I løpet av våren og sommeren 2013 endret imidlertid situasjonen seg markant ved den jordanske grensen. Etter en jevnt fallende tilstrømming av syriske flyktninger, var mottakssenteret i Zaatari tomt i perioder. Andre ganger kom bare noen få hundre flyktninger, det vil si mindre enn en tiendedel av strømmen få måneder tidligere.

Det var flere årsaker til den sterke nedgangen i antall flyktninger til Jordan. Harde kamper i grenseområdene i Deraa-provinsen ved den jordanske grensen førte til stor utrygghet for familier på flukt. Dessuten mente blant annet organisasjonen Human Rights Watch at de jordanske myndighetene var ansvarlige for en de facto-stenging av grensen i flere perioder.

PRESS PÅ Knappe Ressurser

Ankomsten av over 500 000 syriske flyktninger siden 2011 påvirket sterkt Jordans politiske, økonomiske og sikkerhetsmessige dagsorden i 2013. Kongeriket Jordan er et mellominntektsland uten store olje- og gassforekomster, og landet huser allerede store flyktninggrupper fra Irak og Palestina.

80 prosent av de syriske flyktningene i Jordan bodde ved årsskiftet 2013/2014 utenfor flyktningleirene. De fleste befant seg i landets

nordlige provinser omkring Irbid og Mafraq, og bodde i private hus og leiligheter. Det førte til et sterkt økende press på landets kronisk sparsomme vannressurser, og langt flere måtte dele på tilgang til skoler og sykehus, som generøst ble stilt til rådighet fra myndighetene. De mange nye beboere førte også til høyere husleier, og den økte konkurransen fra flyktningene på det uformelle arbeidsmarkedet presset lønnsnivået kraftig ned.

SPENT MELLOM FLYKTNINGER OG LOKALBEFOLKNING

For å motvirke stigende spenninger mellom flyktningene og lokalbefolkningen, iverksatte regjeringen, sammen med donorer og humanitære organisasjoner, hjelpeprogrammer som skulle støtte både flyktningene og lokalbefolkningen. Et eksempel var å gi økonomisk støtte til huseiere som satte i stand hus som flyktningfamilier kunne bo gratis i.

MANGEL PÅ STØTTE

En annen form for nytenkning kunne spores i planleggingen av Azraq-leiren, som i løpet av 2014 skal avlaste Zaatari. I stedet for telt ble det satt opp tusentalls små såkalte transittus i et forblåst ørkenområde nordøst for hovedstaden Amman. Opptil 130 000 mennesker på flukt fra blodbadet i Syria kan på sikt komme til å kalle Azraq for sitt hjem i mange måneder eller år. Men mens regningene for de store investeringene i Azraq-leiren hopet seg opp, sank donorenes lyst til å bistå med finansiering. Kun en fjerdedel av utgiftene til den såkalte Regional Respons Plan for innsatsen i Syrias naboland var dekket ved inngangen til 2014. ■

NØKKELTALL | KINA

Folketall (millioner)	1385,6
Nye flyktninger fra Kina i 2013	9821
Totalt antall flyktninger fra Kina	219 919
Internt fordrevne	-
Flyktninger i Kina fra andre land	301 427
Frivillige tilbakevendinger til Kina i 2013	-
Asylsøkere fra Kina til Norge i 2013	77
Tall ved inngangen til 2014	

ETNISK URO OG FLYKTNINGER I SKJUL

Delegater fra hele landet var samlet da plenumsrådet i det kinesiske kommunistpartiets sentralkomite ble avsluttet 12. november 2013. Sammen med president Xi Jinping og statsminister Li Keqiang skulle en ny kurs staves ut etter tiåret da president Hu Jintao satt med makten. Kinas enorme økonomiske vekst har gitt landet stor internasjonal prestisje, men også store utfordringer i form av korrupsjon, økt gap mellom rik og fattig og enorme miljøproblemer.

Møtet bekreftet at den nye ledelsen har store ambisjoner, men ga uklare signaler når det gjelder politiske og økonomiske reformer. Nasjonal enhet, sikkerhetsspørsmål og sosiale utfordringer står fortsatt foran desentralisering og demokratiske reformer på den politiske agendaen.

XINJIANG

Det er i Tibet og i Xinjiang-provinsen i vest at den kinesiske nasjonalismen møter sine største utfordringer. Alarmklokkene ringte i Beijing i oktober 2013 da fem mennesker ble drept på Den himmelske freds plass etter et terrorangrep som kinesiske myndigheter beskyldte uigurer for å stå bak. Noen måneder tidligere ble 27 mennesker drept i Xinjiang-provinsen etter at demonstranter angrep politistasjoner. Uigurene er et muslimsk folkeslag som holder til i Xinjiang. De er både kulturelt, språklig og religiøst svært forskjellig fra hankineserne, og de har i årevis protestert mot det de oppfatter som undertrykkelse fra kinesiske myndigheters side. I 1949 utgjorde hankineserne bare 4,8 prosent av innbyggerne i Xinjiang. I dag er tallet 40 prosent av totalt 22 millioner innbyggere. Kinesiske myndigheter har stemplet flere uigur-grupper som terrorister med bånd til al-Qaida.

TIBET

Frykten for separatisme er også tydelig i myndighetenes reaksjoner overfor protester og demonstrasjoner i Tibet, det andre områ-

det i Kina preget av etnisk uro. Etter aksjoner som selvpåtenning og demonstrasjoner, blir sensitive områder stengt for turister. Kinesiske myndigheter reagerer kraftig på all kritikk av deres politikk og støtte til Dalai Lama, som kineserne hevder vil skape kaos i Tibet. Det har vært stor økonomisk vekst i Tibet siden årtusenskiftet, og mange tibetanere har opplevd økt levestandard. Men misnøyen ulmer under overflaten, fordi mange tibetanere føler det blir tatt lite hensyn til deres verdier og levemåte.

NORDKOREANSKE FLYKTNINGER

Situasjonen for de nordkoreanske flyktningene som siden årtusenskiftet har tatt seg over grenselvne og inn i Kina, er svært vanskelig. Kina vurderer nordkoreanerne som migranter uten lovlig opphold, og sender alle tilbake til Nord-Korea. Dette skjer til tross for at Kina har undertegnet Flyktningkonvensjonen av 1951 som forbyr tvangsretur av personer, som risikerer forfølgelse i hjemlandet. Nordkoreanere som sendes tilbake, risikerer hard straff med år i arbeidsleirer eller i verste fall dødsstraff, hvis de har hatt kontakt med sørkoreanske eller amerikanske organisasjoner i Kina.

Kina frykter flyktningstrømmer og ustabilitet i grenseområdet og ønsker ikke å gjøre gresset grønnere på den andre siden. Tilstrømmingen av nordkoreanske flyktninger gikk ned både i 2012 og 2013 på grunn av skjerpet vaktthold, både på den nordkoreanske og den kinesiske siden av grensen.

Ingen vet hvor mange nordkoreanere som oppholder seg i Kina, men anslagene ligger fra 200 000 til 400 000. Flere bruker Kina som transittland og forsøker å reise videre til Mongolia eller land i Sørøst-Asia for å oppsøke sørkoreanske ambassader der. ■

NØKKELTALL | LIBANON

Folketall (millioner)	4,8
Nye flyktninger fra Libanon i 2013	390
Totalt antall flyktninger fra Libanon	6565
Internt fordrevne	Minst 20 000
Flyktninger i Libanon fra andre land	1 306 148
Frivillige tilbakevendinger til Libanon i 2013	-
Asylsøkere fra Libanon til Norge i 2013	25

Tall ved inngangen til 2014

I SKYGGEN AV SYRIA

Libanon har siden 2011 mottatt et enormt antall flyktninger fra Syria og er i dag det av Syrias naboland med flest registrerte flyktninger. Disse kommer i tillegg til de om lag 500 000 palestinske flyktningene som landet huset fra før.

ØKT POLARISERING

Libanon preges av en høy grad av konflikt i flere av grenseområdene mot Syria. I tillegg har spesielt Beirut og Tripoli vært byer hvor voldelige sammenstøt jevnlig har funnet sted. Syria-krisen gjør seg også gjeldende i libanesisk politikk og fører til en økende polarisering mellom ulike politiske aktører.

I 1990 kom Libanon ut av en 15 år lang borgerkrig, og landet har i etterkant til stadighet vært preget av politisk turbulens. Etter parlamentsvalget i 2013 resulterte i en ti måneder lang teknokratregjering, var en ny regjering endelig på plass den 15. februar 2014. Libanesisk politikk deles gjerne inn i tre politiske blokker: På en side den Hizbollah-dominerte 8. mars-alliansen, i midten en sentrumsblokk og på den andre siden den sunni-ledede 14. mars-alliansen.

Det befinner seg per våren 2014 over én million flyktninger i Libanon som enten har blitt, eller venter på å bli registrert av FNs høykommissær for flyktninger (UNHCR). I tillegg til disse befinner det seg flere hundre tusen uregistrerte flyktninger, som av ulike grunner ikke ønsker å registrere seg i Libanon. Per våren 2014 var mer enn hver fjerde person i Libanon en flyktning fra Syria. Regjeringen i Libanon har valgt å ikke ta stilling til selve konflikten i Syria. Befolkningen er delt på midten i synet på borgerkrigen i Syria, og de libanesiske myndighetene ønsker ikke å forsterke disse motsetningene.

KREVENDE GENERØSITET

Ingen av Syrias naboland har vist så stor generøsitet som Libanon, men flyktningstrømmen har ført til en økende spenning mellom vertskap og flyktningbefolkning. De syriske flyktningene samler seg hovedsakelig i urbane områder. Libanon tillater ikke etablering av nye flyktningleirer, noe som vanskeliggjør arbeidet med å sikre tilfredsstillende boforhold og husly for flyktninger. Det er en utbredt oppfatning at flyktningene fra Syria blir vurdert ut fra Libanons erfaring med tidligere palestinske flyktninger, og situasjonen er nå spesielt vanskelig for de palestinske flyktningene som kommer fra Syria.

Spørsmålet om leirer er et sensitivt tema i landet, da mange mener at disse fort vil bli til permanente bosetninger. Spontane teltløsninger og provisoriske leirer vokser derfor frem i et raskt tempo. Generelt sett bruker flyktningene opp en stor del av sine ressurser på utgifter knyttet til bopel. Flyktningstrømmen har en stor innvirkning på libanesisk infrastruktur og økonomi, og da særlig gjennom det økte trykket flyktningbefolkningen medfører i flere sektorer på arbeidsmarkedet.

ØKT BEHOV FOR TJENESTER

Et annet alarmerende utviklingstrekk er at flesteparten av de syriske flyktningbarna i Libanon nå står uten adgang til formell utdanning. Andre større utfordringer knyttes til flyktningenes behov for tjenester, innenfor områder som helse og dokumentasjon. Flyktninger er pålagt regelmessig å fornye sin oppholdstillatelse av libanesiske myndigheter, noe som utgjør en stor utgift for den enkelte familie. Mange ender derfor opp med å oppholde seg «ulovlig» i landet, noe som sterkt hemmer deres bevegelsesfrihet. ■

NØKKELTALL | MYANMAR

Folketall (millioner)	53,3
Nye flyktninger fra Myanmar i 2013	19 349
Totalt antall flyktninger fra Myanmar	524 646
Internt fordrevne	640 900
Flyktninger i Myanmar fra andre land	-
Frivillige tilbakevendinger til Myanmar i 2013	3009
Asylsøkere fra Myanmar til Norge i 2013	8
Tall ved inngangen til 2014	

REFORM OG KONFLIKT

Myanmar har de siste årene gjennomgått dyptgripende politiske og økonomiske reformprosesser. Den demokratiske utviklingen har gitt landet en ny plass i det internasjonale samfunnet, og økonomiske investeringer har økt i takt med opphevelsen av sanksjoner. Flere politiske fanger har blitt løslatt, myndighetene har tillatt fredelige demonstrasjoner og mediesensuren har blitt redusert. Til tross for disse positive kursendringene gjenstår det en rekke utfordringer. Den gjeldende grunnloven fastholder at 25 prosent av plassene i parlamentet er forbeholdt representanter tilknyttet militæret, Tatmadaw. Den sier også at personer som har vært gift med utlendinger eller har utenlandske barn ikke kan bli president, noe som hindrer Aung San Suu Kyi fra å stille som presidentkandidat ved valget i 2015.

INTERNET FORDREVNE OG STATSLØSE

Til tross for den positive politiske og økonomiske utviklingen er de humanitære behovene i Myanmar fortsatt store. Landet har nærmere en halv million internt fordrevne, og FNs høykommissær for flyktninger (UNHCR) anslår at 850 000 av landets innbyggere er statsløse. En stor andel av de internt fordrevne befinner seg sørøst i landet, langs grenseområdene til Thailand. De er drevet på flukt av den langvarige konflikten mellom myndighetene og Karen-folket. Bare i nabolandet Thailand befinner det seg nærmere 140 000 registrerte flyktninger og asylsøkere fra Myanmar.

Siden 2011 har spesielt den eskalerte konflikten i delstaten Kachin ført til en økning i antallet internt fordrevne. Antallet på flukt i delstaten Rakhine har også økt. Mange blant den muslimske minoriteten Rohingya som holder til her, lever i en svært vanskelig situasjon med liten tilgang til humanitær bistand.

INTERNE KONFLIKTER

Fred og forsoning i forhold til landets mange etniske minoriteter ser ut til å forbli Myanmar's største utfordring. I flere av områdene dominert av etniske minoriteter er de sosiale spenningene tidvis høye og får ofte voldelige utslag. Konfliktene preges av etniske minoriteters krav om økte rettigheter og større grad av selvstyre.

Imidlertid har det vært fremgang i forsøket på å få til fred og forsoning med Karen-folket i delstaten Kayah i det sørøstlige Myanmar. Flere våpenhvileavtaler er også inngått mellom myndighetene og ulike væpnede grupperinger andre steder i landet. Selv om det kommer positive signaler fra myndighetenes side om å bedre situasjonen i disse områdene, er det på lokalt nivå utfordringer knyttet til de militæres tilstedeværelse.

FLERE RETURNERER

Det er registrert en økning i antallet internt fordrevne som returnerer til sine hjemsteder fra grenseområdene til Thailand, der mange har levd i skjul i jungelen i årevis. Det er også registrert retur av flere burmesere fra eksil i Thailand. Dette kan skyldes at thailandske myndigheter i 2006 fjernet muligheten til å søke asyl. Men returene kan også forklares ved at flyktninger og økonomiske migranter velger å vende hjem for ikke å miste land og eiendom i Myanmar. En rekke selskaper har med tillatelse fra myndighetene tatt over store landområder til blant annet gummi- og oljeplantasjer. Det er en utfordring å sikre rettighetene til folkegrupper som har levd i eksil eller i skjul i en årrekke, og som i liten grad kan dokumentere sin eiendom. Ifølge UNHCR er forholdene for frivillig retur i Myanmar ikke tilfredsstillende. ■

NØKKELTALL | NEPAL

Folketall (millioner)	27,8
Nye flyktninger fra Nepal i 2013	873
Totalt antall flyktninger fra Nepal	11 904
Internt fordrevne	Inntil 50 000
Flyktninger i Nepal fra andre land	46 541
Frivillige tilbakevendinger til Nepal i 2013	-
Asylsøkere fra Nepal til Norge i 2013	8

Tall ved inngangen til 2014

POLITISK STILLSTAND

Nepal har vært rammet av kronisk politisk ustabilitet og har hatt en rekke skiftende regjeringer etter at fredsavtalen i 2006 gjorde slutt på en ti år lang borgerkrig. Selv om at Nepal ikke har signert Flyktning-konvensjonen av 1951, har landet tatt imot hundretusener av flyktninger. Mangelen på nasjonal lovgivning på flyktningfeltet er likevel en utfordring.

INTERNT FORDREVNE

Selv om de fleste internt fordrevne etter borgerkrigen mellom regjeringen og maoistene har returnert, er det trolig flere tusen som ikke har mulighet eller er villige til å returnere. Uløste landkonflikter i et land hvor jord er svært urettferdig fordelt, er en av hovedårsakene. Det har vært lite støtte å hente fra myndighetene for de som ønsker retur. Spesielt barn og kvinner er sårbare i kampen for trygge boforhold, noe som gjør dem mer utsatt for utbytting og seksuell vold.

Siden 2007 har det vært flere voldshandlinger fra separatister i den sentrale Terai-regionen i det sørlige Nepal, og flere tusen har blitt fordrevet. Gruppen United Democratic Madhesi Front kjemper for en autonom provins i Terai, og konfliktene bygger på etniske motsetninger mellom madhesiene og pahadi-befolkningen (fra Katmandu-dalen) og kan ses på som en sentrum-periferi konflikt.

TIBETANSKE FLYKTNINGER

Nepal er hjem for omtrent 20 000 tibetanske flyktninger, hvorav mange flyktet fra Tibet etter opprøret mot det kinesiske herredømmet i 1959. De 15 000 som kom til Nepal før 1990, har fått status som flyktninger, men over halvparten av de tibetanske flyktningene mangler fortsatt identifikasjonspapirer. De har dermed ikke tilgang til utdanning, lovlig arbeid og grunnleggende velferdstilbud, og er i praksis statsløse. Til sammen finnes det elleve flyktningleirer for tibetanere rundt om i landet.

Det er god grunn til å tro at det er sensitivitet overfor det mektige nabolandet Kina som hindrer arbeidet med å få distribuert såkalte «refugee cards» til de tibetanske flyktningene. Beijing blir anklaget for å bruke økonomiske investeringer og bistand for å presse Nepal til å slå ned på pro-tibetanske tiltak. Nepal er også et transitland for flere hundre tibetanere som hvert år er på gjennomreise til India.

BHUTANSKE FLYKTNINGER

Over 100 000 flyktninger fra Bhutan strømmet inn i Nepal på begynnelsen av 1990-tallet på grunn av etniske konflikter i hjemlandet. Mer enn 83 000 bhutanske flyktninger har siden blitt gjenbosatt i et tredjeland, deriblant Norge, ettersom forhandlinger mellom Nepal og Bhutan om tilbakevending av flyktninger til Bhutan har mislyktes. Nå er det om lag 30 000 flyktninger igjen i to flyktningleirer øst i Nepal. FNs høykommissær for flyktninger (UNHCR) antar at dette tallet vil synke med to tredjedeler innen utgangen av 2016. Disse flyktningene er helt avhengige av humanitær hjelp.

POLITISK FORVIRRING OG FATTIGDOM

Snart seks år etter at det ble avholdt valg til en midlertidig grunnlovgivende forsamling, har Nepal per våren 2014 ennå ikke fått på plass en ny grunnlov. Immunitet for forbrytelser begått under borgerkrigen, vedvarende politisk kjekling, korrupsjon og myndighetens relative fravær i perifere områder vanskeliggjør fredsprosessen.

Nepals økonomi er i dag svært avhengig av bistand og turisme, samt handel med nabolandet India. Om lag 40 prosent av befolkningen lever under FNs fattigdomsgrense. Tallet på nepalske arbeidsemigranter som forlater landet øker fra år til år, og mange av disse er sårbare for urimelige arbeidsforhold, utbytting og menneskehandel. ■

NØKKELTALL | NORD-KOREA

Folketall (millioner)	24,9
Nye flyktninger fra Nord-Korea i 2013 ¹⁾	71
Totalt antall flyktninger fra Nord-Korea ¹⁾	2118
Internt fordrevne	-
Flyktninger i Nord-Korea fra andre land	-
Frivillige tilbakevendinger til Nord-Korea i 2013	-
Asylsøkere fra Nord-Korea til Norge i 2013	-

¹⁾ Inkluderer ikke nordkoreanske flyktninger i Sør-Korea.
Tall ved inngangen til 2014

ET UFORUTSIGBART REGIME

Nord-Korea begynte og avsluttet 2013 med å skape overskrifter i internasjonal presse. Den tredje prøvesprengningen av atomvåpen i februar førte til et stort internasjonalt fokus på landet og ikke minst deres ferske leder Kim Jung-un. Interessen for og forvirringen om hva som foregår i Nord-Korea ble ikke mindre da Kim Jung-un lot sin egen onkel, Jang Song-thaek, bli henrettet i desember. Analytikere var uenige om dette var uttrykk for usikkerhet, at han fryktet onkelens store makt, eller om det var en ren makt-demonstrasjon. Siden det nå er tredje generasjon i familiedynastiet som sitter med makten, og avstanden til den «evige» leder Kim II-sung blir større, er det sannsynligvis mer problematisk å beholde legitimiteten.

VIL STOPPE FLUKTEN

Flere hundretusen nordkoreanere, anslagene spriker fra 200 000 til 400 000, har tatt seg over grenseelvene og inn i Kina. Dette er en utvikling både nordkoreanske og kinesiske myndigheter vil sette en stopper for. Hovedårsakene til at så mange forlater Nord-Korea, er både matmangel og politisk undertrykking.

Både i 2012 og 2013 forsterket Nord-Korea vakholdet langs grensen til Kina, samtidig som kinesiske myndigheter avsluttet arbeidet med å bygge et høyt piggtrådgjerde langs grenseelven Tumen. Dette har ført til en drastisk nedgang i antall nordkoreanere som har tatt seg inn i Kina de siste årene. Men de som oppholder seg illegalt i Kina mangler rettigheter, og har ingen tilgang til sosiale ytelse. Kina betrakter alle som migranter med ulovlig opphold og nekter å la noen søke asyl. Alt gjøres også for å hindre nordkoreanerne i å ta kontakt med den sørkoreanske ambassaden. Nordkoreanere som blir arrestert, tvangsreturneres til Nord-Korea, der de kan forvente harde straffer. Har de hatt kontakt med sørkoreanske eller amerikanske organisasjoner i Kina, kan de risikere dødsstraff eller livsvarig opphold i arbeidsleir.

BRUKT I ET POLITISK SPILL

Siden slutten av 1990-tallet har rundt 26 000 nordkoreanske flyktninger ankommet Sør-Korea. Overgangen er svært stor for alle, og mange havner nederst i den sørkoreanske samfunns pyramidene. Det finnes til og med eksempler på at enkelte har dratt frivillig tilbake og stått frem på nordkoreansk tv der de fordømmer behandlingen de fikk i Sør-Korea. Til forskjell fra sin far har Kim Jong-un belønnet «doble avhoppere» i stedet for å straffe dem. Dette viser hvordan det politiske spillet blir fullstendig overordnet flyktningenes humanitære situasjon.

Kinesiske myndigheter bryter Flyktningkonvensjonen av 1951, som de har ratifisert, ved å tvangssende nordkoreanere tilbake til en høyst usikker skjebne og uten mulighet til å søke asyl. Nordkoreanerne lever i skjul og er utsatt for menneskehandel. Mange blir utnyttet som billig arbeidskraft. I Sør-Korea møter de et samfunn mange føler seg fremmedgjort i, og i Nord-Korea risikerer de livet ved å vende hjem hvis de da ikke er «doble avhoppere».

FREMDELES HUMANITÆR KRISE

Matmangelen er fremdeles stor mange steder i Nord-Korea. Ifølge Verdens Matvareprogram (WFP) er nærmere tre millioner rammet, og veksten til nordkoreanske barn er 5-6 centimeter lavere enn hos sørkoreanske barn. Situasjonen for sivilbefolkningen i Nord-Korea er svært alvorlig, og mange har levd i permanent krisetilstand siden begynnelsen av 1990-tallet. Da førte sammenbruddet i Øst-Europa og store naturkatastrofer flere år på rad til at Nord-Korea gikk fra å være et utviklet land til å bli en humanitær katastrofe. ■

NØKKELTALL | PAKISTAN

Folketall (millioner)	182,1
Nye flyktninger fra Pakistan i 2013	6858
Totalt antall flyktninger fra Pakistan	95 384
Internt fordrevne	Minst 746 700
Flyktninger i Pakistan fra andre land	1 621 893
Frivillige tilbakevendinger til Pakistan i 2013	4
Asylsøkere fra Pakistan til Norge i 2013	146

Tall ved inngangen til 2014

REPATRIERING STOPPET OPP

Pakistan har i flere tiår vært preget av den vedvarende ustabile sikkerhetssituasjonen i nabolandet Afghanistan. Den vellykkede repatrieringen av millioner afghanske flyktninger siden 2002 har imidlertid stoppet opp. Samtidig har den væpnede konflikten mellom regjeringshæren og opprørsgrupper nordvest i landet drevet mer enn én million mennesker på flukt. I tillegg har gjentatte store naturkatastrofer ført til at et tilsvarende antall har mistet sine hjem.

FÆRRE RETURNERER

Siden 2002 har FNs høykommissær for flyktninger (UNHCR) lagt til rette for frivillig retur av 3,8 millioner afghanske flyktninger i Pakistan, men fremdeles befinner det seg om lag 1,6 millioner registrerte afghanske flyktninger i Pakistan. Dette er den største registrerte flyktninggruppen i et enkeltland.

Den vanskelige sikkerhetssituasjonen og mangel på rettsikkerhet, jobbmuligheter, helsetjenester og utdanning i Afghanistan, har ført til at stadig færre afghanske flyktninger vender hjem. I 2013 var antall returnerte det laveste på over ti år og kun 60 prosent av antallet i 2012. UNHCR anslår at om lag 15 prosent av de totalt 5,7 millioner afghanske flyktningene som har vendt tilbake til Afghanistan siden 2002, er internt fordrevne i dag.

FORLENGET OPPHOLDSTILLATELSE

Mange av de afghanske flyktningene har bodd hele sitt liv i Pakistan og kjenner ikke til foreldrenes hjemland. Selv om de er godt integrert i det pakistanske samfunnet, lever en stor andel av flyktningene med begrenset tilgang til vann, husly, helsetilbud og utdanning. Flyktningene konkurrerer med den øvrige befolkningen om knappe ressurser i områder preget av politisk ustabilitet. Pakistanske myndigheter har som mål at også de gjenværende flyktningene skal returnere til Afghanistan. I desember 2012 fikk de afghanske flyktningene forlenget oppholdstillatelsen med kun

seks måneder, men i februar 2014 begynte pakistanske myndigheter å utstede oppholdstillatelse med gyldighet ut 2015. UNHCR har på sin side lovet å bidra til å finne varige løsninger for de afghanske flyktningene.

INTERNT FORDREVNE

I tillegg til det høye antallet flyktninger var det ved utgangen av 2013 rundt 750 000 internt fordrevne i Pakistan. Angrep fra væpnede opprørsgrupper, spesielt i de nordvestlige områdene i Pakistan, fortsetter å prege sikkerhetssituasjonen, og mange sivile har måttet flykte som følge av de pågående sikkerhetsoperasjonene i FATA (Federal Administered Tribal Areas) og i Khyber Pakhtunkhwa. Mer enn 108 000 internt fordrevne vendte hjem i 2013, men samtidig ble over 140 000 nye fordrevet.

I 2013 forsøkte pakistanske myndigheter å få til fredsforhandlinger med det pakistanske Taliban (TTP), men etter at topplederen av TTP, Hakimullah Mehsud, ble drept av amerikanske droner høsten 2013, ble fredsforhandlingene satt på vent. Mehsuds etterfølger, Maulana Fazlullah, er kjent som en ytterliggående ekstremist, og muligheten for videre forhandlinger er svekket. Dersom sikkerhetssituasjonen i landet forverres ytterligere, kan det føre til at myndighetenes kontroll i deler av landet svekkes ytterligere, noe som igjen kan bidra til mer uro og fordrivelser.

NATURKATASTROFER

Pakistan er svært utsatt for alvorlige naturkatastrofer, noe som resulterer i at et stort antall mennesker hvert år fordrives fra sine hjem. Tall fra FNs kontor for koordinering av humanitær innsats (OCHA) viser at mer enn 1,5 millioner mennesker ble berørt av flom i 2013. Jordskjelvet i Balochistan i september 2013 rammet nærmere 140 000 mennesker og førte til at mange mistet sine hjem før vinteren satte inn. ■

NØKKELTALL | PALESTINA

Folketal (millioner)	4,3
Nye flyktninger fra Palestina i 2013 ¹⁾	3066
Totalt antall palestinske flyktninger	5 129 441
Internt fordrevne	Minst 146 000
Flyktninger i Palestina	1 994 493
Frivillige tilbakevendinger til Palestina i 2013	5
Asylsøkere fra Palestina til Norge i 2013	-

¹⁾ Gjelder flyktninger under UNHCRs mandat. Tall ved inngangen til 2014

LABRE FREDSUtsIKTER

Til tross for forsoningsavtalen mellom Hamas og Fatah og nye fredssamtaler mellom Israel og Palestina, er det lite bedring å spore i levevilkårene på Vestbredden og i Gaza. Den palestinske befolkningen på Vestbredden og i Øst-Jerusalem opplever jevnlig vold og vandalisering av eiendom fra israelske bosettere, i tillegg til rivning av hus, tvangsflyttinger og ekspropriering av land fra den israelske staten. I tillegg rammes sivilbefolkningen og økonomien i Gaza av den israelske handelsblokaden.

GJENOPPTAGELSE AV FREDSFORHANDLINGER

Sensommeren 2013 møttes israelske og palestinske representanter i Jerusalem for å gjenoppta fredssamtalene for første gang på tre år. Samtalene var initiert av USA, men forventningene var lave. Våren 2014 var det ikke kommet noen store gjennombrudd i forhandlingene.

Fra israelsk side står palestinsk anerkjennelse av Israel som en jødisk stat øverst på listen over betingelser for å komme videre i forhandlingene. Grensespørsmålet og bosetningene er de to viktigste prioriteringene fra palestinsk side. Delingen av Jerusalem utgjør en betent sak for begge parter.

Både før og under de USA-støttede samtalene har Israel som en positiv gest, frigitt palestinske fanger. Samtidig økes imidlertid antallet bosetninger for å tekkes bosetterne og deres politiske støttespillere. Palestinerne har så lenge forhandlingene pågår, satt på vent forsøk på å trekke Israel inn for den internasjonale straffedomstolen. De vil heller ikke arbeide for å fremme sitt innpass i internasjonale organisasjoner.

UTVIDELSE AV BOSETNINGENE

Det befinner seg nå godt over en halv million israelske bosettere på Vestbredden og i Øst-Jerusalem, og bosetningene ekspanderer stadig. Dette er i strid med folkeretten, som ettertrykkelig forbyr en okkupasjonsmakt å flytte sin egen befolkning inn i et okkupert

område. I tillegg til å gi godkjennelse til nye israelske bosetninger, går staten Israel også aktivt inn og river palestinske hjem som mangler byggetillatelse. Dette er en omstridt praksis, ettersom det er svært vanskelig for palestinere å få slike tillatelser.

POLITISK SPLITTELSE

Til tross for forsoningsavtalen som ble inngått mellom Hamas og Fatah i 2011, har partene ikke lyktes i å danne en samlingsregjering. Avtalen har så langt heller ikke båret frukt i form av praktiske forbedringer av palestinernes levekår, og Gazastripen befinner seg stadig i politisk isolasjon fra Vestbredden. Den interne splittelsen fremstår som nok et hinder for palestinernes mulighet til å fremme sine interesser utad.

BLOKADEN

Sivilbefolkningen i Gaza rammes fortsatt av den israelsk-egyptiske blokaden, som omfatter strenge restriksjoner både på varetransport og personer. Mangelen på byggematerialer hindrer både rehabilitering av boliger ødelagt på grunn av tidligere israelske militære offensiver, og bygging av nye boliger i takt med befolkningsveksten. Etter en åpning for transport av byggevarer til Gaza fra Egypt under President Mursi i 2012, har flere tunneler blitt ødelagt etter militærkuppet i 2013, og slik kuttet en viktig livslinje for befolkningen i Gaza.

Videre er det ingen endring å spore i de såkalte Access Restricted Areas (ARA) i Gaza. Dette er palestinske områder langs sikkerhetsgrøftet som skiller Israel og Gaza, der palestinere av sikkerhetsgrunner har sterkt begrenset adgang. Disse områdene utgjør innpå 35 prosent av Gazas dyrk-bare land og omfatter i praksis 85 prosent av Gazas kystområder. ■

NØKKELTALL | PAPUA NY-GUINEA

Folketall (millioner)	7,3
Nye flyktninger fra Papua Ny-Guinea i 2013	49
Totalt antall flyktninger fra Papua Ny-Guinea	370
Internt fordrevne	-
Flyktninger i Papua Ny-Guinea fra andre land	9782
Frivillige tilbakevendinger til Papua Ny-Guinea i 2013	-
Asylsøkere fra Papua Ny-Guinea til Norge i 2013	2

Tall ved inngangen til 2014

FATTIG VERTSLAND

I juli 2013 inngikk Papua Ny-Guinea (PNG) en avtale med den australske regjeringen om å ta imot båtflyktninger med kurs for Australia. Til gjengjeld skulle PNG motta økt bistand og hjelp til å utvide interneringssentrene for flyktninger på Manusøyene, som tilhører PNG. Avtalen vekket sterke reaksjoner, både i Australia og internasjonalt. Mange betraktet det som en grov måte å utnytte fattige PNG, som fikk sin uavhengighet fra Australia så sent som i 1975.

AVTALE MED AUSTRALIA

PNG har signert Flyktningkonvensjonen av 1951, men har vedtatt sju «reservasjoner» som blant annet går ut på at flyktningene ikke har rett til arbeid, offentlig utdanning, husly eller full bevegelsesfrihet. I en rapport fra FNs høykommissær for flyktninger (UNHCR) fra november 2013 slås det fast at forholdene i sentrene på Manusøyene langt fra tilfredsstillende internasjonale standarder. Leveforholdene for flyktningene er svært vanskelige. Helsetilbudene og de hygieniske forholdene er dårlige, saksgangen går sakte og flyktningene lever i stor usikkerhet. UNHCR setter også, spørsmålsteget ved den faglige kvaliteten til de som behandler asylsøknadene og at det heller ikke legges til rette for akseptable løsninger for de som eventuelt får flyktningstatus. Det finnes både kvinner, barn, enslige mindreårige og torturofre blant flyktningene, og UNHCR uttrykker stor bekymring for helsetilstanden blant dem. UNHCR mener Australia har et delt ansvar med PNG for flyktningenes rettssikkerhet, noe som inkluderer mulighet for å finne varige løsninger for flyktningene også i Australia.

FLYKTINGER FRA VEST-PAPUA

Mellom 9 000 og 10 000 flyktninger fra Vest-Papua (Indonesia) oppholder seg i PNG. Mange av dem kom midt på 1980-tallet da vold og politisk uro fordrev tusener fra Vest-Papua. De seneste årene har spenningen igjen økt, og flere har flyktet. I oktober 2013 ankom en gruppe på sju flyktninger den australske øya Boigu, og søkte om asyl. De ble straks overført til myndighetene i PNG, som

sendte dem til en flyktningleir i Kiunga i den vestlige delen av PNG, nær grensen til Indonesia (Vest-Papua). Flyktningene fortalte at de reiste fra Vest-Papua på grunn av trusler fra det indonesiske militæret, og at de nå fryktet å bli kidnappet eller bli truet på nytt av indonesiske agenter.

En del av flyktningene fra Vest-Papua i PNG har slått seg ned i urbane strøk der de lever fra hånd til munn. En tredjedel lever i flyktningleiren East Awin, som ligger 120 kilometer fra grensen til Indonesia. Disse har mottatt noe hjelp og også fått tildelt jord. Verst er situasjonen i de vanskelig tilgjengelige grenseområdene.

Både Indonesia og PNG anklager separatistbevegelsen Free Papua Movement (OPM), som opererer i Vest-Papua, for å opprette baser i PNG. Dette har gjort at sikkerhetssituasjonen for flyktningene i grenseområdene er svært vanskelig.

PNGs reservasjoner i forhold til Flyktningkonvensjonen har blitt lempet noe på når det gjelder flyktningene fra Vest-Papua. Men fremdeles har bare 40 prosent av dem fått oppholdstillatelse som gir dem rett til arbeid og bevegelsesfrihet, men det gjelder ikke i grenseområdene.

BETALER FOR STATSBOGERSKAP

PNG har også reservert seg mot artikkel 34 i Flyktningkonvensjonen som sier at vertsland må legge til rette for å tildele statsborgerskap og redusere kostnadene knyttet til det. Slik det er nå, må enhver utlending, også flyktninger, betale 5000 amerikanske dollar for å få statsborgerskap. Det er en umulighet for praktisk talt alle flyktningene. ■

NØKKELTALL | SRI LANKA

Folketall (millioner)	21,3
Nye flyktninger fra Sri Lanka i 2013	3817
Totalt antall flyktninger fra Sri Lanka	139 246
Internt fordrevne	Inntil 90 000
Flyktninger i Sri Lanka fra andre land	1752
Frivillige tilbakevendinger til Sri Lanka i 2013	920
Asylsøkere fra Sri Lanka til Norge i 2013	15

Tall ved inngangen til 2014

FN VIL ETTERFORSKE OVERGREP

Myndighetene på Sri Lanka har vært under sterkt internasjonalt press for å stille de skyldige til ansvar for overgrep som ble begått under den langvarige borgerkrigen, som tok slutt i 2009. I FN har det vært stigende misnøye med at landet har vist liten vilje til å gripe fatt i dette. I mars 2014 vedtok FNs menneskerettighetsråd krav om at det iverksettes en omfattende etterforskning av overgrep og menneskerettighetsbrudd som regjeringsstyrker og tamilske opprørere er anklaget for å ha begått i sluttfasen av borgerkrigen.

26 ÅR MED KRIG

Borgerkrigen på Sri Lanka startet i 1983 da tamilske opprørere gikk til væpnet kamp for en uavhengig tamilske stat nord på øya. Det væpnede opprøret var en reaksjon på diskriminering som den tamilske minoriteten i landet opplevde at de ble utsatt for. Tamilene utgjør om lag en femtedel av befolkningen i landet, mens om lag tre fjerdedeler er singalesere. Den 26 år lange borgerkrigen tok slutt i mai 2009, da regjeringsstyrker erobret de siste områdene som var kontrollert av de tamilske opprørerne.

Om lag 40 000 mennesker ble drept i løpet av konfliktens siste fem måneder, i stor grad som følge av at regjeringsstyrker gjennomførte omfattende bombing av sivile. Regjeringsstyrker er også anklaget for å ha stått bak voldtekter, kidnappinger og vilkårlige henrettelser.

Også de tamilske opprørerne er anklaget for drap på sivile. De er i tillegg anklaget for å ha brukt sivile som menneskelige skjold og for å ha rekruttert barnesoldater til den væpnede kampen.

SVIKTENDE INNSATS

Også etter krigens slutt er det rapportert om overgrep og brudd på menneskerettighetene på Sri Lanka. FNs høykommissær for menneskerettigheter har blant annet kritisert Sri Lankas myndigheter for trakassering av menneskerettighetsaktivister, journalister og vanlige borgere.

Myndighetene har også fått kritikk for sviktende innsats for nasjonal forsoning. I stedet er det urovekkende tegn til at etniske og religiøse motsetninger får utvikle seg.

I 2013 og i begynnelsen av 2014 ble det rapportert om en rekke voldsepisoder der blant annet militante buddhister gikk til angrep på hinduer og muslimer. Manglende vilje til å hindre slike voldshandlinger har ført til mistanke om at myndighetene stilltiende aksepterer at slikt skjer.

INTERNT FORDREVNE

Borgerkrigen på Sri Lanka førte til at mange hundre tusen sivile ble tvunget til å flykte fra sine hjem. I begynnelsen av 2014 ble det anslått at det fortsatt var inntil 90 000 internt fordrevne i landet.

Om lag en halv million internt fordrevne har vendt hjem, men for mange av dem er situasjonen vanskelig. Strid om landrettigheter, ødelagte hus, utilstrekkelige helse- og skoletilbud, matmangel og arbeidsløshet er noen av problemene de står overfor.

Fortsatt stort militært nærvær øst og nord i landet skaper problemer for mange. De militære har okkupert jord som tidligere tilhørte lokalbefolkningen og har startet ulike former for forretningsvirksomhet som utkonkurrerer lokale virksomheter. Dermed blir det vanskelig for folk å skaffe seg et levebrød.

ASYLSØKERE

Under borgerkrigen flyktet mange tamiler til India, men et stort antall søkte også om asyl i vestlige land.

Etter borgerkrigens slutt har det fortsatt å komme mange asylsøkere fra Sri Lanka til andre land. I 2013 søkte mer enn 10 000 personer fra Sri Lanka om asyl i ulike industriland. En tredjedel av disse søkte om asyl i Australia, der de utgjorde den nest største asylsøkergruppen dette året. ■

NØKKELTALL | SYRIA

Folketall (millioner)	21,9
Nye flyktninger fra Syria i 2013	2 233 104
Totalt antall flyktninger fra Syria	2 509 407
Internt fordrevne	Minst 6 500 000
Flyktninger i Syria fra andre land	669 042
Frivillige tilbakevendinger til Syria i 2013	140 761
Asylsøkere fra Syria til Norge i 2013	856

Tall ved inngangen til 2014

FRA VONDT TIL VERRE

Borgerkrigen i Syria er nå inne i sitt fjerde år. Tallet på fordrevne og drepte er i løpet av 2013 fordoblet etter at gassangrep, tonnebomber, beleiring og sult er blitt dagligdags. Konflikten har per våren 2014 krevd flere enn 150 000 menneskeliv, og over 2,5 millioner syrere har flyktet ut av landet. Av den gjenværende befolkningen er om lag 6,5 millioner internt fordrevne. Flere millioner syrere bor i områder med svært begrenset tilgang til nødhjelp utenfra, og flere hundre tusen lever under militær beleiring med prekær mangel på både mat og medisiner.

REGIONALISERING AV KONFLIKTEN

Harde kamper raste langs flere fronter i løpet av 2013, også internt blant de ulike opposisjonsgruppene som kjemper mot regimet. Mens den al-Qaida-tilknyttede Islamic State of Iraq and the Levant (ISIS) er en av hovedaktørene i områdene som er under opposisjonens kontroll, samler andre krefter i opposisjonen seg for å motarbeide denne. I 2013 så vi også en tendens til at Den Frie Syriske Hæren skallet av til fordel for islamistiske bevegelser på fremmarsj. Den økte innblandingen fra utenlandske elementer på begge sider i konflikten illustrerer den tiltakende regionaliseringen av Syria-krigen. Flere land i regionen er dypt involvert i krigen i form av militære forsyninger og annen aktiv støtte til sine klienter på bakken. Den territorielle fragmenteringen av Syria finner også sted langs grensen mot Tyrkia, hvor man har en økt kurdisk territoriell og politisk konsolidering i form av tre enklaver.

VANSKELIG HJELPEARBEID

Det syriske regimet utøver streng kontroll over hjelpearbeidet som finner sted fra Damaskus. Både FN og internasjonale hjelpeorganisasjoner er ofte blitt nektet tilgang til opposisjonskontrollerte områder. Nabolandenes kontroll over grensene mot Syria har også vært med på å komplisere hjelpearbeidet. I tillegg har den ekstreme sikkerhetssituasjonen i mange opprørskontrollerte områder, samt styrkingen av noen av de mest ekstreme kreftene i konflikten, hindret forsyninger inn til Syria.

MANGLENDE POLITISK LØSNING

Gassangrepet mot flere bydeler i og rundt Damaskus i august 2013 førte til FN's Sikkerhetsråds Resolusjon 2118 om ødeleggelsen av Syrias kjemiske våpen. Det internasjonale samfunn lyktes dog ikke i å oppnå en tilsvarende enighet om veien fremover under Genève 2-forhandlingene, og heller ikke om humanitært arbeid. Først i februar 2014 ble det enighet om Resolusjon 2139, om å lette tilgangen for hjelpearbeidet i Syria. Det gjenstår ennå å se hvorvidt Resolusjon 2139 resulterer i en konkret forbedring av vilkårene på bakken når det gjelder nødhjelp.

ØKT FLYKTNINGSTRØM

Syrias naboland har så langt holdt sine grenser åpne for en stadig økende strøm av syriske flyktninger. Det skaper utfordringer for lokal infrastruktur, ikke minst i forbindelse med innlosjering og boligmarked, arbeidsmarked og skolegang i vertslandene. I Jordan har Zaatari flyktningleir siden juli 2012 vokst til å huse om lag 100 000 flyktninger. Enkelte libanesiske skoler kjører nå doble skift for å innlosjere syriske flyktningbarn, men enda står over 400 000 barn og unge uten skoleplass i landet.

Etter hvert som konflikten i Syria dras ut, preges situasjonen i landet av en stadig forverring hva gjelder nøkkelindikatorer for utvikling, slik som vaksinasjoner, utdanning og psyko-sosiale problemer. Med den store graden av fordrevne og ødeleggelsen av livsgrunnlag som vi ser i Syria i dag, står vi overfor en humanitær krise som vil fortsette i årevis. ■

NØKKELTALL | SØR-KOREA

Folketall (millioner)	49,3
Nye flyktninger fra Sør-Korea i 2013	17
Totalt antall flyktninger fra Sør-Korea	716
Internt fordrevne	-
Flyktninger i Sør-Korea fra andre land ¹⁾	2944
Frivillige tilbakevendinger til Sør-Korea i 2013	-
Asylsøkere fra Sør-Korea til Norge i 2013	-

¹⁾ Inkluderer ikke nordkoreanske flyktninger i Sør-Korea.
Tall ved inngangen til 2014

26 000 NORDKOREANSKE FLYKTNINGER

Frem til 1999 var det færre enn 1000 nordkoreanske flyktninger i Sør-Korea. Siden da har antallet steget kraftig med et toppår i 2009 da nesten 3000 ankom Sør-Korea. Men de to siste årene har det vært en nedgang. I 2012 ankom 1500 nordkoreanske flyktninger Sør-Korea, og for 2013 var tallet 1041 per 1. desember. Totalt befinner det seg nå rundt 26 000 nordkoreanske flyktninger i Sør-Korea.

Hovedårsaken til nedgangen er skjerpet vakthold etter Kim Jong-uns maktovertakelse, både på den kinesiske og den nordkoreanske siden av grensen mellom de to landene. Praktisk talt alle nordkoreanske flyktninger kommer enten direkte fra eller via Kina til Sør-Korea.

TRAUMATISKE OPPLEVELSER

Mange av de nordkoreanske flyktningene har svært dramatiske og traumatiske opplevelser bak seg. De har tatt et endelig farvel med hjemlandet og med familie som er igjen i Nord-Korea. I Kina lever de under stadig redsel for å bli oppdaget og sendt tilbake. Mange utnyttes som billig arbeidskraft eller er utsatt for menneskesmuglere. Kvinneunderskuddet på landsbygda i Kina gjør at mange kinesiske bønder i grenseområdet skaffer seg nordkoreanske kvinner, men disse har ingen rettigheter i det kinesiske samfunnet. Noen få klarer via et koreansk nettverk i Kina å skaffe seg papirer som gjør det mulig å komme seg til Seoul, mens andre reiser gjennom Kina til land i Sørøst-Asia eller nordover til Mongolia og tar kontakt med sørkoreanske ambassader der.

VANSKELIG INTEGRERING

Når nordkoreanerne ankommer Sør-Korea, er det som å komme til en annen verden. Alt må læres på nytt – fra historien om Korea-krigen til hvordan man bruker bankkort. Måten nordkoreanerne snakker koreansk på, for eksempel helt uten innslag av engelske ord, blir sett på som «bondsk». Følelsen av å være helt alene i

verden er lammende for mange, og dette har ført til utfordringer i integreringen i det sørkoreanske samfunn. Nordkoreanerne regnes ikke inn i flyktningstatistikken, siden de automatisk får statsborgerskap etter at myndighetene har forsikret seg om at de ikke er infiltratører.

Sør-Korea ratifiserte Flyktningkonvensjonen av 1951 i 1993. Frem til 2014 har 6600 personer søkt asyl i Sør-Korea. Kun 370 har fått flyktningstatus. De fleste asyl-søkerne kommer fra andre asiatiske land, blant annet Pakistan og Myanmar.

SPENT PÅ DEN KOREANSKE HALVØYA

Nord-Koreas tredje prøvesprengning av atomvåpen i februar 2013 førte på ny til økt spenning mellom Nord- og Sør-Korea. Mange hadde et håp om at Kim Jong-un ville myke opp forholdet til Sør-Korea og gjennomføre økonomiske reformer, men i stedet er situasjonen preget av uforutsigbarhet. En kollaps i Nord-Korea kan lett føre til en situasjon som raskt kommer ut av kontroll. Verken Kina eller Sør-Korea vil være tjent med en situasjon med store flyktningstrømmer og der sørkoreanske og amerikanske soldater står ansikt til ansikt med kinesiske soldater. Det storpolitiske spillet er samtidig med på å kaste skygger over situasjonen for de nordkoreanske flyktningene.

ØKONOMISK TIGER

Som en av de mest fremgangsrike «asiatiske tigrene» har Sør-Korea hatt en sterk økonomisk vekst etter 1970. Landet er i dag verdens 13. største økonomi og syvende største eksportnasjon. Sør-Korea er Norges nest største handelspartner i Asia, og Norges femte største eksportmarked for varer. Sør-Korea har de siste årene også vist at de har store internasjonale ambisjoner og har blitt en stadig viktigere aktør når det gjelder bistand og fredsoperasjoner. ■

NØKKELTALL | THAILAND

Folketall (millioner)	67,0
Nye flyktninger fra Thailand i 2013	3
Totalt antall flyktninger fra Thailand	396
Internt fordrevne	Minst 35 000
Flyktninger i Thailand fra andre land	141 211
Frivillige tilbakevendinger til Thailand i 2013	-
Asylsøkere fra Thailand til Norge i 2013	-

Tall ved inngangen til 2014

I KLØRNE PÅ MENNESKEHANDLERE

De siste par årene har mange fra den muslimske rohingya-minoriteten i Myanmar flyktet fra hjemlandet etter at uroligheter brøt ut i Rakhine-staten i 2012. Tusenvis av båtflyktninger har kommet til Thailand, og de fleste har sett dette som en mellomstasjon på vei til Malaysia.

Å komme seg videre fra Thailand har imidlertid ikke vært lett. Mange har blitt stanset av thailandske myndigheter og plassert i interneringsleirer under kummerlige forhold. Andre har havnet i klørne på skruppelløse menneskesuglere. Det er også rapportert at thailandske grensevakter, politi og militære har solgt rohingyaer til menneskesuglere. Ifølge nyhetsbyrået Reuters har dette skjedd som ledd i en hemmelig strategi for å bli kvitt rohingyaene.

I stedet for å bringe rohingyaene til Malaysia har menneskesuglerne i mange tilfeller ført dem til avsidesliggende leirer sør i Thailand. Der har flyktningene blitt holdt fanget og mishandlet, og familiene deres har måttet betale store beløp for å få dem fri.

FASTLÅST FLYKTNINGSITUASJON

I Thailand er det også en annen og tallmessig langt større flyktninggruppe fra Myanmar. Det er mennesker fra karen-folket og andre minoritetsgrupper, som gjennom mange år har flyktet fra forfølgelse, vold og overgrep begått av militærregimet i hjemlandet.

Ved inngangen til 2014 bodde 120 000 flyktninger fra disse gruppene i flyktningleirer i Thailand, nær den burmesiske grensen. Noen har vært flyktninger siden 1984, og FNs høykommissær for flyktninger (UNHCR) omtaler dette som en av de mest fastlåste og langvarige flyktnings situasjonene i verden i dag.

Situasjonen i leirene er vanskelig. Flyktningene har begrenset bevegelsesfrihet, og de har ikke tillatelse til å ta seg arbeid utenfor leirene. De er derfor helt avhengige av bistand fra UNHCR og andre organisasjoner for å overleve.

INGEN ORGANISERT RETUR

Tallet på flyktninger i leirene i Thailand gikk ned med 9 000 i løpet av 2013. Det skyldes hovedsakelig at flyktninger ble bosatt i et tredjeland, i første rekke i USA. Få har reist tilbake til Myanmar, til tross for forventningene den politiske reformprosessen i landet har skapt.

Tilbakevending til Myanmar må være frivillig og basere seg på den enkelte flyktnings individuelle valg, mener UNHCR. Organisasjonen mener tiden ennå ikke er moden for organisert tilbakevending i større omfang til Myanmar.

KONFLIKT I SØR

Thailand sliter også med store interne politiske motsetninger. Sør i landet har det i en årrekke pågått en væpnet konflikt mellom myndighetene og muslimske opprørere, som krever en egen stat. Mens flertallet av befolkningen i Thailand er buddhister, er det muslimsk flertall i flere provinser langs grensen til Malaysia.

Mer enn 5 000 mennesker er drept siden konflikten i sør brøt ut i 2004. Opprørerne har systematisk rettet angrep mot sivile, spesielt mot folk som jobber i offentlige stillinger. De har blant annet drept et stort antall lærere og ødelagt hundrevis av skoler. Dette har skjedd som ledd i en strategi for å fordri den buddhistiske delen av befolkningen.

Også thailandske sikkerhetsstyrker har stått bak drap og andre overgrep mot sivile, ifølge menneskerettighetsorganisasjonen Human Rights Watch. Organisasjonen kritiserer myndighetene i Thailand for ikke å etterforske slike overgrep og å unnlate å stille de skyldige til ansvar. ■

EUROPA >

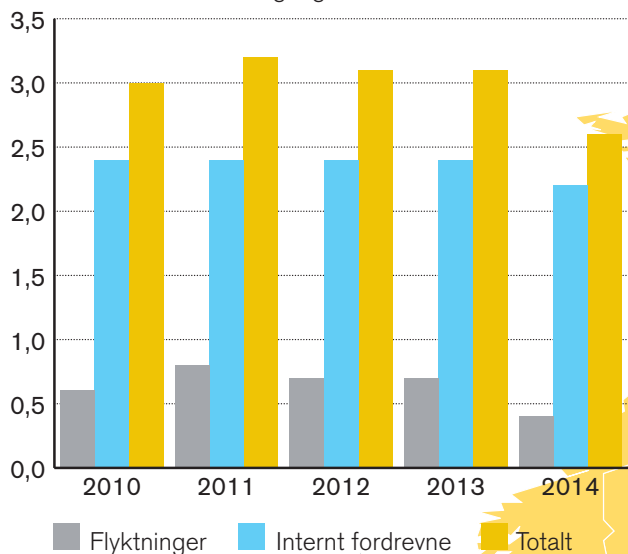

14 afrikanere ble arrestert på Malta 6. mars 2014 etter å ha flyktet fra et interneringssenter. Dommen lød på åtte måneders fengsel.

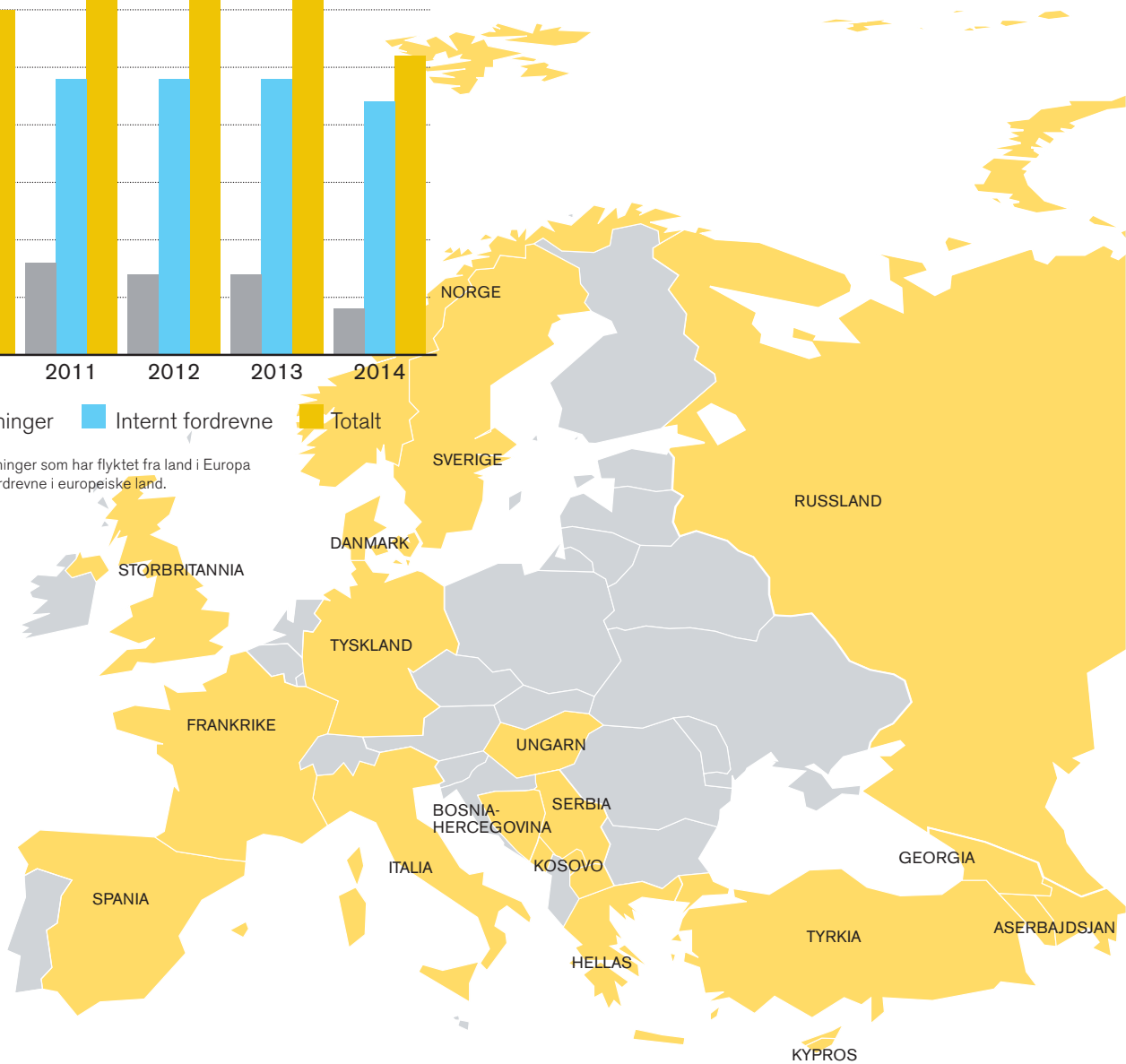
Flyktninger og internt fordrevne siste fem år¹

Tall i millioner ved inngangen til hvert år

¹⁾ Viser flyktninger som har flyktet fra land i Europa og internt fordrevne i europeiske land.

- Aserbajdsjan
- Hellas
- Russland
- Tyrkia
- Bosnia-Hercegovina
- Italia
- Serbia
- Tyskland
- Danmark
- Kosovo
- Spania
- Ungarn
- Frankrike
- Kypros
- Storbritannia
- Sverige
- Georgia
- Norge

LAND SOM FLEST HAR FLYKTET FRA >>>

LAND MED FLEST INTERNT FORDREVNE >>>

Russland	100 318
Tyrkia	77 163
Serbia	71 330
Kroatia	50 736
Bosnia-Hercegovina	30 959

Tyrkia	Minst 953 700
Aserbajdsjan	Inntil 543 400
Kypros	Inntil 212 400
Georgia	Inntil 206 600
Bosnia-Hercegovina	103 400

Kilde: UNHCR

Kilde: IDMC

EUROPA SETTES PÅ PRØVE

Foto: Darrin Zammit Lupi/Reuters/NTB scampix

Til tross for at en av de største humanitære krisene på flere tiår utspiller seg rett utenfor Europas grenser, er det få europeiske land som er villige til å ta ansvar for mennesker på flukt.

53 824 syrere søkte beskyttelse i Europa i 2013. Dette er mer enn det dobbelte sammenlignet med 2012. Syria ble med dette det vanligste opprinnelseslandet for asylsøkere som kom til Europa. Men selv om syrerne var den største gruppen asylsøkere i Europa i fjor, er det svært få syrere som klarer å ta seg til Europa.

LITEN VILJE TIL Å TA ANSVAR

Sammenlignet med landene i Midtøsten er antallet syriske flyktninger i Europa svært beskjedent. Det totale antallet flyktninger som er eller som venter på å bli registrert i Egypt, Irak, Jordan, Libanon og Tyrkia har passert 2,5 millioner.

Heller ikke FNs utfordring til EU-landene om å ta imot 30 000 av de mest sårbare syrerne som kvoteflyktninger, er blitt møtt, selv om EU vil betale 6 000 euro per kvoteflyktning til de landene som deltar i dugnaden.

Både FN og Europakommisjonen har uttalt at den politiske og humanitære krisen som har oppstått på grunn av millioner av flyktninger som strømmer inn i Syrias naboland, bare kan løses om Europa åpner dørene sine. EUs medlemsland har reagert svært ulikt på oppfordringen. Ser man EU under ett fikk, ni av ti syrere som fikk sin asylsøknad behandlet i 2013, en eller annen form

for beskyttelse. Svenske myndigheter har siden september 2013 sagt at de vil gi asyl til alle syrere som klarer å komme seg til landet, og varig opphold så fort de har fått internasjonal beskyttelse. Hellas, Italia og Bulgaria på den annen side blir beskyldt av menneskerettighetsorganisasjoner for å internere og returnere syriske flyktninger til Tyrkia. Norge gir nå i praksis beskyttelse til alle syrere som kommer til landet.

GENERELL ØKNING I ANTALL ASYLSØKNADER

Statistikk fra FNs høykommissær for flyktninger (UNHCR) viser at fem land mottar over 60 prosent av alle asylsøkerne som kommer til Europa. Etter Syria, var de viktigste opprinnelseslandene Russland, Afghanistan, Irak og Serbia.

Tyskland, Frankrike, Sverige, Tyrkia og Storbritannia mottok 298 000 asylsøkere i 2013, noe som er 61 prosent av de totalt 486 600 asylsøkerne som ble registrert i 38 land i Europa i fjor. Norge tok imot 11 983 asylsøkere. Innenfor EU er det de samme landene, minus Tyrkia, men pluss Italia, som får 70 prosent av asylsøkerne, ifølge Eurostat. Både for EU og for Europa som helhet ligger økningen i antall asylsøkere for 2013 på 32 prosent. Den største økningen skyldes krigen i Syria, men det var også en økning i antall personer fra Russland, Irak og Serbia.

Med 109 600 asylsøkere var Tyskland for første gang siden 1999 største mottaker i Europa. Men Tyrkia hadde, i tillegg til de 44 800 asylsøkerne som var registrerte hos UNHCR, per 31. desember 2013 tatt imot 585 480 syriske flyktninger. Disse var omfattet av den tyrkiske regjeringens program for midlertidig beskyttelse. For mange av de syriske flyktningene er Tyrkia bare et stoppested på veien til Europa.

NYE EU-REGLER PÅ ASYLOMRÅDET

EUs innenrikskommissær, Cecilia Malmström, håper at EUs nye felles asylsystem, som skal implementeres innen 2015, kan få flere EU-land til å ta imot flyktninger.

Den såkalte asylopakken ble formelt vedtatt i juni 2013 og inkluderer blant annet en oppdatering av Dublin-forordningen, prosedyredirektivet og mottaksdirektivet. Ifølge Malmström gjør de nye reglene samtlige EU-land pliktige til å etablere nasjonale asylsystemer med kapasitet til å behandle alle asylsøkere på en rettferdig og human måte.

Human Rights Watch er blant organisasjonene som er uenige i at EUs nye asylsystem vil bedre standarden på alle deler av asylområdet. «Mens pakken inneholder noen forbedringer, gir den et altfor bredt grunnlag for internering av asylsøkere. Den gjør

Enslig mindreårig asylsøker fra Somalia har ankommet Malta på jakt etter foreldrene som flyktet til Europa for flere år siden.

Båtflyktninger, blant annet fra Syria, reddet av den italienske kystvakten utenfor Sicilia i september 2013.

ikke medlemslandene pliktige til å gi gratis juridisk hjelp ved førstinstansbehandling av asylsøknader og fritar ikke sårbare grupper, som torturofre og enslige mindreårige asylsøkere, fra hurtigprosedyrer», skriver organisasjonen i sin årsrapport for 2013.

Den oppdaterte Dublinforordningen, Dublin III, som trådte i kraft i juli 2013, beholder den generelle regelen om at det er det første EU-landet asylsøkerne kommer til, som er ansvarlig for å behandle søknaden. Men det er lagt til viktige forsikringer som retten til informasjon, til et personlig intervju og ankemulighet mot vedtak om overføring til et annet EU-land. I tillegg pålegger Dublin III medlemslandene å vurdere risikoen for at asylsøkerne kan bli utsatt for umenneskelig og nedverdiggende behandling før de sender dem fra seg.

I tillegg kom EU-domstolen med en viktig avklaring når det gjelder enslige mindreårige «dublinere». I en dom i juni 2013 uttalte domstolen at asylsøknadene fra enslige mindreårige asylsøkere skal behandles i det landet der de befinner seg, selv om de har søkt asyl i et annet EU-land først, såfremt de ikke har slektninger i et annet land som de ønsker å gjenforenes med. En annen viktig dom kom i november 2013. Da uttalte domstolen at homoseksuelle kan anses som en «spesiell sosial gruppe» og dermed

kvalifisere til asyl i tråd med Flyktningkonvensjonen.

BÅTFLYKTNINGER

EU har visumplikt for borgere fra de fleste flyktningproduserende land. Hvis hensikten med reisen er å søke asyl, skal visumsøknaden avvises. Dermed er det svært vanskelig å ta seg til en europeisk grense på lovlig måte. Dette i kombinasjon med intensivt kontroll langs Europas ytre landegrenser, førte sommeren 2013 til økt antall båtflyktninger. Italia registrerte over 40 000 i 2013. Mange mister livet på havet.

I oktober 2013 druknet mer enn 360 mennesker utenfor Lampedusa i et forlis. Ulykken sjokkerte en hel verden. Som svar nedsatte EU en arbeidsgruppe som fikk i oppgave å se på hvordan man kan hindre flere lignende tragedier. Italia økte redningsinnsatsen, og i løpet av fire dager i april 2014 ble 6000 flyktninger reddet på havet.

EUROPA TIL HØYRE

I løpet av de siste to tiårene har høyre radikale partier fått stadig større oppslutning og innflytelse i en rekke europeiske land. Ved valget i Ungarn i april 2014 fikk det høyreekstreme partiet Jobbik en femtedel av stemmene. I Hellas er det høyreekstreme partiet Gyllent Daggry representert i nasjonalforsamlingen. I tillegg er rasistisk

motivert vold økende i landet. The Racist Violence Recording Network registrerte 166 voldsepisoder i Hellas i fjor, opp fra 154 i 2012. Den episoden som fikk mest oppmerksomhet, var et angrep på 30 fremmedarbeidere på en jordbærplantasje, der arbeiderne ble skutt og såret av sjefen sin fordi de krevde utbetalt lønn. Fremveksten av fremmedfiendtlige holdninger og vold har utløst bekymring både i EUs institusjoner og i Europarådet.

I april 2014 møttes EUs medlemsland i Brussel for å gjennomgå arbeidet mot ekskludering av romfolk i Europa. Ifølge organisasjonen European Roma Rights Centre er EUs forpliktelse til å bekjempe diskriminering og menneskerettighetsbrudd mot denne befolkningsgruppen ikke stort mer enn et løfte, til tross for flere initiativ for å tette gapet mellom romfolk og andre EU-innbyggere.

ENDRET POLITISK KLIMA

Russlands annektering av Krim endret det politiske klimaet i Europa våren 2014. Mens Vesten innførte sanksjoner mot Russland og økte sitt militære nærvær i Baltikum og Polen, truet Russland med å invadere det ukrainske fastlandet. Et av de konkrete utslagene dette fikk på flyktningfeltet, var at Frankrike fjernet Ukraina fra sin liste over trygge opprinnelsesland. ■

NØKKELTALL | ASERBAJDSJAN

Folketall (millioner)	9,4
Nye flyktninger fra Aserbajdsjan i 2013	496
Totalt antall flyktninger fra Aserbajdsjan	14 435
Internt fordrevne	Inntil 543 400
Flyktninger i Aserbajdsjan fra andre land	1658
Frivillige tilbakevendiger til Aserbajdsjan i 2013	-
Asylsøkere fra Aserbajdsjan til Norge i 2013	51
Tall ved inngangen til 2014	

SKJØR VÅPENHVILE I 20 ÅR

20 år har gått siden Aserbajdsjan undertegnet en våpenhvileavtale med Armenia for å få slutt på en krig om landområdet Nagorno-Karabakh. Men våpenhvilen brytes jevnlig, og spenningen er fortsatt stor mellom de to landene. Den uløste konflikten gjør livet vanskelig for Aserbajdsjans internt fordrevne.

Nagorno-Karabakh ligger som en enklave inne i Aserbajdsjan og har et armensk folkeflertall. Krigen på begynnelsen av 1990 førte til armensk kontroll over både Nagorno-Karabakh og aserbajdsjanske områder rundt enklaven. Krigen førte til at 30 000 mennesker mistet livet, og 600 000 aserbajdsjanere ble drevet på flukt inne i Aserbajdsjan før en våpenhvileavtale ble inngått i 1994.

RESULTATLØSE FORHANDLINGER

I oktober 2013 ble Aserbajdsjans president Ilham Alijev gjenvalgt for en tredje periode. Måneden etter møtte han Armenias president for å diskutere konflikten om Nagorno-Karabakh. Det var første gang på nesten to år at presidentene i de to landene møtte hverandre, og de ble enige om å fortsette samtalen om en løsning på konflikten. Likevel er det lite som tyder på noe snarlig gjennombrudd etter to tiår med resultatløse forhandlinger.

Tvert imot er det urovekkende tegn på en tilspissing av konflikten, ifølge organisasjonen International Crisis Group. Det er en reell fare for at militære feilvurderinger eller grensetrefninger som kommer ut av kontroll, kan føre til full krig, advarte organisasjonen i en rapport høsten 2013.

Både Armenia og Aserbajdsjan har økt sine militærbudsjetter kraftig de siste årene. Opprustningen har vært særlig omfattende i Aserbajdsjan. Der har myndighetene i økende grad snakket om en mulig militær løsning på konflikten, ifølge International Crisis Group.

BRUDD PÅ VÅPENHVILEN

De siste årene har det vært svært hyppige brudd på våpenhvilen mellom de to landene. Det var også tilfelle mens OL pågikk i Sotsji i februar 2014, selv om både Aserbajdsjan og Armenia hadde lovet å overholde en «olympisk våpenstillstand» mens vinterlekene pågikk.

Bare i løpet av ett døgn brøt armenerne våpenhvilen 23 ganger, hevdet aserbajdsjanske myndigheter under OL. Armenerne anklaget samtidig Aserbajdsjan for enda flere våpenhvilebrudd.

Bruddene på våpenhvilen skjer ikke bare der krigen foregikk på 1990-tallet. I økende grad finner væpnede trefninger sted i grenseområder som ligger langt fra det opprinnelige konfliktområdet Nagorno-Karabakh.

TILBAKEVENDING ER MÅLET

Den fastlåste konflikten om Nagorno-Karabakh gjør livet vanskelig for de internt fordrevne i Aserbajdsjan, selv om myndighetene de siste årene har økt innsatsen for å bedre deres situasjon.

Ifølge den statlige komiteen for flyktninger og internt fordrevne er det siden 2001 bygd 82 nye bosettinger for fordrevne. Det har ifølge myndighetene bedret levekårene for i alt 180 000 personer. Fortsatt lever imidlertid mange fordrevne under kummerlige forhold. Myndighetene oppgir selv at 400 000 bor i gamle hus som er uegnet som boliger.

Et problem for de internt fordrevne er at deres tilværelse er preget av midlertidighet, selv om de har bodd på samme sted i 20 år. Myndighetenes arbeid for de fordrevne bygger på en forutsetning om at de skal vende tilbake til sine hjemsteder når konflikten om Nagorno-Karabakh er løst. For ikke å svekke kravet om tilbakevending, har myndighetene ikke ønsket å legge til rette for at internt fordrevne skal bli fullt integrert på stedene der de bor nå. ■

NØKKELTALL | BOSNIA-HERCEGOVINA

Folketall (millioner)	3,8
Nye flyktninger fra Bosnia-Hercegovina i 2013	373
Totalt antall flyktninger fra Bosnia-Hercegovina	30 959
Internt fordrevne	103 400
Flyktninger i Bosnia-Hercegovina fra andre land	6968
Frivillige tilbakevendiger til Bosnia-Hercegovina i 2013	130
Asylsøkere fra Bosnia-Hercegovina til Norge i 2013	43

Tall ved inngangen til 2014

ARVEN ETTER DAYTON

Dayton-avtalen, som ble inngått i desember 1995, satte en sluttstrek for krigen som siden våren 1992 hadde kostet over 100 000 mennesker livet, og drevet nær to millioner på flukt.

SPLITTET NASJON I DYP KRISE

Dayton-avtalen, som først og fremst skulle sikre freden, etablerte Bosnia-Hercegovina både geografisk og politisk etter strenge etniske skillelinjer. Snart 19 år etter sliter nasjonen fortsatt med å skape en enhetlig stat.

Det føderale presidentskapet har i praksis liten makt. En høyrepresentant fra FN er satt til å overvåke den skjøre staten og å slå ned på alle forsøk på å bryte fredsavtalen. Sikkerhetsansvaret er overlatt til EU, som også har innledet arbeidet med medlemskapsforberedelsene.

En fragmentert politisk struktur basert på geografiske og etniske skillelinjer, et oppblåst byråkrati, politisk ansvarsfraskrivelse, økonomiske nedgangstider og korrupsjon har ført landet ut i en dyp krise. Den offisielle arbeidsledigheten er 44 prosent. Blant de under 24 år er ledigheten over 63 prosent. De siste fem årene har vært preget av kutt i offentlige budsjetter og lønnsutbetalinger.

«BOSNISK VÅR»

Frustrasjonen blant folk har vært økende og toppet seg i februar 2014, da tusenvis protesterte mot egne politikere. De krevde arbeid og slutt på den omfattende korrupsjonen. Opptøyene foregikk hovedsakelig i bosnjakiske majoritetsområder, men også i kroatiskdominerte byer og til en viss grad i den serbiskdominerte Republika Srpska.

Tidligere protester har i stor grad vært etnisk motivert, men nå rettet misnøyen seg mot selve det politiske systemet, byråkratiet og egne politikere. Enkelte politiske ledere reagerte likevel med å spille på etniske motsetninger, men foreløpig har demonstrasjonene i hovedsak vært rettet mot politikere fra egen etnisk gruppe.

Det som er blitt omtalt som «Den bosniske våren», kan være begynnelsen på en ny samlende politisk linje på tvers av etniske skillelinjer, men misnøyen kan lett få sitt utløp gjennom en enda mer nasjonalistisk politikk. Økt fremvekst av radikale islamistiske grupper peker i negativ retning.

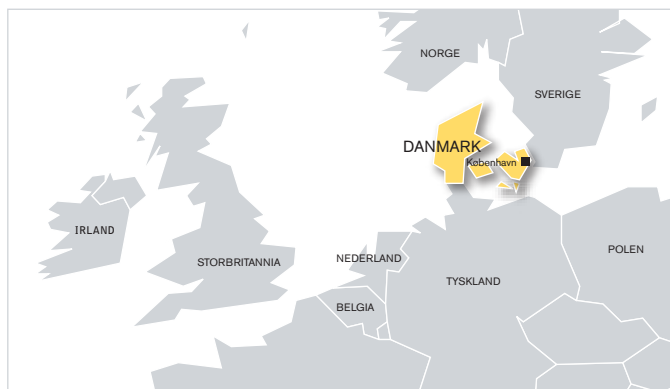
DISKRIMINERING

Dayton-avtalen godkjente et konstitusjonelt demokrati som fratok minoriteter og etniske grupper politisk deltakelse på høyeste plan. Således er det i dag kun bosnjakker, kroater og serbere som kan inneha presidentembetet eller sitte i de viktigste folkevalgte posisjonene. Dette er kjent ulovlig av EUs menneskerettighetsdomstol, og EU krever at det foretas grunnlovsendringer før Bosnia-Hercegovina er klar for medlemskapsforhandlinger.

Diskriminering, manglende rettssikkerhet og etnisk vold har ført til at mange som ble fordrevet under krigen tidlig på 1990-tallet ennå ikke har kunnet flytte hjem. Ifølge FNs høykommissær for flyktninger (UNHCR) bor kun fem prosent av den muslimske og kroatisk befolkningen i serbiskkontrollerte områder, mens et mindre antall serbere bor i områder kontrollert av bosnjakker og kroater. Innpå en tiendedel av landets fortsatt internt fordrevne bor i kummerlige kollektivsentre.

Rombefolkningen er mest utsatt for diskriminering. En stor del av rombefolkningen som er internt fordrevne eller flyktninger, bor i egne områder uten tilstrekkelige boliger, helse eller skoletilbud.

For å komme videre i medlemskapsforhandlingene med EU, må Bosnia-Hercegovina vise større vilje og evne til å sikre rettighetene til landets minoriteter. I oktober 2014 skal det være valg, men få har tro på at det vil føre landet på en ny kurs. ■

NØKKELTALL | DANMARK

Folketall (millioner)	5,6
Nye flyktninger fra Danmark i 2013	-
Totalt antall flyktninger fra Danmark	17
Internt fordrevne	-
Flyktninger i Danmark fra andre land	14 809
Frivillige tilbakevendiger til Danmark i 2013	-
Asylsøkere fra Danmark til Norge i 2013	-
Tall ved inngangen til 2014	

STIGENDE ANTALL ASYLSØKERE

Ifølge Utlændingestyrelsen søkte 7540 personer om asyl i Danmark i 2013. 3840 fikk søknaden om beskyttelse innvilget. Dette tallet inkluderer imidlertid 468 kvoteflyktninger fra 2012 og 514 fra 2013, i tillegg til 72 innvilgede oppholdstillatelser på humanitært grunnlag. Selv om mange søknader blir avvist som grunnløse og mange sendes tilbake til land i Europa hvor de i første omgang søkte asyl, registrerte man likevel i 2013 det største antallet innvilgede søknader på ti år. De fleste asylsøkerne som kom til Danmark i 2013, hadde flyktet fra det borgerkrigsrammede Syria (1702), fra Russland (983) og Somalia (964).

FÅR ASYL, IKKE VISUM

Flyktningenævnet, tilsvarende UNE i Norge, endret i september 2013 praksis, slik at syrere fra spesielt farlige områder i det borgerkrigsherjede landet kan få asyl i Danmark. Men bare noen uker senere gjorde justisministeren det vanskeligere for syrere å få visum for å besøke Danmark. Inntil da hadde syrere fått visum for å besøke ektefeller, barn eller foreldre. Fremover kan ektefeller kun i spesielle tilfeller få visum, mens barn eller foreldre bare kan besøke Danmark hvis familiemedlemmet dør eller er døende.

MER VELFERD

Tallet på asylsøkere som kommer til Danmark har økt jevnt etter at Socialdemokratene, Socialistisk Folkeparti og Det radikale venstre gikk sammen om å danne regjering høsten 2011. De gjorde alvor av sine løfter om oppmykning av asylpolitikken utover i 2012 og 2013.

Økningen har fått kritikerne fra Dansk Folkeparti og Venstre til å kreve innstramminger. Dansk Folkeparti ønsker blant annet at man holder tilbake velferdsytelser, slik at det blir mindre attraktivt å søke asyl i Danmark. Den tidligere forskjellsbehandlingen mellom utlendinger og dansker når det gjaldt velferdsordninger, var nemlig noe av det første den sittende regjeringen gjorde slutt på da den kom til makten. Men samtidig som den nye asylpolitik-

ken gjør livet lettere for flyktninger som har fått opphold i Danmark, blir det vanskeligere for asylsøkere med avslag å bli værende i landet.

OPPRETTER UTREISESENTRER

Med asylavtalen fra høsten 2012 mellom regjeringen, Enhedslisten og Liberal Alliance, ble det avsatt penger til en mer differensiert innkvartering av asylsøkerne. Det betyr at det ved innkvartering tas hensyn til hvilken fase av asylbehandlingen vedkommende befinner seg i. Nyankomne asylsøkere skal innkvarteres i mottakssentre, mens de med avslag skal bo i utreiseseentre. Samtidig skal de med avslag på sin asylsøknad over på en kostordning og ikke lenger motta ytelser i kontanter. I utreiseseentrene skal det arbeides mer målrettet med å motivere de med asylavslag til å vende hjem frivillig. Det skal også opprettes egne sentre for kriminelle asylsøkere, der det vil bli lagt spesiell vekt på sikkerhet, adgangskontroll og overvåkning.

STØTTER FRIVILLIG RETUR

Regjeringen opprettet i 2013 en midlertidig økonomisk støtteordning for avviste asylsøkere som vil reise hjem frivillig. I tillegg har justisdepartementet utstasjonert en utlendingsattaché i Kabul, for å styrke samarbeidet med afghanske myndigheter når det gjelder identifisering og utsendelse av avviste afghanske asylsøkere. Danmark har også gitt økonomisk støtte til afghanske myndigheter som arbeider med å identifisere afghanske statsborgere. På denne måten skaffer danske myndigheter seg et grunnlag for tvangsmessig utsendelse av avviste asylsøkere som nekter å reise frivillig. I 2013 ble det sendt ut flere enn foregående år. ■

NØKKELTALL | FRANKRIKE

Folketall (millioner)	64,3
Nye flyktninger fra Frankrike i 2013	3
Totalt antall flyktninger fra Frankrike	153
Internt fordrevne	-
Flyktninger i Frankrike fra andre land	284 219
Frivillige tilbakevendiger til Frankrike i 2013	-
Asylsøkere fra Frankrike til Norge i 2013	-
Tall ved inngangen til 2014	

VIL FORBEDRE ASYLSYSTEMET

Antallet asylsøkere som kommer til Frankrike har gått kraftig opp de siste årene (fra 35 520 i 2007 til 60 100 i 2013), uten at kapasiteten i asylsystemet er økt tilsvarende. Dette har ført til at behandlingstiden for asylsøknader nå er 19 måneder i gjennomsnitt, noe som er langt unna målsetningen til regjeringen om seks måneder.

FOR FÅ Plasser i MOTTAKENE

Bare et mindretall av asylsøkerne som har rett til plass i asylmottakene, får det. Krisemottakene som er opprettet i hoteller og lignende, har ikke gitt alle tak over hodet. I september 2013 skapte en situasjon i Clermont-France mye medieoppmerksomhet da de frivillige organisasjonene som tok seg av «nødovernattingen», ikke lenger kunne betale for hotellrommene. Mellom 200 og 300 asylsøkere, også mange barn, måtte sove på gata i flere netter. Organisasjonene forklarte at pengene de fikk fra staten bare dekket 30 hotellrom per natt i ett år, mens de i realiteten måtte ta seg av over 360 personer.

Mens asylsøkerne i asylmottakene får både sosial og juridisk oppfølging, eksisterer ikke dette for de som omfattes av tilbudet om «nødovernatting». Også når det gjelder den økonomiske støtten som gis til livsopphold, er det forskjellsbehandling mellom de to gruppene. Mens asylsøkerne i asylmottak får ekstratilskudd for hvert barn de forsørger, får ikke andre asylsøkere dette. 1 euro per dag per voksen er for lite når ikke utgifter til bolig blir dekket, ifølge Frankrikes nasjonale råd for menneskerettigheter (Commission Nationale Consultative des Droits de l'Homme) og menneskerettighetskommissæren i Europarådet.

TAR TAK I PROBLEME

På grunn av svakhetene i asylsystemet og den forestående implementeringen av EUs oppdaterte asyldirektiver satte Frankrikes innenriksminister i juli 2013 i gang konsultasjoner som skal lede frem til en reform av landets asylsystem. Fire workshoper er arrangert med eksperter og interesseorganisasjoner.

Parlamentarikerne som leder dette arbeidet, kom med sine anbefalinger i slutten av november. Forslagene inkluderer forenklet tilgang til asylprosedyrene, hurtigere behandling av asylsøknadene, erstatning av «nødovernatting» med flere plasser i asylmottak, mer rettferdig tilskuddsordning og sosial, juridisk og helsemessig oppfølging av alle asylsøkerne. Dessuten ønsker politikerne en mer effektiv utsendelsesprosess og opprettelse av egne mottak for avviste asylsøkere som skal forberedes på retur.

Det uavhengige offentlige kontrollorganet, Le Défenseur des Droits, uttrykte bekymring i april 2013 på grunn av hundrevis av mindreårige enslige asylsøkere som er overlatt til seg selv i det franske oversjøiske departementet Mayotte. Dette er en øy på 376 km² som ligger mellom det afrikanske kontinentet og Madagaskar. De fleste barna blir sendt til Mayotte av sine familier fra Komorene, en øygruppe i nærheten, som er blant de fattigste landene i verden.

BRØT MENNESKERETTIGHETENE

I to separate saker i september og november 2013 ble Frankrike dømt i Den europeiske menneskerettighetsdomstolen for å ha returnert avviste tamilske asylsøkere til Sri Lanka og en kongoleser til DR Kongo, fordi disse risikerer å bli utsatt for tortur.

Mer enn 21 500 romfolk ble kastet ut fra leirene sine i løpet av 2013. Dette er mer enn det dobbelte sammenlignet med 2012. The European Roma Rights Centre og the Human Rights League er skuffet over president François Hollande, som under valgkampen lovet å stoppe diskrimineringen av romfolket. ■

NØKKELTALL | GEORGIA

Folketall (millioner)	4,3
Nye flyktninger fra Georgia i 2013	603
Totalt antall flyktninger fra Georgia	18 343
Internt fordrevne	Inntil 206 600
Flyktninger i Georgia fra andre land	1187
Frivillige tilbakevendiger til Georgia i 2013	1
Asylsøkere fra Georgia til Norge i 2013	68
Tall ved inngangen til 2014	

LANGT FREM TIL VARIGE LØSNINGER

Mennesker har vært drevet på flukt i Georgia siden tidlig på 1990-tallet, da konfliktene med utbryterregionene Abkhasia og Sør-Ossetia brøt ut. 220 000 ble fordrevet i disse konfliktene. I august 2008 startet krigen mellom Georgia og Russland der stridens kjerne var Sør-Ossetia. Nye fordrivelser fulgte. Mens kamphandlingene raste, måtte mer enn 150 000 mennesker flykte fra sine hjem. De fleste kunne imidlertid returnere de neste månedene. 22 000 personer fra krigen i 2008 er imidlertid fortsatt fordrevet.

TILTAK

Siden krigen i 2008 har den georgiske regjeringen forpliktet seg til å skape varige løsninger gjennom lokal integrering av alle internt fordrevne. De statlige løsningene har hovedsakelig handlet om permanente boliger, primært finansiert med midler fra det internasjonale samfunn. Georgia har ikke kompensert synkende ekstern finansiering med egne midler.

Etter regjeringsskiftet i oktober 2012 har myndighetene gjort sine forpliktelser i den vedtatte strategien for internt fordrevne. Dette har gitt seg uttrykk i mer realistiske tidsrammer og, for første gang, egne investeringer til infrastruktur for denne gruppen. I 2013 foretok man også en omfattende gjennomgang av relevant lovgivning og en total nyregistrering av internt fordrevne. Disse tiltakene har imidlertid liten effekt på livskvaliteten for målgruppen.

Den fortsatt vanskelige økonomiske situasjonen i Georgia, kombinert med begrensede statlige ressurser og fallende giverstøtte, påvirker regjeringens evne til å realisere sine løfter. Til tross for gode intensjoner mangler regjeringen en langsiktig visjon for å ivareta de internt fordrevnes behov. Økt innsats er nødvendig for å sikre at løsningene virkelig blir varige og tilpasset faktiske behov. Dette

inkluderer hensynet til lik og uhindret tilgang til sosiale tjenester, inntektsmuligheter og brukssikkerhet til bolig. De statlige programmene må også være basert på faktiske behov snarere enn politiske hensyn, slik at de gradvis kan tas av støtteordninger for internt fordrevne og slik frigjøre midler til fordrevne med større behov.

RETUR VANSKELIG

Ettersom den administrative grensen med Sør-Ossetia er voktet av den russiske hæren, er det i praksis bare et lite antall som kan returnere til sine opprinnelige bosteder, og da kun til Abkhasia. Situasjonen for de rundt 50 000 som allerede har returnert til Abkhasia, i hovedsak etniske georgiere, har vært svært vanskelig og blir stadig mer uforutsigbar. De frykter at de selvoppnevnte myndighetene der skal kalle tilbake sivile dokumenter som til nå har gitt tilgang til grunnleggende rettigheter og tjenester i Abkhasia. En slik tilbakekalling vil føre til redusert bevegelsesfrihet, utdanningsmuligheter, helsetjenester og sysselsetting. En politisk løsning på konfliktene forblir fjern. Til tross for en mer forsonende holdning til utbryterregionene fra georgisk side, så oppveier dette på langt nær Russlands økende dominans over Abkhasia og Sør-Ossetia.

FLYKTNINGER

Tsjetsjenere har tradisjonelt utgjort den største gruppen av asylsøkere og flyktninger i Georgia. De fleste har returnert eller blitt gjenbosatt til tredje land. Georgiske myndigheter har tilbudt statsborgerskap til de som har valgt å bli i landet. I 2013 stanset denne prosessen for de siste omlag 500 tsjetsjenske flyktningene av ukjente årsaker. På samme tid har Georgia har opplevd en økning av nye asylsøkere, hovedsakelig fra Irak, Syria og Egypt. ■

NØKKELTALL | HELLAS

Folketall (millioner)	11,1
Nye flyktninger fra Hellas i 2013	5
Totalt antall flyktninger fra Hellas	198
Internt fordrevne	-
Flyktninger i Hellas fra andre land	53 315
Frivillige tilbakevendiger til Hellas i 2013	-
Asylsøkere fra Hellas til Norge i 2013	1

Tall ved inngangen til 2014

UVERDIG BEHANDLING AV ASYLSØKERE

8 200 asylsøkere ble registrert i Hellas i 2013, ifølge FNs høykommissær for flyktninger (UNHCR). Mange reiser også gjennom landet uten at de blir registrert. Siden tidlig på 2000-tallet har Hellas vært en av de viktigste inngangsportene til Europa, både for migranter og asylsøkere fra Asia og Afrika. Men landet har aldri hatt et velfungerende asylsystem. Dårlig tilgang til asylprosedyrene og systematisk internering under elendige forhold møter de som søker beskyttelse fra krig og forfølgelse.

FORTSATT KRITIKKVERDIG

I 2010 var situasjonen for asylsøkerne i Hellas blitt så ille at UNHCR omtalte den som en humanitær krise. Året etter fastslo Den europeiske menneskerettighetsdomstolen at forholdene var så uverdige at det ville være brudd på menneskerettighetene å sende asylsøkere tilbake dit, slik Dublin-forordningen tilsier. De fleste EU-landene har respektert dette.

En rapport fra Leger uten grenser i april 2014, tyder på at situasjonen ikke er blitt særlig bedre. Organisasjonen beskriver forholdene der asylsøkerne blir internerte som «et levende helvete», med alvorlige følger for asylsøkernes helse. I de overfylte interneringssentrene, uten tilgang til elementære sanitære forhold, er utbrudd av skabb og tuberkulose vanlig, og de internerte blir ofte nektet både frisk luft og dagslys. Etter en lovendring i 2012 risikerer de internerte å bli holdt i interneringssentrene i 18 måneder. I tre separate dommer i Den europeiske menneskerettighetsdomstolen ble Hellas i 2013 dømt for umenneskelig og nedverdiggende behandling av immigranter i forvaring.

NY SIVIL ASYLTJENESTE

Etter press og med støtte fra både EU og FN bygges det opp et nytt asylsystem, som skal være i samsvar med landets internasjonale forpliktelser. I 2011 ble det vedtatt en lov som legger grunnlaget

for en sivil asyltjeneste og en ny, mer rettferdig og effektiv asylprosedyre. Men det første asylkontoret under denne nye ordningen ble ikke åpnet før i juni 2013 i Athen. I desember 2013 ble det opprettet tre andre regionale asylkontorer i Nord- og Sør-Evros og på øya Levsos. Ifølge myndighetene skal nye kontorer åpnes på Rhodos, i Thessaloniki, på Samos, Chios, i Heraklion og i Patras i løpet av 2014. Under det gamle systemet var det politiet som tok seg av alle asylsøknadene, og politiet vil fortsatt ha ansvaret for asylsøknadene som ble registrert før åpningen av den nye sivile asyltjenesten. Dette bekymrer menneskerettsorganisasjoner.

FLERE DØDSFALL

Økte grensekontroller og et nytt gjerde langs landegrensene til Tyrkia har om dirigert strømmen av migranter og asylsøkere, inkludert syrere, til øyene i Egeerhavet, noe som førte til flere dødsfall. I januar 2014 døde ni barn og tre kvinner da båten de satt i gikk rundt, mens den greske kystvakta tauet dem mot den tyrkiske kysten. Overlevende fortalte, ifølge The European Council on Refugees and Exiles (ECRE), at de ropte om hjelp, og at det var et stort antall barn om bord. Men de greske havnmyndighetene benekter at de prøvde å frakte flyktningene tilbake til Tyrkia. De hevder at ulykken skjedde under en redningsaksjon. Både UNHCR og EU har bedt om at ulykken etterforskes.

Til tross for opprettelsen av en egen anti-rasistisk politienhet, er rasistisk motivert vold, diskriminering og fremmedfrykt et økende problem i Hellas. Den greske ombudsmannen advarte i september 2013 om at straffefriheten for rasistisk vold er en trussel mot rettssikkerheten i landet. ■

NØKKELTALL | ITALIA

Folketall (millioner)	61,0
Nye flyktninger fra Italia i 2013	-
Totalt antall flyktninger fra Italia	145
Internt fordrevne	-
Flyktninger i Italia fra andre land	91 714
Frivillige tilbakevendiger til Italia i 2013	-
Asylsøkere fra Italia til Norge i 2013	1
Tall ved inngangen til 2014	

BÅTFLYKTNINGER MISTER LIVET

Italia mottok 27 800 asylsøkere i 2013. Dette er, ifølge FNs høykommissær for flyktninger (UNHCR), det tredje høyeste antallet som er registrert det siste tiåret. Tallene for 2013 ligger likevel et stykke unna toppåret 2011, da 34 000 søkte asyl i kjølevannet av den arabiske våren i Nord-Afrika. De fleste asylsøkere kom i 2013 fra Nigeria (3500) etterfulgt av Pakistan (3300), Somalia (2900) og Eritrea (2200). Økningen i antallet asylsøkere til Italia skyldes hovedsakelig flere båtflyktninger. Ifølge det italienske innenriksdepartementet kom nærmere 43 000 migranter sjøveien til Italia i 2013, enten på jakt etter arbeid eller på flukt fra krig og forfølgelse.

STORE TRAGEDIER

Den livsfarlige ferden over havet i overfylte og lite sjødyktige farkoster ender ofte i tragedier for dem som tar sjansen, uten at dette vanligvis får oppmerksomhet i internasjonal presse. Men da minst 366 eritreere druknet i et forlis utenfor kysten av den italienske øya Lampedusa 3. oktober i 2013 og mer enn 200, de fleste syrere, omkom i et annet forlis én uke senere, skapte det massiv fordømmelse verden over. Paven uttrykte under sitt besøk i landet skam over det han kalte «den vestlige verdens globalisering av likgyldighet». Presset var stort på EUs stats- og regjeringsledere da de møttes til toppmøte senere samme måned. Men ganske snart ble det klart at de heller ikke denne gangen ville gå så mye lengre enn til å uttrykke sin dype sorg. Jobben med å utarbeide forslag til tiltak som kan forebygge lignende tragedier i Middelhavet, ble satt ut til en arbeidsgruppe ledet av Europakommisjonen, og avgjørelser om fremtidens asyl- og innvandringspolitikk ble utsatt til toppmøtet i juni 2014. Etter de to dramatiske ulykkene utenfor kysten bestemte italienske myndigheter seg for å øke redningsinnsatsen. Ifølge UNHCR ble over 10 000 liv reddet i perioden oktober 2013 til mars 2014.

SKANDALØS BEHANDLING

Italienske myndigheter startet i desember 2013 etterforskning av behandlingen av flyktninger på et mottakssenter på Lampedusa. Bakgrunnen var en film som angivelig viser flyktninger som blir tvunget til å kle seg nakne og som så blir spytt foran andre flyktninger. Ifølge avisa La Repubblica stilles flyktningene i kø og sprayes med desinfiserende middel mot skabb. De ansatte på senteret, som huser dobbelt så mange som de 250 det ble bygget for, ble senere oppsagt.

ØKER KAPASITETEN I ASYLMOTTAKENE

I september 2013 annonserte innenriksdepartementet at antall plasser i spesialiserte mottakssentre for flyktninger og asylsøkere skal økes fra 3000 til 16 000. UNHCR, som roste tiltaket, understreket i en rapport publisert i juli samme år behovet for en reform av landets asylsystem. UNHCR mener at myndighetene også bør gi støtte til asylsøkere som ikke får plass i de overfylte mottakene og til flyktninger som har fått innvilget beskyttelse og må flytte ut. I dag må disse klare seg selv, og mange lever på gata eller i forlatte bygninger.

I april 2013 kritiserte FNs spesialrapportør for migranternes rettigheter, Francois Crépeau, Italia for forholdene i interneringssentrene og for asylsøkernes manglende tilgang til juridisk hjelp. Han uttrykte dessuten bekymring for påstander om summariske deportasjoner til Hellas og utilstrekkelige sikkerhetstiltak i returavtaler med Tunisia og Egypt. I juni signerte italienske myndigheter en avtale med European Asylum Support Office (EASO) som skal hjelpe landet med å rydde opp i problemene i landets asylsystem. ■

NØKKELTALL | KOSOVO

Folketall (millioner)	1,8
Nye flyktninger fra Kosovo i 2013 ¹⁾	-
Totalt antall flyktninger fra Kosovo ¹⁾	-
Internt fordrevne	Minst 17 300
Flyktninger i Kosovo fra andre land ¹⁾	-
Frivillige tilbakevendiger til Kosovo i 2013 ¹⁾	-
Asylsøkere fra Kosovo til Norge i 2013	254

¹⁾ UNHCR inkluderer flyktingtall for Kosovo i tallene for Serbia. Tall ved inngangen til 2014

POLITISK, SOSIAL OG ETNISK URO

Kosovo ble i april 2013 enig med Serbia om en avtale som skal normalisere forholdet mellom de to landene. Avtalen skal sikre en begrenset autonomi for den serbiske minoriteten nord i Kosovo. Samtidig er avtalen en juridisk anerkjennelse av Kosovos uavhengighet. Kort tid etter anbefalte Europakommisjonen at det åpnes forhandlinger om medlemskap for Serbia og en stabiliserings- og assosieringsavtale (SAA) med Kosovo.

FORTSATT SPLITTELSE

Avtalen sikrer den serbiske minoriteten i Kosovo en viss autonomi innen politi- og rettsvesen. Til gjengjeld må serberne underordne seg myndighetene i Pristina. Avtalen ble imidlertid ikke godt mottatt av den serbiske minoriteten, som føler seg svikket av politikerne i Beograd. I august ble avtalen fulgt opp av en avtale som skal sikre permanent grensetrafikk mellom Serbia og Kosovo.

Det store flertallet av serbere i Kosovo valgte å boikotte lokalvalgene høsten 2013, som var preget av vold, trusler og sabotasje i serbiskdominerte områder. Enkelte steder ble valgene utsatt. Mange fryktet at valget, som var støttet av regjeringen i Beograd, ville føre til økt integrering av de serbiske områdene. Kosovoalbanere og serbere lever i dag sine liv i to parallelle samfunn. Det skal avholdes parlamentsvalg i løpet av 2014.

«ALBANSK VÅR»

Kosovoalbanerne har stått samlet i kampen for økt selvstyre og en egen uavhengig stat. Det internasjonale samfunnet og de politiske lederne har vært opptatt av å sikre stabiliteten. Den økonomiske politikken har i stor grad dreid seg om å opprettholde og utvide en stor offentlig sektor, og lite har blitt gjort for å utvikle næringsliv eller sikre utenlandske investeringer. Resultatet er et overdimensjonert byråkrati, omfattende korrupsjon, økonomisk stagnasjon og politisk avmakt.

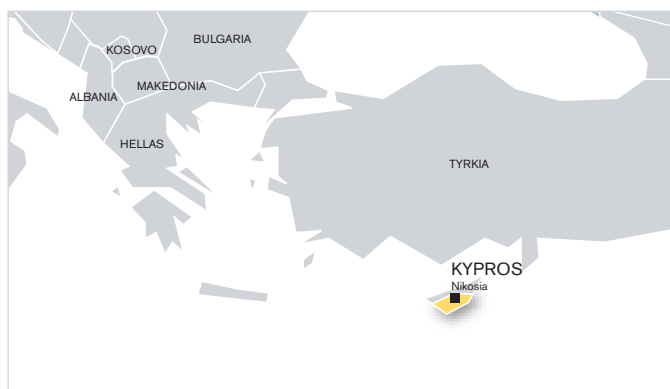
Høyskoler og universitet utdanner årlig nye kull til arbeidsledighet. Den totale arbeidsledigheten er mellom 35 og 45 prosent. For de mellom 15 og 24 år er den over 65 prosent. Seks år etter at kosovoalbanerne i 2008 proklamerte sin uavhengighet fra Serbia, rettes nå misnøyen mot egne politikere og ledere, samt de overnasjonale myndighetene representert ved UNMIK (The United Nations Interim Administration Mission in Kosovo), EULEX (The European Union Rule of Law Mission in Kosovo) og KFOR (The Kosovo Force).

FLYKTNINGER OG INTERNT FORDREVNE

Under krigen i Kosovo i 1999 søkte 230 000 serbere og andre minoriteter fra provinsen Kosovo tilflukt i Serbia. Ifølge FNs høykommissær for flyktninger (UNHCR) har kun om lag 12 000 vendt tilbake. I tillegg er over 17 000 internt fordrevet i Kosovo. Så langt har verken de internasjonale organisasjonene i Kosovo eller regjeringen klart å skape sikkerhet og sikre rettighetene til de som ønsker å vende tilbake. Kosovo er fremdeles delt i etniske enklaver, med et større serbiskkontrollert område i nord.

Landet sliter også med alvorlige menneskerettighetsbrudd og diskriminering av minoritetsgruppene romfolk, ashkali og egyptere. De utgjør om lag 40 000 mennesker, og mange av dem er også internt fordrevet og mangler arbeid, permanent husvære og tilgang på offentlige tjenester.

Etter at EU opphevet visumtvangen overfor Serbia i 2010, har om lag 70 000 borgere med serbisk pass søkt visum i EU-land. Over 90 prosent av disse er romfolk eller albanere. Mange er internt fordrevne og/eller kommer fra Kosovo. Kun om lag én prosent er innvilget asyl, og de aller fleste returneres med tvang. UNHCR registrerte i 2012 tvungen retur av over 1 700 personer til Kosovo. ■

NØKKELTALL | KYPROS

Folketall (millioner)	1,1
Nye flyktninger fra Kypros i 2013	-
Totalt antall flyktninger fra Kypros	12
Internt fordrevne	Inntil 212 400
Flyktninger i Kypros fra andre land	6534
Frivillige tilbakevendiger til Kypros i 2013	-
Asylsøkere fra Kypros til Norge i 2013	1
Tall ved inngangen til 2014	

ASYLSYSTEM MED STORE SVAKHETER

Kypros registrerte 1250 asylsøkere i 2013. Det er en nedgang på 23 prosent fra året før, da det kom 1630 asylsøkere til landet. De fleste asylsøkerne er fra Syria, Egypt og Bangladesh.

DELT LAND

Kypros har vært delt siden 1974 etter at Tyrkia invaderte den nordlige delen som svar på et militærkupp, som var støttet av greske myndigheter. Konflikten mellom greske og tyrkiske kyprioter eskalerte etter frigjøringen fra britisk styre i 1960, og i 1964 etablerte Sikkerhetsrådet en fredsbevarende FN-styrke på Kypros. Ti år senere, etter en våpenhvile, ble den demilitariserte buffer-sonen, også kalt den grønne linjen, opprettet. Den grønne linjen deler øya i to, med Republikken Kypros i sør og Den tyrkiske republikken Nord-Kypros i nord.

I løpet av krigen i 1974 ble hundretusener tvunget til å forlate hjemmene sine. Republikken Nord-Kypros ble opprettet i 1975, men er ikke anerkjent av andre enn Tyrkia. Formelt ble hele øya medlem av EU i 2004. Flere år med forhandlinger om gjenforening har imidlertid ikke ført fram. Greske og tyrkiske kyprioter lever adskilte liv og har forskjellig språk og infrastruktur.

KRITIKK FRA AMNESTY

Kypros har tidligere fått mye kritikk for sin behandling av asylsøkere. Ifølge en rapport fra Amnesty fra mars 2014, har forholdene ikke bedret seg mye. Amnesty hevder at immigrasjonsmyndighetene rutinemessig internerer hundrevis av asylsøkere under fengselslignende forhold i lange perioder mens de venter på deportasjon.

De internerte omfatter blant annet syriske flyktninger, noe Amnesty mener er en uforståelig praksis så lenge det er Kypros' offisielle politikk ikke å returnere dem. Minst én person som Amnesty hadde snakket med i et interneringssenter i Menogia, hadde vært

internert i 22 måneder. Maksimumsgrensen i EU er 18 måneder. Ifølge EU-reglene skal internering være en siste utvei når andre tiltak har vist seg utilstrekkelige. Myndighetene sier alternativer er tilgjengelige, men Amnesty mener de sjelden blir brukt. Den eneste positive utviklingen Amnesty registrerte under sine undersøkelser på øya, var at asylsøkerne ikke lenger blir holdt innestengt i Nicosias sentralfengsel.

MYNDIGHETENE AVVISER PÅSTANDENE

Som en reaksjon på rapporten fra Amnesty oppfordret FNs høykommissær for flyktninger (UNHCR) Kypros til å finne en løsning på problemene umiddelbart. Innenriksminister Socratis Hasikos avviste imidlertid påstandene i rapporten, og uttalte at den var full av feil og generalisering. Han mente rapporten var basert på klager Amnesty selektivt hadde samlet inn fra diverse frivillige organisasjoner, mens forklaringer fra myndighetene var blitt ignorert.

UNHCRs representant på øya, Damtew Dessalegne, har tidligere i et intervju med The Cyprus News Agency (CNA), pekt på flere svakheter i Kypros' asylsystem. De omfatter blant annet forsinkelser i utbetalinger av velferdsytelser, behandlingen av asylsøkere, dårlig kapasitet i åpne asylsentre og langvarig internering av syrere. UNHCR mener Kypros må bli flinkere til å benytte seg av økonomiske støtteordninger fra EU for å bedre asylsøkernes levekår. I juli 2013 reduserte regjeringen ytelsene til asylsøkere. De månedlige utbetalingene ble mer enn halvert, og ytelser blir nå delvis gitt i form av mat og kleskuponer. Bakgrunnen for nedskjæringene skal være den økonomiske krisen i Europa som også har rammet Kypros hardt. ■

NØKKELTALL | NORGE

Folketall (millioner)	5,0
Nye flyktninger fra Norge i 2013	-
Totalt antall flyktninger fra Norge	18
Internt fordrevne	-
Flyktninger i Norge fra andre land	52 450
Frivillige tilbakevendiger til Norge i 2013	-

Tall ved inngangen til 2014

NY REGJERING, NYE INNSTRAMMINGER

12 983 personer søkte asyl i Norge i 2013. Det er 22 prosent flere enn i 2012, ifølge Utlendingsdirektoratet (UDI). 65 prosent av asylsøkerne som fikk behandlet sin søknad i fjor, fikk positivt svar. Dette er en økning på 7 prosent i forhold til året før. Økningen i antallet asylsøkere som viser seg å ha et reelt beskyttelsesbehov, langt raskere saksbehandlingstid i UDI og kommunenes manglende vilje til å ta imot flere, gjør at det har hopet seg opp asylsøkere med positivt vedtak i asylmottakene. Av totalt 15 416 beboere i mottak var det ved utløpet av februar 2014 5663 som venter på bosetting.

ENDRER ASYLPOLITIKKEN

Etter Stortingsvalget høsten 2013 fikk det innvandringskritiske Fremskrittspartiet for første gang plass i en norsk regjering sammen med Høyre. Solberg-regjeringen lover å stramme inn asylpolitikken på flere områder. Enkelte kritikere vil hevde at den avgåtte Stoltenberg-regjeringen allerede har strammet inn asylpolitikken så mye som det er mulig å gjøre, uten å bryte internasjonale konvensjoner.

Venstre og Kristelig Folkeparti (KrF), som sammen med de to regjeringspartiene nå utgjør stortingsflertallet, bidrar gjennom en samarbeidsavtale på utlendingsfeltet til å få den nye asylpolitikken realisert. I denne avtalen godtar Venstre og KrF en mer utstrakt bruk av lukkede mottak og opprettelse av differensierte mottak. Det vil si integreringsmottak for de som har fått oppholdstillatelse og venter på å bli bosatt, og returmottak for de med avslag og plikt til å reise hjem. De aksepterer strengere regler for familiejenforening og familieetablering i Norge, i tillegg til raskere retur av kriminelle og personer uten lovlig opphold.

AMNESTI FOR BARN

I bytte fikk Venstre og KrF et engangsamnesti for noen av de lengeverende barna i norske asylmottak og en sterkere vektlegging av det de kaller «det barnefaglig forsvarlige» i behandling av asylsaker der barn er involvert. Alle avgjørelser som gjelder barn skal dessuten begrunnes, slik at de blir lettere å etterprøve. Et krav i avtalen om at barna må komme fra land som Norge har returavtale med, begrenser imidlertid antallet som omfattes av engangsamnestiet. Ifølge UDI gjaldt det høsten 2013 rundt 170 barn. På samme tidspunkt var det registrert 752 asylbarn med endelig avslag som hadde bodd lenger enn tre år i Norge. Kravet om returavtale er lagt inn for å hindre at engangsløsningen fører til en økning av asylsøkere som ikke kan sendes ut av landet igjen dersom de får avslag på asylsøknaden.

VIL SILE KVOTEFLYKTNINGENE

Stoltenberg-regjeringens beslutning om å hente 1000 kvoteflyktninger fra Syria, opprettholdes av Solberg-regjeringen. Men 500 av disse tas fra Norges ordinære kvote for 1200 overføringsflyktninger. I tillegg vil regjeringen fra 2015 velge ut de kvoteflyktningene som er lettest å integrere. Grunnlaget for FNs system for kvoteflyktninger er imidlertid å sikre beskyttelse for individer som ikke kan få dette i nærområdet.

Fjerning av en forskrift i utlendingsloven gjorde det fra 1. januar 2014 mulig å utvise asylsøkere som lyver eller holder tilbake opplysninger om at de har søkt asyl i andre land før de kom til Norge. Da Norge 28. april i 2014 ble vurdert i FNs menneskerettighetsråd for situasjonen for menneskerettighetene i landet, kritiserte flere land behandlingen av mindreårige asylsøkere. I tillegg fikk Norge kritikk for ikke å ha ratifisert tilleggsprotokollen til Barnekonvensjonen om en ny individuell klageordning til FN for brudd på konvensjonen. ■

NØKKELTALL | RUSSLAND

Folketall (millioner)	142,8
Nye flyktninger fra Russland i 2013	4493
Totalt antall flyktninger fra Russland	100 318
Internt fordrevne	Minst 34 900
Flyktninger i Russland fra andre land	4698
Frivillige tilbakevendiger til Russland i 2013	-
Asylsøkere fra Russland til Norge i 2013	376
Tall ved inngangen til 2014	

FORTSATT SPENT I NORD-KAUKASUS

Spenningen foran vinter-OL i Sotsji i februar 2014 handlet ikke bare om hvem som skulle sikre seg plass på seierspallen i de ulike øvelsene. Det var også spenning knyttet til om noen ville forsøke å gjennomføre terroraksjoner mot vinterlekene.

Med Sotsjjs beliggenhet i nærheten av områder i Nord-Kaukasus der det pågår en brutal konflikt mellom myndighetene og anti-russiske opprørere, var bekymringen for terror reell nok. Det ble understreket da islamister fra Nord-Kaukasus gjennomførte to selvmordsangrep i byen Volgograd i desember 2013, der mer enn 30 mennesker mistet livet.

ØKT POLARISERING

I forkant av vinter-OL intensiverte russiske myndigheter sin kamp mot opprørere i Nord-Kaukasus. Personer som ble mistenkt for å planlegge terroraksjoner ble arrestert og drept, og husene til slektninger av mistenkte terrorister ble sprengt i luften. I november 2013 vedtok den russiske nasjonalforsamlingen en lov om at familiene til terrorister ville være erstatningsansvarlige overfor ofrene for terrorangrep.

Internasjonale observatører mener russiske myndigheters kompromissløse kamp mot opprørere foran OL har bidratt til økt radikaliserings og økt konfliktnivå i Nord-Kaukasus. De mener tiltakene som ble iverksatt for å sørge for sikkerheten under OL, kan føre til mer vold og flere terroraksjoner.

Slike advarsler er bekymringsfulle i en konflikt som allerede på forhånd regnes som den mest dødbringende i Europa i dag. Konflikten krevde 529 menneskeliv i Nord-Kaukasus i 2013, hvorav 104 var sivile, ifølge nettstedet the Caucasian Knot, som systematisk overvåker utviklingen i regionen. Volden er mest omfattende i Dagestan, der 341 mennesker ble drept i løpet av året.

STARTET I TSJETSJENIA

Dagens konflikt i Nord-Kaukasus har sin bakgrunn i to blodige kriger som utspant seg i Tsjetsjenia på 1990-tallet og begynnelsen av 2000-tallet. Krigene hadde sitt utspring i en nasjonalistisk kamp for uavhengighet fra Russland, men opprøret fikk etter hvert et sterkere islamistisk preg.

Krigene i Tsjetsjenia førte til at anslagsvis 80 000 mennesker mistet livet og 800 000 ble drevet på flukt. I 2009 ble konflikten i Tsjetsjenia offisielt erklært som avsluttet, men da hadde opprøret allerede spredt seg til andre deler av regionen. I dag krever opprørerne en egen stat i Nord-Kaukasus, basert på islamsk lov.

ASYLSTRØM TIL TYSKLAND

I begynnelsen av 2013 opplevde Tyskland en kraftig økning i tallet på russiske asylsøkere, de fleste fra Tsjetsjenia og andre deler av Nord-Kaukasus.

I løpet av året kom det samlede tallet på russiske asylsøkere opp i om lag 15 000. Det var nesten en femdobling sammenlignet med året før, og russere klatret dermed til topps på statistikken over førstegangs asylsøkere i Tyskland.

En hovedforklaring på den økte tilstrømmingen av asylsøkere var at rykter hadde spredt seg som ild i tørt gress om at nå var det gode tider for den som ville ha asyl i Tyskland. I Nord-Kaukasus ble det fortalt at Tyskland hadde bestemt seg for å slippe inn 40 000 tsjetsjenere. Ifølge ryktene skulle hver asylsøker få utbetalt 4 000 euro og få tildelt et stykke jord.

Ifølge den russiske menneskerettighetsorganisasjonen Memorial var det profesjonelle menneskesmuglere som satte ut ryktene. Enkelte steder førte det til at hele nabolag fylte opp busser som satte kursen mot Tyskland. ■

NØKKELTALL | SERBIA

Folketall (millioner)	7,2
Nye flyktninger fra Serbia i 2013 ¹⁾	1273
Totalt antall flyktninger fra Serbia ¹⁾	71 330
Internt fordrevne	97 300
Flyktninger i Serbia fra andre land ¹⁾	57 483
Frivillige tilbakevendiger til Serbia i 2013 ¹⁾	168
Asylsøkere fra Serbia til Norge i 2013	78

¹⁾ UNHCR inkluderer flyktningtall for Kosovo i tallene for Serbia. Tall ved inngangen til 2014

NYE FLYKTNINGSTRØMMER

Serbia har gått fra å være hovedmottaksland for de som flyktet fra krigene på Balkan på 1990-tallet, til å bli transittland for flyktninger fra Afrika og Midtøsten. Nå søker også mange av disse asyl i Serbia. Samtidig er asylsøkere fra Serbia og Kosovo fortsatt blant de største gruppene av asylsøkere til EU-landene.

ARVEN FRA 90-ÅRENE

På midten av 1990-tallet var Serbia nødhavn for mer enn en halv million etniske serbere fra de tidligere jugoslaviske republikkene, og på slutten av det samme tiåret søkte 230 000 serbere og andre minoriteter fra provinsen Kosovo tilflukt i Serbia.

Mange av de som flyktet fra krigen i Kroatia og Bosnia på 1990-tallet er integrert og innvilget statsborgerskap. Kun om lag 70 000 av denne gruppen regnes i dag som flyktninger. Integrasjon og tilbakevendning av internt fordrevne skjer i svært liten grad.

Ifølge FNs høykommissær for flyktninger (UNHCR) er kun om lag 12 000 av de som flyktet fra krigen i Kosovo i 1999 vendt tilbake. Serbia er fortsatt det landet i Europa med flest internt fordrevne.

Forholdene for mange av de internt fordrevne er svært kummerlige. UNHCR og serbiske myndigheter rapporterte i 2013 om at nær 100 000 internt fordrevne har behov for hjelp. Dette gjelder særlig de som tilhører romfolket. Mange bor i kollektive sentre og mangler tilstrekkelige helsetilbud, utdanning og arbeid.

ÅPNE GRENSER

Etter at EU opphevet visumtvangen for Serbia i 2010, har over 70 000 serbiske statsborgere søkt asyl i EU-land. Om lag 90 prosent tilhører romfolket, et mindretall er etniske albanere og mange er hjemmehørende i Kosovo. Bare om lag én prosent har fått innvilget asyl, mens de fleste andre blir returnert.

Flere EU-land, som Tyskland og Sverige, har lagt press på serbiske myndigheter for å stanse strømmen av det de mener er asylsøkere uten dokumenterte behov for beskyttelse. Serbia har også innført lover som kriminaliserer menneskesmugling. Til tross for dette har ikke strømmen av asylsøkere fra Serbia avtatt, og i 2013 søkte om lag 20 000 serbiske statsborger asyl i EU-land.

TRANSITTLAND OG ASYLSØKERE

Serbia er blitt et viktig transittland for migranter og asylsøkere på vei til EU-land. Samtidig velger stadig flere å søke asyl i Serbia. Myndighetene i landet oppgir at det ved utgangen av 2013 befant seg over 5000 personer som ønsket å søke asyl i Serbia. Av disse hadde 153 søkt om asyl og kun to hadde fått innvilget asyl. De siste seks årene har bare fem asylsøkere fått innvilget asyl. De aller fleste som søker asyl, har flyktet fra land som herjes av krig og konflikt, så som Syria, Eritrea, Somalia, Afghanistan, Algerie og Mali. Serbia har verken de fysiske, forvaltningsmessige eller juridiske forutsetningene som skal til for å håndtere den stadig økende mengden asylsøkere. Asylmottakene er sprengt, og mange migranter og asylsøkere har søkt husly i telt eller hytter uten tilgang til sanitære fasiliteter.

For å takle situasjonen har myndighetene varslet økt innsats for å sikre menneskerettighetene, øke kapasiteten på mottakene, korte ned saksbehandlingstiden og innføre nye asyllover og praksis i tråd med internasjonale standarder og den endrede situasjonen. Myndighetene har også bedt om økt støtte fra EU.

KOSOVO OG EU

Etter at Serbia og Kosovo i april i 2013 ble enige om en avtale som skal normalisere forholdet mellom de to landene, har Europakommisjonen anbefalt at det åpnes forhandlinger om medlemskap for Serbia og en stabiliserings- og assosieringsavtale (SAA) med Kosovo. ■

NØKKELTALL | SPANIA

Folketall (millioner)	46,9
Nye flyktninger fra Spania i 2013	-
Totalt antall flyktninger fra Spania	131
Internt fordrevne	-
Flyktninger i Spania fra andre land	8981
Frivillige tilbakevendiger til Spania i 2013	-
Asylsøkere fra Spania til Norge i 2013	2
Tall ved inngangen til 2014	

SAMARBEID OM IMMIGRASJONSKONTROLL

Spania registrerte 4500 asylsøknader i 2013, ifølge FNs høykommissær for flyktninger (UNHCR). Dette er en økning på 74 prosent fra 2012, da 2580 søkte asyl i landet. Antallet asylsøkere som kommer til Spania ligger likevel lavt sammenlignet med andre europeiske land. Dette har sammenheng med samarbeidet om immigrasjonskontroll mellom Spania og flere land i Nord-Afrika. Disse avtalene, i tillegg til et såkalt mobilitetspartnerskap mellom EU og Marokko, har ført til en dramatisk reduksjon i antallet migranter som tar seg via den vestafrikanske ruten og over Middelhavet, på jakt etter et bedre liv i Europa. Til tross for nedgangen er det likevel perioder da grupper av migranter plutselig prøver å ta seg over til Spania, enten sjøveien eller ved å storme gjerdene ved Melilla og Ceuta, to spanske enklaver på nordkysten av Marokko.

OMSTRIDT SAMARBEID

Samarbeidsavtalene Spania har med de vestafrikanske landene, er omstridte. Internasjonale organisasjoner beskylder jevnlig myndighetene for å bryte både spansk og internasjonal lov ved å overlevere migrantene til marokkansk grensepolitiet uten å sjekke om det kan være asylsøkere blant dem. Rapporter fra Human Rights Watch og Leger uten grenser har satt søkelyset på overgrepene som venter migrantene i form av slag, spark og tyveri av personlige eiendeler på den andre siden av grensen. Marokkanske myndigheter benekter påstandene.

INNØMMER PUSH-BACK-OPERASJONER

Den spanske innenriksministeren Jorge Fernández Díaz har innrømmet at såkalte «push-back operasjoner» fra Melilla og Ceuta kan skje i isolerte tilfeller. Innrømmelsen kom etter at interesseorganisasjonen Prodein offentliggjorde en video fra Melilla filmet 15. januar 2014. Filmen viser hvordan spansk politi samler

sammen migranter ved port A13, det eneste stedet langs gjerdet uten kameraovervåking, og utviser dem til Marokko. I november 2013 offentliggjorde den spanske avisa El País et lydopptak av en samtale fra natten 26. april hvor spanske politioffiserer blir enige med marokkanske sikkerhetsvakter om å overlevere en gruppe migranter til dem.

GUMMIKULER OG TÅREGASS

Innenriksministeren har også innrømmet at de bruker anti-terror utstyr som gummikuler og tåregass for å skremme bort migranter. 15 personer druknet 6. februar 2014 da de prøvde å ta seg inn i Ceuta fra en strand i Marokko. Overlevende hevdet, ifølge den spanske avisa El Mundo, overfor organisasjonen Cantando Fronteras at noen av disse migrantene kan ha druknet som en direkte følge av angrepene fra politiet. Ministeren innrømmet også at 23 personer som kom til den spanske stranden El Tarajul i Ceuta, samme dag ble overlevert marokkanske myndigheter. Men han benektet samtidig at dette var snakk om en «push-back operasjon». Ettersom migrantene aldri passerte en linje av spanske politioffiserer på stranden, mente han at europeisk og spansk lov ikke gjaldt.

The European Council on Refugees and Exiles (ECRE) og Asociación Comisión Católica Española de Migraciones (ACCEM) har offentliggjort en uttalelse der de oppfordrer spanske myndigheter til å stoppe denne praksisen. De stiller spørsmål ved det de mener er en kreativ tolkning av loven og skriver at de går ut i fra at når en migrant setter foten på spansk jord, så er han eller hun omfattet av spanske og europeiske lover. Europakommisjonen har krevd etterforskning av episoden. ■

NØKKELTALL | STORBRITANNIA

Folketall (millioner)	63,1
Nye flyktninger fra Storbritannia i 2013	16
Totalt antall flyktninger fra Storbritannia	212
Internt fordrevne	-
Flyktninger i Storbritannia fra andre land	149 125
Frivillige tilbakevendiger til Storbritannia i 2013	-
Asylsøkere fra Storbritannia til Norge i 2013	-
Tall ved inngangen til 2014	

KRITIKK AV ASYLSYSTEMET

Storbritannia registrerte totalt 29 100 asylsøknader i 2013, ifølge FNs høykommissær for flyktninger (UNHCR). Dette er en oppgang på fire prosent fra 2012. De største gruppene asylsøkere var fra Pakistan (4500), etterfulgt av Iran (2900) og Sri Lanka (2000).

NY INNVANDRINGSLOV

De konservative, som sitter i regjering sammen med Liberaldemokratene, gikk til valg med et løfte om å redusere netto innvandring til Storbritannia til under 100 000 før 2015. Regjeringen har foreslått en ny innvandringslov som blant annet skal gjøre livet vanskeligere for mennesker som lever ulovlig i landet. Den nye loven vil gjøre huseiere, banker og leger pliktige til å sjekke folks innvandringsstatus før de leier ut husvære, gir dem bankkonto eller medisinsk rutinesjekk. Kritikerne av lovforslaget, som også Labour støtter, har advart om at loven vil føre til utstrakt diskriminering og flere hjemløse.

SKEPTISK TIL KVOTEFLYKTNINGER

I 2013 var antallet netto innvandring til Storbritannia 212 000, en økning på 30 prosent. De fleste kom fra andre EU-land, og så lenge Storbritannia er medlem av EU, er denne innvandringen utenfor regjeringens kontroll. Derfor prøver regjeringen å redusere antallet innvandrere som kommer fra land utenfor EU og strittet lenge mot press fra Amnesty International, UNHCR og andre som ønsket at landet skulle ta imot kvoteflyktninger fra Syria. Regjeringen forsvarte sitt standpunkt med at de oppfyller sine forpliktelser ved å gi 600 millioner britiske pund til hjelpearbeidet for syriske flyktninger i leirer på grensen til Jordan og Tyrkia. I slutten av januar 2014 snudde imidlertid regjeringen i dette spørsmålet og lovet å ta imot noen av de mest sårbare flyktningene. Hvor mange kvoteflyktninger som får komme og hvor lenge de får bli, ble ikke spesifisert.

KRITISKE RAPPORTER

I 2013 ble det britiske asylsystemet utsatt for kritikk. Behandlingen av enslige mindreårige asylsøkere og gravide kvinner fikk særlig gjennomgå. The Home Affairs Select Committee, en parlamentarisk komité med ansvaret for innenriksaker, var særlig bekymret for forsinkelsene i behandlingen av asylsøknader. 32 600 søknader som skulle vært ferdigbehandlet innen 2011, var fremdeles ikke avsluttet, ifølge komitéen. Samtidig økte andelen asylsøkere som må vente på svar lenger enn seks måneder til 63 prosent i 2012. Komitéen fant det også uakseptabelt at gravide asylsøkende kvinner blir flyttet rundt av byråkratiske grunner.

PRIORITERER IKKE BARNETS BESTE

Til tross for at regjeringen i 2010 lovet å slutte med internering av barn, foregår dette fremdeles hvis myndighetene er i tvil om barnets alder. The Joint Committee of Human Rights (JCHR), som er en parlamentarisk komité med ansvar for menneskerettighetssaker, skrev i sin rapport i juni 2013 at innvandringspolitiske hensyn altfor ofte ble prioritert fremfor hensynet til barnets beste. Komitéen var bekymret for barn som ble plassert i uegnede boliger uten utdannet personale til å gi dem den oppfølgingen og støtten de trenger. Særlig gjaldt dette barn som er ofre for menneskehandel.

Myndighetene har lovet å gjennomgå reglene for innkvartering av gravide, opprette en vergeordning for barn som er ofre for trafficking og å innføre en prosedyre for behandling av mindreårige enslige asylsøkere som skal sikre at det blir tatt hensyn til barnets beste. The Refugee Council (det britiske flyktningrådet) mener dette er skritt i riktig retning, men at tiltakene ikke går langt nok. ■

NØKKELTALL | SVERIGE

Folketall (millioner)	9,6
Nye flyktninger fra Sverige i 2013	-
Totalt antall flyktninger fra Sverige	26
Internt fordrevne	-
Flyktninger i Sverige fra andre land	141 899
Frivillige tilbakevendiger til Sverige i 2013	-
Asylsøkere fra Sverige til Norge i 2013	-
Tall ved inngangen til 2014	

PERMANENT OPPHOLD TIL ALLE SYRERE

I Sverige steg antallet asylsøkere fra 44 000 i 2012 til drøyt 54 000 i 2013, en økning på 24 prosent. Hovedårsaken var fremfor alt krig i Syria og en økt ustabilitet i hele Midtøsten og Nord-Afrika. I løpet av siste halvår i 2013 kom det i gjennomsnitt 6 000 asylsøkere per måned. Statsløse utgjorde den største andelen asylsøkere, nest etter asylsøkere fra Syria. Den tredje største gruppen kom fra Eritrea. Disse tre gruppene sto for nærmere 70 prosent av alle som søkte beskyttelse i Sverige i 2013.

NYE FLUKTRUTER

Selv om konflikten i Syria ble forverret, førte ikke det til en økt andel asylsøkere i første del av 2013. Dette kommer først og fremst av de forsterkede grensekontrollene i Hellas og Tyrkia. Det dramatiske maktskiftet i Egypt og den forverrede situasjonen dette skapte for syriske flyktninger, bidro til at det oppsto alternative fluktveier, og antall syriske flyktninger økte i andre halvdel av 2013, ifølge Migrationsverket. Antallet personer som fikk asyl, økte også. Ved årets slutt hadde 29 000 personer fått innvilget beskyttelse, noe som er en økning på 67 prosent fra året før.

GAVEPAKKE TIL MENNESKESMUGLERE

Myndighetenes beslutning høsten 2013 om å gi alle asylsøkere fra Syria permanent oppholdstillatelse, styrket ytterligere Sveriges særstilling som primært mottagerland i EU. Antall syrere som fikk asyl, ble mer enn fordoblet. Kritikerne fryktet at den generøse regelendringen skulle bli en gavepakke for menneskesmuglere. Flyktningene må fortsatt ta seg inn i Sverige på ulovlig vis for å levere inn sin asylsøknad der. Raskt dukket de første historiene opp i media om hvordan menneskesmuglere komponerer «reise-pakker» som inkluderer bruk av blant annet stjålne pass. Den samlede prisen skal ligge på rundt 100 000 kroner. For syrere som kan betale slike summer, er turen ettertraktet, for da slipper de den farlige ferden som flertallet av flyktningene må legge ut på.

DEBATT OM FLYKTNINGPOLITIKKEN

Når så mange flyktninger må risikere livet for å komme seg i sikkerhet, er det naturlig å spørre hvorfor det ikke opprettes lovlige, trygge og rimelige måter å reise på. Dette spørsmålet har vært gjenstand for debatt i Sverige. Flyktningene bør få søke asyl ved svenske ambassader i Syrias naboland, mente ledelsen i regjeringspartiet Centern høsten 2013. Men egne partimedlemmer protesterte. Flyktningstrømmen ville i så fall komme ut av kontroll, mente skeptikerne. Mottakssystemet i Sverige er allerede sprengt. Rundt 10 000 personer med gyldig oppholdstillatelse sitter i de statlige asylmottakene og venter på å bli bosatt og integrert i kommunene.

FLERE BARN FÅR BLI

Fullt asylmottak og motstand mot å ta imot flyktninger ute i kommunene hindret likevel ikke regjeringen i å inngå en avtale med Miljøpartiet slik at flere asylsøkende barn skal få lov til å bli i Sverige. Fra 1. juli 2014 skal det uttrykkelig understrekes i utlendingsloven at barn under 18 år, og dermed også deres foreldre, skal få lov til å bli dersom omstendighetene er særlig belastende. Alvorlig sykdom, svake nettverk i hjemlandet, foreldrenes psykiske helse, samt oppholdstid er faktorer som skal telle med når man vurderer om barn kan bli værende eller må sendes tilbake til hjemlandet. Saken var ikke ukontroversiell. Sverigedemokratene beklaget at avgjørelsen vil føre til at flere barn får bli, mens Venstrepartiet var kritiske til at regelendringen ikke også gjelder voksne uten barn. ■

NØKKELTALL | TYRKIA

Folketall (millioner)	74,9
Nye flyktninger fra Tyrkia i 2013	1733
Totalt antall flyktninger fra Tyrkia	77 163
Internt fordrevne	Minst 953 700
Flyktninger i Tyrkia fra andre land	662 405
Frivillige tilbakevendiger til Tyrkia i 2013	-
Asylsøkere fra Tyrkia til Norge i 2013	66

Tall ved inngangen til 2014

MANGE FLYKTNINGER FRA SYRIA

Tyrkia er sterkt berørt av borgerkrigen i Syria. I begynnelsen av mars 2014 var det mer enn 630 000 registrerte syriske flyktninger i landet, ifølge FNs høykommissær for flyktninger (UNHCR). Det var en fjerdedel av alle syrere som hadde flyktet fra hjemlandet. Bare Libanon har tatt imot flere flyktninger fra Syria.

Tyrkia har tatt imot ti ganger så mange syriske flyktninger som hele EU til sammen, påpekte nyhetsbyrået Reuters i mars 2014. Ifølge nyhetsbyrået hadde Tyrkia da brukt mer enn 15 milliarder kroner på å hjelpe flyktningene.

KUMMERLIGE FORHOLD

Våren 2014 bodde en tredjedel av de syriske flyktningene i Tyrkia i leirer drevet av tyrkiske myndigheter. Resten av flyktningene bodde utenfor leirene, hovedsakelig i områdene nær grensen mellom de to landene. Mange av flyktningene holder til i kummerlige og overfylte boliger, ifølge en rapport fra tyrkiske myndigheter. Rapporten forteller at en stor andel av flyktningene sliter med psykiske problemer.

MELLOMSTASJON FOR FLYKTNINGER

Ikke alle som flykter til Tyrkia, ønsker å bli i landet. Mange ser Tyrkia som en mellomstasjon på veien til ulike land i EU. Det gjelder både flyktninger fra Syria og fra andre land. Mange flyktninger har kommet inn i EU via Tyrkia ved å ta seg over grensen til Hellas. Dette er imidlertid blitt vanskeligere etter at Hellas bygde et 10 kilometer langt grensegjerde og styrket vaktholdet ved grensen med flere tusen mann fra sommeren 2012.

FARLIG SJØREISE

Byggingen av gjerdet og det forsterkede vaktholdet har ført til at langt færre enn før krysser grensen mellom Tyrkia og Hellas over land. I stedet har mange følt seg tvunget til å velge langt farligere reiseruter til sjøs.

I desperate forsøk på å komme i sikkerhet i Europa bruker familier med små barn sine siste sparepenger på å betale smuglere for å bli fraktet i skrøpelige og overfylte båter, forteller Amnesty International i en rapport om den syriske flyktningkrisen. Mange har druknet på sjøen, mens andre har blitt tvunget tilbake til Tyrkia, ifølge rapporten. I januar 2014 ble det rapportert at flere flyktninger hadde mistet livet da båten de var i veltet mens den ble tauet tilbake mot Tyrkia av den greske kystvakten.

ULØST KURDISK KONFLIKT

I 2014 er det 30 år siden den kurdiske opprørsbevegelsen PKK gikk til væpnet kamp for å løsrive kurdiskdominerte områder i Tyrkia og danne en uavhengig kurdisk stat. Det ble starten på en brutal konflikt mellom opprørerne og den tyrkiske hæren. Konflikten førte til store overgrep mot sivile og masseflukt som følge av at hæren jevnet hele kurdiske landsbyer med jorden.

Den væpnede kampen var særlig hard på 1990-tallet, men konflikten har ennå ikke funnet sin løsning. Et fredshåp ble tent da PKK kunngjorde våpenhvile i mars 2013, og et halvt år senere annonserte Tyrkias statsminister Tayyip Erdogan reformer som skulle gi kurderne økte rettigheter. Erdogan varslet blant annet at det skulle bli økt anledning til å gi undervisning på tyrkisk i skoleverket, og at det skulle bli bedre mulighet til politisk deltakelse for kurdiske partier.

Kurdiske ledere kritiserte regjeringens reformforslag for å være utilstrekkelig og krevde blant annet at fengslede kurdiske politikere og aktivister skulle løslates.

PKK-ledere har truet med å ta opp våpnene igjen hvis det ikke blir fortgang i arbeidet for en løsning på konflikten. Våren 2014 sto imidlertid fredsprosessen i stampe, og det har vært flere brudd på den skjøre våpenhvilen. ■

NØKKELTALL | TYSKLAND

Folketall (millioner)	82,7
Nye flyktninger fra Tyskland i 2013	4
Totalt antall flyktninger fra Tyskland	254
Internt fordrevne	-
Flyktninger i Tyskland fra andre land ¹⁾	323 148
Frivillige tilbakevendinger til Tyskland i 2013	-
Asylsøkere fra Tyskland til Norge i 2013	3

¹⁾ Den store nedgangen i antall flyktninger fra året før skyldes endret beregningsmåte. Tall ved inngangen til 2014

TAR IMOT FLEST ASYLSØKERE I EU

Tyskland var i 2013 det landet i Europa som mottok flest asylsøknader, 109 600 ialt. Det store antallet gjorde at myndighetene ble nødt til å hente inn ekstra saksbehandlere blant vernepliktige og polititjenestemenn. Tilstrømmingen til landet blåste dessuten nytt liv i debatten om hvor mange flyktninger Tyskland kan tåle. Asylmottakene er overbefolket, men planer om etablering av nye asylmottak utløste demonstrasjoner flere steder.

10 000 KVOTEFLYKTNINGER

Asylsøkerne som kom i 2013, var hovedsakelig fra Serbia, Russland, Syria, Makedonia, Afghanistan, Bosnia-Herzegovina, Kosovo, Iran, Pakistan og Irak. De fleste syrere som kommer til Tyskland kommer dit på ulovlig vis, men landet har forpliktet seg til å ta imot 10 000 kvoteflyktninger fra Syria. I tillegg har tyske delstater spesielle programmer for å ta imot syriske flyktninger som har familie i Tyskland og som har flyktet til et av Syrias naboland, Libanon, Jordan, Irak og Tyrkia. Disse programmene innebærer imidlertid at slektningene i Tyskland har en netto inntekt på mer enn 2000 euro per måned, ordner helseforsikring for flyktningene og ellers tar alle kostnadene i forbindelse med deres opphold i landet. Organisasjonen ProAsyl mener disse kravene gjør at kun privilegerte syrere kan benytte seg av ordningen, noe statistikken også viser. Siden 2011 har bare rundt 150 flyktninger benyttet seg av denne ordningen, ifølge det tyske innenriksdepartementet.

MER LIBERAL ASYLPOLITIKK

Tysklands immigrasjons- og asylpolitikk har de siste ti årene blitt mer liberal. Som eksempel kan nevnes avtalen mellom det konservative partiet CDU og det sosialdemokratiske SPD i 2007 hvor de ble enige om å gi oppholdstillatelse til avviste asylsøkere som av ulike grunner ikke kan deporteres, og som har bodd i Tyskland i minst seks år, har jobb og er i stand til å forsørge seg selv. Tidligere måtte disse fornye sin såkalte «utsendelsesutsettelse» hver sjettemåned. Nå får de hjelp til å integrere seg i samfunnet. Nærmere

90 000 avviste asylsøkere har slik status i Tyskland i dag. I tillegg er ventetiden asylsøkerne må gjennom før de kan prøve seg på arbeidsmarkedet, gått ned fra ett år til ni måneder, rett nok etter press fra EU. Asylsøkernes bevegelsesrestriksjoner er også gradvis lettet flere steder i Tyskland. Men fremdeles må de i enkelte delstater oppholde seg innenfor et bestemt område. Brudd på regelen kan straffes med bøter eller fengsel.

ASYLSØKERE DEMONSTRERTE

Mangelen på bevegelsesfrihet, forholdene i asylmottakene og vanskelighetene med å få innpass på det tyske arbeidsmarkedet, fikk asylsøkere og flyktninger til å arrangerte protester og sultestreiker gjennom hele 2013. Tyske arbeidsgivere har etter loven plikt til å prioritere tyskere og andre EU-borgere ved ansettelser. Selv om den nye koalisjonsregjeringen, som består av SPD og de konservative søsterpartiene CDU og CSU, vil slippe asylsøkerne til på arbeidsmarkedet etter tre måneder, opplever de i praksis et arbeidsforbud, så lenge prioriteringsregelen beholdes.

KAN KLAGE

Overføringer av asylsøkere til et annet EU-land kan, etter en lovendring høsten 2013, påklages. Tidligere var det et problem i Tyskland at mange asylsøkere som ble deportert i henhold til Dublin-forordningen, ikke fikk beskjed om avgjørelsen før samme dag som de ble sendt ut av landet. Dermed hadde de ikke tid til å søke juridisk hjelp. ■

NØKKELTALL | UNGARN

Folketall (millioner)	10,0
Nye flyktninger fra Ungarn i 2013	407
Totalt antall flyktninger fra Ungarn	3180
Internt fordrevne	-
Flyktninger i Ungarn fra andre land	4326
Frivillige tilbakevendiger til Ungarn i 2013	-
Asylsøkere fra Ungarn til Norge i 2013	-
Tall ved inngangen til 2014	

STERK ØKNING I ANTALL ASYLSØKERE

18 600 personer søkte asyl i Ungarn i 2013. Dette er en økning på 760 prosent fra 2012, da det kom 2160 asylsøkere til landet. 2013-tallene plasserer Ungarn for første gang i toppsjiktet på FNs høykommissær for flyktingers (UNHCR) liste over de industrialiserte landene som tar imot flest asylsøkere. Ungarn ligger nå på 10. plass, opp fra en 23. plass året før.

STOPPET INTERNERING

Den store økningen har direkte sammenheng med en lovendring som ble gjort gjeldene fra januar 2013, og som satte en stopper for rutinemessig internering av asylsøkere under fengselslignende forhold. Lovendringen kom på plass etter sterk kritikk fra Den ungarske Helsingforskomitéen, UNHCR, Europakommisjonen og tre ulike dommer i Den europeiske menneskerettighetsdomstolen.

Alle asylsøkere før januar 2013 ble i gjennomsnitt internert fire til fem måneder. Maksimumsgrensen var 12 måneder, 30 dager for familier med barn. Etter lovendringen ble asylsøkerne overført til åpne sentre mens søknaden deres ble behandlet. Ifølge Det europeiske grensekontrollbyrået Frontex, kunne regelendringen merkes umiddelbart ved Ungarns grense til Serbia. 13 200 migranter og flyktninger krysset grensen i løpet av de første sju månedene. Nesten alle søkte asyl. Trafikken nådde en topp i juni. Da krysset daglig 130 migranter grensen. Asylsøkerne kom hovedsakelig fra Serbia, Kosovo, Pakistan, Afghanistan, Algerie og Syria.

NY LOVENDRING

Som svar på den økte tilstrømmingen av asylsøkere og under dekke av implementering av EUs reviderte direktiv for mottak av asylsøkere, endret myndighetene asyllovgivningen på nytt i juli 2013. Teksten ble vedtatt før EU formelt hadde vedtatt det aktuelle direktivet. Den nye loven åpner for internering av asylsøkere i opp til seks måneder.

Menneskerettighetsorganisasjoner mener kriteriene som gir anledning til internering er for vide og for vagt formulert. Dessuten hevder de at loven ikke følger opp intensjonen i EUs mottaksdirektiv om at internering ikke skal være standard praksis, men en siste utvei i situasjoner der andre tiltak er utilstrekkelige. Den nye loven reduserer i tillegg tiden asylsøkerne har på seg til å klage på vedtak fra 15 til 8 dager, noe Den ungarske Helsingforskomitéen mener svekker asylsøkernes rettsikkerhet.

RASISME OG INTOLERANSE

Ifølge en rapport fra The European Union Agency for Fundamental Rights, publisert i desember 2013, ledet tilstrømmingen av asylsøkere til at rasistiske og fremmedfiendtlige holdninger kom til uttrykk i vertsbyer med åpne og lukkede asylmottak. Jobbik, landets tredje største politiske parti som er nasjonalistisk, antisemittisk og mot romfolk, arrangerte demonstrasjoner i mai 2013 hvor de krevde stengning av mottaket i Debrecen. Partiet hevdet at kriminaliteten i byen var økende på grunn av asylsøkerne, en påstand som politiet tilbakeviste.

Rasisme og andre former for intoleranse er utbredt i Ungarn. Særlig er antisemittisme og diskriminering av romfolk et problem. Et uttrykk for det så omverdenen da ordføreren i byen Ozd stengte av vanntilførselen til 500 romfamilier under en hetebølge i august i 2013. Samme måned dømte en domstol i Budapest fire menn for å ha drept seks romfolk, inkludert et barn, i rasistiske angrep i 2008 og 2009. I Debrecen ble tre tenåringer i mars 2014 dømt for hatkriminalitet og angrep på flere afroamerikanere. Politiet etterforsker angrepet i april på presidenten av Raoul Wallenberg-foreningen etter en fotballkamp hvor supporterne ropte nazi-slagord. ■

INNHold

PÅ FLUKT VERDEN OVER

■ Afrika	137
■ Amerika	138
■ Europa	139
■ Asia	140
■ Oseania	141

VERDENS FLYKTNINGER OG INTERNT FORDREVNE

Mennesker på flukt 2005–2014	142
Mennesker på flukt fordelt på verdensdel etter oppholdsland	142
Mennesker på flukt fordelt på verdensdel etter opprinnelsesland	142
Land hvor flest mennesker er drevet på flukt	143

FLYKTNINGER

Flyktninger 2005–2014	144
Flyktninger fordelt på verdensdel etter mottakerland	144
Flyktninger fordelt på verdensdel etter opprinnelsesland	144
Viktigste opprinnelsesland for flykninger	145
Flyktninger som andel av befolkningen	146
Land som flest har flyktet fra i 2013	147
Land som har tatt imot flest flyktninger i 2013	147
Største frivillige tilbakevendinger til hjemlandet	148

INTERNT FORDREVNE

Internt fordrevne 2005–2014	148
Land med flest internt fordrevne	149
Internt fordrevne fordelt på verdensdel	149

ASYLSØKERE TIL INDUSTRILAND

Asylsøkere til industriland 2009–2013	150
Asylsøkere til industriland i 2013	150
Viktigste opprinnelsesland for asylsøkere i 2013	151

ASYLSØKERE OG OVERFØRINGSFLYKTNINGER TIL NORGE

Asylsøkere til Norge 2004–2013	152
Overføringsflyktninger til Norge i 2013	152
Asylsøkere til Norge i 2013 etter nasjonalitet	153
Vedtak om beskyttelse i 2013	154

OM STATISTIKKENE

157

STATISTIKK > PÅ FLUKT VERDEN OVER

Land	Folketall (mill.) ¹⁾	Antall nye flykninger til landet i 2013 ²⁾	Totalt antall mennesker som har flyktet til landet ³⁾	Andel kvinner blant flykninger som har flyktet til landet ⁴⁾	Andel barn blant flykninger som har flyktet til landet ⁵⁾	Antall nye flykninger fra landet i 2013 ²⁾	Totalt antall mennesker som har flyktet fra landet ³⁾	Antall internt fordrevne ⁶⁾
AFRIKA								
Abyei ⁷⁾								Minst 20 000
Algerie ⁸⁾	39,2	22	95 965	37 %	32 %	335	7930	
Angola	21,5	1	43 822			838	11 745	Inntil 20 000
Benin	10,3	111	302	45 %	29 %	42	822	
Botswana	2,0	10	2946	36 %	36 %	13	275	
Burkina Faso	16,9	15 709	30 025	52 %	55 %	410	2630	
Burundi	10,2	7342	51 535	52 %	58 %	641	86 926	Inntil 7900
Den sentralafrikanske republikk	4,6	3648	16 958			90 752	260 340	93 000
Djibouti	0,9	1028	23 810	48 %	41 %	162	1168	
DR Kongo	67,5	57 164	114 823	52 %	56 %	56 029	563 584	Minst 2 963 700
Egypt	82,1	124 760	253 245	48 %	47 %	3674	22 272	
Ekvatorial-Guinea	0,8					11	275	
Elfenbenskysten	20,3	45	3587	51 %	44 %	4559	97 456	Minst 70 000
Eritrea	6,3	8	3169	47 %	57 %	41 438	338 060	Inntil 10 000
Etiopia	94,1	55 293	434 870	49 %	59 %	8243	125 779	316 000
Gabon	1,7	7	4030	37 %	24 %	10	283	
Gambia	1,8	11	9563	53 %	53 %	810	7260	
Ghana	25,9	116	20 517	49 %	35 %	1378	26 961	
Guinea	11,7	4	8875	51 %	47 %	1880	26 225	
Guinea-Bissau	1,7		8644	54 %	51 %	99	2449	
Kamerun	22,3	17 289	123 090	52 %	58 %	799	15 628	
Kapp Verde	0,5					4	49	
Kenya	44,4	6840	587 223	51 %	56 %	268	10 745	412 000
Komorene	0,7					85	842	
Lesotho	2,1	2	30	33 %	17 %	3	696	
Liberia	4,3	3168	53 307	53 %	54 %	157	19 567	Inntil 23 000
Libya	6,2	14 750	32 169	45 %	39 %	727	5413	Minst 59 400
Madagaskar	22,9	6	12	58 %	25 %	5	468	
Malawi	16,4	10	16 935	48 %	55 %	58	4580	
Mali	15,3	61	14 609	48 %	65 %	60 305	159 405	Minst 218 000
Marokko	33,0	1055	4973	23 %	19 %	296	4192	
Mauritania	3,9	31 464	93 612	55 %	56 %	421	38 117	
Mauritius	1,2					20	206	
Mosambik	25,8	59	15 119	47 %	50 %	2	1489	
Namibia	2,3	171	3494	48 %	48 %	84	1430	
Niger	17,8	19 444	57 745	55 %	61 %	161	1165	Inntil 11 000
Nigeria	173,6	220	2509	42 %	41 %	17 431	53 986	3 300 000
Republikken Kongo	4,4	9948	53 688	48 %	52 %	756	15 053	Inntil 7800
Rwanda	11,8	14 270	73 563	56 %	56 %	695	92 418	
São Tomé og Príncipe	0,2						33	
Senegal	14,1	10	16 728	52 %	55 %	657	24 525	Inntil 24 000
Seychellene	0,1						31	
Sierra Leone	6,1		2855	49 %	52 %	255	7733	
Somalia	10,5	55	12 301	50 %	54 %	50 322	1 157 210	1 100 000
Sudan	38,0	7737	170 665	51 %	39 %	82 336	678 036	Minst 2 426 700
Swaziland	1,2	2	1042	40 %	36 %	23	254	
Sør-Afrika ⁹⁾	52,8	7286	298 092			26	785	
Sør-Sudan	11,3	31 374	229 626	51 %	61 %	22 534	145 165	Minst 383 000
Tanzania	49,3	487	102 506	51 %	56 %	47	2051	
Togo	6,8	436	21 042	56 %	61 %	301	11 874	Inntil 10 000
Tsjad	12,8	52 227	434 789	56 %	62 %	296	52 501	Inntil 90 000
Tunisia	11,0	152	1094	30 %	26 %	205	3162	
Uganda	37,6	40 420	244 776	50 %	78 %	3340	11 764	Inntil 29 800
Vest-Sahara ⁸⁾	0,6					46	116 915	
Zambia	14,5	763	25 814	46 %	49 %	18	524	
Zimbabwe	14,1	1436	6869	46 %	57 %	392	63 103	36 000

STATISTIKK › PÅ FLUKT VERDEN OVER

Land	Folketall (mill.) ¹⁾	Antall nye flyktninger til landet i 2013 ²⁾	Totalt antall mennesker som har flyktet til landet ³⁾	Andel kvinner blant flyktninger som har flyktet til landet ⁴⁾	Andel barn blant flyktninger som har flyktet til landet ⁴⁾	Antall nye flyktninger fra landet i 2013 ⁵⁾	Totalt antall mennesker som har flyktet fra landet ⁵⁾	Antall internt fordrevne ⁶⁾
AMERIKA								
Antigua og Barbuda	0,1		1			11	78	
Argentina	41,4	221	4278	36 %	8 %	2	472	
Aruba	0,1	1	6	100 %	0 %			
Bahamas	0,4	16	27	20 %	0 %	12	237	
Barbados	0,3	1	1	0 %	0 %	17	115	
Belize	0,3		84	24 %	0 %	1	95	
Bermuda	0,1						1	
Bolivia	10,7	10	754	42 %	20 %	52	815	
Brasil	200,4	661	9830	34 %	14 %	68	1555	
Canada	35,2	7817	182 497	50 %	31 %	4	130	
Caymanøyene	0,1	3	11	33 %	17 %	5	6	
Chile	17,6	50	2164			7	666	
Colombia	48,3	6	295	33 %	19 %	2268	413 369	5 700 000
Costa Rica	4,9	130	21 185	42 %	25 %	121	923	
Cuba	11,3	28	385	7 %	4 %	302	8555	
Curacao	0,2	1	61	60 %	27 %	26	94	
De britiske jomfruøyene	0,0		3	0 %	0 %			
Den dominikanske republikk	10,4	4	1545	53 %	41 %	34	1156	
Dominica	0,1					1	62	
Ecuador	15,7	363	135 587	48 %	22 %	56	3050	
El Salvador	6,3		49	27 %	7 %	625	20 919	
Grenada	0,1					7	372	
Guatemala	15,5	3	175	48 %	6 %	432	15 057	242 000
Guyana	0,8		11	64 %	45 %	15	940	
Haiti	10,3		13			693	43 832	
Honduras	8,1		38	44 %	0 %	470	8594	17 000
Jamaica	2,8	2	22	43 %	24 %	160	2142	
Mexico	122,3	301	3183	39 %	20 %	634	21 663	160 000
Nicaragua	6,1	74	206	43 %	20 %	35	2053	
Panama	3,9	229	18 295	44 %	41 %	7	133	
Paraguay	6,8	-	137	43 %	21 %	3	125	
Peru	30,4	69	1669	38 %	33 %	67	5469	150 000
Saint Kitts og Nevis	0,1		2			6	41	
Saint Lucia	0,2	1	6	0 %	0 %	148	970	
Saint Maarten	0,0		4	33 %	33 %			
Saint Vincent og Grenadinene	0,1					106	1761	
Surinam	0,5					2	38	
Trinidad og Tobago	1,3	9	62	20 %	20 %	12	464	
Turks- og Caicosøyene	0,0	4	10	25 %	0 %		20	
Uruguay	3,4	12	245	38 %	17 %		170	
USA ¹⁰⁾	320,1	21 171	348 005			15	5059	
Venezuela	30,4	868	205 413	48 %	34 %	385	9548	

Land	Folketall (mill.) ¹⁾	Antall nye flyktninger til landet i 2013 ²⁾	Totalt antall mennesker som har flyktet til landet ³⁾	Andel kvinner blant flyktninger som har flyktet til landet ⁴⁾	Andel barn blant flyktninger som har flyktet til landet ⁵⁾	Antall nye flyktninger fra landet i 2013 ²⁾	Totalt antall mennesker som har flyktet fra landet ³⁾	Antall internt fordrevne ⁶⁾
EUROPA								
Albania	3,2	8	321	42 %	37 %	1040	19 849	
Andorra	0,1						5	
Armenia	3,0	459	13 809	51 %	13 %	853	17 389	Inntil 8400
Aserbajdsjan	9,4	81	1658	42 %	36 %	496	14 435	Inntil 543 400
Belgia	11,1	6676	37 116	39 %		7	109	
Bosnia-Hercegovina	3,8	46	6968	50 %	12 %	373	30 959	103 400
Bulgaria	7,2	2462	8880			45	2058	
Danmark	5,6	3291	14 809				17	
Estland	1,3	7	95	14 %	6 %		379	
Finland	5,4	1827	12 784				13	
Frankrike	64,3	11 383	284 219	42 %		3	153	
Georgia	4,3	66	1187	47 %	42 %	603	18 343	Inntil 206 600
Gibraltar	0,0						2	
Hellas	11,1	1413	53 315			5	198	
Hviterussland	9,4	49	690	40 %	28 %	367	5334	
Irland	4,6	213	11 508	39 %	13 %		46	
Island	0,3	19	358				5	
Italia	61,0	16 189	91 714				145	
Kosovo ¹¹⁾	1,8							Minst 17 300
Kroatia	4,3	24	894	50 %	36 %	64	50 736	
Kypros	1,1	252	6534				12	Inntil 212 400
Latvia	2,1	35	354	23 %	20 %	15	308	
Liechtenstein	0,0	5	114					
Litauen	3,0	45	990	42 %	40 %	5	301	
Luxembourg	0,5	174	3892				2	
Makedonia	2,1	1	2074	51 %	40 %	109	8324	Minst 330
Malta	0,4	1975	10 808	27 %			6	
Moldova	3,5	95	337	26 %	12 %	176	3085	
Monaco	0,0		34				4	
Montenegro	0,6		8671	50 %	36 %	56	1177	
Nederland	16,8	10 618	85 127			1	94	
Norge	5,0	6823	52 450				18	
Polen	38,2	772	18 589			6	1708	
Portugal	10,6	128	804			1	76	
Romania	21,7	959	1920	28 %		85	3485	
Russland	142,8	1688	4698			4493	100 318	Minst 34 900
San Marino	0,0						1	
Serbia ¹¹⁾	7,2	14	57 483	53 %	7 %	1273	71 330	97 300
Slovakia	5,5	50	901			16	720	
Slovenia	2,1	37	234	25 %	31 %		42	
Spania	46,9	532	8981				131	
Storbritannia	63,1	10 580	149 125			16	212	
Sveits	8,1	7173	74 594	44 %	32 %	1	15	
Sverige	9,6	26 817	141 899				26	
Tsjekkia	10,7	352	3498			26	1109	
Tyrkia ¹²⁾	74,9	491 955	662 405	45 %	35 %	1733	77 163	Minst 953 700
Tyskland ¹³⁾	82,7	20 128	323 148	42 %	23 %	4	254	
Ukraina	45,2	264	8446	33 %		349	6806	
Ungarn	10,0	356	4326			407	3180	
Østerrike	8,5	5952	78 343				19	

STATISTIKK › PÅ FLUKT VERDEN OVER

Land	Folketal (mill.) ¹⁾	Antall nye flyktninger til landet i 2013 ²⁾	Totalt antall mennesker som har flyktet til landet ³⁾	Andel i kvinner blant flyktninger som har flyktet til landet ⁴⁾	Andel i barn blant flyktninger som har flyktet til landet ⁴⁾	Antall nye flyktninger fra landet i 2013 ²⁾	Totalt antall mennesker som har flyktet fra landet ⁵⁾	Antall internt fordrevne ⁶⁾
ASIA								
Afghanistan	30,6	682	16 929	51 %	51 %	22 390	2 631 850	Minst 631 000
Bahrain	1,3	17	346	50 %	28 %	41	366	
Bangladesh ¹⁴⁾	156,6	14	231 154	52 %	57 %	1470	31 967	Inntil 280 000
Bhutan	0,8					34	31 734	
Brunei	0,4						1	
De forente arabiske emirater	9,3	243	680	51 %	32 %	4	136	
Filippinene	98,4	25	261	20 %	9 %	23	1615	Minst 115 800
Hong Kong	7,2	44	1997	37 %	32 %	2	79	
India	1252,1	4835	192 070	50 %	33 %	645	22 921	Minst 526 000
Indonesia	249,9	2420	10 316	21 %	24 %	213	15 915	Minst 90 000
Irak ¹⁵⁾	33,8	173 479	252 289	42 %	41 %	21 868	444 559	Inntil 2 100 000
Iran	77,4	18	857 401	49 %	50 %	12 438	103 846	
Israel	7,7	2183	56 214			27	1342	
Japan	127,1	157	9326	29 %		5	210	
Jemen	24,4	10 081	249 485	43 %	19 %	358	4309	307 000
Jordan ¹⁵⁾	7,3	671 931	2 717 285	52 %	52 %	164	2576	
Kambodsja	15,1	8	80	21 %	19 %	101	13 982	
Kasakhstan	16,4	65	661	45 %	35 %	255	3279	
Kina ^{16) 17)}	1385,6	50	301 427	48 %	30 %	9821	219 919	
Kirgisistan	5,5	67	844	47 %	39 %	361	3598	0
Kuwait	3,4	150	1665	46 %	38 %	114	1167	
Laos	6,8					7	7795	Inntil 4500
Libanon	4,8	739 772	1 306 148	51 %	53 %	390	6565	Minst 20 000
Macao	0,6		6				6	
Malaysia	29,7	14 495	140 552	32 %	24 %	35	768	
Maldivene	0,3					9	56	
Mongolia	2,8	8	13	22 %	22 %	174	3340	
Myanmar ¹⁴⁾	53,3					19 349	524 646	640 900
Nepal	27,8	82	46 541	49 %	34 %	873	11 904	Inntil 50 000
Nord-Korea ¹⁸⁾	24,9					71	2118	
Oman	3,6	5	217	55 %	37 %	3	31	
Pakistan	182,1	2186	1 621 893	47 %	50 %	6858	95 384	Minst 746 700
Palestina	4,3		1 994 493			3066	5 129 441	Minst 146 000
Qatar	2,2	39	141	52 %	32 %		22	
Saudi-Arabia	28,8	22	658	41 %	42 %	115	796	
Singapore	5,4		3	67 %	0 %	3	99	
Sri Lanka	21,3	62	1752	46 %	41 %	3817	139 246	Inntil 90 000
Syria ^{12) 15)}	21,9	586	669 042	52 %	39 %	2233 104	2 509 407	Minst 6 500 000
Sør-Korea ¹⁸⁾	49,3	35	2944	34 %	18 %	17	716	
Tadsjikistan	8,2	288	4319	48 %	32 %	99	1265	
Thailand	67,0	1438	141 211	50 %	44 %	3	396	Minst 35 000
Tibetanere ¹⁶⁾							15 072	
Turkmenistan	5,2		45	56 %	2 %	21	840	Minst 4000
Usbekistan	28,9		141	43 %	28 %	331	6751	Minst 3400
Vietnam ¹⁷⁾	91,7					203	316 107	
Øst-Timor	1,1		2			1	19	Minst 900

Land	Folketall (mill.) ¹⁾	Antall nye flyktninger til landet i 2013 ²⁾	Totalt antall mennesker som har flyktet til landet ³⁾	Andel i kvinner blant flyktninger som har flyktet til landet ⁴⁾	Andel barn blant flyktninger som har flyktet til landet ⁵⁾	Antall nye flyktninger som i 2013 ²⁾	Totalt antall mennesker som har flyktet fra landet ⁶⁾	Antall internt fordrevne ⁷⁾
OSEANIA								
Australia	23,3	5035	48 062			3	40	
Cookøyene	0,0						1	
Fiji	0,9		14	0 %	0 %	57	1572	
Kiribati	0,1						22	
Nauru	0,0		534					
New Zealand	4,5	123	1711			1	25	
Niue	0,0					4	14	
Palau	0,0	1	1	0 %	0 %		7	
Papua Ny-Guinea	7,3		9782	49 %	46 %	49	370	
Republikken Marshalløyene	0,1					1	8	
Salomonøyene	0,6		3			2	72	
Samoa	0,2						10	
Tonga	0,1		3	33 %	67 %	5	81	
Tuvalu	0,0					1	4	
Vanuatu	0,3		3	50 %	50 %		1	
ANDRE								
Statsløse						6058	25 877	
Diverse						2215	274 320	

¹⁾ Kilde: United Nations Population Fund. Tall for 2013.

²⁾ Tabellen viser nye flyktninger i 2013. Tallene gjelder individuell-, kollektiv- og midlertidig beskyttelse, og inkluderer ikke endringer som skyldes administrative rettelser, justeringer i registrering, nye estimater eller fødsel og død.

³⁾ Omfatter flyktninger og asylsøkere som har kommet fra andre land. Tallene inkluderer personer i en flyktninglignende situasjon, selv om deres flyktningstatus ikke formelt er avklart, samt asylsøkere som enda ikke har fått sin søknad endelig behandlet. Tallene for industriland er basert på antall asylsøkere som har fått opphold de siste ti årene. Kilde: FNs høykommissær for flyktninger (UNHCR) og FNs hjelpeorganisasjon for palestinske flyktninger (UNRWA). Tallene er fra årsskiftet 2013/2014.

⁴⁾ Det er ikke tilgjengelig informasjon fra alle land, og for enkelte land finnes det data på kun deler av befolkningen. Kilde: UNHCR.

⁵⁾ Kilde: FNs høykommissær for flyktninger (UNHCR) og FNs hjelpeorganisasjon for palestinske flyktninger (UNRWA). Tallene er fra årsskiftet 2013/2014.

⁶⁾ Kilde: Internal Displacement Monitoring Centre (IDMC). For forklaring på de ulike anslagene, samt primærkilder, se www.internal-displacement.org. Tallene er fra årsskiftet 2013/2014.

⁷⁾ Abyei er ikke et eget land, men området blir gjort krav på av både Sudan og Sør-Sudan og er derfor skilt ut separat.

⁸⁾ I følge myndighetene i Algerie er det anslagsvis 165 000 sharawiske flyktninger i Tondouf-leirene.

⁹⁾ Flyktningtallet inkluderer 86 600 uavklarte asylsøknader ved utgangen av 2013 og 145 500 uavklarte ankesaker ved utgangen av 2012.

¹⁰⁾ Et fåtall av landene registrerer flyktninger og asylsøkere med fødselsland i stedet for opprinnelsesland. Dette påvirker tallet på flyktninger fra USA.

¹¹⁾ Flyktningtallene for Serbia inkluderer Kosovo, mens tallene for internt fordrevne er fordelt på hver av landene.

¹²⁾ Tallet på syriske flyktninger i Tyrkia er et estimat fra myndighetene i Tyrkia.

¹³⁾ Den store nedgangen i antall flyktninger i Tyskland sammenlignet med året før, skyldes endret beregningsmåte.

¹⁴⁾ Tallet på flyktninger i Bangladesh inkluderer 200 000 personer fra Myanmar i en flyktninglignende situasjon. Myndighetene i Bangladesh anslår imidlertid tallet til å være mellom 300 000 og 500 000.

¹⁵⁾ Tallet på irakiske flyktninger i Jordan og Syria er basert på respektive myndigheters rapportering. UNHCR har registrert og gir støtte til henholdsvis 20 300 og 28 300 flyktninger i de to landene.

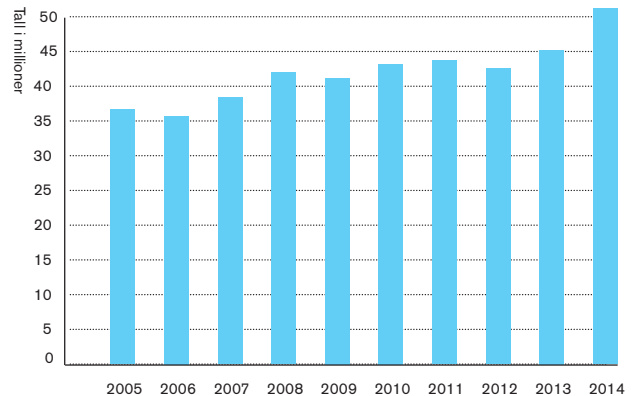
¹⁶⁾ Tibet er formelt en del av Kina. UNHCR fører imidlertid separat statistikk for tibetanske flyktninger i eksil.

¹⁷⁾ De 300 000 flyktningene fra Vietnam er integrert i Kina og mottar i praksis beskyttelse fra Kinas myndigheter.

¹⁸⁾ Omfatter ikke nordkoreanske flyktninger i Sør-Korea.

Mennesker på flukt 2005–2014

År	Antall i millioner
2005	36,7
2006	35,7
2007	38,4
2008	42,0
2009	41,2
2010	43,2
2011	43,7
2012	42,5
2013	45,2
2014	51,2

¹⁾ Tallene gjelder for inngangen til hvert år. De omfatter alle som er drevet på flukt på grunn av forfølgelse, krig og konflikter, både internt i landet og til andre land. Fram til 2007 var U.S. Committee for Refugees and Immigrants (USCRI) brukt som kilde for antall flyktninger, mens tallene fra 2008 baserer seg på statistikk fra FNs høykommissær for flyktninger (UNHCR) og FNs hjelpeorganisasjon for Palestina-flyktninger (UNRWA). Tallene for årene før og etter 2008 er derfor ikke direkte sammenlignbare. I 2010–2014 inkluderer tallet også asylsøkere som ennå ikke har fått søknaden endelig behandlet. Dette utgjør i 2014 nær 1,2 millioner.

Kilde for internt fordrevne er Internal Displacement Monitoring Centre (IDMC).

Mennesker på flukt fordelt på verdensdel etter oppholdsland¹⁾

Kontinent	Antall i millioner
Afrika	16,4
Amerika	7,2
Asia ²⁾	23,2
Europa	4,4
Verden totalt	51,2

¹⁾ Tallene gjelder ved inngangen til 2014. De omfatter alle som er drevet på flukt på grunn av forfølgelse, krig og konflikter, både internt i landet og til andre land.

²⁾ Inkluderer Midtøsten og Oseania.

Kilder: FNs høykommissær for flyktninger (UNHCR), FNs hjelpeorganisasjon for Palestina-flyktninger (UNRWA) og Internal Displacement Monitoring Centre (IDMC).

Mennesker på flukt fordelt på verdensdel etter opprinnelsesland¹⁾

Kontinent	Antall i millioner
Afrika	16,8
Amerika	6,8
Asia ²⁾	24,6
Europa	2,6
Diverse / Statsløse	0,3
Verden totalt ³⁾	51,2

¹⁾ Tallene gjelder ved inngangen til 2014. De omfatter alle som er drevet på flukt på grunn av forfølgelse, krig og konflikter, både internt i landet og til andre land.

²⁾ Inkluderer Midtøsten og Oseania.

³⁾ Avviket skyldes avrundning.

Kilder: FNs høykommissær for flyktninger (UNHCR), FNs hjelpeorganisasjon for Palestina-flyktninger (UNRWA) og Internal Displacement Monitoring Centre (IDMC).

Land hvor flest mennesker er drevet på flukt¹⁾

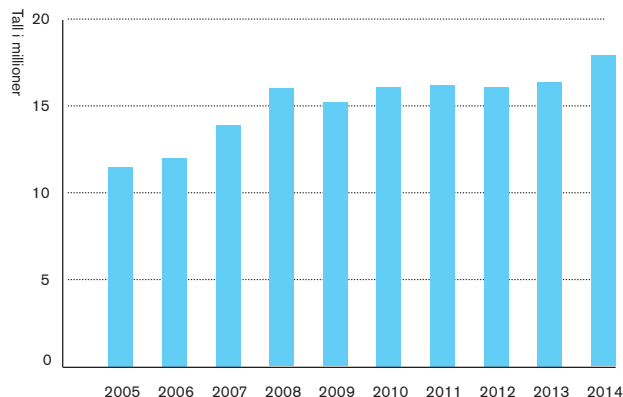
Land	Antall	Land	Antall
Syria	Minst 9 000 000	Georgia	Inntil 224 900
Colombia	6 100 000	Kina	219 900
Palestina	Minst 5 275 000	Kypros	Inntil 212 400
DR Kongo	Minst 3 527 300	Mexico	182 000
Nigeria	3 350 000	Serbia	168 600
Afghanistan	Minst 3 263 000	Elfenbenskysten	Minst 167 000
Sudan	Minst 3 104 700	Burundi	Inntil 165 800
Irak	Inntil 2 540 000	Peru	155 000
Somalia	2 260 000	Tsjad	Inntil 143 000
Den sentralafrikanske republikk	1 195 000	Russland	Minst 135 200
Myanmar	1 165 500	Bosnia-Hercegovina	134 400
Tyrkia	Minst 1 030 900	Filippinene	Minst 117 400
Pakistan	Minst 842 100	Vest-Sahara	117 000
Aserbajdsjan	Inntil 557 800	Indonesia	Minst 106 000
India	Minst 549 000	Iran	103 800
Sør-Sudan	Minst 528 000	Zimbabwe	99 100
Etiopia	442 000	Rwanda	92 400
Kenya	423 000	Libya	Minst 64 800
Mali	Minst 377 000	Nepal	Inntil 62 000
Eritrea	Inntil 348 000	Kroatia	50 700
Vietnam	316 100	Senegal	Inntil 49 000
Bangladesh	Inntil 312 000	Haiti	43 800
Jemen	311 000	Liberia	Inntil 43 000
Guatemala	257 000	Uganda	Inntil 41 600
Sri Lanka	Inntil 230 000		

¹⁾ Omfatter både internt fordrevne i landet og mennesker som har flyktet fra landet ved inngangen til 2014.

Kilder: FNs høykommissær for flyktninger (UNHCR), FNs hjelpeorganisasjon for Palestina-flyktninger (UNRWA) og Internal Displacement Monitoring Centre (IDMC).

Flyktninger 2005–2014

År	Antall i millioner
2005	11,5
2006	12,0
2007	13,9
2008	16,0
2009	15,2
2010	16,1
2011	16,2
2012	16,1
2013	16,4
2014	17,9

1) Tallene gjelder for inngangen til hvert år og omfatter bare de som har flyktet ut av landet. Fram til 2007 var U.S. Committee for Refugees and Immigrants (USCRI) brukt som kilde for antall flyktninger, mens tallene fra 2008 og framover baserer seg på statistikk fra FNs høykommissær for flyktninger (UNHCR) og FNs hjelpeorganisasjon for Palestina-flyktninger (UNRWA). Tallene for årene før og etter 2008 er derfor ikke direkte sammenlignbare. I 2010-2014 inkluderer tallet også asylsøkere som ennå ikke har fått søknaden endelig behandlet. Dette utgjør nær 1,2 millioner for 2014.

Flyktninger fordelt på verdensdel etter mottakerland¹⁾

Verdensdel	Antall i millioner
Afrika	3,8
Amerika	0,9
Asia ²⁾	10,9
Europa	2,3
Verden totalt	17,9

¹⁾ Tallene gjelder for inngangen til 2014 og omfatter bare de som har flyktet ut av landet.

²⁾ Inkluderer Midtøsten og Oseania.

Kilder: FNs høykommissær for flyktninger (UNHCR) og FNs hjelpeorganisasjon for Palestina-flyktninger (UNRWA).

Flyktninger fordelt på verdensdel etter opprinnelsesland¹⁾

Verdensdel	Antall i millioner
Afrika	4,3
Amerika	0,6
Asia ²⁾	12,3
Europa	0,4
Diverse / Statsløse	0,3
Verden totalt	17,9

¹⁾ Tallene gjelder ved inngangen til 2014.

²⁾ Inkluderer Midtøsten og Oseania.

Kilder: FNs høykommissær for flyktninger (UNHCR) og FNs hjelpeorganisasjon for Palestina-flyktninger (UNRWA).

Viktigste opprinnelsesland for flykninger¹⁾

Land	Antall flykninger
Palestina ²⁾	5 129 441
Afghanistan	2 631 850
Syria	2 509 407
Somalia	1 157 210
Sudan	678 036
DR Kongo	563 584
Myanmar	524 646
Irak	444 559
Colombia	413 369
Eritrea	338 060
Vietnam	316 107
Den sentralafrikanske republikk	260 340
Kina	219 919
Mali	159 405
Sør-Sudan	145 165
Sri Lanka	139 246
Etiopia	125 779
Vest-Sahara	116 915
Iran	103 846
Russland	100 318
Elfenbenskysten	97 456
Pakistan	95 384
Rwanda	92 418
Burundi	86 926
Tyrkia	77 163
Serbia	71 330
Zimbabwe	63 103
Nigeria	53 986
Tsjad	52 501
Kroatia	50 736
Haiti	43 832
Mauritania	38 117
Bangladesh	31 967
Bhutan	31 734

Land	Antall flykninger
Bosnia-Hercegovina	30 959
Ghana	26 961
Guinea	26 225
Statsløse	25 877
Senegal	24 525
India	22 921
Egypt	22 272
Mexico	21 663
El Salvador	20 919
Albania	19 849
Liberia	19 567
Georgia	18 343
Armenia	17 389
Indonesia	15 915
Kamerun	15 628
Tibetanere ³⁾	15 072
Guatemala	15 057
Republikken Kongo	15 053
Aserbajdsjan	14 435
Kambodsja	13 982
Nepal	11 904
Togo	11 874
Uganda	11 764
Angola	11 745
Kenya	10 745

¹⁾ Tallene er ved inngangen til 2014.

²⁾ Tallene omfatter 5 030 049 palestinske flykninger som er registrert av FNs hjelpeorganisasjon for Palestina-flykninger (UNRWA) samt 99 392 som er registrert av FNs høykommissær for flykninger (UNHCR). UNRWA-tallene gjelder både palestinere som har flyktet fra Israel og Palestina.

³⁾ Tibet er formelt en del av Kina. UNHCR fører imidlertid separat statistikk for tibetanske flykninger i eksil.

Kilder: FNs høykommissær for flykninger (UNHCR) og FNs hjelpeorganisasjon for Palestina-flykninger (UNRWA).

Flyktninger som andel av befolkningen¹⁾

Land	Folketall (mill)	Antall flyktninger fra andre land	Forhold flyktninger/befolkning
Palestina	4,3	1 994 493	46,38 %
Jordan	7,3	2 717 285	37,22 %
Libanon	4,8	1 306 148	27,21 %
Nauru	0,01	534	5,34 %
Tsjad	12,8	434 789	3,40 %
Syria	21,9	669 042	3,05 %
Djibouti	0,9	23 810	2,63 %
Malta	0,4	10 808	2,60 %
Mauritania	3,9	93 612	2,40 %
Sør-Sudan	11,3	229 626	2,03 %
Sverige	9,6	141 899	1,48 %
Montenegro	0,6	8671	1,37 %
Kenya	44,4	587 223	1,32 %
Liberia	4,3	53 307	1,24 %
Republikken Kongo	4,4	53 688	1,22 %
Iran	77,4	857 401	1,11 %
Norge	5,0	52 450	1,06 %
Jemen	24,4	249 485	1,02 %
Østerrike	8,5	78 343	0,92 %
Sveits	8,1	74 594	0,92 %
Pakistan	182,1	1 621 893	0,89 %
Tyrkia	74,9	662 405	0,88 %
Ecuador	15,7	135 587	0,86 %
Serbia	7,2	57 483	0,80 %
Luxembourg	0,5	3892	0,75 %
Irak	33,8	252 289	0,75 %
Israel	7,7	56 214	0,73 %
Venezuela	30,4	205 413	0,68 %
Uganda	37,6	244 776	0,65 %
Rwanda	11,8	73 563	0,62 %
Kypros	1,1	6534	0,59 %
Sør-Afrika	52,8	298 092	0,56 %
Kamerun	22,3	123 090	0,55 %
Gambia	1,8	9563	0,54 %
Libya	6,2	32 169	0,52 %
Canada	35,2	182 497	0,52 %
Guinea-Bissau	1,7	8644	0,51 %
Nederland	16,8	85 127	0,51 %
Burundi	10,2	51 535	0,51 %
Hellas	11,1	53 315	0,48 %
Frankrike	64,3	284 219	0,44 %
Tyskland	82,7	323 148	0,39 %
Belgia	11,1	37 116	0,33 %
Danmark	5,6	14 809	0,27 %
Irland	4,6	11 508	0,25 %

Land	Folketall (mill)	Antall flyktninger fra andre land	Forhold flyktninger/befolkning
Finland	5,4	12 784	0,24 %
Storbritannia	63,1	149 125	0,24 %
Australia	23,3	48 062	0,21 %
Italia	61,0	91 714	0,15 %
Bulgaria	7,2	8880	0,12 %
Island	0,3	358	0,11 %
USA	320,1	348 005	0,11 %
Polen	38,2	18 589	0,049 %
Ungarn	10,0	4326	0,043 %
New Zealand	4,5	1711	0,038 %
Tsjekkia	10,7	3498	0,033 %
Litauen	3,0	990	0,033 %
Kina	1385,6	301 427	0,022 %
Kroatia	4,3	894	0,021 %
Spania	46,9	8981	0,019 %
Latvia	2,1	354	0,017 %
Slovakia	5,5	901	0,016 %
India	1252,1	192 070	0,015 %
Slovenia	2,1	234	0,011 %
Romania	21,7	1920	0,009 %
Portugal	10,6	804	0,008 %
Japan	127,1	9326	0,007 %
Estland	1,3	95	0,007 %
Brasil	200,4	9830	0,005 %
Russland	142,8	4698	0,003 %

¹⁾ Tabellen viser antall flyktninger som andel av totalbefolkningen, basert på flyktningtallene ved inngangen til 2014. Tabellen viser alle land med mer enn 0,5% flyktninger i forhold til befolkningen, samt andre utvalgte land.

Kilder: United Nations Population Fund, for folketall. FNs høykommissær for flyktninger (UNHCR) og FNs hjelpeorganisasjon for Palestina-flyktninger (UNRWA) for flyktningtall.

Land som flest har flyktet fra i 2013¹⁾

Land	Antall nye flyktninger
Syria	2 233 104
Den sentralafrikanske republikk	90 752
Sudan	82 336
Mali	60 305
DR Kongo	56 029
Somalia	50 322
Eritrea	41 438
Sør-Sudan	22 534
Afghanistan	22 390
Irak	21 868
Myanmar	19 349
Nigeria	17 431
Iran	12 438
Kina	9821
Etiopia	8243
Pakistan	6858

Land	Antall nye flyktninger
Elfenbenskysten	4559
Russland	4493
Sri Lanka	3817
Egypt	3674
Uganda	3340
Palestina	3066
Colombia	2268
Guinea	1880
Tyrkia	1733
Bangladesh	1470
Ghana	1378
Serbia ²⁾	1273
Albania	1040

¹⁾ Tabellen viser nye flyktninger i 2013. Tallene gjelder individuell-, kollektiv- og midlertidig beskyttelse, og inkluderer ikke endringer som skyldes administrative rettelsler, justeringer i registrering, nye estimater eller fødsel og død. Kun tall over 1000 er inkludert i denne tabellen
²⁾ Inkluderer Kosovo. Kilde: FNs høykommissær for flyktninger (UNHCR).

Land som har tatt imot flest flyktninger i 2013¹⁾

Land	Antall nye flyktninger
Libanon	739 772
Jordan	671 931
Tyrkia	491 955
Irak	173 479
Egypt	124 760
DR Kongo	57 164
Etiopia	55 293
Tsjad	52 227
Uganda	40 420
Mauritania	31 464
Sør-Sudan	31 374
Sverige	26 817
USA	21 171
Tyskland	20 128
Niger	19 444
Kamerun	17 289
Italia	16 189
Burkina Faso	15 709
Libya	14 750
Malaysia	14 495
Rwanda	14 270
Frankrike	11 383
Nederland	10 618
Storbritannia	10 580
Jemen	10 081
Republikken Kongo	9948
Canada	7817
Sudan	7737

Land	Antall nye flyktninger
Burundi	7342
Sør-Afrika	7286
Sveits	7173
Kenya	6840
Norge	6823
Belgia	6676
Østerrike	5952
Australia	5035
India	4835
Den sentralafrikanske republikk	3648
Danmark	3291
Liberia	3168
Bulgaria	2462
Indonesia	2420
Pakistan	2186
Israel	2183
Malta	1975
Finland	1827
Russland	1688
Thailand	1438
Zimbabwe	1436
Hellas	1413
Marokko	1055
Djibouti	1028

¹⁾ Tabellen viser nye flyktninger i 2013. Tallene gjelder individuell-, kollektiv- og midlertidig beskyttelse, og inkluderer ikke endringer som skyldes administrative rettelsler, justeringer i registrering, nye estimater eller fødsel og død. Kun tall over 1000 er inkludert i denne tabellen

Største frivillige tilbakevendinger til hjemlandet i 2013¹⁾

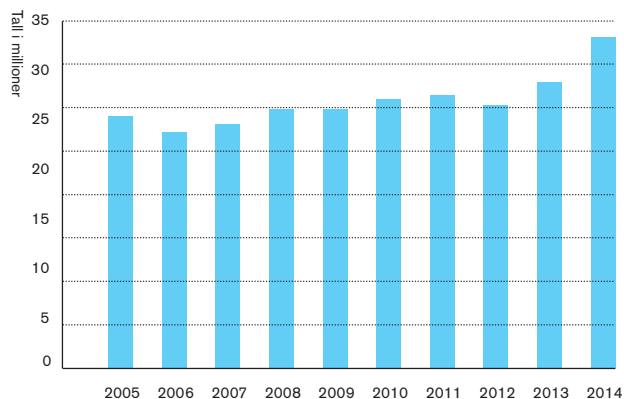
Tilbakevendning til	Tilbakevendning fra	Antall	Tilbakevendning til	Tilbakevendning fra	Antall
Syria	Tyrkia	140 760	Mali	Algerie	920
DR Kongo	Republikken Kongo	62 870	Sri Lanka	India	910
Irak	Diverse/ukjent	60 880	Elfenbenskysten	Togo	660
Afghanistan	Pakistan	31 220	Burundi	Tanzania	510
Somalia ²⁾	Kenya	28 830	Angola	Botswana	430
Elfenbenskysten	Liberia	18 720	Kroatia	Serbia (inkl Kosovo)	410
Sudan ²⁾	Tsjad	16 940	Rwanda	Uganda	410
Afghanistan	Iran	8250	Elfenbenskysten	Guinea	390
Rwanda	DR Kongo	7200	Tsjad	Kamerun	380
Mali	Niger	5690	DR Kongo	Uganda	320
Somalia ²⁾	Etiopia	4480	DR Kongo	Den sentralafrikanske republikk	310
DR Kongo	Sudan	4470	DR Kongo	Burundi	290
Mali	Mauritania	3900	Sør-Sudan	Uganda	280
Mali	Burkina Faso	3760	DR Kongo	Zambia	130
Myanmar	Thailand	3000	Somalia ²⁾	Sudan	130
Somalia	Yemen	2620	Afghanistan	India	120
Burundi	DR Kongo	1500	Elfenbenskysten	Benin	100
Angola	Zambia	1160	Togo	Benin	100

¹⁾ Tabellen viser de største gruppene flyktninger som har vendt frivillig tilbake til hjemlandet fra eksil og har blitt registrert av FNs høykommissær for flyktninger (UNHCR). Kun grupper på 100 personer eller mer er inkludert i tabellen. Det totale antallet tilbakevendinger er imidlertid høyere, fordi mange flyktninger vender hjem på egen hånd uten at det registreres av UNHCR. Tallene er avrundet til nærmeste titall.

²⁾ Gjelder mennesker i en flyktningliknende situasjon.
Kilde: FNs høykommissær for flyktninger (UNHCR).

 Internt fordrevne, 2005-2014 ¹⁾

År	Antall i millioner
2005	25,3
2006	23,7
2007	24,5
2008	26,0
2009	26,0
2010	27,1
2011	27,5
2012	26,4
2013	28,8
2014	33,3

¹⁾ Tallene gjelder for inngangen til hvert år.

Kilde: Internal Displacement Monitoring Centre (IDMC).

Land med flest internt fordrevne¹⁾

Land	Antall internt fordrevne
Syria	Minst 6 500 000
Colombia	5 700 000
Nigeria	3 300 000
DR Kongo	Minst 2 963 700
Sudan	Minst 2 426 700
Irak	Inntil 2 100 000
Somalia	1 100 000
Tyrkia	Minst 953 700
Den sentralafrikanske republikk	935 000
Pakistan	Minst 746 700
Myanmar	640 900
Afghanistan	Minst 631 000
Aserbajdsjan	Inntil 543 400
India	Minst 526 000
Kenya	412 000
Sør-Sudan	Minst 383 000
Etiopia	316 000
Jemen	307 000
Bangladesh	Inntil 280 000
Guatemala	242 000
Mali	Minst 218 000
Kypros	Inntil 212 400
Georgia	Inntil 206 600
Mexico	160 000
Peru	150 000
Palestina	Minst 146 000
Filippinene	Minst 115 800
Bosnia-Hercegovina	103 400
Serbia	97 300
Sri Lanka	Inntil 90 000
Tsjad	Inntil 90 000
Indonesia	Minst 90 000
Burundi	Inntil 78 900
Elfenbenskysten	Minst 70 000
Libya	Minst 59 400
Nepal	Inntil 50 000
Zimbabwe	36 000
Thailand	Minst 35 000
Russland	Minst 34 900
Uganda	Inntil 29 800

Land	Antall internt fordrevne
Senegal	Inntil 24 000
Liberia	Inntil 23 000
Angola	Inntil 20 000
Libanon	Minst 20 000
Abyei	Minst 20 000
Kosovo	Minst 17 300
Honduras	17 000
Niger	Inntil 11 000
Eritrea	Inntil 10 000
Togo	Inntil 10 000
Armenia	Inntil 8400
Republikken Kongo	Inntil 7800
Laos	Inntil 4500
Turkmenistan	Minst 4000
Usbekistan	Minst 3400
Øst-Timor	Minst 900
Makedonia	Minst 330

¹⁾ Flyktninghjelpens dokumentasjonssenter for internt fordrevne - Internal Displacement Monitoring Centre - samler dokumentasjon om internt fordrevne over hele verden, basert på en rekke ulike kilder. I mange land er det svært vanskelig å få oversikt over antallet internt fordrevne, og de fleste tallene i denne oversikten er anslag. For forklaring til de ulike anslagene, samt primærkilder, se www.internal-displacement.org. Tallene omfatter bare mennesker som er fordrevet på grunn av forfølgelse, krig og konflikt, og ikke mennesker som er rammet av naturkatastrofer. Tallene er ved inngangen til 2014.
Kilde: Internal Displacement Monitoring Centre (IDMC).

Internt fordrevne fordelt på verdensdel¹⁾

Verdensdel	Antall i millioner
Afrika	12,5
Amerika	6,3
Asia ²⁾	12,3
Europa	2,2
Verden totalt	33,3

¹⁾ Tallene er anslag ved inngangen til 2014.

²⁾ Inkluderer Midtøsten.

Kilde: Internal Displacement Monitoring Centre (IDMC).

Asylsøkere til industriland 2009–2013

År	Antall asylsøkere
2009	373 080
2010	359 400
2011	430 800
2012	479 270
2013	612 727

Kilde: FNs høykommissær for flyktninger (UNHCR)

Asylsøkere til industriland i 2013

Land	Antall asylsøkere ¹⁾
Albania	226
Australia ¹⁾	24 324
Belgia	12 503
Bosnia-Hercegovina	100
Bulgaria	6979
Canada	10 382
Danmark	7540
Estland	97
Finland	3022
Frankrike	60 095
Hellas	8225
Irland	942
Island ²⁾	152
Italia	27 832
Japan ³⁾	3252
Kroatia	1089
Kypros	1246
Latvia	185
Liechtenstein	93
Litauen	277
Luxembourg	988
Makedonia	1343
Malta	2200
Montenegro	3554
Nederland	14 399
New Zealand	292
Norge	11 468
Polen	13 983
Portugal	506

Land	Antall asylsøkere ¹⁾
Romania	1499
Serbia ⁴⁾	5128
Slovakia	281
Slovenia	242
Spania	4501
Storbritannia	29 185
Sveits	19 440
Sverige	54 259
Sør-Korea	1574
Tsjekkia	503
Tyrkia ⁵⁾	44 807
Tyskland	109 580
Ungarn	18 573
USA ⁶⁾	88 358
Østerrike	17 503
Industriland totalt	612 727
EU totalt	398 234
Norden	76 441
Europa totalt	484 545

¹⁾ Fra 1. juli 2013 endret Australia beregningsmåte for flyktninger som ankommer landet med båt. Etter denne datoen viser tallene søknader på beskyttelsesvisum. Før denne datoen ble personer som ankom med båt inkludert i statistikken så snart de hadde blitt screenet for å gå videre i prosessen for å få behandlet sin søknad om beskyttelse. Asylsøkere som ankommer Australia med båt, og som blir videresendt til et tredjeland for å få asylsøknaden behandlet, er ikke inkludert i den offisielle statistikken.

²⁾ Inkluderer ikke tall for november og desember. Tall for oktober er basert på Eurostat.

³⁾ Estimat gjort av UNHCR.

⁴⁾ Tallene for Serbia inkluderer 62 asylsøknader i Kosovo.

⁵⁾ Tallene inkluderer både asylsøkere som har blitt registrert hos UNHCR og asylsøkere som har blitt forhåndsregistrert, men ennå ikke offisielt registrert av UNHCR.

⁶⁾ Tallene for september til desember er estimerer gjort av UNHCR.

Kilde: FNs høykommissær for flyktninger (UNHCR)

Viktigste opprinnelsesland for asylsøkere i 2013¹⁾

Opprinnelsesland	Antall asylsøkere
Syria	56 351
Russland	39 779
Afghanistan	38 653
Irak	38 171
Serbia ²⁾	34 660
Pakistan	26 310
Iran	23 879
Somalia	23 071
Eritrea	21 837
Kina	20 170
Nigeria	14 884
Statsløse	11 973
Albania	11 278
Sri Lanka	10 555
Egypt	9784
Bangladesh	9659
Mexico	9411
Georgia	9100
Algerie	8842
DR Kongo	8531
Makedonia	7731
Mali	7597
Tyrkia	6455
Guinea	6346

Opprinnelsesland	Antall asylsøkere
Marokko	5890
India	5872
Bosnia-Hercegovina	5730
El Salvador	4931
Armenia	4860
Sudan	4584
Tunisia	4470
Guatemala	4421
Etiopia	4384
Gambia	4343
Haiti	3574
Senegal	3446
Ghana	2978
Elfenbenskysten	2951
Honduras	2845
Kamerun	2789

¹⁾ Baserer seg på informasjon fra 44 industriland. Tallene for september til desember inkluderer ikke asylsøkere til USA.

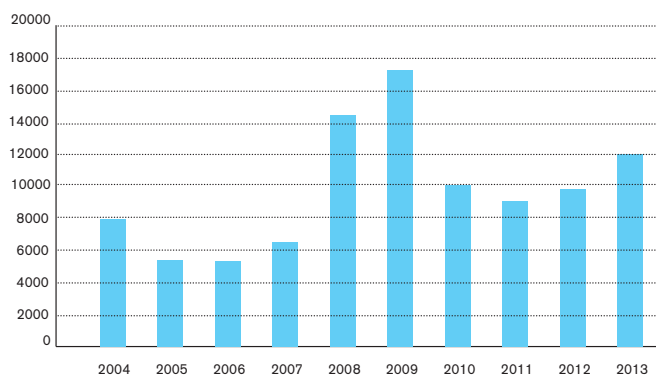
²⁾ Inkluderer Kosovo

Kilde: FNs høykommissær for flyktninger (UNHCR)

Asylsøkere til Norge 2004–2013

År	Antall asylsøkere
2004	7950
2005	5402
2006	5320
2007	6528
2008	14 431
2009	17 226
2010	10 064
2011	9053
2012	9785
2013	11 983

Kilde: Utlendingsdirektoratet (UDI)

Overføringsflyktninger til Norge i 2013

Statsborgerskap	Innvilgelser	Ankomster
Afghanistan	248	247
Burundi	7	7
Colombia	65	65
Ecuador	10	10
Eritrea	209	37
Etiopia	17	15
Guinea	1	1
Irak	-	1
Iran	123	121
DR Kongo	196	200
Myanmar	11	13
Nepal	1	1
Rwanda	1	6

Statsborgerskap	Innvilgelser	Ankomster
Somalia	162	212
Statsløse	4	4
Sudan	8	3
Syria	9	2
Uganda	1	1
Vietnam	1	1
Sør-Sudan	-	5
Zimbabwe	4	-
Totalt	1078	952

Kilde: Utlendingsdirektoratet

Asylsøkere til Norge i 2013 etter nasjonalitet

AFRIKA	Antall	AMERIKA	Antall	EUROPA	Antall
Eritrea	3258	Colombia	6	Russland	376
Somalia	1694	Guatemala	6	Kosovo	254
Sudan	598	Cuba	4	Albania	185
Nigeria	522	USA	4	Serbia	78
Etiopia	291	Peru	3	Georgia	68
Marokko	117	El Salvador	2	Aserbajdsjan	51
Algerie	110	Brasil	1	Hviterussland	50
Libya	75	Canada	1	Bosnia-Hercegovina	43
Tunisia	70	Jamaica	1	Makedonia	35
Guinea	64	Mexico	1	Ukraina	25
Mali	64	Uruguay	1	Armenia	20
Uganda	45	TOTALT FOR AMERIKA	30	Montenegro	12
Egypt	40			Romania	10
Gambia	39			Moldova	7
Ghana	38			Latvia	6
Elfenbenskysten	27	ASIA	Antall	Litauen	6
DR Kongo	24	Syria	856	Bulgaria	5
Sierra Leone	23	Afghanistan	726	Polen	4
Liberia	22	Iran	266	Nederland	3
Senegal	22	Irak	191	Tsjekkia	3
Djibouti	16	Pakistan	146	Tyskland	3
Tsjad	16	Usbekistan	140	Estland	2
Guinea-Bissau	15	Bangladesh	125	Irland	2
Angola	14	Kina	77	Spania	2
Kamerun	14	Tyrkia	66	Hellas	1
Niger	13	Jemen	36	Italia	1
Kenya	9	Kirgisistan	34	Kroatia	1
Mauritania	7	Jordan	31	Kypros	1
Zimbabwe	7	Vietnam	26	Slovakia	1
Burkina Faso	6	Libanon	25	TOTALT FOR EUROPA	1255
Rwanda	6	India	16		
Sør-Sudan	6	Sri Lanka	15	Statløse	550
Burundi	5	Kasakhstan	14	ASYLSØKERE I ALT	11 983
Den sentralafrikanske republikk	5	Tadsjikistan	14		
Tanzania	5	Filippinene	10		
Sør-Afrika	3	Myanmar	8		
Gabon	2	Nepal	8		
Republikken Kongo	2	Mongolia	7		
Togo	2	Israel	4		
Benin	1	Turkmenistan	3		
Ekvatorial-Guinea	1	Papua Ny-Guinea	2		
Kapp Verde	1	Malaysia	1		
Zambia	1	Saudi-Arabia	1		
TOTALT FOR AFRIKA	7300	TOTALT FOR ASIA	2848		

Kilde: Utlendingsdirektoratet

Vedtak om beskyttelse i 2013

Statsborgerskap	Totalt antall saker	Realitetsbehandlet i Norge						Ikke realitetsbehandlet i Norge		
		Konvensjonsflyktning (asyl)	Annen flyktningstatus	Humanitære grunner	Enslig mindreårig, begrenset	Avslag	Innvigelsesprosent	Dublin II-forordningen	Avslag pga trygt tredjeland	Trukket/henlagt
Afghanistan	751	183	131	31	9	229	59 %	125	5	38
Albania	181					167	0 %			14
Algerie	109		1	2		26	10 %	52		28
Angola	14					12	0 %	2		
Argentina	1									1
Armenia	30					20	0 %	3		7
Aserbajdsjan	54					23	0 %	20		11
Bangladesh	141					109	0 %	20	1	11
Benin	2							2		
Bosnia-Hercegovina	51				1	36	0 %	1		13
Brasil	1					1	0 %			
Bulgaria	7			2		4	33 %			1
Burkina Faso	7					1	0 %	5		1
Burundi	7	2		2		2	67 %	1		
Canada	1					1	0 %			
Colombia	5					5	0 %			
Cuba	3					2	0 %	1		
Djibouti	15							15		
Egypt	37	2	4	1		14	33 %	11		5
Ekvatorial-Guinea	1							1		
El Salvador	3					2	0 %			1
Elfenbenskysten	37	5		7		8	60 %	12		5
Eritrea	2745	2141		13	1	153	93 %	352	51	34
Estland	2					2	0 %			
Etiopia	380	174		26	1	109	64 %	58	7	5
Filippinene	3					2	0 %	1		
De forente arabiske emirater	1	1					100 %			
Gabon	2							2		
Gambia	46	1		3		23	15 %	17		2
Georgia	81					36	0 %	25		20
Ghana	41					17	0 %	19	1	4
Guatemala	6					6	0 %			
Guinea	72	8		9	1	28	37 %	24		2
Guinea-Bissau	22	1		2		9	25 %	7	1	2
Hellas	1					1	0 %			
Hviterussland	52					26	0 %	13		13
India	17					15	0 %			2

Statsborgerskap	Totalt antall saker	Realitetsbehandlet i Norge					Ikke realitetsbehandlet i Norge			
		Konvensjonsflyktning (asyl)	Annen flyktningstatus	Humanitære grunner	Enslig mindreårig, begrenset	Avslag	Innvilgelsesprosent	Dublin II-forordningen	Avslag pga trygt tredjeland	Trukket/henlagt
Irak	213	28	3	14		60	43 %	73		35
Iran	346	96	3	1		126	44 %	78	12	30
Irland	1					1	0 %			
Israel	4					2	0 %			2
Jamaica	1							1		
Jemen	50	2	1		1	19	13 %	22		5
Jordan	36	1				9	10 %	21		5
Kamerun	12	3				2	60 %	6		1
Kapp Verde	2					2	0 %			
Kasakhstan	15					6	0 %	9		
Kenya	5					1	0 %	3		1
Kina	84	70		1		6	92 %	6		1
Kirgisistan	38	1		2		25	11 %	4		6
DR Kongo	39	8	10	2		10	67 %	4		5
Kosovo	254			11	1	162	6 %	48		32
Kroatia	7									7
Kypros	1					1	0 %			
Latvia	6					5	0 %			1
Libanon	23		1	2		4	43 %	8	1	7
Liberia	24	1				9	9 %	10		4
Libya	84	2				14	13 %	53	1	14
Litauen	6					6	0 %			
Makedonia	35					28	0 %	1		6
Malawi	1									1
Mali	64	4		2		19	24 %	29		10
Marokko	140	2		2		36	10 %	57	1	42
Mauritania	10					1	0 %	9		
Mexico	2					1	0 %			1
Moldova	7			4		1	80 %	2		
Mongolia	8					4	0 %			4
Montenegro	12					6	0 %			6
Myanmar	9	4				4	50 %	1		
Nederland	3					2	0 %			1
Nepal	15					14	0 %			1
Niger	14					7	0 %	5		2
Nigeria	617	32		17		139	26 %	344	9	76
Pakistan	147	12	1	2	1	90	14 %	28	1	12

Vedtak om beskyttelse i 2013

	Totalt antall saker	Realitetsbehandlet i Norge						Ikke realitetsbehandlet i Norge		
		Konvensjonsflyktning (asyl)	Annen flyktningstatus	Humanitære grunner	Enslig mindreårig, begrenset	Avslag	Innvilgelsesprosent	Dublin II-forordningen	Avslag pga trygt tredjeland	Trukket/henlagt
Statsborgerskap										
Papua Ny-Guinea	2					1	0 %			1
Peru	3					1	0 %	2		
Polen	6					4	0 %			2
Republikken Kongo	2							1	1	
Romania	17	1				12	8 %			4
Russland	428	27	1	17	1	200	18 %	148	5	29
Rwanda	6			1		2	33 %	3		
Senegal	19					8	0 %	6		5
Serbia	89			1		72	1 %	5		11
Sierra Leone	14	3		1		3	57 %	7		
Singapore	1	1					100 %			
Slovakia	1					1	0 %			
Somalia	2184	962	232	81		496	72 %	324	42	47
Spania	3							1	1	1
Sri Lanka	32	6		3		20	31 %	2		1
Statsløs	523	102	202	16		72	82 %	88	16	27
Storbritannia	1					1	0 %			
Sudan	692	326		7		119	74 %	182	38	20
Syria	866	278	413			12	98 %	121	3	39
Sør-Afrika	5					3	0 %	2		
Sør-Sudan	14					9	0 %	5		
Tadsjikistan	15					14	0 %			1
Tanzania	3					1	0 %	2		
Tsjad	14					1	0 %	11	1	1
Togo	3					2	0 %	1		
Tsjekkia	3					2	0 %			1
Tunisia	77					14	0 %	41	1	21
Turkmenistan	6					1	0 %	3		2
Tyrkia	53	1		1		18	10 %	18	5	10
Tyskland	3					3	0 %			
Uganda	48	22		1		15	61 %	8		2
Ukraina	29	1		4		14	26 %	9		1
Uruguay	1					1	0 %			
USA	5					5	0 %			
Usbekistan	110	7				85	8 %	9		9
Venezuela	1							1		
Vietnam	32					23	0 %	4		5
Zambia	1	1					100 %			
Zimbabwe	7	1		1		2	50 %	3		
Totalt	12 583	4523	1003	292	17	3148	65 %	2618	204	778

Personer som har søkt fra utlandet og overføringsflyktninger er holdt utenfor. Det var ingen personer som fikk opphold etter 15-månedersregelen i 2013. Kilde: Utlendingsdirektoratet

Om statistikkene

Kilder for flyktingtall

Flyktingregnskapets tall på flyktinger som har krysset en landegrense baserer seg på statistikk fra FNs høykommissær for flyktinger (UNHCR) og FNs hjelpeorganisasjon for palestinske flyktinger i Midtøsten (UNRWA). Fram til og med 2007-utgaven av Flyktingregnskapet var tallene imidlertid basert på statistikk fra U.S. Committee for Refugees and Immigrants (USCRI). Statistikken fra og med 2008-utgaven av Flyktingregnskapet er derfor ikke direkte sammenlignbar med statistikken i de foregående utgavene.

Fra og med 2010-utgaven av Flyktingregnskapet er også asylsøkere som ennå ikke har fått endelig vedtak på sin asylsøknad inkludert i flyktingtallene, etter anbefaling fra UNHCR. Årsaken er at for enkelte asylland er det et stort antall personer registrert som asylsøkere, som i andre land ville vært regnet som en del av flyktingbefolkningen. Et eksempel er Sør-Afrika, som har ca. 230 000 asylsøkere som venter på å få søknaden behandlet. Dette medfører imidlertid at totaltallet for antall flyktinger inneholder enkelte asylsøkere som vil få avslag på asylsøknaden, og dermed falle ut av statistikken på et senere tidspunkt. På grunn av beslutningen fra UNHCR om å inkludere asylsøkere i flyktingtallene, er ikke tallene før og etter 2010 direkte sammenlignbare. Asylsøkere som venter på vedtak utgjorde 1 171 762 ved utgangen av 2012.

Statistikken fra UNHCR er basert på de mest oppdaterte tall per 5. juni 2014. Mindre endringer kan forekomme etter denne datoen.

Ufullstendige eller usikre flyktingtall

Manglende tilgang til informasjon kan forklare de lave flyktingtallene UNHCR oppgir for enkelte land. Et eksempel på dette er Nord-Korea, hvor tallet er langt lavere enn det andre kilder opererer med, blant annet fordi UNHCR nektes tilgang til nordkoreanske flyktinger i Kina. I tillegg får nordkoreanske flyktinger til Sør-Korea automatisk statsborgerskap og blir derfor ikke registrert som flyktinger. I andre tilfeller kan tallene bli justert fra et år til et annet basert på endret rapportering fra myndighetene i mottakslandene. Dette er grunnen til at tallet på irakiske flyktinger i Syria og Jordan har falt dramatisk de siste årene uten at dette kan forklares med tilbakevending alene.

UNHCRs tall over flyktingbefolkningen i de respektive land er basert på noe ulike kriterier for ulike deler av verden. I de fleste industrialiserte land tas flyktinger ut av statistikkene et

visst antall år etter at de fikk opphold i landet, mens i statistikkene for de fleste utviklingsland er alle flyktinger inkludert, uavhengig av hvor lang tid det har gått siden de flyktet. Tallet på flyktinger i Tyskland viser en markant nedgang i år sammenlignet med året før, noe som utelukkende skyldes at landet har harmonisert beregningsmåte til praksis i andre vestlige land.

UNRWA endret registreringsmetode for flyktinger fra 2010 til 2011, ved at de nå skiller ut personer som får støtte fra UNRWA uten å ha flyktingstatus. Tidligere var disse inkludert i det totale flyktingtallet. På grunn av denne endringen er tallet på palestinaflyktinger under UNRWA-mandat ca 350 000 lavere enn det ville vært dersom gammel beregningsmåte ble benyttet.

Internt fordrevne

Tall på internt fordrevne kommer fra Internal Displacement Monitoring Centre (IDMC), som er Flyktinghjelpens senter for kartlegging og rapportering om situasjonen for internt fordrevne. Tallene omfatter fordrivelse på grunn av væpnet konflikt, generalisert vold og brudd på menneskerettighetene. Utfordringer ved denne statistikken er blant annet at det kan være vanskelig å få tilgang til områdene hvor internt fordrevne oppholder seg, samt vanskeligheter knyttet til den formelle registreringen. I mange tilfeller har myndighetene i landet også en egeninteresse av å holde informasjon om internt fordrevne skjult.

Det finnes ingen internasjonal organisasjon som har som mandat å registrere internt fordrevne, på samme måte som FNs høykommissær for flyktinger har for flyktinger som har krysset en landegrense. IDMC baserer seg derfor ofte på sekundærkilder og myndighetenes egne tall. Nytt fra i år er at IDMC angir sitt beste estimat på antall fordrevne i alle land som overvåkes, og ikke som tidligere et tallspenn eller ukjent antall på enkelte land. I mange tilfeller er anslaget oppgitt som et minimumstall eller maksimumstall. Det anbefales å lese de respektive landprofilene for utdypende informasjon.

Utfyllende informasjon er også tilgjengelig på IDMCs nettside, www.internal-displacement.org.

Fordrivelse på grunn av naturkatastrofer er ikke inkludert i tallene for internt fordrevne. IDMC og Flyktinghjelpen legger imidlertid hvert år frem en oversikt over antall mennesker som er fordrevet av naturkatastrofer. Da denne rapporten ikke publiseres før september 2014 er ikke disse tallene inkludert i årets Flyktingregnskapet.

BESKYTTELSE AV FLYKTNINGER OG INTERNT FORDREVNE

Flyktningretten, menneskerettighetene og internasjonal humanitær rett består i stor grad av internasjonalt, juridisk bindende regelverk. De består av både globale og regionale bestemmelser. I tillegg er stater også bundet av internasjonal sedvanerett, regler som binder alle stater på grunn av allmenn og langvarig statspraksis i den tro at reglene er bindende.

FOLKERETTLIGE REGELSETT

Flyktningrettslige instrumenter, menneskerettighetsinstrumenter og de internasjonale humanitære instrumenter sier noe om hvem som er å anse som flyktning og hvem som ellers har rett til internasjonal beskyttelse, hva slags beskyttelse som skal gis, og byrdefordeling mellom landene. Den primære beskyttelsen er i utgangspunktet ment å skulle gis i ens eget hjemland gjennom menneskerettighetene. Denne beskyttelsen er imidlertid fremdeles fraværende i store deler av verden i dag. Det sentrale i flyktningretten er derfor at

personer som ikke kan få beskyttelse i sitt eget hjemland, kan søke om å få internasjonal beskyttelse. Flyktningkonvensjonen av 1951 er det viktigste beskyttelsesinstrumentet. Kunnskap om menneskerettighetskonvensjonene er viktig blant annet for å kunne tolke flyktningkonvensjonen, i tillegg til at det gir et eget vern mot tilbakesendelse til steder man frykter alvorlige overgrep.

Internt fordrevne kan ikke påberope seg vernet etter flyktningkonvensjonen, da denne bare gjelder de som har krysset en internasjonalt anerkjent grense. FNs retningslinjer for internt fordrevne (av 1998) er en samling prinsipper hentet fra forskjellige menneskerettighetsinstrumenter, internasjonal humanitær rett, flyktningretten og internasjonal sedvanerett, som hver for seg er bindende. Retningslinjene fastsetter både de internt fordrevnes rettigheter, samt myndigheters og opprørsstyrkers plikter i alle fluktens faser.

GLOBALE REGELVERK

FLYKTNINGKONVENSJONEN AV 1951 Inneholder bestemmelser om hvem som er å anse som flyktning, om beskyttelse mot retur og om hvilke rettigheter en flyktning har.

En flyktning er en person som har en velbegrunnet frykt for forfølgelse på grunn av rase, religion, nasjonalitet, politisk oppfatning eller medlemskap i en spesiell sosial gruppe. Det er et vilkår at hun/han befinner seg utenfor sitt hjemland, det vil si har krysset en internasjonal grense. Grunnsteinen i all flyktningbeskyttelse er også nedfelt i Flyktningkonvensjonen: non-refoulement-prinsippet (artikkel 33). Dette prinsippet innebærer at ingen må sendes tilbake til et område der liv og sikkerhet er i fare på grunn av rase, religion, nasjonalitet, politisk oppfatning eller medlemskap i en spesiell sosial gruppe.

1951-konvensjonens anvendelsesområde ble utvidet gjennom 1967-protokollen, som opphevet begrensninger med hensyn til tid og rom.

■ unhcr.org

FNs retningslinjer for internt fordrevne (UN Guiding Principles on Internal Displacement) fra 1998, er en samling av de viktigste rettighetene til internt fordrevne. Prinsippene

– eller rettighetene – er hentet fra internasjonal sedvanerett og forskjellige juridiske instrumenter i internasjonal rett, deriblant Verdenserklæringen om menneskerettighetene av 1948, Konvensjonene om sivile og politiske rettigheter og om sosiale, økonomiske og kulturelle rettigheter av 1966, samt de fire Genèvekonvensjonene om beskyttelse av personer og gjenstander i krig. Retningslinjene inneholder regler vedrørende beskyttelse mot fordrivelse, beskyttelse mens man er på flukt, løsninger på flukttilværelsen og humanitær assistanse.

■ unhcr.org/43ce1cff2.html

MENNESKERETTIGHETSERKLÆRINGEN AV 1948 Erklæringen inneholder fundamentale menneskerettigheter. Fra å være en erklæring som ikke var juridisk bindende i 1948, er det i dag få som vil bestride at mange av disse menneskerettighetene er blitt juridisk bindende sedvanerett. De er også blitt nedfelt i en rekke juridisk bindende menneskerettighetsinstrumenter og i nasjonal lovgivning og grunnlover i mange land. Sentralt i Menneskerettighetserklæringen står artikkel 14, som omfatter retten til å søke asyl («Enhver har rett til i andre land å søke og ta imot asyl mot forfølgelse.»).

■ un.org/en/documents/udhr/

FN-konvensjonen om sivile og politiske rettigheter av 1966

(SP) Konvensjonen omhandler viktige sivile og politiske rettigheter, som forbud mot vilkårlig frihetsberøvelse, forbud mot tortur, ytringsfrihet, religionsfrihet og organisasjonsfrihet.

■ ohchr.org/english/law/ccpr.htm

FN-konvensjonen om økonomiske, sosiale og kulturelle rettigheter av 1966 (ØSK)

Konvensjonen omhandler tema som arbeid, sosial sikkerhet, familie, levestandard inkludert mat, klær og husvære, helse og utdanning. Dette er rettigheter som i større grad enn de sivile og politiske rettighetene er avhengige av økonomiske ressurser for å kunne sikres.

■ ohchr.org/english/law/cescr.htm

Torturkonvensjonen av 1984 Konvensjonen definerer hva som er tortur og har som mål å hindre at mennesker blir utsatt for tortur eller sendt tilbake til land der de står i fare for å bli utsatt for tortur. Konvensjonen inneholder oppfølgingsmekanismer både i form av straffe- og utleveringsmekanismer. Det er også etablert en egen komité som enkeltpersoner kan sende klager til.

■ ohchr.org/english/law/cat.htm

Rome Statute of the International Criminal Court Statutter som definerer blant annet hva krigsforbrytelser og forbrytelser mot menneskerettighetene er. Statuttene ble vedtatt i 1998 under en FN-konferanse der 120 land ble enige om å opprette en permanent straffedomstol som kan stille personer som er ansvarlige for alvorlige forbrytelser, til ansvar for sine handlinger.

■ icc-cpi.int/NR/rdonlyres/EA9AEFF7-5752-4F84-BE94-0A655EB30E16/0/Rome_Statute_English.pdf

Den internasjonale straffedomstolen (ICC) Dette er en permanent internasjonal domstol som følger opp Rome Statute og som kan straffeforfølge enkeltindivider for alvorlige internasjonale forbrytelser som folkemord, forbrytelser mot menneskeheten og krigsforbrytelser. Domstolen er den første faste institusjonen av sitt slag, og representerer et viktig framskritt for menneskerettighetene og internasjonal humanitær rett. Domstolen startet sin virksomhet i 2003. Den er lokalisert i Haag i Nederland, men kan gjennomføre rettsaker andre steder for å komme nærmere samfunnet som er blitt rammet av overgrepene.

■ icc-cpi.int

REGIONALE REGELVERK

Regionale systemer har vokst fram under tankegangen om at det ofte er lettere å finne en felles forståelse av problemene innen en region enn på verdensbasis. Instrumenter framforhandlet innen disse regionale systemene er i utgangspunktet bare bindende for denne regionen.

Afrika

African (Banjul) Charter on Human and Peoples' Rights av 1981

Konvensjonen omhandler både sivile og politiske rettigheter, slik som forbud mot vilkårlig frihetsberøvelse, forbud mot tortur, ytringsfrihet, religionsfrihet og organisasjonsfrihet, og økonomiske, sosiale og kulturelle rettigheter som rett til utdanning og rett til arbeid. I motsetning til mange andre menneskerettighetskonvensjoner som er rettighets- og individfokusert, inneholder denne også referanser til plikter og til folk og grupper.

■ africa-union.org/root/au/Documents/Treaties/Text/Banjul%20Charter.pdf

Den afrikanske menneskerettighetsdomstolen (African Court on Human and Peoples' Rights)

Domstolen skal følge opp African Charter on Human and Peoples' Rights, og noen få land aksepterer også individklager. Gjennom en protokoll av 2008 slås domstolen sammen med domstolen til Den afrikanske union (AU). Den nye domstolen blir hetende African Court of Justice and Human Rights. Protokollen må ratifiseres av 15 land før den trer i kraft.

■ africa-union.org/root/au/organs/Court_of_Justice_en.htm

OAU-konvensjonen av 1969 Inneholder en utvidet flyktningdefinisjon som både viser til og supplerer Flyktningkonvensjonen av 1951. Ifølge denne er en flyktning en person som er utsatt for forfølgelse eller generell vold, krig, borgerkrig, intern uro og liknende.

■ achpr.org/english/_info/refugee_en.html

Kampala-konvensjonen I oktober 2009 gikk landene i Den afrikanske union (AU) sammen om en ny konvensjon for internt fordrevne. Den er i stor grad basert på FNs retningslinjer for internt fordrevne av 1998. Konvensjonen er den første i sitt slag og representerer et stort skritt mot sterkere beskyttelse av internt fordrevne. Konvensjonen trådte i kraft i desember 2012 og er dermed bindende for de 16 landene som har ratifisert den.

■ africa-union.org/root/au/Conferences/2009/october/pa/summit/AU-IDP%20Convention%20-%20Assembly%20-%20Final%20-%202010.23%20pm%2023%20Oct.doc

Latin-Amerika

American Convention on Human Rights (Pact of San José) av 1969

Konvensjonen omhandler viktige sivile og politiske rettigheter, som ytringsfrihet, religionsfrihet og organisasjonsfrihet, og forbud mot vilkårlig frihetsberøvelse og forbud mot tortur.

KONVENSJONER OG REGELVERK

Konvensjonen referer også til menneskers plikter. San Salvador-protokollen av 1988 styrker vernet om økonomiske, sosiale og kulturelle rettigheter som rett til utdanning og arbeid.

■ oas.org/juridico/english/treaties/b-32.html

The Inter-American Court of Human Rights Denne regionale domstolen følger opp American Convention on Human Rights. Den har en lang og solid tradisjon og har vært en viktig institusjon i det amerikanske rettssystemet.

■ corteidh.or.cr/

Cartagena-erklæringen av 1984 Dette er en samling prinsipper som i utgangspunktet ikke er juridisk bindende, men som etter hvert har blitt inkludert i en rekke nasjonale lovgivninger. Den inneholder blant annet en utvidet definisjon av flyktningbegrepet, omtrent som den afrikanske konvensjonen.

■ asylumlaw.org/docs/international/CentralAmerica.PDF

Asia

For Asia finnes ingen regionale organisasjoner eller konvensjoner som tilsvarer de som er nevnt under Afrika, Amerika og Europa.

Europa

I Europa er det for tiden to flernasjonale aktører som arbeider med menneskerettighets- og flyktningsspørsmål. Den ene er Europarådet og den andre er EU.

EUROPARÅDET

Den europeiske menneskerettighetskonvensjonen av 1950

Konvensjonen inneholder fundamentale menneskerettighetsprinsipper. Noen av dem er ufravikelige, som retten til liv og forbud mot tortur. Konvensjonen etablerer også menneskerettighetsdomstolen i Strasbourg, hvis avgjørelser er av fundamental betydning, for eksempel når det gjelder vurdering av hvorvidt retur av asylsøkere er trygt.

■ human-rights-convention.org/the-texts/the-convention-in-1950/

Menneskerettighetsdomstolen i Strasbourg Domstolens oppgave er å sikre at de forpliktelsene statene har påtatt seg ifølge Menneskerettighetskonvensjonen, blir overholdt. Individene kan anke saker mot staten inn for domstolen.

■ echr.coe.int/Pages/home.aspx?p=home&c=

EU

EUs Felles europeisk asylsystem (Common European Asylum System - CEAS) er et regelverk som skal sikre felles regler for behandling av flyktninger og asylsøkere i EUs medlemsland, og at disse felles reglene faktisk etterleves. Bortsett fra Dublin-forordningen og Eurodac er ikke disse instrumentene bindende for Norge, men norsk utlendingslov og utlendingsforvaltning bygger i stor grad på det felleseuropeiske regelverket.

■ ec.europa.eu/dgs/home-affairs/what-we-do/policies/asylum/index_en.htm

Noen sentrale instrumenter er:

■ **Kvalifikasjonsdirektivet** spesifiserer vilkårene for å gi en person internasjonal beskyttelse og flyktningstatus. FNs flyktningkonvensjon er fortsatt gyldig, men direktivet sikrer felles tolkning av definisjonen av en flyktning.

■ **Asylprosedyredirektivet** gir felles regler om for eksempel tidsfrister for behandling av asylsøknader. Det settes krav til utdanningen til de som behandler asylsøknadene, og det opprettes felles regler for mindreårige som ankommer alene.

■ **Mottaksdirektivet** setter minimumsstandarder for hvordan flyktninger mottas og for boforhold, tilgang til arbeid, utdanning og helsetjenester m.v.

■ **Dublin-forordningen** består av regler for hvilket land som skal behandle asylsøknaden, for eksempel i tilfeller der en asylsøker har søkt beskyttelse i flere land. Forordningen ble oppdatert i 2013 og innebærer blant annet at asylsøkere ikke kan sendes til en medlemsstat hvor det er fare for inhuman og nedverdiggende behandling.

■ **Eurodac** er en fingeravtrykkdatabase bestående av fingeravtrykkene til alle personer over 14 år som har søkt om asyl i et av EUs medlemsland.

NASJONAL LOVGIVNING

Utlendingsloven av 2008 (trådte i kraft i 2010) skal gi grunnlag for regulering av og kontroll med inn- og utreise, og utlendingers opphold i riket, i samsvar med norsk innvandringspolitikk og internasjonale forpliktelser. Loven skal legge til rette for lovlig bevegelse over landegrensene og ivareta rettsikkerheten til utlendinger som reiser inn i eller ut av riket, som oppholder seg her, eller som søker en tillatelse etter denne loven. Loven skal gi grunnlag for vern for utlendinger som har krav på beskyttelse etter alminnelig folkerett eller internasjonale avtaler som Norge er bundet av.

■ lovdata.no/all/hl-20080515-035.html

Menneskerettighetsloven av 1999 Loven skal styrke menneskerettighetenes stilling i norsk rett. Følgende konvensjoner skal gjelde som norsk rett: Den europeiske menneskerettighetskonvensjonen, de to FN-konvensjonene av 1966, Barnekonvensjonen og Kvinnediskrimineringskonvensjonen. Ved motstrid med annen norsk lov, skal disse konvensjonene gå foran.

■ [Lovdata.no/all/nl-19990521-030.html](http://lovdata.no/all/nl-19990521-030.html)

48-TIMERSPROSEDYREN: 48-timersprosedyre for asylsøkere med antatt grunnløse asylsøknader. Asylsøkere fra land som utlendingsmyndighetene anser for trygge, får en raskere saksbehandling, besluttet i oktober 2003 og trådte i kraft fra 2004. Ordningen inneholder alle elementene i en ordinær asylsak.

ASYL: Asyl er et ukrenkelig fristed. I Norge gis asyl til personer som defineres som flyktninger ifølge Flyktningkonvensjonen av 1951 og de som står i fare for å bli utsatt for dødsstraff, tortur eller annen umenneskelig eller nedverdiggende behandling eller straff ved tilbakevending. I dag brukes ofte begrepet beskyttelse i stedet for asyl.

ASYLINTERVJU: Asylsøkeren skal intervjues så raskt som mulig etter ankomst til landet. Under intervjuet må søkeren gjøre rede for grunnen til at hun/han søker asyl. Opplysningene som blir gitt i intervjuet, danner grunnlag for asylsøknaden. Asylintervjuet utføres av en saksbehandler fra Utlendingsdirektoratet. Asylintervjuets gjennomsnittlige varighet er fire timer. Intervjuer med en varighet på seks – åtte timer er ikke uvanlig. Asylintervjuet fokuserer på spørsmål om

- asylsøkerens identitet – hvem hun/han er
- asylsøkerens familiemedlemmer
- hvorfor asylsøkeren forlot hjemlandet sitt
- hvorfor asylsøkeren er redd for å reise tilbake til hjemlandet
- reiserute – hvordan asylsøkeren kom til Norge

Asylsøkere som er omfattet av prosedyrer for «åpenbart grunnløse» saker, gjennomgår et kortere og forenklet intervju. Det legges i Norge opp til at søkeren skal ha mulighet til å bli intervjuet av en av samme kjønn.

ASYLMOTTAK: Tilbud fra staten om bosted for asylsøkere mens de venter på behandling av asylsøknaden. Etter vedtak er det vanlig at søkeren blir boende enda en periode i statlige mottak før bosetting i en kommune eller utreise. Beboere i statlige mottak får hjelp til det mest nødvendige av mat og klær, og de har ulike plikter og tilbud. Mottakene holder nøktern standard og er fortrinnsvis basert på selvhushold. I de siste årene har man også opprettet såkalte «ventemottak», som er et tilbud til de som har fått endelig avslag på søknad om asyl, men som av ulike grunner ikke kan reise tilbake til sine hjemland.

ASYLSØKER: Person som på egen hånd ankommer et annet land og som normalt søker om asyl ved ankomst eller kort tid etter ankomst. Retten til å søke asyl er nedfelt i artikkel 14 av Verdenserklæringen om menneskerettighetene, som sier at «Enhver har rett til i andre land å søke og ta imot beskyttelse mot forfølgelse». Personen omtales som «asylsøker» fram til søknad om asyl er avgjort.

BESKYTTELSE: Begrep som i flyktningssammenheng henspiller på det behov og krav til så vel juridisk som fysisk beskyttelse enhver flyktning har i henhold til internasjonale konvensjoner.

BORTVISNING: Begrep som i Norge brukes når en utlending i henhold til utlendingsloven nektes adgang til landet på grensen, eller må reise ut av landet etter et kortere eller lengre opphold. Vedtak om bortvisning er ikke til hinder for senere innreise. Bortvisning i henhold til utlendingsloven foretas blant annet når en utlending kommer til landet uten gyldig pass eller visum, eller når vedkommende «ikke kan sannsynliggjøre å ha eller være sikret tilstrekkelige midler til opphold i riket og til hjemreise». Bortvisning må ikke forveksles med utvisning eller uttransportering fra landet.

BOSETTING I KOMMUNE: Personer med flyktningstatus, opphold på humanitært grunnlag eller kollektiv beskyttelse, som flytter ut av statlig mottak og bosetter seg som ordinær innbygger i en kommune. Dersom søkeren er i stand til å forsørge seg selv og eventuelle familiemedlemmer, kan hun/han fritt bosette seg i en ønsket kommune, også før hun/han har fått oppholdstillatelse. Begrepet omfatter også overføringsflyktninger og andre som ikke er innom statlige mottak.

DRR (DISASTER RISK REDUCTION): Katastrofeforebygging og risikoreduksjon har både likheter og ulikheter med klimatilpasning. DRR gjelder alle katastrofer, ikke kun klimarelaterte, og har som regel et mer umiddelbart fokus. UNISDR (UN International Strategy for Disaster Reduction) definerer DRR som det konseptuelle rammeverket av elementer som kan minimere sårbarhet og katastroferisiko i et samfunn. Dermed kan man unngå eller begrense de negative effektene av katastrofer.

ENSLIG MINDREÅRIG: Asylsøker, flyktning eller person med opphold på humanitært grunnlag som er under 18 år, og som er uten foreldre eller andre med foreldreansvar i landet.

FLYKTNING: En flyktning er i henhold til FN's flyktningkonvensjon av 1951 en person som «har flyktet fra sitt land og har en velbegrunnet frykt for forfølgelse på grunn av rase, religion, nasjonalitet, politisk overbevisning eller medlemskap i en bestemt sosial gruppe, og som ikke er i stand til eller på grunn av slik frykt ikke villig til å påberope seg sitt lands beskyttelse». Brukes også ofte om personer som har fått beskyttelse av andre grunner enn det som er nevnt i Flyktningkonvensjonen. I den nye utlendingsloven som trådte i kraft 1. januar 2010 gis det flyktningstatus til de som defineres som flyktninger etter Flyktningkonvensjonen og de som står i fare for å bli utsatt for dødsstraff, tortur eller annen umenneskelig eller nedverdiggende behandling eller straff ved tilbakevending.

FLYKTNINGKONVENSJONEN: FNs Konvensjon om flyktningers rettstilling av 28. juli 1951.

FLYKTNINGSTATUS: I henhold til Flyktningkonvensjonen av 1951 artikkel 1A er en flyktning en person som har «velbegrunnet frykt for forfølgelse på grunn av rase, religion, nasjonalitet, politisk overbevisning eller medlemskap i en bestemt sosial gruppe, og som ikke er i stand til eller på grunn av slik frykt ikke villig til å påberope seg sitt lands beskyttelse». Denne definisjonen blir stort sett brukt eller referert til ordrett i de forskjellige lands regelverk for flyktninger og asylsøkere, men siden det i praksis ikke finnes noen internasjonal myndighet som kan avgjøre tolkningsspørsmål, blir artikkelens innhold tolket og praktisert ulikt fra land til land. FNs høykommissær for flyktninger har imidlertid laget en håndbok, med diverse vedlegg, som blant annet inneholder retningslinjer for fortolkning. I tillegg har EU vedtatt et eget statusdirektiv, som inneholder en utdypende fortolkning av artikkel 1A som skal gjelde likt i alle medlemslandene.

FLYKTNINGSPOLITIKK: Flyktningpolitikk omfatter mål, regelverk og tiltak i arbeidet for å forebygge og løse flyktningproblemer og hjelpe flyktninger, både internasjonalt og nasjonalt. Flyktningpolitiske virkemidler er blant annet forebyggende virksomhet, nødhjelp, asyl/vern, gjenbosetting og tilbakevendings tiltak.

FNS RETNINGSLINJER FOR INTERNT FORDREVNE: Guiding Principles on Internal Displacement. Vedtatt av FNs generalforsamling i 1998. En samling og sammenstilling av prinsipper fra internasjonal rett som er relevant for internt fordrevne.

GJENBOSETTING: Overføring av flyktninger for bosetting i et annet land. Brukes som regel i forbindelse med mottak av overføringsflyktninger. Man bruker også betegnelsen «kvoteflyktning».

IASC, INTER-AGENCY STANDING COMMITTEE: Internasjonalt samordningsorgan for humanitær bistand bestående av FN-organisasjoner og frivillige organisasjoner. Jobber for en styrket koordinering av humanitær assistanse.

IDP: Se under internt fordrevne personer.

INNVANDRER: En innvander er en person som er født i utlandet og bosatt i Norge. Noen ganger brukes begrepet også om norskfødte personers om har innvanderforeldre, dvs. foreldre født i utlandet.

INNVANDRINGSPOLITIKK: Innvandringspolitikk i vid forstand omfatter målsettinger, regelverk og tiltak som gjelder for innvandring og innvandrere, det være seg flyktninginnvandring, familieinnvandring eller arbeidsinnvandring. Politikken består av følgende hoveddeler: regulering og kontroll av innvandring og oppholdet til utlendingene i riket, tiltak rettet mot ulike grupper av innvandrere og utlendinger som oppholder seg i Norge, og tiltak for å skape gode forhold mellom innvandrere og befolkningen ellers. Den innenlandske flyktningpolitikken er en del av innvandringspolitikken.

INTEGRERING: Inkludering av individ eller av grupper (som minoriteter) på like vilkår i samfunnet, i en organisasjon eller ulike samsfunnsområder som for eksempel utdanningssystem, arbeidsliv eller boligmarked. I begrepet ligger det at det må være gjensidig tilpasning mellom gruppene i samfunnet.

INTERNT FORDREVEN PERSON (IDP, INTERNALLY DISPLACED PERSON): Internt fordreven er personer som har blitt tvunget til å flykte fra sine hjem på grunn av blant annet væpnede konflikter, menneskerettighetsbrudd eller naturkatastrofer, og som ikke har krysset en internasjonalt anerkjent statsgrense. Blir også kalt internflyktninger, men internt fordrevne er den korrekte betegnelsen.

KLIMAKONVENSJONEN / UNFCCC: UNFCCC står for United Nations Framework Convention on Climate Change og er FNs rammekonvensjon om klimaendringer. Den ble vedtatt under FNs konferanse om miljø og utvikling i 1992 (Rio-konferansen) og trådte i kraft i 1994. Konvensjonen la det første viktige grunnlaget for det videre internasjonale arbeidet med å motvirke klimaendringer. COP (Conference of the Parties) er konvensjonens styrende organ.

KLIMAPANELET / IPCC (INTERGOVERNMENTAL PANEL ON CLIMATE CHANGE): Internasjonalt forskerpanel som følger klimautviklingen; både menneskeskapt og naturlig. Det internasjonale klimapanelet utgir statusrapporter på området.

KLIMATILPASNING / ADAPTATION: Klimatilpasning handler om å tilpasse seg de uunngåelige klimaendringene. FNs klimapanel definerer klimatilpasning som tilpasninger eller justeringer i naturlige eller menneskelige systemer som respons på eksisterende eller forventede klimatiske stimuli eller deres effekter, som modererer skade eller utnytter muligheter. Man kan snakke om proaktiv eller responsiv tilpasning. Et eksempel på proaktiv tilpasning er treplanting for å unngå skred og flom. Et eksempel på responsiv tilpasning er humanitær assistanse.

KOLLEKTIV BESKYTTELSE ELLER MIDLERTIDIG

BESKYTTELSE: Personer i en massefluksituasjon kan få innvilget midlertidig oppholdstillatelse på kollektivt grunnlag. Normalt skal alle asylsøkere få en individuell behandling av sine søknader, men midlertidig beskyttelse er en kollektiv beskyttelse som innebærer at asylsøkeren får beskyttelse på grunnlag av vedkommendes tilhørighet til en spesiell gruppe som anses som utsatt for forfølgelse. Det kan innebære at flere får beskyttelse, men midlertidig og på dårligere vilkår. Ble innført i tilknytning til krigen i Bosnia-Hercegovina, og har senere bare blitt brukt overfor flyktningene fra Kosovo.

KYOTOPROTOKOLLEN / KYOTOAVTALEN:

Kyotoprotokollen ble vedtatt i desember 1997 i Kyoto, Japan, som en protokoll til Klimakonvensjonen. Avtalen innebærer utslippskutt for en rekke industriland (Anneks 1-land) i forhold til 1990-nivå. På Bali-konferansen (COP 13) i desember 2007 ble partene til Klimakonvensjonen enige om å begynne forhandlinger om en ny avtale (eller «agreed outcome»), i og med at de nåværende Kyoto-forpliktelsene løper ut i 2012. På klimatoppmøtet i Durban i 2011 ble stater enige om å lage en ny juridisk bindende avtale som vil omfatte både industriland og utviklingsland. Den vil først kunne tre i kraft i 2020. Frem til da gjelder kun frivillige løfter om utslippskutt for en rekke land, mens EU vil forlenge sine forpliktelser etter Kyoto-avtalen. I tillegg har man fått avtaler om klimatilpasning, blant annet en anerkjennelse av at stater må samarbeide om klimarelatert flukt og migrasjon.

MIGRANT: Individ som deltar i migrasjon – se migrasjon.

MIGRASJON: Betegner forflyttingen av enkeltmennesker eller grupper. Brukes for forflyttinger både over landegrensene og innenfor et land. For å skille de to gruppene brukes gjerne «internasjonal migrasjon» om forflytting over landegrensene. Innen jussen skilles det ofte mellom (frivillig) migrasjon og migranter på den ene siden og (tvungen) fordrivelse og fordrevne på den andre.

NGO: Non-governmental organisation – ikke-statlig organisasjon. Brukes blant annet om ideelle, frivillige organisasjoner som driver med nødhjelp, bistand, menneskerettigheter, miljøspørsmål og annet.

NON-REFOULEMENT: Et prinsipp i flyktningretten om at ingen flyktning må sendes tilbake til et område der det er fare for liv eller frihet på grunn av rase, religion, nasjonalitet, politisk oppfatning eller medlemskap i en spesiell sosial gruppe. I menneskerettighetsjussen gjelder prinsippet mer generelt og innebærer at ingen mennesker skal returneres til et område der de risikerer alvorlige menneskerettighetsbrudd som tortur, umenneskelig og nedverdiggende behandling.

OPPHOLD PÅ HUMANITÆRT GRUNNLAG: Tillatelse som gis asylsøker som ikke anses som flyktning, men likevel anses å ha behov for beskyttelse for eksempel på grunn av humanitære forhold ved retur. Regelendringene i den nye utlendingsloven innebærer at de som risikerer visse alvorlige menneskerettighetsbrudd som tortur, umenneskelig og nedverdiggende behandling, også regnes som flyktninger. En oppholdstillatelse på humanitært grunnlag er normalt gyldig for ett år av gangen og fornyes årlig. Etter tre år innvilges normalt en permanent oppholdstillatelse. Myndighetene vil automatisk vurdere en person opp mot denne bestemmelsen der en person får avslag på søknad om asyl.

OVERFØRINGSFLYKTNING: Person som kommer til Norge etter avtale med FNs høykommissær for flyktninger (UNHCR). Stortinget fastsetter en kvote for hvor mange overføringsflyktninger Norge skal ta imot, og dette bestemmes for perioder på tre år av gangen. Ved vurderingen av hvem som bør utvelges, legges det vekt på flyktningens bakgrunn, forutsetninger for integrering og om hun/han har nære slektninger i Norge. Se «Gjenbosetting».

PERMANENT OPPHOLDSTILLATELSE: Gir rett til varig opphold og arbeid i Norge. Man må ha oppholdt seg sammenhengende i Norge med tillatelser som danner basis for permanent oppholdstillatelse først.

REDD: REDD står for Reducing Emissions from Deforestation and Forest Degradation. FNs Klimapanel (IPCC) har anslått at avskoging bidrar til nær 20 prosent av klimagassutslippene. Innenfor klimaforhandlingene er dette et område med stor fremdrift, særlig når det gjelder finansiering. Samtidig er det store utfordringer når det gjelder eierskap og forvaltning av skog og av urfolks rettigheter.

REPATRIERING: Innebærer at en person reiser tilbake til sitt hjemland etter å ha hatt en form for tillatelse (beskyttelse). Må ikke forveksles med retur.

RETUR: Begrepet retur benyttes for eksempel når en asylsøker har fått avslag på asylsøknaden og må returnere til et transitland eller til hjemlandet. En person med avslag plikter å organisere sin egen retur til transitland eller hjemland. Norge tilbyr de som har fått avslag på søknad, å kontakte Den internasjonale organisasjonen for migrasjon (IOM), som kan bistå returen. I noen tilfeller tilbyr IOM økonomisk støtte/reintegreringsstøtte. De som velger å ikke organisere sin egen reise eller å kontakte IOM, blir uttransportert av politiet. Må ikke forveksles med repatriering.

RETURSAMTALE: I henhold til Utlendingsdirektoratets retningslinjer til ansatte i mottak, skal det gjennomføres en individuell retursamtale med asylsøker etter at første gangs negative vedtak er fattet. Retursamtalen har som formål at søkeren er forberedt (han/hun

er fremdeles i asylsøkerprosessen) på at søknaden kan bli avslått, og at dette medfører at han/hun plikter å forlate landet. Samtalen gir også informasjon om muligheten til å ta kontakt med IOM, som kan støtte/organisere returen til hjemlandet.

STATSLØSE: Personer som av ulike grunner ikke har, eller har blitt fratatt sitt statsborgerskap. Egen juridisk definisjon av statsløse i konvensjonene om reduksjon av statsløshet og beskyttelse av statsløse.

TILBAKEVENDING: Innebærer at en flyktning eller en internt fordrevet person reiser tilbake til sitt hjemland eller hjemsted. Se «Repatriering».

TILBAKEVENDINGSSTØTTE: Alle personer som har blitt innvilget oppholdstillatelse i Norge, men som likevel ønsker å vende tilbake til hjemlandet på permanent basis, har rett til en tilbakevendingsstøtte på 15 000 kroner. Man har ikke krav på støtten under behandlingen av søknaden eller dersom man har fått avslag på den. I tillegg til tilbakevendingsstøtten dekker norske myndigheter også flyutgiftene til hjemreisen. Disse utgiftene dekkes også dersom man har fått avslag på søknaden og selv ikke har penger til reisen. Hvis asylsøkeren er tvunget til å komme tilbake til Norge på grunn av fare for overgrep i hjemlandet, må vedkommende ikke betale tilbake tilbakevendingsstøtten. Tilbakevendingsstøtten gjelder kun dersom man kommer til Norge som flyktning med et reelt beskyttelsesbehov.

TRANSITMOTTAK: Midlertidig bosted for asylsøkere inntil de er intervjuet av myndighetene og har gjennomgått helsesjekk.

UTSLIPPSKUTT / MITIGATION: Utslippskutt eller utslippsreduksjon innebærer å redusere utslipp av klimagasser, men også bevaring og planting av skog (se REDD). FNs klimapanel definerer utslippskutt som teknologisk forandring og erstatning som reduserer ressurstilførsel og utslipp per produksjonseenhet.

UTTRANSPORTERING: Utlendinger som ikke har lovlig opphold i Norge, plikter å forlate landet frivillig. Dersom utlendingen nekter å forlate Norge frivillig, kan politiet føre vedkommende ut av landet. Utlendingen har plikt til å dekke utgiftene til sin egen uttransportering. I praksis er det likevel slik at staten dekker de aller fleste utgiftene ved uttransportering fra Norge. Dersom utlendingen kommer tilbake til Norge igjen, vil vedkommende ha gjeld til staten.

UTVISNING: Vedtak som innebærer at en utlending må reise ut av landet og bare unntaksvis kan komme tilbake, eller bare kan komme tilbake etter et visst tidsrom.

FLYKTNINGHJELPENS ARBEID UTE I VERDEN

SØR-SUDAN

Driver prosjekter som spenner fra distribusjon av livreddende nødhjelpsartikler og midlertidig husly til fordrevne, til skolebygging og lærerutdanning, yrkesopplæring og inntektsgenererende aktiviteter for å legge til rette for varige løsninger. Gir også de fordrevne tilgang på informasjon, rådgivning og juridisk hjelp, samt legger til rette for matsikkerhet.

BRUSSEL

EU er den største giveren innen humanitær assistanse i verden, og organisasjonen er involvert i politiske prosesser knyttet til mange av verdens humanitære kriser. Flyktningshjelpen har siden 2005 arbeidet målrettet med talsmannsarbeid overfor EUs institusjoner og nettverk som er basert i Brussel, og med å øke Flyktningshjelpens prosjektfinansiering fra EU.

GENÈVE

Deltar i sentrale prosesser i det internasjonale samfunnets humanitære politikktutforming. På oppdrag fra FN etablerte Flyktningshjelpen i 1998 Internal Displacement Monitoring Centre (IDMC) for å overvåke situasjonen for internt fordrevne i 50 land. IDMC driver også opplæring i beskyttelse av internt fordrevne for humanitære aktører som arbeider i felt.

OSLO

Flyktningshjelpens hovedkontor ligger i Norge. Herfra styres alle programaktiviteter verden over. I tillegg er hovedkontoret hjemsted for Flyktningshjelpens bedskapsstyrker som årlig sender flere hundre nordmenn ut på oppdrag verden over for FN og andre institusjoner. Videre gir hovedkontoret informasjon om verdens flyktningsituasjon til den brede offentligheten i Norge.

MALI

Rehabiliterer skoler og tilbyr utdanning til barn på flukt og yrkesopplæring til sårbar ungdom i nord. Bistår med å skaffe identifikasjonspapirer og annen viktig dokumentasjon som utdanningspapirer, fødselsattester osv. Støtter returnerte fordrevne sør i Mali med reparasjon av hjemmene som ble ødelagt av det tøffe klimaet i Sahel-regionen.

LIBERIA

Driver leirer for ivorianske flyktninger, inkludert matsikkerhet og trening i produksjon av forbrennings-effektive ovner. Tilbyr ungdom som har falt ut av skolesystemet yrkesopplæring. Gir opplæring til lokale og nasjonale myndigheter om lovgivning innen landspørsmål og forhandlinger i landtvister. Driver et program der målet er å bidra til reduksjon av kjønnsbasert vold.

ELFENBENSKYSTEN

Driver aktiviteter i vest for hjemvendte flyktninger og internt fordrevne. Barn som har gått glipp av skolegang får utdanningstilbud som gir mulighet til å komme tilbake til det offisielle skolesystemet. Gjennom landbruksprosjekter og juridisk opplæring fokuseres det på å redusere konflikter mellom folkegrupper og legge til rette for at de jobber sammen mot felles mål.

COLOMBIA

Bidrar til at internt fordrevne barn og unge får tilgang til utdanning. Assisterer internt fordrevne med fokus på landrettigheter, kjønnsbasert vold og tilgang til offentlige tjenester. Tilbyr fri rettshjelp og utdanning for colombianske flyktninger i Panama, Ecuador og Venezuela. Jobber for å påvirke myndighetenes politikk overfor internt fordrevne og flyktninger.

BURKINA FASO

Bidrar til å bedre levevilkårene for maliske flyktninger nord i landet ved å dele ut materialer til å bygge tradisjonelle boliger. Fokus på varmereduserende tiltak for boligene siden ekstreme temperaturer utgjør en betydelig helsefare i Sahel-regionen. Gjennomfører kursing i hvordan konstruere og vedlikeholde boligene. Tilbyr yrkesopplæring til unge flyktninger fra Mali.

DEN SENTRALAFRIKANSKE REPUBLIKK.

Våren 2014 åpnet Flyktningshjelpen kontor i Den sentralafrikanske republikk. Aktivitetene inkluderer utdanning, juridisk rådgivning, matsikkerhet og utbedring av sanitære forhold for internt fordrevne.

DR KONGO

Intensivt skoleprogram for barn 10–13 år som har havnet utenfor skolesystemet, opplæring til lærere og yrkesopplæring for ungdom 14–22 år. Bygger og restaurerer skoler og hus. Deler ut nødhjelp, mat og støtte til inntektsbringende aktiviteter. Informasjon og juridisk rådgivning til internt fordrevne, returnerte flyktninger og lokale myndigheter med vekt på landkonflikter.

UGANDA

Har i 2013 gitt tilgang til grunnleggende utdanning og yrkesopplæring til barn og unge som har falt ut av skolesystemet, som bidrar til deres framtid og stabilitet, i Acholi-området. Tilbyr beskyttende klasseromsmiljø, kjønnssegregerte sanitærfasiliteter og tak over hodet for lærere i vanskeligstilte områder frem til juli 2014, da Flyktningshjelpen er forventet å fase ut av Uganda.

ZIMBABWE

Identifiserer behov og prioriteringer for varige løsninger med lokalsamfunn og internt fordrevne. Igangsetter prosjekter for å øke matsikkerhet og bedre livssituasjon. Ungdom som har falt ut av skolesystemet tilbys grunnleggende yrkesopplæring og skrive- og leseferdigheter. Bygger boliger og latriner til noen grupper internt fordrevne hvor lokal integrering ikke har vært mulig.

DUBAI

Flyktninghjelpens kontor i Dubai arbeider for å skape bånd til donorer og aktører i Gulf-regionen. Det er et stort antall offentlige og private aktører i regionen som i økende grad er involvert i humanitært arbeid. Dubai-kontoret skal gi verdifull erfaring og endelig lede til økte inntekter for vår programaktivitet.

LIBANON

Bistår syriske, palestinske, samt en gruppe irakiske flyktninger med utdanning. Driver lokal kapasitetsbygging for flyktninger. Bistår syriske og palestinske flyktninger med husly og å sikre flyktningene forutsigbare boforhold. Tilbyr syriske flyktninger informasjon om rettigheter og tilgang til offentlige tjenester, og fri rettshjelp til palestinske flyktninger.

IRAK

Mobiliserer internt fordrevne og tilrettelegger for dialog med myndighetene i Bagdad med sikte på å bedre tilgangen på statlige tjenester og fremme varige løsninger. Bistår syriske flyktninger i Nord-Irak gjennom aktiviteter innen utdanning, husly samt tilgang til rent vann og latriner i seks leire. Jobber med utbedring av husly for flyktninger i vertsamfunn utenfor leirene.

SOMALIA

Distribuerer nødhjelpsartikler og utbedrer sanitærforhold til internt fordrevne. Driver prosjekter for å stimulere til økt matproduksjon og inntektsskapende arbeid. Gir husly, bygger/rehabiliterer skoler og driver utdanning for barn, ungdom og lærere. Formidler informasjon, rådgiving og juridisk assistanse i Puntland for å styrke internt fordrevnes rettigheter til husly.

ETIOPIA

Yter nødhjelp i form av miljøvennlige boliger til et økende antall flyktninger; somaliere i Dolo Ado, eritreere i Shire, sudanere i Assosa og sørsudanere i Gambella. Flyktningene får opplæring og deltar aktivt i bygging av eget hus. Driver utdanning for barn og unge. Latrinebygging og utdeling av sanitær- og hygieneartikler i Shire.

KENYA

Sørger for husly og yter nødhjelp til somaliske flyktninger i leirene i Dadaab. Bygger hus, latriner, skoler og deler ut mat. Driver et årskurs som gir ungdom med mangelfull skolegang muligheten til å lære seg et yrke. I leirene i Kakuma bygger FH latriner og skoler og driver kampanjer for å bedre hygiene og sanitære forhold. Deler ut mat og energisparende ovner.

AFGHANISTAN

Gir yrkesopplæring, lese- og skriveopplæring, informasjon, rådgivning og juridisk hjelp til internt fordrevne og returnerte flyktninger. Bygger midlertidig og permanent husly til særlig sårbare familier. Distribuerer nødhjelpsartikler i distrikter rammet av konflikt og naturkatastrofer. Jobber med å styrke responsen på kriser når de oppstår.

IRAN

Har arbeidet i Iran siden 2012 for å gi humanitær hjelp til afghanske flyktninger gjennom aktiviteter som informasjon, rådgivning og juridisk assistanse, yrkesopplæring, utdeling av husholdningsstøtte til spesielt sårbare hushold og gjenoppbygging av boliger og flyktningleire. Samarbeider med FH i Afghanistan for å bedre assistanse ved eventuell retur til hjemlandet.

MYANMAR

Gir beskyttelse og assistanse til internt fordrevne i konfliktområder sørøst i landet gjennom bygging av hus, helseklinikker og skoler i tillegg til drenering og sanitærinstallasjoner. Driver utdanningsaktiviteter med vekt på yrkesopplæring for ungdom og hvordan opparbeide seg muligheter til å skaffe seg et levebrød. Bistår lokale myndigheter i å utstede identitetskort.

JORDAN

Jobber i Zaatari-leiren med mottak av syriske flyktninger, distribusjon av nødhjelpsartikler og telt. Drifter utdannings- og ungdomsprosjekter. Er i ferd med å starte opp med tilsvarende aktiviteter i Azraq-leiren som vil åpne i løpet av 2014. Jobber også med forbedring av husly for flyktninger som bor utenfor leirene.

JEMEN

Flyktninghjelpen har utvidet innsatsen i Aden og sørlige deler av landet for å støtte integreringen av tilbakevendte fordrevne gjennom matvaresikkerhet og tilgang til husly, utdanning, vann og sanitære forhold. I nord ble tilgang til land sikret gjennom dialog med lokale landeiere og oppstart av bygging av midlertidige bosettinger.

PALESTINA

Gir informasjon, rådgivning og fri rettshjelp til palestinere som er blitt/risikerer å bli fordrevet fra sine hjem på Vestbredden og i Øst-Jerusalem. Leder koordineringen av husly. I Gaza gis det støtte til å fremskaffe identitetspapirer for tillatelse til gjenoppbygging av hus. Driver utdanningsprosjekter i Gaza og på Vestbredden i samarbeid med FN-organisasjonen UNRWA.

PAKISTAN

Jobber i konfliktområder og returområder med mennesker rammet av væpnet konflikt og naturkatastrofer. Gir informasjon, rådgivning og juridisk hjelp til afghanske flyktninger og internt fordrevne. Distribuerer nødhjelpsartikler, bygger og rehabiliterer hus og skoler, utbedrer sanitære forhold og vanntilgang og driver utdanningsprogram for barn som har vært på flukt.

ADDIS ABEBA

Flyktninghjelpen inngikk i 2013 en samarbeidsavtale med Den afrikanske union (AU), og etablerte et representasjonskontor i Addis Abeba. Avtalen gir Flyktninghjelpen påvirkningsmuligheter på AUs ulike arbeidsfelt, bidrar til bedret kontakt mellom Flyktninghjelpen og afrikanske stater, samt fortsatt bruk av Flyktninghjelpens beredskapsstyrker på kontinentet.

DJIBOUTI

Nytt programland fra 2013. Flyktninghjelpen har utført en kartlegging av behovene til somaliske flyktninger i Djibouti, og startet nødhjelp i form av teltutdeling, latrinebygging, samt distribusjon av hygiene- og nødhjelpsartikler. Flyktninghjelpen arbeider i både Ali Addeh- og Holl-Holl-leirene i Djibouti.

Land med personell fra Flyktninghjelpens beredskapsstyrker

Både programland og personell fra Flyktninghjelpens beredskapsstyrker

Foto: Flyktninghjelpen/Ingrid Prestetun

Flyktninghjelpens Olivia Kalis med en syrisk flyktningkvinne og hennes sønn i Fayda-leiren i Libanon.

Flyktninghjelpens mandat er å fremme og beskytte rettighetene til mennesker på flukt i eller utenfor eget land, uten hensyn til rase, religion, nasjonalitet og politisk oppfatning. Dette gjøres gjennom uavhengig og uredde talsmannsarbeid nasjonalt og internasjonalt, ved å yte humanitær hjelp i nødssituasjoner og gjennom å styrke FN-organisasjonenes kapasitet til å gi og koordinere internasjonal hjelp og beskyttelse.

Flyktninghjelpen er en av verdens fremste organisasjoner i arbeidet med flyktninger og internt fordrevne. Med egne kontorer og nødhjelpsprosjekter i om lag 25 land på fire kontinenter, kan organisasjonen gi millioner av mennesker på flukt beskyttelse og bistand. Over 65 års erfaring har gitt oss verdifull kunnskap, som gjør at vi har kunnet utvikle aktiviteter som dekker de områdene vi vet er viktigst for mennesker på flukt:

- Vann, sanitær og hygiene
- Bygging av hjem og skoler
- Utdanning av elever og lærere
- Informasjon, rådgivning og juridisk assistanse
- Matsikkerhet

I tillegg til å gi beskyttelse og nødhjelp, jobber Flyktninghjelpen aktivt for å oppnå varige løsninger for mennesker på flukt. Flyktninghjelpen mener en lokal forankring av de ulike aktivitetene er viktig. Over 95 prosent av våre mer enn 4000 ansatte arbeider ute i felt. De fleste er fra landene vi jobber i, og mange av dem har vært på flukt selv. Deres kunnskap og erfaring gjør at vi kan tilpasse aktivitetene til situasjonen, målgruppen og behovene.

Flyktninghjelpen har ledende ekspertise om internt fordrevne og startet i 1998 det Genève-baserte Internal Displacement

Monitoring Centre (IDMC, www.internal-displacement.org). Senteret overvåker situasjonen for internt fordrevne over hele verden og har en database som er verdens fremste faktabase på dette feltet. IDMCs database brukes av FN-organisasjoner, regjeringer, nødhjelpsorganisasjoner, forskningsinstitusjoner og media.

I samarbeid med UD driver også Flyktninghjelpen en av verdens største beredskapsstyrker, NORCAP. Med rundt 800 høyt kvalifiserte personer som kan rykke ut i løpet av 72 timer, er NORCAP en av verdens mest brukte beredskapsstyrker. I dag har Flyktninghjelpen avtaler med en rekke ulike FN-organisasjoner som låner personell fra beredskapsstyrkene.

ANSVARLIG REDAKTØR:
Jan Egeland

REDAKTØR:
Richard Skretteberg

REDAKSJON:
Richard Skretteberg
Merete Lindstad

BIDRAGSYTERE: Richard Skretteberg • Øivind
Fjeldstad • Lisbet Jære • Merete Lindstad • Beate
Simarud • Anna Tresse • Roald Høvring • Pål Nesse •
Harriet Rudd • Rolf A. Vestvik • Hanne Eide Andersen
• Erlend Hvoslef • Therese Arnesen • Karoline
Røsholm • Carina Vedvik Hansen • Nina Stensholt •
Silje Besseberg Bråten • Elise Svarstad
• Thomas Qviller • Benoît Gohoun • Hanne Fjeldstad
• Ahmednur Abdi • Silje S. Skeie • Siri Elverland
• Christian Jepsen • Kristian Boysen • Bendik Sørvig
• Mads Almaas

STATISTIKK: Eirik Christophersen

PRODUKSJON: Oktan AS, Oslo (design) og
Printall AS, Tallinn (trykk)

UTGIVER: Flyktninghjelpen
Postboks 148 Sentrum
0102 Oslo
Tlf: 23 10 98 00
Faks: 23 10 98 01
Epost: nrc@nrc.no
Internett: www.flyktninghjelpen.no

ISSN 1504-0216
ISBN 978-82-7411-241-4

FORSIDEBILDE: Afghanske
Parveen har bodd hele sitt liv
i Pakistan som flyktning.
Foto: Flyktninghjelpen/
Shahzad Ahmad

© Flyktninghjelpen 2014

Opplag: 5000
Redaksjonen avsluttet: Juni 2014

MED TAKK TIL: Tarek Aban
Chabake ved UNHCRs statistik-
kontor i Genève, samt ansatte i
Flyktninghjelpen som har bidratt til
produksjonen av årets rapport.

Utgitt med støtte fra NORAD og
Utenriksdepartementet.